JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

JAZZ

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 1999 • YIL 4 • SAYI 15 • 750.000 TL

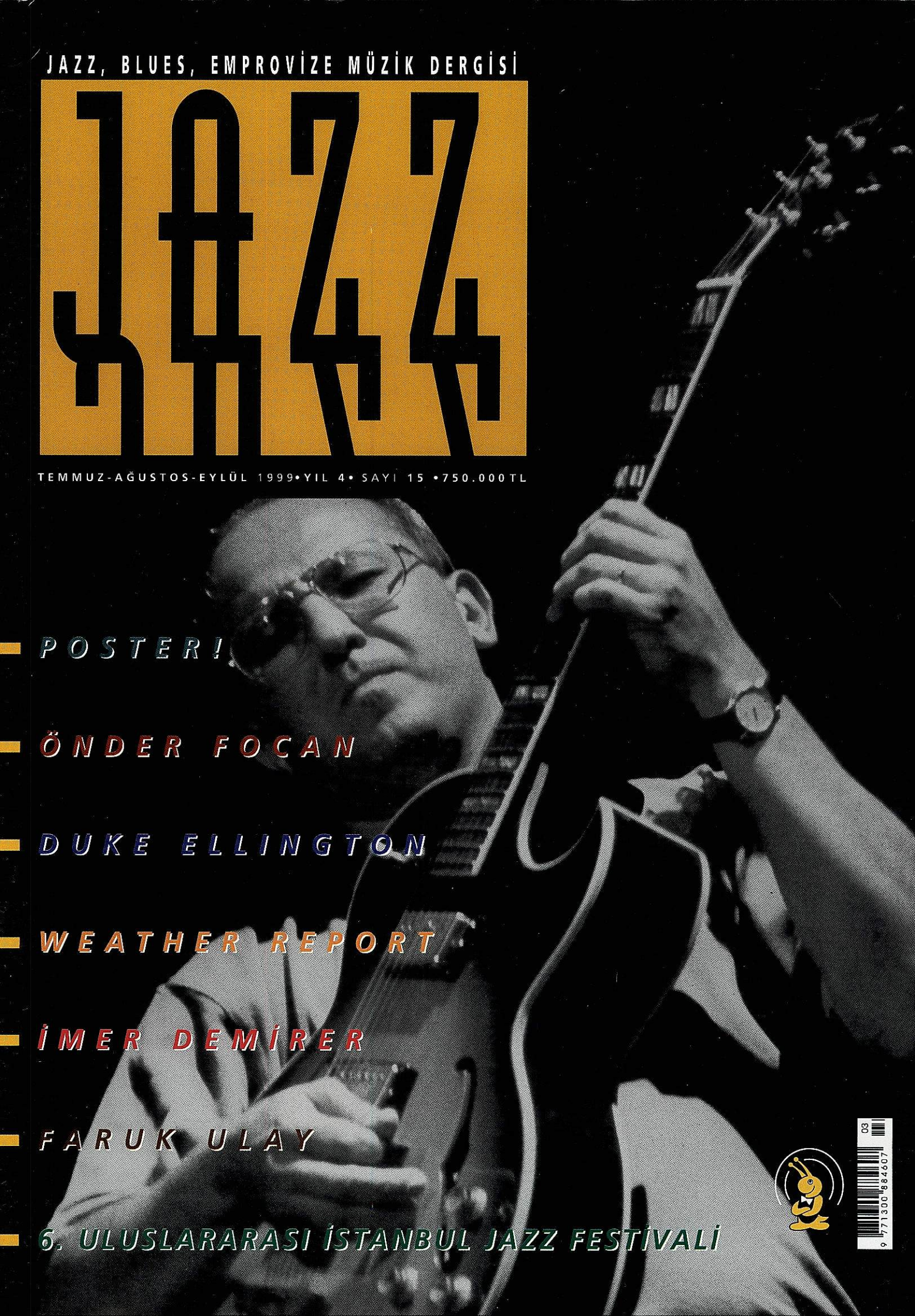

POSTER!

ÖNDER FOCAN

DUKE ELLINGTON

WEATHER REPORT

İMER DEMİRER

FARUK ULAY

6. ULUSLARARASI İSTANBUL JAZZ FESTİVALİ

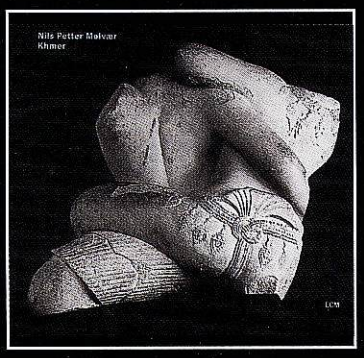

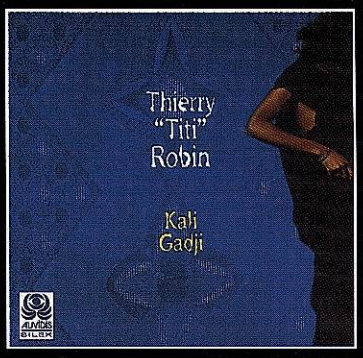

Dünyanın kendi alanlarında en ileri ve saygın markaları* en geniş Jazz, Klasik Müzik ve Audiophile CD koleksiyonları, en gelişmiş ses ve görüntü düzenleri en popüler Audio Visual konseptleri, en yeni Home Theater ve Surround Sound teknolojileri, anahtar teslimi İleri Kumanda - Kontrol Ev Otomasyon sistemleri; Adcom / AMX / Anthem AudioQuest / Auvidis / Boston Acoustics / B&W / Chesky / CMP / Concord Denon / ECM Enja / Harmonia Mundi / Mark & Levinson / Martin Longan / Proceed Reference Rocordings / Rel / Opus 111 / Solid / Sonic Frontiers / Telarc / Verabra / Vidikron - Faroudja / Revox, Enlighted Audio Design / Meridian / Wilson Audio / Bow Technologies XLO / MIT ve Miller & Kreisel.

Proceed AVP surround sound processor ve AMP 5 5 Channel Power Amplifier

AKUSTA

HOME THEATER & AUDIO GALLERIES

AKUSTA NİŞANTAŞI : Abdi İpekçi Cad. Zati Apt. 40/2 Nişantaşı-İstanbul (212) 241 65 50 / 51

AKUSTA MASLAK : Atatürk Oto San. Nazmi Akbacı Ticaret Merkezi, D Blok Mağazaları 95-96 Maslak-İstanbul (212) 276 49 28 / 34

AKUSTA ETİLER: Çamlık Mevkii İhsan Aksoy Sok. Eva Apt. No:1 Daire 1 Etiler

* TÜM MARKALAR TÜRKİYE'DE **RKD LTD** TARAFINDAN TEMSİL EDİLMEKTEDİR. AKUSTA BİR **RKD LTD** KURULUŞUDUR.

içindekiler

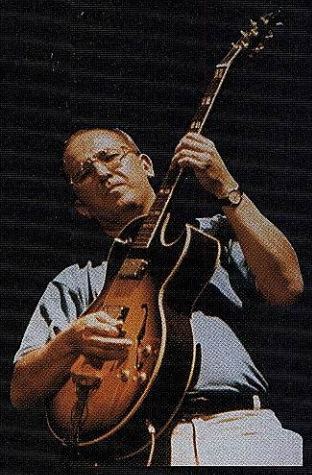

Kapak: Önder Focan
Fotoğraf: Aykut Uslutekin

3 **NARDIS**

4 **RIFFS**

- RED NORVO ***Victor Bensusan***
- RESİMDE MÜZİĞİN ETKİSİ
- FRANKOFONİ
- THOMASTIK INFELD
- MILT JACKSON ***Engin Gençer***
- YÜZYILLIK DÜK ***Şebnem Şenyener***
- BUTCH MORRIS FİNALİST
- GUILD STARFIRE SERİSİ
- TRADITION SERİSİ
- JOE WILLIAMS ***Victor Bensusan***
- HARRIS, HARRISON, HUTCHERSON, MORAN, REDMAN ***Serdar Karabatı***
- ÖLÜMÜNÜN 35. YILINDA ERIC DOLPHY ***Hülya Tunçağ***

16 **ŞU JAZZ DEDİKLERİ**
Ali Sönmez

20 **DÖRTTE BİR**

- 13. İZMİR MÜZİK FESTİVALİ
- 6.ULUSLAR ARASI İSTANBUL JAZZ FESTİVALİ
- YILDIZLAR GEÇİDİ ***Mefaret Aktaş***
- ROXY, BABYLON, DULCINEA'DA FESTİVAL ***Raife Polat***
- CHARLES LLYOD, SMITHSONIAN JAZZ MASTERS ***Tunçel Gülsoy***
- WOODY HERMAN BIG BAND ***Tunçel Gülsoy***
- RESİM ALTI YAZILARI ***Serdar Karabatı***
- YAPI KREDİ 99 FESTİVALİ, PAT METHENY GROUP ***Serdar Karabatı***

34 **AD-LIB**

- WEATHER REPORT ***Orhan Kahyaoğlu***

40 **HI - FI**

- HI-FI DÜNYASINDA YENİLİKLER ***Tunç Bozoğlu***

45 **RÖP.**

- ÖNDER FOCAN ***Serdar Karabatı***
- CEM AKSEL ***Ayşe Emengen***
- İMER DEMİRER ***Tunçel Gülsoy***
- JORGE PARDO ***Serdar Karabatı***

58 **AVANT - GARDE**

- ITALIAN INSTABILE ORCHESTRA ***Zeynep Ç.Ün***
- HORACE TAPSCOTT ***Zeynep Ç.Ün***

63 **PORTRE**

- EMILY REMLER ***Ayfer Sak***

64 **ÖZEL**

- DUKE ELLINGTON ***Ahu Ünalan***

68 **BLUES**

- NEW ORLEANS'TAN MISSISSIPPI'YE BLUES YOLU ***Benan Dinçtürl***

73 **ANILAR**

- BIG BAND ANILARI ***Orhan Argun***
- MÜZİĞİ GÖRMEK ***Haluk İker***
- İLK KONSERİM ***Yosi Falay***

77 **NELER OLDU**

- AİLEVİ MESELELER ***Faruk Ulay***
- BABYLON ***Serdar Karabatı***
- JAZZ HOT 65 YAŞINDA ***Füsun Levet***
- BELÇİKA'DA FESTİVAL BAHARI ***Metin Paksoy***
- ANTONIO CARLOS JOBIM GECESİ

84 **JAZZ NASIL DİNLENİR**

- PİYANO ***Ahmet Emin Akyavaş***

86 **PİYANO**

- SESLERİN SİSTEMİ, MODLAR VE JAZZ MÜZİĞİNDEKİ , YANSIMALARI ***Selan Gülün***

88 **Dr. JAZZ**
Rene Macaroğlu

90 **CD VİTRİNİ**

Önder Focan, Branford Marsalis, Ottmar Liebert, Charlie Hunter & Leon Parker, Dieter Ilg, Duke Ellington & Count Basie, Duke Ellington, Jim Hall & Pat Metheny, Gato Barbieri, Kenny Burrell, Tekameli, Senem Diyici, Charles Llyod, Charles Mingus, Mark Turner, Jacques Loussier, Jason Moran, Masha Bijlsma Band, Art Blakey, John Coltrane, Jimmy Smith, Blossom Dearie, Michel Legrand, Milt Jackson, Ayşegül, Lyle Mays, Reiner Witzel, The Best Blue Note, Burger & Klewitz, Lucky Peterson, Dave Brubeck, Oscar Peterson, Buddy Guy, Peter Herborn, Bobby Hutcherson.

99 **SİZİN KÖŞENİZ**

- ***Zuhal Focan***

103 **RADYOLAR**

104 **BULMACA**
Serdar Karabatı

Hank Mobley
Hank Mobley Quartet
Hackensack, NJ
1955

N A R D I S

Merhabalar,

1999 jazz'a pek iyi gelmedi. 15 sayıdır ilk kez bu kadar iptal ile karşılaştık. Malum dergi üç ayda bir çıkınca günceli yakalayalım derken iptaller de olası diye düşünüyorduk ama bu yıl ilk CCR'deki jazz konserleri, Osmanlı İmparatorluğunun 700. yılı kutlamaları nedeniyle Ocak, Şubat ve Mart programları, daha sonra Parliament ve Antalya Jazz Festivali; bütçe nedenleriyle, diğer birkaç program da terör ve ona bağlı nedenler yüzünden iptal oldu. Yani bütçe yetmezlikleri ilk jazz'ı vuruyor. Her yıl Denizli'de olması düşünülen festival de sessizce yapılmayanlardan biri. Oysa sadece jazz konserleri değil tüm kültür ve sanat etkinlikleri ve hatta spor etkinlikleri ülkemizin sesini ve varlığını dışarıda ve içeride en iyi ve en güçlü, gururla duyurabileceği alanlar. Dergimiz yayına hazırlandığı sırada 21 Haziran'da yapılan Avrupa Müzik Şenliği buna en güzel örnek. 100'ün üzerindeki Avrupa kentlerinde aynı gün yapılan bu etkinliğe ilk kez katılmış olmamız çok önemli bir başlangıç. Hele hele bu organizasyonun gençliği hareketlendirmeye yönelik olması, çeşitli eğitim kurumlarımızda kısıtlı imkanlarla jazz ya da müzik öğrenmeye çalışan arkadaşlarımızı yüreklendiriyor olması önemli. İnanın ben bu programlarda gördüğüm okul orkestra ve grupları ile gurur duydum. Gelecekte adlarından gururla söz edeceğimiz müzisyenlerin varlığı beni çok mutlu etti. Bunlar arasında Galatasaray Lisesi, Akademi İstanbul ve Bilgi Üniversitesi'nden çıkan genç jazz gruplarını kutluyoruz.

Bütün bunlar dışında önümüzdeki günlerde şimdiye kadar yapılmışlar arasında bence en güzeli olacak olan 6. Jazz Festivalimiz 7 Temmuz'da başlayacak. Bu program bence Avrupa jazz festivalleri arasında en iddalı olanı. Sahne seçimi bu kez çok yerinde. Türlerin dağılımı da son derece orantılı. Her türden hoşlanan izleyiciyi mutlu edecek. Konser saatleri yine koşturacak belki ama bu da festivalin en heyecan verici kısmı olacak. Umarım jazz severlerin katılımı da umulduğu gibi olur.

Bu inanılmaz jazz gecelerinin ardından Temmuz'un sonunda da bu kez de Yapı Kredi muhteşem bir grubu jazz severlere dinletiyor. Pat Metheny, Larry Grenadier ve Bill Stewart. Sizleri bilmiyorum ama ben yıllardır iznimi sadece jazz festivallerinde kullanıyorum. Yetişemedim, ertesi gün iş, yol dememek için. Sizlere de öneririm.

Dergimizin içeriği sadece festival değil tabii. Her ne kadar gelen grupları tanıtmamız bile 10 sayfa aldı ama her zaman olduğu gibi, önümüzdeki sayılar için röportaj kabul eden sanatçılarla konuşmaya çalışacağız. Bu arada diğer konularımız çok yoğun. Orhan Kahyaoğlu üzerinde epeydir çalıştığı Weather Report yazısını nihayet bu sayıya yetiştirdi. San Francisco'da yaşayan yazarımız Faruk Ulay her sayı yazmaya söz verdi. Bize New York'dan 9 sayıdır yazan İlhan Mimaroğlu biraz dinlenmek istediğini söyledi, "biraz olsun" diye rica ediyor yazılarını bekliyorüz. Serdar Karabatı bu sayı "Körleme"yi yetiştiremedi. Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinden piyanist Selen Gülün de kadromuzda. Yazarımız Hülya Tunçağ artık New York'a yerleşiyor, yazılarını oradan gönderecek. Bu sayımızda posterimizi hazırlayan Bursalı arkadaşımız Cumhur Aygün'e ayrıca teşekkür ediyoruz. Ben bu yaz Finlandiya Pori Jazz'dan başka Estonya'daki Tallinn Jazz Festivali'ne de gidiyorum. Önümüzdeki sayıda bir Kuzey Avrupa'dan Jazz yazısı yazmayı ümit ediyorum.

Yine sizler için dolu ve güzel bir sayı hazırladığımıza inanıyor, hepinize mutlu ve müzik dolu bir yaz diliyoruz.

ZUHAL FOCAN

JAZZ. BLUES, EMPROVIZE MÜZİK DERGİSİ
JAZZ
AYLIK DERGİ
ISSN 1300-8846

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent Özükan

Genel Koordinatör
Uğur Büke

Genel Müdür
Nilgün Özükan

Genel Sanat Yönetmeni
Murat Öneş

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal Focan

Katkıda Bulunanlar
Ayfer Sak, Ayşe Emengen, Çağlayan Yıldız, Engin Gençer, Faruk Ulay, Füsun Levet, H. Cumhur Aygün, Haluk İker, Metin Paksoy, Murat Beşer, Orhan Argun, Selen Gülün, Şebnem Şenyener, Tunç Bozoğlu, Yosi Falay, Zeynep Çiftçi Ün

Teknik Koordinatör
Hulusi Oran

Tasarım
Ümit Vurgun

Matbaa Müdürü: Memduh Arslan
Renk Ayrımı: İzzet Özbay, Şenol Şenoğlu
Elektronik Montaj: Vedat Doğan
Montaj: Ali Babayiğit
Baskı: Sami Gökırmak

Satış Müdürü: Adnan Demirtaş
Abone İşleri: Dilara Mercan

Muhasebe Müdürü: Jale Ürper
Muhasebe: Ruhiye Nazlan, Sultan İnce, Leyla Atasever, Esra Yavru, Sebahat İrmak, Kazım Doğan, Çiçek Veli

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No.115
34560 Bağcılar / İstanbul
Telefon: 0.212.629 53 00 (30 Hat)
Fax: 0.212.629 05 74 (2 Hat)
e mail: boyut@turk.net

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı: 750.000 TL (KDV dahil)
K.K.T.C. Fiyatı: 750.000 TL.

BOYUT YAYIN GRUBU
© 1999 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

Red Norvo

Jazz müziğinde çok az müzisyen, vibrafonu sanatını ifade edebilecek ilginç, anlatımcı ve dinamik bir enstrümana dönüştürebilmiştir. Ksilofonda ise bunu yapabilen müzisyen sayısı daha da azdır. Santa Monica, California'da 6 Nisan 1999 günü hayata veda eden Red Norvo, bütün bunları büyük ölçüde her iki enstrüman için gerçekleştirebilen ender sanatçılardan biriydi. Ayrıca, popülerlik açısından biraz geride kalmış olsa da, Swing döneminin en önemli şahsiyetlerinden biri olmuştu.

Kenneth Norville, 31 Mart 1909'da Chicago'nun 200 mil güneybatısında yer alan küçük bir kasaba olan Beardstown, Illinois'de doğdu. Çocuk yaşlarda marimba çalmayı öğrenerek vurma çalgılara olan ilgisini ortaya koydu. Gençliğinde, profesyonel olarak gezici bir marimba topluluğunda çaldı ve 1920'li yılların sonlarında Louis Armstrong ve Bix Beiderbecke gibi müzisyenlere olan hayranlığını o zamanlar bir yenilik olarak görülen ksilofon gibi alışılmamış bir çalgıyla ifade etmeye başladı. Daha sonra Paul Whiteman Orkestrasına katıldı ve orada kısa bir süre sonra evleneceği şarkıcı Mildred Bailey ile tanıştı. Norvo'nun ilk plak kaydı, Bailey'in "The Rocking Chair Lady" adıyla anılmasına neden olacak Rocking Chair adlı şarkıdır. Bu kayıtta Bailey'e Paul Whiteman Orkestrası üyelerinden oluşan küçük bir topluluk ile birlikte eşlik etmişti. Başka bir kayıtta, Bix Beiderbecke'in "In a Mist" adlı şarkısını Norvo, hibrid bir enstrüman olan ksilomarimba ile seslendirmişti. Bu kaydı, ünlü eleştirmen Gunther Schiller "Bu parçanın şu ana kadar yapılmış en etkileyici ve özüne sadık yorumu" olarak nitelemişti. Norvo'nun bestesi "Dance of the Octupus" adlı parça ile beraber yayınlanan bu kayıt, yalnız yenilikçi ve doğaçlamacı değil aynı zamanda düzenlemeci ve besteci önemli bir jazz ustasının ortaya çıkışını müjdeliyordu.

Norvo ve Bailey ilişkilerini show business arenasında da sürdürerek "Mr. and Mrs. Swing" adıyla plaklar yaptılar, konserler verdiler. Ayrıca Norvo, aralarında Teddy Wilson'un da bulunduğu önemli jazz müzisyenleriyle plak kayıtları yaptı. Teddy Wilson, Norvo-Bailey ikilisinin düzenlediği bir davette Benny Goodman ile tanıştı ve daha sonra Swing Kralı ile çalışmaya başladı. Buna rağmen, Benny Goodman triosu-

nu büyütüp quartet olmak için bir vibrafoncu ararken, tercihini Norve yerine Lionel Hampton lehine yapmıştı. Bunun bir sebebi de, Norvo'nun ifade gücü sınırlı olan ksilofonu çalmakta ısrar etmesiydi.

Norvo, Swing döneminde kendi orkestrasını kurduğu zaman teknik ve müzikal açıdan başarılı olması pek şaşırtıcı sayılmazdı. Norvo Orkestrası, rakipleri kadar teatral performanslar sergilemese de, Eddie Sauter'in usta aranjmanlarının da katkılarıyla müzikal açıdan büyük beğeni topluyordu. Ticari kaygıları ikinci plana iterek, müzik kalitesine önem vermesi açısından Norvo Orkestrası, Teddy Wilson ve Benny Carter orkestralarıyla aynı kefeye konulabilir. Orkestranın birçok kaydında, özellikle de Norvo, Bailey ve Sauter'in yetenek ve karşılıklı uyumlarının mükemmel bir sonucu olan "Smoke Dreams" adlı parçada bu niteliği görebiliriz. Fakat, ticari başarısızlıklar ve iç sorunlar bu orkestranın 1939 yılında dağılmasına sebep olmuştu. 1940'lı yılların başında bir iki orkestra denemesi yapmışsa da, Norvo kendini daha rahat ve yaratıcı hissettiği küçük topluluklara geri döndü. Bu yıllarda Norvo ya sürekli çalıştığı müzisyenlerle ya da toplama stüdyo müzisyenleriyle zevk ve doğaçlama yeteneğini sergilediği kayıtlar yapmaya devam etti. O dönemde de rahatlık ve sadelikten hiç uzaklaşmadı. Yaptığı tek değişiklik, ksilofonu bırakıp vibrafona yönelmesiydi. Enstrümanı piyanoya yakınlaştırmaya çalışan diğer vibrafoncuların aksine, Norvo daha perküsif bir stili tercih etmişti.

1940'lı yılların ortalarında çalışmalarını tabii ki swing müzisyenleri, ayrıca Benny Goodman ve Woody Herman'ın "First Herd" olarak anılan ilk orkestrasıyla sürdürdü. Bunun yanında, aralarında Eddie Bert ve Shorty Rogers'ın da bulunduğu ileri görüşlü genç müzisyenler ve bop akımının kurucuları Dizzy Gillespie ve Charlie Parker ile de önemli çalışmalar yaptı. Bu çalışmalar bazı çevrelerde şaşırtıcı bulunsa da, Norvo'nun teknik ustalığı, düzenlemeci ve besteci kimliği de dikkate alınırsa, doğru ortamlarda bulunduğu anlaşılabilir. Bu durum onun bir bop müzisyeni olduğu yargısını değil, çağdaşlarına göre yeniliklere daha açık olduğu sonucunu ortaya çıkartmaktadır. 1940'lı yılların sonlarında Norvo gitarda Tal Farlow (daha sonra yerine Jimmy Raney geçmiştir) ve basta Red Kelly'den (onu sırasıyla Charlie Mingus ve Red Mithell izlemiştir) oluşan bir trio kurdu ve ortaya heyecanlı, yenilikçi ve tümüyle müzikal bir sound çıktı. Trio formatını başka müzisyenlerle de uzun bir süre sürdürmekle birlikte Norvo, duo'dan octet'e kadar değişik küçük topluluk varyasyonlarıyla çaldı.

Çoğunlukla bu topluluklarda davul bulunmamasına karşın, liderin perküsif çalış stili sayesinde davulun eksikliği hiç hissedilmedi. Norvo ve Bailey 1945'te boşanmalarına rağmen, 1951 yılında Bailey'in ölümüne kadar birlikte çalışmaya devam ettiler. Norvo daha sonra Mavis Rivers ile başarılı bir vokal birliktelik oluşturdu. Otel programları ve turnelerde Frank Sinatra'ya eşlik etti. Bu ortayaş yıllarında Benny Goodman, Ben Webster ve Jimmy Rowles gibi eski tüfeklerle de çalışmalar yaptı.

1970'lerde işitme duyusunu kaybetmesi ve ikinci karısı ile bir oğlunun ölmesi onu geçici bir süre emekliliğe sevketmiş olsa da müziğe tekrar coşku dolu bir dönüş yaptı. Ününü küçük toplulukların lideri olarak yapan Norvo, ilerlemiş yaşına rağmen turnelere çıktı, Tal Farlow ile olan müzikal birlikteliğini yeniledi, Benny Carter ile çaldı. Bu yıllarda birçok konser ve kulüp performansının yanı sıra Mavis Rivers ile Smithsonian kulübünde televizyonda da yayınlanan özel bir program yaptı. 1980'lerin ortalarında geçirdiği bir beyin kanaması sonucu vücuduna felç indi ve kariyerini fiilen noktalamak zorunda kaldı.

Bazen jazz dünyası aynı anda hem özgürleştirici hem de sınırlayıcı olabilmektedir ve bir yere kadar Norvo da bu paradokstan nasibini almıştır. İlerici müzikal düşünceleriyle bütünleşen etkileyici yeteneği kendisine birçok hayran kazandırmışsa da, kariyerindeki enstrüman seçimi, bunu yadırgayan önemli bir kitleyi ondan uzaklaştırmıştır. Eğer yeteneğini daha değişik, daha popüler, daha "jazzy" bir enstrümanda sergilemiş olsaydı, hiç kuşkusuz bu müzik türünün devlerinden biri olacaktı. Ama kendisi vibrafonun bir jazz ustası, ksilofonun bir büyük üstadı olmasaydı, o zaman da Red Norvo olamayacaktı.

Yazan: Bruce Crowther (Jazz Journal, 5/99)
Çeviren: Victor Bensusan

Resimde Müziğin Etkisi

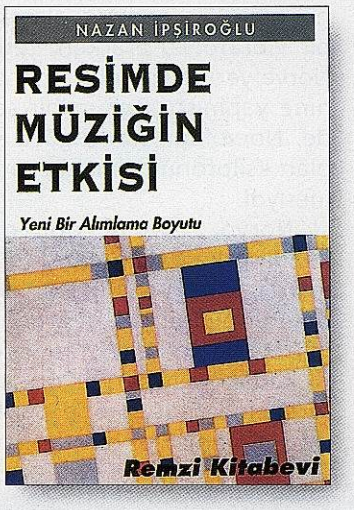

"Sanatları birbirinden ayıran sınırların aşılması çağımızın başlıca özelliklerinden biri. Resim, müzik, bale, yazın, tiyatro, sahneleme, sinema... Bütün bu sanatlar birbiriyle doğrudan doğruya bağıntısı olsun ya da olmasın, içiçe giriyor ve birbirinin biçimlendirme öğelerini kendi biçim dilleri içinde eriterek bütünleştiriyorlar." Giriş yazısıyla başlayan yazar **Nazan İpşiroğlu** bu kitabı yazma amacını önce Paul Klee'nin sanatında müziğin etkisini irdeleyen bir Klee monografisi yazmak olduğunu belirtiyor. Daha sonra da devam ediyor ".. Müzik öncelikle duygulara seslenen bir sanat türü. Tınılarla konuşuyor. Soyut. Dinleyen üzerindeki etkisi çok değişik ve çeşitli. Bundan başka çok değişik türleri olan bir sanat". "Mondrian'a göre madde ve tinin dengesi kurulamamıştı şimdiye değin müzikte. Caz bu dengeyi arıyordu. O da Neo-Plastisizm gibi yapıcı olmak için yıkıcıydı. Maddesel yaşamın aşırı ağırlığından sıyrılmayı, beden-tin bütünlüğüyle evrensel olmayı amaçlıyordu. Caz ve yeni danslar Mondrian'a göre yeni yaşam biçiminin ifadeleriydi".

Bu kitap modern sanatın öncülerine alışılmadık bir açıdan yaklaşıyor. 20. yüzyıl sanatına açık olanların bildikleri, tanıdıkları sanatçıların resimlerini müzik bağlamında ele alıp irdeleyerek, yeni bir alımlama boyutu getiriyor. **Resimde Müziğin Etkisi** eminim pekçok okurumuzun ilgisini çekecek bir kitap. Remzi Kitapevinden çıkmış.

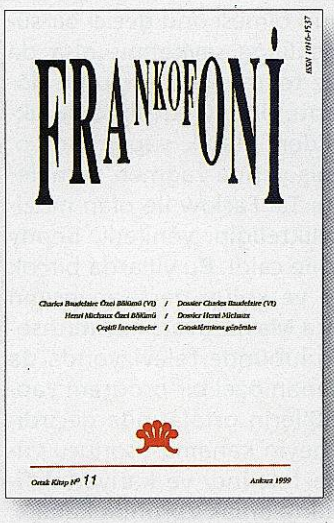

Frankofoni

Frankofoni, Hacettepe Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı İnceleme ve Araştırmaları Ortak Kitabı olarak Ankara'da basılıp yayınlanmış. Ankara Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinden oluşan bir kadro bu sayıyı hazırlamış. Bizim ilgimizi çeken yazı ise **Doç. Dr. Abidin Emre**'ye ait. **Ortak Kitap No.11** sayısında yer alan **"Michael Brecker'ın Tales From The Hudson albümünde ve Baudelaire Şiirinde Mavi Tınılar"** başlığını taşıyor. Yazar her ne kadar "müzik üzerine bir yazıya soyunmadığını" da iddia etse jazz dünyasının önde gelen tenor saksofoncularından Michael Brecker'ın 1996 kaydı "Tales from the Hudson" albümünde izlediği yolla Baudelaire'in kimi kaçış şiirlerindeki coğrafi çizginin kesiştiği noktaları araştırıyor. Dergimize gelen jazz ve blues şiirlerinin yoğunluğunu gözönüne alarak kimi okurlarımızın bu makaleyi okumaktan hoşlanacaklarını düşündük.

Bu dergiyi Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü 06532 Beytepe-Ankara adresinden temin edebilirsiniz.

Thomastik Infeld gitar ve bas telleri

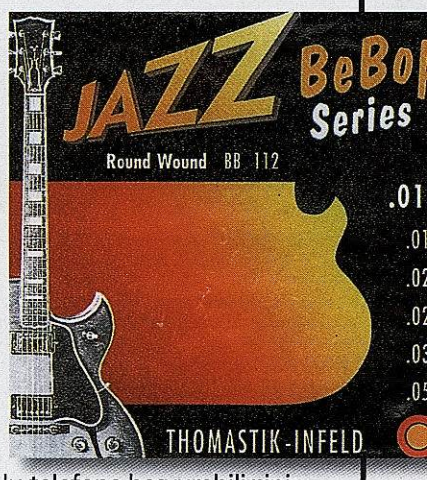

Yıllardır başarıyla yaylı sazlar için ürettiği tellerle yaygın bir şöhrete sahiptir Thomastik Infeld. Yeni malzeme kombinasyonları yaratıcı tasarımlar imalat ve tel kalınlıkları, tüm orkestralarda yaylı enstrüman çalanlar tarafından tercih edilmiştir. Son yıllarda Thomastik Infeld gitar ve elektrik, bas elektrik bas telleri imalatına da yönelmiştir. Çok kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen imalat türleri tüm stilleri kapsayacak şekilde gelişmiştir. Thomastik Infeld yaylı sazlar tellerinde olduğu gibi bu konuda da bir kalite çizgisini yakalamıştır. Bu genellikle müzisyenlerin alışık olduğu fabrikasyon imalatının ötesinde birşeydir. Tüm Thomastik Infeld ürünleri gibi gitar ve bas telleri de akustikçiler, mühendisler ve profesyonel müzisyenlerin uzun çalışmaları sonucunda tasarlanmıştır. İmalat kararları performans ve müzikaliteye göre esas alınarak verilmektedir.

Tellerde genellikle daha pahalı yüksek mukavemetli nüve çeliği kullanılmakta bu şekilde daha esneklik ve ses uzaması sağlanmaktadır. Gerekli durumlarda imalat için yeni makinalar bile yapılmaktadır.

Artık Türkiye'de de bulabileceğiniz bu tellerin alım ve satımı için: 0216-3727731 no.lu telefona başvurabilirsiniz.

Bankaya kadar yorulmayın!

www.garanti.com.tr

Havale. E.F.T. Repo. Döviz. Hisse senedi. Yatırım fonu.
Vadeli, vadesiz mevduat. Kredi kartı, elektrik, telefon, su ödemeleri.
Hepsi bir tuşla. Hepsi bedava. Hepsi İnternet Şubesi'nde.
Üstelik garanti.net ile İnternet'e ulaşmak çok daha cazip.
garanti.net İnternet Erişim Paketi'nden yararlanmak için
(0 212) 630 17 30'u arayabilir ya da herhangi bir
Garanti şubesine başvurabilirsiniz.

ŞubeSiz Bankacılık,
hem telefonla hem İnternet'le,
sadece Garanti'de.

GARANTİ

ŞubeSiz™ Bankacılık

Başka bir arzunuz?

Milt Jackson ve Clayton Hamilton Jazz Orchestra

Milt "Bags" Jackson

Jazz'ın bana göre en önemli yorumcularından biri olan Milt Jackson, vibrafonu saksofon cümleleriyle çalan, müthiş yetenekli bir blues'cu. 1923 doğumlu olan Jackson, bebop hareketinin ilklerinden olmakla birlikte, Red Norvo ile başlayıp, 30'lu yıllara damgasını vuran Lionel Hampton swing geleneğini günümüze kadar taşıyan tek vibrafoncu.

Jackson yedi yaşında gitar çalmaya başlar, onbirinde piyanoya ve daha sonra da vibrafona geçer. Lise yıllarındayken, Detroit'in önemli müzik kişiliklerinden biri olmuştur. Onu ilk kez Detroit'de dinleyen Dizzy Gillespie, Charlie Parker'la kurduğu bebop altılısı için New York'a götürür. 1946 yılında Gillespie'nin kısa ömürlü orkestrasında, John Lewis, Ray Brown ve Kenny Clarke ile çalar. Orkestranın nefesli elemanlarına biraz soluk aldırmak amacıyla kurulan bu dörtlü daha sonra kurulacak olan Modern Jazz Quartet'in bir prototipidir. Jackson, 40'ların sonunda birçok usta jazz'cıyla çalışmalar ve plak kayıtları yapar. Bunlar arasında Thelonious Monk, Charlie Parker, Howard McGhee ve Woody Herman Orkestrasını sayabiliriz. Jackson bu orkestrada Terry Gibbs'in yerini almıştır.

1950-52 yılları arasında yeniden Gillepie'nin sextet'ine katılan Jackson, bir süre sonra John Lewis, Percy Heath ve Kenny Clarke'la bir kayıt yapar. İşte bu grup, kısa bir zaman içinde jazz tarihinin en popüler dörtlüsü haline gelecek olan Modern Jazz Quartet'dir. 1955 yılında Kenny Clarke davulu Connie Kay'e devreder ve grup 40 yıl gibi uzun bir süre aynı ekibi korur. Milt Jackson, Modern Jazz Quartet'in disiplinli formatından sıkılmakla birlikte, bu grupla çok başarılı konserler verir, plak kayıtları yapar. MJQ ile olan ilişkisi süresinde hep lider olan Jackson, 1974 yılında, grubun repertuarından ve mali sorunlarından oldukça daraldığı için gruptan ayrılır ve belki de müzik yaşamının en üretken dönemine girer. Pablo markası için, geniş bir müzisyen grubu ortamında yaptığı sayısız albümde bana göre harikalar yaratmıştır.

MJQ 1981 yılında yeniden bir araya gelir. Bu kez rahmetli Connie Kay'in yerini Tootie Heath almıştır ve grup aralıklı olsa da, 50 yılı devirir. Milt Jackson, MJQ deneyiminden çok keyif almadığını belirtmekle birlikte, bu birlikteliğin çok uzun soluklu olduğu ve belki de jazz tarihinin en formal ve kompleks yapılı küçük gruplarından biri olduğu da yadsınamaz.

Bebop akımının en akıcı müzisyeni diyebileceğim Jackson adeta ipnotize eden bir lirikliğe sahip. Serin denilebilecek bir aletten çıkardığı ılık tonu, cümlelerin hassas dokusu, dinamizmi, eşsiz armoni anlayışı ve dillere destan kusursuz zamanlaması ile, tanımlaması oldukça zor bir "sound" yaratıyor. Bu "sound"un üstün bir teknik içerdiği şüphesiz ama bir o kadar da melodik ve duygu yüklü. Yorumları sanki başlı başına birer beste olan Jackson, azami hızda bile hep melodik. Özellikle ballad yorumlarında sergilediği uzun ve akıcı cümlelerinde, sofistikasyon ve sadelik adeta içiçe girmiş. İster sololarında, ister eşliklerinde, devreye girdiği anda, çaldığı ekibin stili (bebop, soul, funk, blues, latin) ya da yapısı (trio, quartet, sextet, big band) farketmeksizin, atmosfere kesin yoğunluk getiren nadir müzisyenlerden biri olduğunu düşünüyorum.

Zaten, funk, soul gibi moda akımlarını takip edip, günün popüler parçalarını hiçbir ticari amaç ya da eleştirilme kaygısı taşımadan, keyifle ve her zamanki mükemmeliyetçiliği ile yorumlaması, onun jazz'ı asla unutmayan, gerçek bir "müzisyen" olduğunun en iyi kanıtıdır. Gerçi Jackson, MJQ döneminde ve popüler akımlara uyduğu zamanlar hep eleştirilmiştir. Ama kanımca bunları asla önemsememiştir. Çünkü o her zaman "kendisi" olmuştur.

76 yaşında olmasına rağmen üretkenliğini hiç yitirmeyen Milt Jackson, yıllar boyunca Savoy, Blue Note, Atlantic, Prestige, Impulse!, CTI, Riverside, Verve, Limelight, Music Masters ve şu andaki şirketi olan Qwest için sayısız kayıt yapmıştır. Milt Jackson'ı geniş bir yelpaze içinde dinlemek isteyenler için, kendi favorim olan albümleri şöyle sıralamak istiyorum.

Bags and Trane (Atlantic 1959), tenor saksofon ustası John Coltrane ile birlikte, piyanoda Hank Jones, basta Paul Chambers ve davulda Connie Kay var.

Bags Meets Wes! (Riverside 1961), ünlü gitarcı Wes Montgomery ile, piyanoda Wynton Kelly, basta Sam Jones ve davulda Philly Joe Jones'dan oluşan eşsiz bir ritm bölümüyle, müthiş keyifli bir albüm.

Milt Jackson with the Oscar Peterson Trio (Verve 1961), piyanoda Oscar Peterson, basta Ray Brown ve davulda Ed Thipgen'den oluşan bu efsane trio ile Jackson.

The Big 3 (Pablo 1975), basta Ray Brown ve gitarda Joe Pass. Davul ve piyano olmamasına rağmen müthiş bir swing. Her üçünün de solist ve ritm fonksiyonlarını üstlendikleri bu albüm, zamanlama açısından çok ilginç ve eğitici.

Soul Fusion (Pablo 1977), piyanoda Monty Alexander, basta John Clayton ve davulda Jeff Hamilton. Baştan sona keyif, huzur ve neşe.

Ve diğerleri; It Don't Mean A Thing If You Can't Tap Your Foot To It (Pablo 1984), Invitation (Riverside 1962), Feelings/Milt Jackson and Strings (Pablo 1976), Jazz'n' Samba (Impulse! 1964), The Ballad Artistry of Milt Jackson (Atlantic 1959), The Prophet Speaks (Qwest 1994), Explosive/Milt Jackson Meets the Clayton Hamilton Jazz Orchestra (Qwest 1999).

Geçtiğimiz yılki İstanbul Jazz Festivalinde, Jazz Legends Tribute to Elle Fitzgerald konserinde, şakırdayan yağmur altında, ufak tefek, siyah bir adam çıktı sahneye. Sessizce geldi, sessizce gitti. Tabii ki, onu bilenler biliyordu ve oradaydılar ama bu yeterli miydi? Milt Jackson hakkında en ufak bir yazı bile çıkmadı. Jazz dünyasında kaç tane yaşayan efsane var ki? Onlara gereken değeri vermek ve yeni kuşaklara tanıtmak, biz dinleyicilerin, yazarların ve jazz ile uğraşanların görevi olmalı. Ancak bir diğer görev de festival yetkililerine düşüyor, sanırım. Geçen yıl Björk, bu yıl Suzanne Vega gibi isimlerin jazz ile ne tür bir ilişkilerinin olduğunu, bağışlayın ama bilmiyorum. Hadi onlar salon dolduran isimler diyelim ama her yıl mutlaka birkaç efsane dinlemek istiyoruz. Fazla geç kalmadan!

Sevgili "Bags", bu gecikmiş yazı için senden özür diliyorum.

Engin Gençer

Yüzyıllık Dük

Şebnem Şenyener/ New York

Sonuna geldiğimiz bu yüzyıl daha çok genç iken, "geçmişte kalan şeylerin hatırası jazz müzisyeni için elzemdir, parçalarım unuttuğumuz geçmişi kayda geçirir" demişti Duke Ellington. İşte yüzyılın başında böyle başladı Amerika'nın olmayan hafızası. Bugün Broadway'den, Harlem'in yıkık çatık çatılarından ve kentin sokaklarından yüzyıllık bir Duke Ellington melodisi yükseliyor. Geçmişi hatırlatan dolayısıyla gelecek hakkında bir melodi. Bir yüzyıl üzerine önemli bir etkinlik kurdu Ellington. Çalışmalarının boyutları dev. Vaadettikleri hafızaya sığacak gibi değil, hatta bir ipucu yakalandığında gerisinde bir okyanus olduğunu hissettiren bir yetenek. Onun doğumunun yüzüncü yılını kutladı New York mayıs boyunca.

Duke Ellington ve Büyük Orkestrası bu yüzyılın başında Amerikan müziğini yarattı. Amerika Duke Ellington'da en büyük jazz bestecisini buldu. Müziğin her alanında dolaşabilen bu sanatçı ayağını Blues'dan hiç kaldırmadı. Harlem'de Ellington ve orkestrasının Cotton Club'u hayata kazandırdığı yıllar 1927 ile başlıyor: "Black and Tan Fantasy" genç bir yüzyıl için çok iddialı, gerçeküstü, kirli ve seksi ama aynı zamanda zarif olabilen olağanüstü bir yaratıcılıktı. 1931'de "Mood Indigo" ile büyük orkestra standardını oluşturdu Duke. 1932'de "It don't mean a thing (if ain't got that Swing)" Swing döneminin milli marşıydı adeta. 1933'de "Daybreak Express" ile gelecek yirmi yılın bop ve serbest jazz'ında lokomotiflik yaptı. 1934'de "Solitude" ile bir ayağının hep Blues'da olacağını kanıtladı Duke. 1937'de "Caravan"la latin jazz çılgınlığına neden oldu. 1940'da "Harlem Air Shaft" aynı saldırmaya hazırlanan bir yılan gibiydi, üç dakika boyunca tam anlamıyla bir gerginlik yaratmayı başardı ve 1941'de "Take the A Train" bebop'a sahneyi açtı. 1958'de "Come Sunday" ve 1966'da "The Far East Suite" ile bir seyyah oldu Duke bir seyahatname yazdı adeta.

Duke, ufak bir Wurlitzer piyanosu ile seyahat etti hep, coca-cola içip hamburger ile beslendi. Zamanında onun yeteneğini çoğu kimse tam anlayamadı hatta Pulitzer komitesi bile 1965'de ödüle aday gösterildiğinde müziğini "hafif" buldu Ellington'ın. Bugün o yargıdan utançla sözediyorlar hiç olmazsa. Müziği jazz'dan, klasiğe, ragtime'dan, blues'a, pop'dan gospel'a ve daha pekçok şeye kucak açan bu sanatçı bir ara albümlerinden birini Shakespeare'a bile bağladı. Ellington müziğinin yansıttığı ruh halini kısa ifadelerle anlatmayı severdi. Yüzüncü doğum yıldönümü nedeniyle bütün radyolarında New York'un Duke'u dinliyoruz yeniden. Onun müziği, eski bir New York fotoğrafına bakıp sararmış görüntünün detayları arasında kentin karakterini sergileyen inanılmaz ipuçları bulmak gibi bir şey.

Washington'da orta halli bir siyah ailesine doğdu Duke Ellington. İlk orkestrasını daha çocuk denecek yaşta kurdu. Müziği için Pratt Enstitüsünden aldığı sanat bursunu bile reddetti. 1923 yılında geldi New York'a. "Duke Ellington ve Jungle Orkestrası" ile Cotton Club'da milli yıldız oldu. Sonunda Cotton Club'ı bıraktı ama 1938 yılında hayatının en önemli ortağı olan, Satin Doll, Take the A Train ve Lush Life'ın yaratıcısı Billy Strayhorn ile tanıştı. 24 Mayıs 1974'de öldüğünde hastahane odasında Wurlitzer piyanosu hala yanındaydı. Beşbinden fazla bestesi mevcut ama bunların çoğu kayıp, hiçbirini kağıda geçirmediği için bugün kayıp. Ellington şıklığıyla bilinirdi, evinin içinde dahi gabardinleri ile dolaşırdı. Kaşmire bayılırdı. Torunlarına kendisine büyükbaba dedirtmedi. Herkesin amcası ilan etti kendini. Torunlarını da 'hala' diye çağırdı. Bugün onu Duke Amca olarak hatırlıyor Amerika.

"Guild" Starfire

Amerika'nın en kaliteli ve eski gitar firmalarında biri olan Guild imalatlarının bir kısmını Kore'de sürdürmekte. Kore'de yapılan Guild gitarları De Armond markası ile anılmaktadır. De Armod ise özellikle manyetik markası olarak çok saygın bir yere sahiptir. Genellikle gitar firmaları Kore'de alt modellerini imal etmektedirler. Guild ise De Armond gitarlarında Amerikan yapımı De Armond manyetiklerini kullanarak ses kalitesi ve işçilikten hiç taviz vermemekte, bu şekilde şöhretini sağladığı kaliteli gitarlarını her bütçeye uygun fiyatlarla piyasaya sürebilmektedir. Kıvılcım Müzik **De Armod** serisinden **Starfire**'ı yurdumuzda piyasaya sürmüştür. Starfire 1961'den beri Guild'in en beğenilen modellerindendir. Yarım kasa konstrüksüyonlu bu gitarın gövdesi seçilmiş akça ağaçlardan (maple), klaviyesi ise 'gül'dür. Manyetikleri Amerikan De Armond olan Starfire jazz, blues, country ve rock stillerine uyan çok kaliteli bir gitardır.

Tradition firmasından ithal edilen seri piyasada...

İngiliz Tradition firması bir takım eski kayıtları günümüze kazandırmak amacıyla ki bunların çoğu mono kayıtlar, CD formatıyla piyasaya sürdü. Bu seriden yapımları çıkan sanatçılar Lead Belly, Big Bill Broonzy, Woody Guthrie, Earl "Fatha" Hines, Lingnin' Hopkins, Blind Lemmon Jefferson, Sonny Terry & Brownie McGhee, Big Joe Williams, Jimmy Witherspoon.

Bunlardan sizlere tanıtabileceğimiz ilk albüm; Jelly Roll Morton. Jazz piyanosunu bilinen ilk isimlerindendir. Hatta Gunther Schuller onun için ilk jazz bestecisidir de demiştir. 1890 New Orleans doğumludur. Kuvvetli etkilenmeleri yaşamış olduğu şehrin Afrika-Amerikan, Afro-Caribbean, Fransız ve İspanyol kültürlerinin bir arada kaynaşmasından almış olduğu düşünülebilir. 12 yaşında piyanoya başlar. O zamanın zengin Storyville mahallesindeki partilerde çalarak para kazanmanın tadını alır. Ülkesinin pekçok yerinde bulduğu her işe gider. Her tür müzik çalar; ragtime, Fransız ezgileri, popüler klasikler, blues, ve Caribbean şarkılarını hep orada öğrenir. Louis Armstrong onu farkettiğinde ise, bundan sonraki yaşamı onu bugünlere getirir. 21. yüzyıla 6 ay kala bile dinlenecek besteler, kayıtlar... 1941'de Los Angeles'de ölür. Bir diğer albüm Dizzy Gillespie'ye ait. Oo Bop. İçinde 9 parçanın yer aldığı kayıtta oldukça geniş açıklamalı 'liner note'ler mevcut.

Yukarıda bahsettiğimiz aynı seri çerçevesinde yer alan bir diğer usta müzisyen ise Erroll Garner. 1945-49 yıllarındaki kayıtlarından örnekler seçilmiş olan albümde Erroll Garner (p)'dan başka John Simmons (b), Alvin Stoller (d), John Levy Jr. (b), George Dellart (d) yer alıyorlar.

Tradition serisiden en son gelen çalışma bir blues ustasına ait. Lightnin Hopkins. 1982'de ölen bu büyük ustanın yapmış olduğu kayıtlar arasından seçilmiş en keyifliler. Blues severler için büyük fırsat.

Butch Morris finalist

Lawrence Butch Morris New York'ta düzenlenen 2. Yıllık Jazz Ödülleri çerçevesinde "Yılın Yenilikçi Bestecisi" kategorisinde finalist oldu.

Bir yıldan bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi'ndeki müzik öğrencileriyle "Doğaçlama Yönetim" konusunda çalışan Bucth Morris'in dünyanın çeşitli yerlerinden ve farklı disiplinlerden müzisyenlerin oluşturduğu topluluklarla çok sayıda canlı ve stüdyo kaydı bulunuyor.

Jürisi, Jazz Gazetecileri Derneği üyelerinden oluşan Jazz Ödülleri töreni bu yıl 14 Haziran'da, New York'taki Seaport Atrium'da yapıldı. Ayrıca tören sırasında finalist müzisyenlere ait çok sayıda imzalı t.shirt, fotoğraf, enstrüman, nota da açık artırma ve on-line olarak satışa sunuldu.

Joe Williams

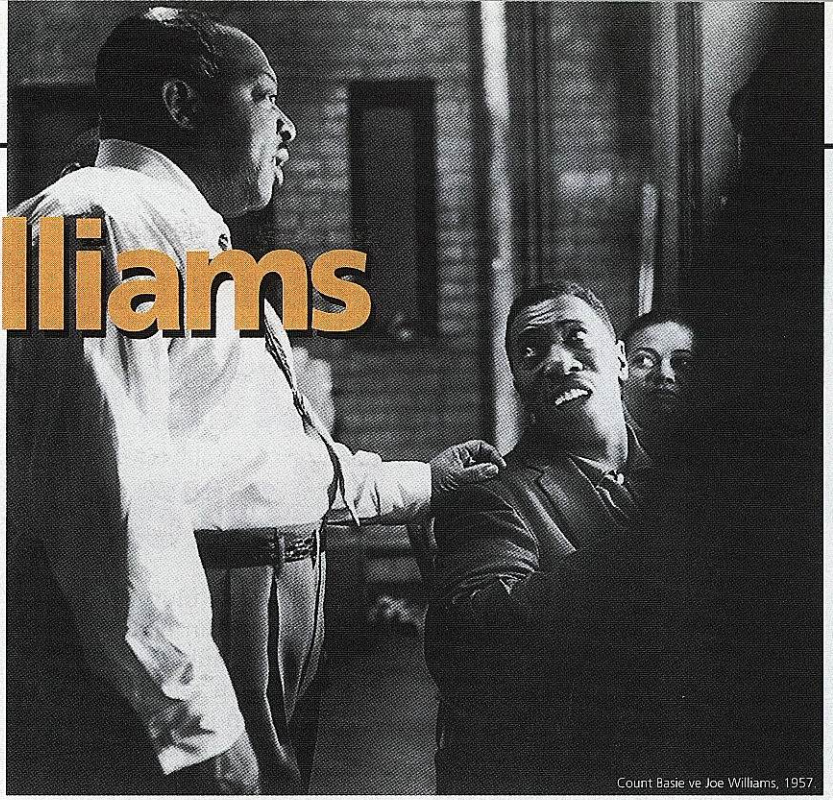
Count Basie ve Joe Williams, 1957.

Uzun bir müzik kariyerine şarkıcılarda pek rastlanmaz. Hassas bir çalgısı olan insan sesi, ilerleyen yaşla birlikte önlenemez bir düşüşe geçer. Bu çoğu şarkıcı için erken emeklilik anlamına gelir. Las Vegas'da 30 Mart 1999 günü hayata gözlerini yuman Joe Williams bu durumun istisnalarından biriydi. Yaşlılığında şarkı söylemeye devam etmesi bir yana, sesindeki etkileyici sonorite ve esnekliği hayatının sonuna kadar muhafaza edebilmiştir.

Gerçek adı Joseph Goreed olan Williams 12 Aralık 1918'de Cordele, Georgia'da doğdu, ama çocukluğu Methodist Kilisesi'nde (annesi bir kilise orgcusuydu) müzikle tanıştığı Chicago'da geçti. Hatta müzik kariyeri kilisenin gospel korosuna katılmasıyla başlamıştı denilebilir. Ergenlik döneminin sonuna doğru profesyonel bir şarkıcı olarak, kimi zaman tek başına kimi zaman da Chicago'da bulunan veya şehri ziyaret eden gruplarla şarkı söyledi. İlk ciddi angajmanını Jimmy Noone ile yaptı. Ardından 1940'lı yılların başında Coleman Hawkins ve Lionel Hampton topluluklarında vokalistlik yaptı. 1950'lere gelindiğinde ise Chicago sınırlarını aşmış olsa da şöhret sahibi olmuş bir şarkıcı olarak genellikle Red Saunders ve kısa bir süre için de Count Basie orkestraları ile çalışmıştı. 1951 yılında satış rakamları pek fena sayılmayan Every Day I Have The Blues adlı plağını yayınladı. 1954 yılında tekrar Basie Orkestrasına katıldı ve bir sene sonra aynı şarkının yeni kaydını yaptı ve bu sefer turnayı gözünden vurdu. Williams'ın akıcı vokal tınısı ve Basie'nin kükreyen swing'i dayanılmaz bir sentez oluşturdu. Plağın başarısı şarkıcıya olduğu kadar, ticari açıdan durgun bir dönem geçiren orkestraya da büyük bir şöhret sağladı.

1961 yılına kadar Basie ile çalışan Williams bu tarihten sonra solo kariyerine uluslar arası çapta bir geri dönüş yaptı. Dünyanın önemli jazz festivallerine atılan şarkıcı Karayip jazz gemi seferlerinin de popüler ismi oldu. Otuz yılda jazz ve popüler müziğin önemli sanatçılarıyla çalıştı. Bunlar arasında Clark Terry, Harry "Sweets" Edison, George Shearing, Cleo Laine, Cannonball Adderley, Reddie "Lockjaw" Davis, The Capp-Pierce Juggernaut, Thad Jones, Benny Golson, Red Holloway, Ray Brown, Bill Berry ve liderinin ölümünden önceki ve sonraki dönemlerdeki Count Basie Orkestrası yer alır. Bu dönemden ona sürekli eşlik edenler arasında davulcu Gerry King vardı.

Benzer repertuarları yorumlayan yakın tarzdaki erkek jazz şarkıcılarını karşılaştıracak olursak, Joe Turner'ın şakadan uzak ve direkt, Jimmy Rushing'in dokunaklı bir duygusallık yüklü, Jimmy Witherspoon'un da yine direkt ve bütün blues şarkıcıları gibi dünya yorgunu ama gizli bir alaycılık da içeren stilleri olduğunu görürüz. Joe Williams'ın tarzını tek bir kelimeyle tanımlamak gerekirse, onun için "neşeli" diyebiliriz. O, yorumladığı tüm şarkılarda eğlenen bir insan izlenimini vermiştir. Bu onun etkili bir blues şarkıcısı olmadığı anlamına gelmez. Williams'ın neşeli tabiatı onun popüler şarkıları, diğer şarkıcılara kıyasla daha yetkin bir tarzda yorumlamasına olanak vermiştir.

Her gittiği yerde sevgi ve hayranlık odağı olmuş ve meslektaşları onu, şarkı söylemesine parıltılı bir şekilde yansıyan samimiyet ve mutluluk yayan niteliklerinden dolayı sevmişlerdir.

Williams'ın enstrümanı tatlı ve yumuşak sesi olmuş, o da bundan en iyi ve melodik biçimde yararlanmıştır. Çapı daha düşük şarkıcıların seslerini yapay olarak kalınlaştırarak daha iyi blues yorumlayabilecekleri düşüncesi onun için geçerli olmamıştır. Ballad söylemeye daha yatkın olması onun şarkılara bahsi geçen üç şarkıcıya göre daha popüler yorumlar getirmesini sağlamıştır. Sesinin melodik karakterini ise hayatının son dönemlerine kadar koruyabilmiştir. 1994'de doldurduğu bir albümünü, kapak notlarına bakmadan dinlediğinizde, onun bu kaydı 75.ci doğum gününden dört ay sonra yaptığını anlamanız hemen hemen imkansızdır.

Son yıllarda sesinin geçen zamandan nasibini almış olduğu söylense de, o yine çalışmaya devam etti ve ölümünden bir hafta önce Seattle, Jazz Alley'de sahneye çıktı. Fakat şehrin o mevsimdeki iklimi, onun birkaç yıldır muzdarip olduğu amfizem hastalığının nüksetmesine sebep oldu. Seattle'da kısa bir süre hastahanede kalan Williams daha sonra yaşadığı Las Vegas'a götürüldü ve orada hastahaneye kaldırılarak suni solunum cihazına bağlandı. Morali bozulan ve uygulanan ilaçların onu kötüleştirdiğini düşünen şarkıcı, karısı Jillean'ı arayarak onu eve götürmesini istedi. Ama karısının gelmesini beklemeden hastahaneden kaçan Williams yönünü kaybederek iki mil yürüdü, lakin sıcak ve oksijensizliğe yenik düşerek yolda hayatını kaybetti. Williams, kariyerinin büyük bir bölümünde ona destek ve ilham kaynağı olan dördüncü eşi İngiliz asıllı Jillian Hughes Dath ile 40 yıldır evliydi. Blues ve ballad'ların özel dünyası hiçbir zaman çok kalabalık olmadı ama şimdi biraz daha tenha belki de bir ton daha gri...

Bruce Crowther, Jazz Journal 5/99'dan çeviren: Victor Bensusan

Donald Harrison

Harris, Harrison, Hutcherson, Moran, Redman

Amerika'da büyük şirket kaynaklı jazz kayıtları üretiminde rakip şirketin şusu varsa bizim de bumuz var benzeri bir strateji güdüldüğü herkesçe aşikar. Bazen müzisyenleri fazla zorlayarak gündeme getirilmeye çalışılan bu üretim dinleyicilerin satın veya kaale alma kapasitelerini aşmakta. Gerçekten çürük denebilecek kayıtların oranı küçük yüzdelerde; ama bu albümler birbirine benzeşik olmaktan da çoğu zaman kurtulamıyor.

Burada kısaca tanıtmaya çalıştığım albümler içinde bir kefeye koymakta kendimce en az zorlandığım albüm **Donald Harrison**'ın *Free To Be* isimli kaydı oldu. Harrison kuvvetli, kıvrak bir sese sahip. Yine de müzikal olarak kendisini diğer saksofoncu-lardan ayırmamı sağ-layacak sağlam ipuçları oluşturmadı kafamda Harrison'ın albümü. Belirgin bir dışadönüklük ve dirilikte olmakla birlikte zaman zaman bu özellikleri pop-jazz sınırından sıvışan, yorucu olmayan parçalar için kullandığı için Harrison'ın albümü fazla temiz tınlayabiliyor. Yine de, sivri dilli olmayan, ya da illa bir tavır alma niyetindeymiş durmayan keyifli bir set için önerilebilir.

Joshua Redman ise standardları ele aldığı bir proje olan *Timeless Tales* ile karşımızda. Kendisine son dönemin en rafine müzisyenlerinden piyanist Brad Mehldau, basçı Larry Grenaider ve davulcu Brian Blade eşlik ediyor. Telaşsız, ancak belirli dinamikleri atlamayan bir yapım olarak tınlıyor *Timeless Tales*. Doksanlı yılları saran yapım çizgisini andırmakla birlikte, bundan kendini sıyıran bir hava sunan bu albüm beni çokça etkilemekle birlikte, özellikle güncel yapımları sürekli izleyenler için öncelikli olmaya değer.

Eski kuşak **Bobby Hutcherson**'ın *Skyline* yapımı fazla değişken olmayan bir ekip tarafından, (bir parça dışında) üçlü ya da dörtlü grup çerçevesinde seslendirilmiş. Albüm Redman'ın kaydında olduğu gibi sayısız yeni dönem albümlerinden farklı bir yer oturmuyor. Bir iki özgün beste, standartlar ve tam da standart olmayan ama dinleyicilerin belleklerinde iz bırakmış parçalardan oluşan sette özellikle Hutcherson'ın özgün çalışmaları ve Delilah'daki derinlik dikkatimi çekti. Hoş bir albüm, ancak *Skyline*'ın bende bıraktığı tortu uzun süreli bir beğeniye kaynaklık edecek gibi durmuyor. Hutcherson gerçek bir halef ise, Harris de bir o kadar özgün bir selef.

Stefon Harris'in albümü *A Cloud of Red Dust* müzisyenin ilgisini yönlendirdiği değişik çizgileri önceliği bir tarafa vermeden, albümün ses bütünlüğünü dağıtmadan sunan bir yapım. Harris albüm içi yazısında parçaları bir kitabın bölümleri gibi birbirine bağlamayı istediğini ve kısa geçiş parçalarını akışı koruyabilmek için koyduğunu söylüyor. Harris'in eğilimlerinden en açıkta olanı dozu iyi tuttu-

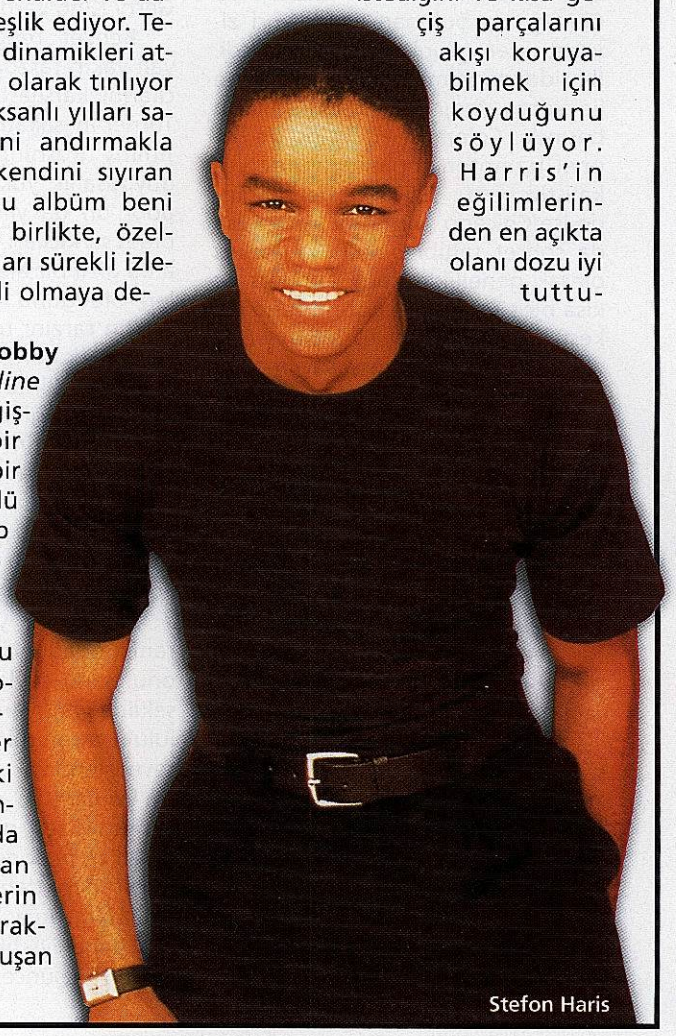
Stefon Haris

sesi biraz daha yükseltin...

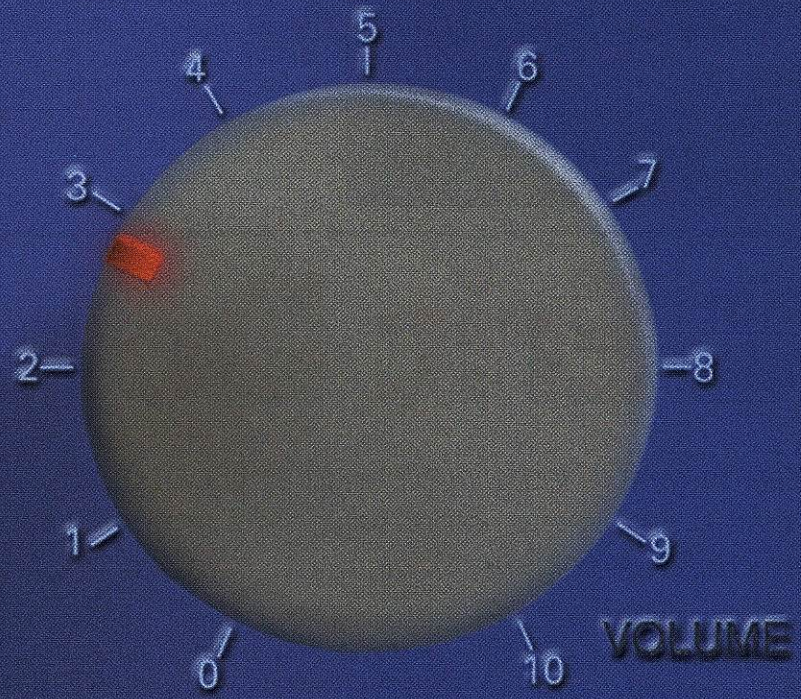

Şimdi koltuğunuza yayılın ve

jazzın tadını çıkarın...

***Yaşarbank**, finansal istek ve*

ihtiyaçlarınızı sizin yerinize

çözümlüyor nasıl olsa...

yaşarbank

"Yeni Kuşak Bankacılık"

GREY

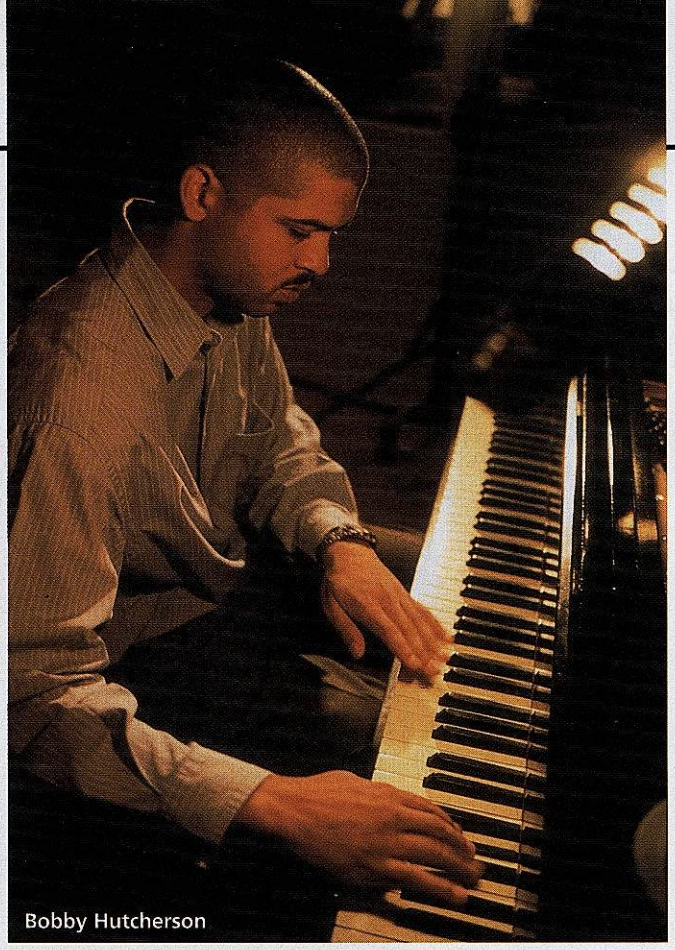

Bobby Hutcherson

rulmuş, ucuzcu olmayan bir latin esintisi. Özellikle flütçü Kaoru Watanabe ile saksofoncu Greg Osby'nin bir arada katkıda bulundukları bölümler güzel dokular oluşturulmasında etkin rol oynamış. Ayrıca, davulcu Alvester Garnett'ın çekince göstermeden çalışı da dikkate değer. Harris'in albümünü çokça beğendiğimi ve iki vibrafoncunun yalnızca bu iki albümle sınırlı bir karşılaştırmasında boynuzun kulağı geçtiğini söylemeliyim.

Ve son olarak Harris'in albümü yanında kendi ismiyle yaptığı bir çalışmayla da karşımıza çıkan Moran'dan bahsetmek gerekiyor. Jason Moran'ın *Soundtrack to Human Motion*'ı ise derinlikli çağrışımlar yaptırabilecek bir albüm. Moran piyanonun jazz dışındaki başka yönlerine de meraklı, hatta hakim olabileceğini gösteren ayrıntıları es geçmeden çalıyor. Lirik bir piyanist gibi tınlarken, epeyi devinimli de olabiliyor. Baklayı hemen ağzından çıkarmamasıyla, koyu-açık, coşkun-dingin benzeri kutupların her iki ucunda dolanabilmesiyle ve belirgin bir sofistike havayı yaymasıyla burada tanıtmaya çalıştığım albümler içinde en beğendiğim yapım bu.

Serdar Karabatı *skarabati@ibun.edu.tr*

Ölümünün 35. yılında

Eric Dolphy

"Çaldığım notaların genellikle belirli bir anahtarda olduğu söylenemez ama ben onları doğru olarak duyuyor ve kabul ediyorum. Armoni sekansını terkettiğimi zannetmiyorum çünkü çaldığım her notanın, parçanın akorlarıyla bir alakası vardır"

Eric Dolphy'nin avant-garde bakış açısını ifade ettiği bu sözleri, ünlü jazz otoritesi Cüneyt Sermet'in "Cazın İçinden" kitabında yer alıyor. Aynı zamanda, jazz müziğinin 1950'lerin sonuyla 1960'ların başındaki çizgisini belirliyor.

20 Haziran 1928'de Los Angeles'da doğdu Eric Allen Dolphy. İlk çalgısı klarinetti ve okul orkestrasında çalmak üzere bu çalgıyı öğrenmesi ise yalnızca bir rastlantıydı. 1940'ların başında New York'da esmeye başlayan Charlie Bird Parker fırtınası Dolphy'yi çok etkiledi. 1943'de alto saksofona geçti. 1948-1949 arası Roy Porter topluluğunda çaldı. İlk kayıtlarını da bu toplulukla yaptı. Askerlik görevini tamamladıktan sonra Gerlad Coleman ile açlıştı. 1956'da Flüt ve bas klarinete başladı. Bu dönemde Benny Carter'ın orkestrasındaydı. 1958'de Buddy Collette'in önerisiyle Chico Hamilton topluluğuna girdiğinde pek bilinmiyordu. Bu topluluk Dolphy'yi geniş bir jazz sever dinleyicisine tanıttığı gibi genç müzisyenlerle tanışmasını sağladı. Artık New York'a gitme zamanı gelmişti. Genç Dolphy'yi New York'daki modern jazz ortamı çok çekiyordu. 1959'da Charles Mingus'a katıldı. Ken McIntyre ile kayıtlar yaptı. Yine Mingus'un topluluğuyla Newport Jazz Festivalinde çaldı. Yanısıra George Russell ve John Coltrane ile çalışmalar yaptı. Bu dönem, yani 1960, Ornette Coleman'ın **Double Quartet**'iyle yaptığı sembolik **free jazz** albümünü çıkardığı yıldı. Dolphy, albümde Freddie Hubbard, Charlie Haden ve Ed Blackwell ile ikinci dörtlüde yer alıyordu. 1961'de de Coleman ile çalışmalarını sürdürdü. Ayrıca, Oliver Nelson, George Russell ve John Coltrane ile albümler yaptı. Coltrane ile Avrupa, Afrika turuna çıktı. Bu turlar, **Africa Brass** albümüyle belgelendi. Bu döneme ait önemli kayıtlardan biri de, Dolphy gibi üstün bir yetenek olan ve 1961'de yirmiüç yaşındayken yitiren trompetçi Booker Little, basçı Richard Davis, piyanist Mal Waldron ve davulcu Ed Blackwell'den oluşan beşlisiyle, New York'daki **Five Spot** kulübünde gerçekleşmişti. Bu kayıtlar, **The Great Concert of Eric Dolphy** adıyla plak oldu.

1962'de Herbie Hancock, 1963'de Woody Shaw, Clifford Jordan, Sonny Simmons, 1963-1964'de Bobby Hutcherson, 1964'de Freddie Hubbard ve Tony Williams'ın yer aldığı topluluklarını yönetti.

Son albümü ise 1964'de çıkart-

tığı **Out to Lunch** oldu. Modern jazz dağarının başyapıtı sayılan albüm, Dolpy'nin ileriye dönük müzik düşüncelerinin sinyalini vermesinin yanısıra, vibrafoncu Bobby Hutcherson, trompetçi Freddie Hubbard ile yaptığı usta işi disonant düetlerini, trio'larını içermesi yönünden de ayrı bir önem taşıyordu. Ayrıca, hiç kullanılmayan 5/2 gibi aksak ritmlere yer vermesi, bas klarinet ve alto saksofonda sınırları zorlaması, Dolphy'nin geldiği noktayı gösteriyordu. Bu albümü yaptıktan sonra Dolphy, Avrupa'da yaşamını, çalışmalarını sürdürmek istedi. Daha önce, 1960'ların başında Paris, Stockholm ve Kopenhag'da konserler vermiş, kayıtlar yapmıştı. Avrupalı jazz dinleyicisiyle arasında oluşan diyalog'dan hoşnut kalmıştı. Avrupalı müzisyenlerle de iyi uyum sağlıyordu. Bunun yanısıra ekonomik nedenler de eklenince kendisini Avrupa'da buldu. Mingus ile Paris, Hilversum ve Berlin'de konserler verdi. Şeker hastalığına bağlı bir kalp krizi geçirdi ve 29 Haziran 1964'de Berlin'de yaşamını yitirdi. Otuzaltı yaşındaydı.

Eric Dolphy, alto saksofona Bird'ü dinledikten sonra başlamasına karşılık hemen kendi tarzını bulmuştu. Flüt öğrenmeye başladığı zaman kendisine İtalyan virtüözü Severino Gazzeloni'yi, daha sonra biraz İrlandalı flütçü James Galway'i örnek aldı. Bas klarinete gelince, Dolphy'ye kadar orkestralarda renk olarak değerlendirilen bu zor ve güzel çalgı, Dolphy'nin elinde seçkin bir solo çalgısı durumuna geldi. En lirik, derin, etkileyici tonlardan en uç notalara dek bas klarinete büyücü gibi başka bir kişilik kazandırdı.

Bu üç çalgıda da özgün tarzıyla bir virtüöz olan Dolphy, günümüzd David Murray, Chico Freeman ve Don Byron gibi modern müzisyenleri etkiledi. Dingin, efendi, sevecen kişiliğiyle de aranan, sevilen bir müzisyendi Dolphy. Kişiliğiyle sanatı birbirini bütünlüyordu.

Hiçbir zaman İstanbul'da dinleyemeyeceğiz, kendisini tanıma şansına erişemeyeceğiz Eric Allen Dolphy'nin, en acısı bu.

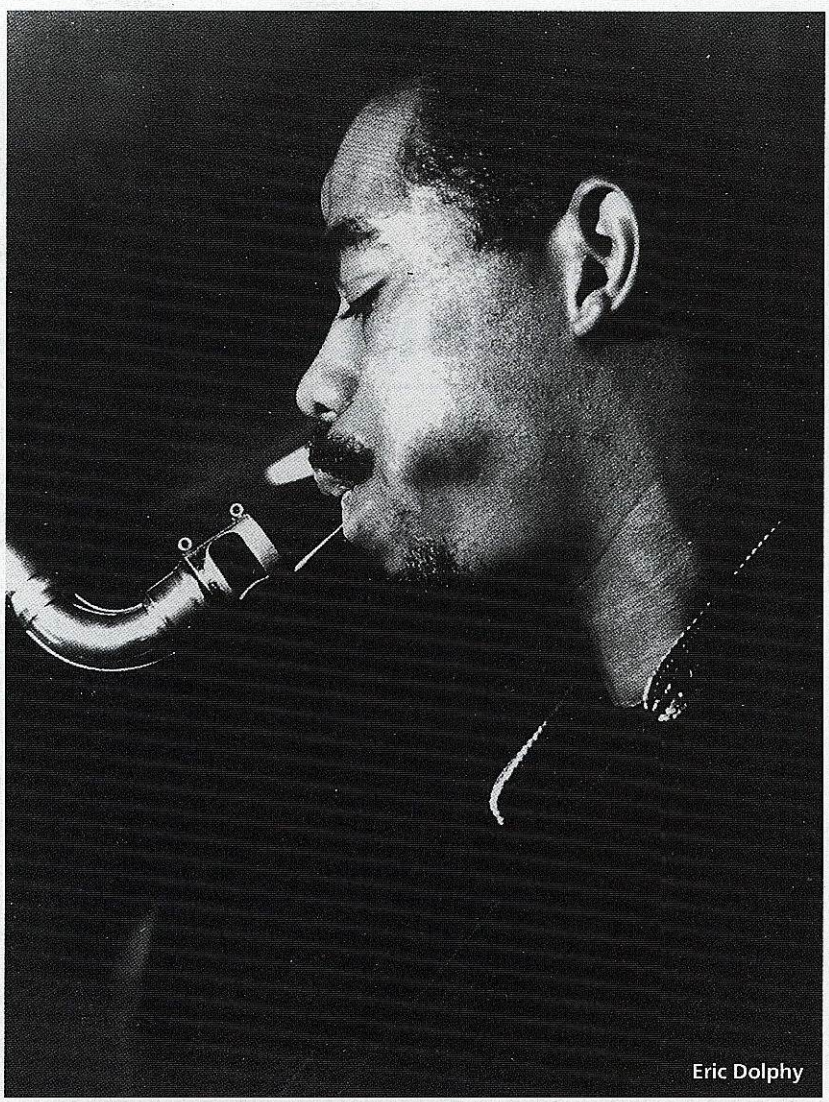

Eric Dolphy

Albümleri:	
1958	Going East (Chico Hamilton ile)
1960	Free Jazz (Ornette Coleman ile) Charles Mingus Presents Mingus Jazz Abstractions (Gunther Schuller ile) Out There, Outward Bound
1960-61	Candid Dolphy
1960-64	Naima
1961	Great Concert of Eric Dolphy, Eric Dolphy at the Five Spot, Stockholm Sessions, Live at the Village Vanguard (John Coltrane ile) European Impressions (Coltrane ile)
1962	Mingus Town Hall Concert, The Great Concert of Charles Mingus
1963	Conversations, Music Matador
1964	Unrealized Tapes Out to Lunch

Ayrıca Dolphy üzerine yazılanlar:
Like a Human Voice, The Eric Dolphy Discography (Uwe Reichardt)
Eric Dolphy, A Musical Biography and Discography (Vladimir Simosko-Barry Tepperman)

Hülya Tunçağ

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedik

"JAZZ, Amerika'da yaşayan Afrika kökenli müzisyenlerin yaratıp geliştirdiği müzik için

Genç koleksiyoncu: BEN WEBSTER

(27 Mart 1909 - 20 Eylül 1973)

Missouri eyaletinin Kansas City kentinde, hali vakti yerinde bir zenci ailesinin tek erkek evladı olarak dünyaya gözlerini açan Benjamin Francis Webster'a, küçük yaşta keman dersleri aldırıldı. Ama kadınların çoğunlukta olduğu bir evde, kılık kıyafeti ve terbiyesiyle diğer zenci çocuklardan farklı bir biçimde yetiştirilen küçük Benjamin aslında piyanoya ilgi duyuyordu. Bir süre klasik piyano eğitimi gördükten sonra, Ragtime ve Stride piyanistlerini kendine örnek alan genç, lise yıllarında okul orkestrasında klarnet çaldı. İlk gençlik yıllarında yaşamın zorluklarını, dönemin belli başlı jazz merkezlerinden biri olan Kansas City'nin barlarında ve sokaklarında öğrenirken, bu vahşi dünyada ezilmemek için en azından daha sert tavırlara sahip olması gerektiğini de anlayan Ben, yumuşak ve iyi huylu karakterini çevresinden gizleyen sert bir imaj yaratmak için çok çaba sarfetti. (İlerde müziğine de yansıyacak böylesine bir ikilemle yaşamak zorunda kalan, hemen dikkat çeken patlak gözleri ve çirkin yüzü nedeniyle jazz dünyasında çoğunlukla "Frog / Kurbağa" diye anılan Ben Webster'a, bir süre sonra, bu kaba saba dış görünümü ve tavırlarından dolayı "Brute / Kaba" lakabı da takılacaktı.) Profesyonel müzik yaşamına lise yıllarında atılan Ben Webster, 1930 yılında Texas'ta sessiz filmlere piyanoyla eşlik ederken saksofon çalmaya heveslendi. Önce sinemada tanıştığı Budd Johnson'dan alto saksofon çalmayı öğrendi; ardından, Lester Young'ın aile orkestrasında çalıştığı üç ay boyunca, hem Lester'dan hem de onun babasından tenor saksofon dersleri aldı. Ama Webster'ın asıl etkilendiği tenor saksofoncu, Coleman Hawkins olacaktı. Ben Webster, 1931-33 yılları arasında, Count Basie'yi de içeren Bennie Moten'in Kansas City Orkestrası'nda çaldı. Bu topluluktayken çok notalı ateşli icralarıyla isim yapan Ben Webster, 1934 yılında New York'a yerleşti ve Fletcher Henderson Orkestrası'nda, Coleman Hawkins ile Lester Young gibi iki dev ismin hemen ardından, tenor sandalyesine oturdu. 30'lu yılların sonuna kadar, Benny Carter, Cab Calloway, Stuff Smith ve Teddy Wilson'ın orkestralarında da çalan genç müzisyen, asıl şöhret kapılarını Duke Ellington Orkestrası'nda görev yaptığı dört yıl boyunca araladı. 1935 ve 1936 yıllarında da kısa sürelerle Ellington Orkestrası'nda çalan Webster, 1940'da bu orkestranın daimi kadrosuna girdi ve 1943'e kadar, bir yandan hemen tanınan kendine has stilini geliştirirken, öte yandan da herbiri jazz tarihine geçmiş sayısız plağa seçkin yorumlarıyla katkıda bulundu. Ellington Orkestrası'nda çalışırken alto saksofoncu Johnny Hodges'un balad yorumlarından da oldukça etkilenen Webster; kısa süre içinde Coleman Hawkins, Lester Young, Chu Berry ile birlikte, Bebop öncesi dönemin en beğenilen dört tenor saksofoncusu arasına girdi. Ellington orkestrasından ayrıldıktan sonra, kendi gruplarıyla 52. Cadde'de çalışan tenor saksofoncu, 40'lı yılların ortasından itibaren jazz dünyasında esen Bebop fırtınasından etkilenmeyerek sadık bir "mainstream" müzisyeni olarak kaldı. 50'li yılların başında ünlü plak prodüktörü ve emprezaryo Norman Granz'la çalışmaya başlayan Webster, "Jazz at the Philharmonic" konserlerinin değişmez isimleri arasına girdi. En başarılı çalışmalarına imza attığı bu dönemde Coleman Hawkins, Gerry Mulligan, Illinois Jacquet, Roy Eldridge, Budd Johnson, Johnny Hodges ve Benny Carter gibi müzisyenlerle plaklar dolduran sanatçı, yine aynı yıllarda, Billie Holiday, Ella Fitzgerald ve Carmen McRae gibi şarkıcılara da eşlik etti. Webster'ın hızlı parçalardaki müthiş icralarıyla, balad yorumlarına getirdiği romantik, yumuşak ama şehvetli ton, onun özel yaşamında gözlemlenen iki ruhluluğunu da yansıtıyordu sanki. Yıllar boyunca büyükannesine, annesine ve kızkardeşine gerçek bir sevecenlikle bakan, tanımadığı bir kadını kurtarmak için Harlem Nehri'ne elbiseleriyle atlamaktan çekinmeyen müzisyen, özellikle içkiyi fazla kaçırdığı zamanlarda ise kaba ve haşin bir adama dönüşebiliyordu. Plaklarında lirik balad yorumlarıyla seçkinleşen Ben Webster yetenekli bir besteci ve aranjör olmasının yanısıra, bilardo ve fotoğrafçılık alanlarında da profesyonellerle aşık atacak düzeyde başarılıydı. 50'li yıllarda California'ya yerleşen sanatçı, 1962 yılında yaşamındaki en değerli kadınları, annesi ile kızkardeşini ardarda kaybedince New York'a geri döndü. Ancak 60'lı yıllarda Mainstream jazzın eskisi kadar ilgi görmemesi ve iş olanaklarının gün geçtikçe azalması üzerine, pek çok değerli meslektaşı gibi o da, 1964 yılının son günlerinde, bir daha geri dönmemek üzere anavatanından ayrıldı ve Danimarka'ya gitti. On yıl boyunca Kopenhag ve Amsterdam'da yaşayan Ben Webster, Avrupa'nın çeşitli köşelerinde verdiği konserler ve yaptığı plak kayıtlarıyla hayranlarının sayısını sürekli olarak arttırdı ve 40 yıllık parlak bir meslek yaşamının ardından, 20 Eylül 1973'te, Hollanda'nın Amsterdam kentinde yaşama gözlerini kapadı... Enstrümanından elde ettiği heybetli tınısı, kontrollü ama esnek çalış tarzı ve özellikle baladlara getirdiği vibratolu, duygu ve ihtiras yüklü benzersiz yorumlarıyla Ben Webster, tenor saksofonun gelmiş geçmiş en büyük ustaları arasında kabul edilmektedir... Ben Webster'ın zengin diskografisinden yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

- ➲ Cottontail - The Best of Ben Webster (1931-44) ASV LIVING ERA ASLCD-5152
- * Story 1937-1944 EPM Musique JA158612
- * Verve Jazz Masters 43 (1951-59) VERVE 525431 ☪
- * Ultimate Ben Webster (1951-59) VERVE 557537 ☪
- ➲ The Verve Years - Compact Jazz (1953-59) VERVE 513633
- ➲ Jazz Round Midnight (1953-59) VERVE 517775
- * The Frog (1956-62) GIANTS OF JAZZ 53167 ☪

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

- * King of the Tenors (1953) VERVE 519806
- * The Kid and the Brute (1954) VERVE "ELITE" 557096 ☪
- ➲ Music for Loving - With Strings (1954-55) VERVE 527774 (2CD) Soulville (1957) VERVE 833551 ☪
- ➲ Coleman Hawkins Encounters Ben Webster (1957) VERVE 823120 ☪
- * The Soul of Ben Webster (1958) VERVE 527475 (2CD)
- * Ben Webster and Associates (1959) VERVE 835254 ☪
- ➲ Ben Webster Meets Oscar Peterson (1959) VERVE 829167 ☪
- * The Warm Moods - With Strings DISCOVERY DSCD-818
- * At the Renaissance (1960) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-390 ☪
- * Ben and "Sweets" (1962) COLUMBIA / LEGACY CK-40853
- * Soulmates (1963) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-109
- ➲ See You at the Fair (1964) IMPULSE! / GRP 11212 ☪
- * Stormy Weather (1965) BLACK LION BLCD 760108
- * Gone with the Wind (1965) BLACK LION BLCD 760125
- * Big Ben Time! (1967) PHILIPS 814410
- * Plays Ballads (1967-71) STORYVILLE STCD-4118
- * Plays Duke Ellington (1967-71) STORYVILLE STCD-4133

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" Webster hayranları için)

- ➲ Complete on Emarcy (1951-53) EMARCY 824836 (2CD)
- * Black Lion Presents Ben Webster (1965-67) BLACK LION BL-7607 (3CD)

leri...

an, kötü anlamlı bir sözcüktür." - MAX ROACH

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

Ayın 1. Programı: Sinema'da Jazz
Ayın 2. Programı: Vokal Jazz Klasikleri
Ayın 3. Programı: Live Jazz
Ayın 4. Programı: Modern Jazz'in Efsane Albümleri

2 Temmuz	İstanbul Jazz Festivali Özel Programı
9 Temmuz	"Mickey One" / Stan Getz (1966)
16 Temmuz	"Ella and Louis" / Ella Fitzgerald & Louis Armstrong (1956)
23 Temmuz	Wes Montgomery: At the Half Note (1965)
30 Temmuz	"Blue and Sentimental" / Ike Quebec (1961)
6 Ağustos	"Des Femmes Disparaissent" / Art Blakey (1958) + "Un Témoin Dans la Ville" / Barney Wilen (1958)
13 Ağustos	"Ray Charles and Betty Carter" / Ray Charles & Betty Carter (1961)
20 Ağustos	Cannonball Adderley: In San Francisco (1959)
27 Ağustos	"True Blue" / Tina Brooks (1960)
3 Eylül	"Les Liaisons Dangereuses" / Art Blakey (1959)
10 Eylül	"Abbey Is Blue" / Abbey Lincoln (1959)
17 Eylül	Ornette Coleman: At the "Golden Circle" Stockholm (1965)
24 Eylül	"Free Fall" / Jimmy Giuffre (1962)

LADY DAY ve DALDA ASILI O GARİP MEYVA

Tarih: 20 Nisan 1939; **Mekân:** New York'taki World Broadcasting Studio; **Kahramanlar:** 24 yaşındaki Billie Holiday, gitarist Jimmy Mclin, başçı John Williams ve davulcu Eddie Daugherty; **Vesile:** ABD'nin Güney eyaletlerinde bir zencinin linç edilişini anlatan "Strange Fruit" adlı protest parçayı Lady Day'in plağa okuması o dönemde bağlı olduğu Columbia plak şirketi tarafından reddedilince, şarkıcı Commodore plak şirketi için ilk kez stüdyoya girer ve bu parçayı seslendirir. **Sonuç:** Jazz tarihine geçen bu kayıt, daha sonra ırkçılığa karşı ilk açık feryat kabul edilmiş; "Strange Fruit" ise o günden itibaren Billie Holiday'le özdeşleşen parçaların belki de en ünlüsü olmuştur. (Fotoğraf: Charles Peterson)

JAZZ KİTAPLIĞI: Türkçe Telif Yapıtlar (3)

ELEŞTİREL CAZ TARİHİ
A. Erdal Göksoy

1984, İmgeYayıncılık, İstanbul
85 sayfa, 225 lira (orjinal fiyatı)

Caz Nedir? / Caz Öncesi Dönem / New Orleans: Klasik Biçemin Doğuşu / "Swing" Dönemi: Olgunlaşma Süreci / Avrupa'da Caz / Modern Dönem / Genel Değerlendirme / Bibliyografya / Diskografya / Notlar

Söze Erdal Göksoy'u şahsen tanımadığımı belirterek başlamak istiyorum. İsmini ilk kez, şu sıralarda piyasada bulunan "Dünden Bugüne Blues" (1992, Stüdyo İmge) adlı kitabıyla duymuştum. "Eleştirel Caz Tarihi" kitabının başındaki biyografisinden, onun İstanbul Üniversitesi Amerikan Edebiyatı ve Medeniyeti bölümünü "Amerikan Toplumu'nda Caz" başlıklı bir tezle bitirdiğini, aynı zamanda rock davulcusu olduğunu öğrendim. "Dünden Bugüne Caz" adlı kitabının kaynakçasını incelediğimde de, benim ABD'de bulunduğum yıllarda (1980'ler) ülkemizde jazz üzerine oldukça üretken bir yazar olduğunu gördüm. Ayrıca geçen sayıda tanıttığım "Caz: Hüznün Müziği"nde Feride Çiçekoğlu, Göksoy'un bu kitabına gönderme yapıyor ve "yazarın yanılgılarının eleştirel olmayan ... sınıfsal bakış açısından" kaynaklandığını iddia ediyordu. Aslında Göksoy'un iki kitabını birbirinden ayırt etmek oldukça güç. Birinci kitap ("Eleştirel Caz Tarihi") sanırım daha uzun bir süreç içinde, belki de yazarın Üniversite Bitirme Tezi'nden yola çıkılarak yazılmış, derli toplu bir araştırma. İkinci kitap ("Dünden Bugüne Caz") ise, bu ilk yapıtın biraz aceleye gelmiş, çalakalem ilavelerle değerini yitirmiş uzatılmış bir kopyası. Kitapların ikisinin de en zayıf yönü, modern jazz'a son derece az (birincisinde sadece 16, ikincisinde ise 24 sayfa) ayrılmış olması; öyle ki İlhan Mimaroğlu'nun bu kitapların yayımından 25 yıl önce kaleme aldığı "Caz Sanatı"nda bile, henüz 10-15 yıllık bir yakın geçmiş söz konusuyken, Modern Jazz hakkında bundan daha kapsamlı ve sağlıklı bir değerlendirme bulunduğunu söylemek mümkün. Göksoy, 80'li yılların ortasında, Jazz'ın geleceği konusunda üç tür eğilim görüyor: Jazz-Rock, Neo-Bop ve Free Jazz'ın uzantıları. Ancak günümüzde son iki akım jazz piyasasında ağırlıklarını korurlarken, bu akımlara kitaplarda sadece üçer satırla değinilmiş. Yazarın belli ki rock davulcusu olması nedeniyle kayırarak sayfalar ayırdığı, artık bugün jazz piyasasından tamamen silinen Jazz-Rock Fusion akımına, ve özellikle Philippe Catherine, Larry Coryell ve John McLaughlin gibi gitaristlere olan düşkünlüğü (Charlie Parker'a sadece 2 paragraf uygun görülürken, McLaughlin'e tam 2 sayfa ayrılmış!), "Dünden Bugüne Caz"ın günümüzdeki değerini azaltıyor. Ayrıca bu kitapta müzisyenlerin isimleriyle ilgili sayısız tapaj hatası ve özellikle iki büyük gaf var: (Sayfa 18: *"Miles Davis 1959'da John Coltrane ve Bill Evans'la birlikte "Kind of Brew" adlı uzunçaları çıkarmıştır. Bu plak, günümüzde jazz-rock adlı yeni bir müzik hareketinin köşetaşı sayılmaktadır."* / Sayfa 26: *"Onlara göre müziğin merkezinde hissedilebilen, ancak açıklanamayan bir şeyler vardır. Özellikle "Swing" tarzı, açıklanamayan bir tür olarak değerlendirilmektedir."*) Görülüyor ki yazar, 1959 tarihli ünlü "Kind of Blue" ve Fusion akımının başyapıtlarından "Bitches Brew" albümlerini birbirine karıştırarak ortaya yepyeni bir sentez çıkarmış; ayrıca Jazz'daki "swing" duygusu ile (küçük s ile yazılır), 1930'ların "Swing" tarzını ayırt edemiyor! Önerim, sahaflarda bulduğunuz takdirde "Eleştirel Caz Tarihi"ni kitaplığınıza katmanız; "Dünden Bugüne Caz"dan ise uzak durmanız.

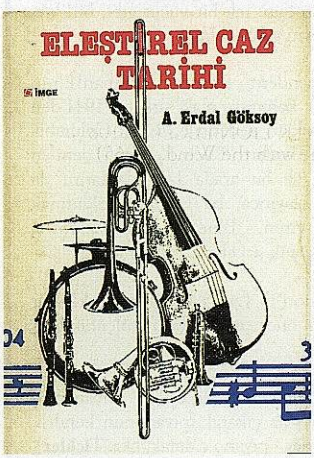

DÜNDEN BUGÜNE CAZ
Erdal Göksoy

1988, Ahtapot Müzik Kitapları, İstanbul
132 sayfa, 3500 lira (orjinal fiyatı)

Giriş / Caz Nedir / Afrika Müziği / ABD Zenci Halk Müziği / Blues / Ragtime / New Orleans / Chicago / Swing Dönemi / Avrupa'da Caz / Modern Dönem / Genel Değerlendirme / Kaynakça

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

AUTUMN LEAVES

Söz: Johnny Mercer
(Jacques Prévert "Les feuilles mortes")
Beste: Joseph Kosma

The falling leaves
Drift by the window
The autumn leaves
Of red and gold

I see your lips
The summer kisses
The sunburned hands
I used to hold

Since you went away
The days grow long
And soon I'll hear
Old winter's song

But I miss you most of all
My darling
When autumn leaves
Start to fall

EMBRACEABLE YOU

Söz: Ira Gershwin
Müzik: George Gershwin

Embrace me, my sweet embraceable you
Embrace me, you irreplaceable you

Just one look at you
My heart grew tipsy in you
You and you alone
Bring out the Gypsy in me

I love all, the many charms about you
Above all, I want my arms about you

Don't you be a naughty baby
Come to papa, come to papa do
My sweet embraceable you

MY FUNNY VALENTINE

Söz: Lorenz Hart
Beste: Richard Rodgers

My funny Valentine
Sweet comic Valentine
You make me smile with my heart
Your looks are laughable
Unphotographable
Yet you're my favourite work of art

Is your figure less than Greek
Is your mouth a little weak
When you open it to speak
Are you smart?

But don't change a hair for me
Not if you care for me
Stay little Valentine stay
Each day is Valentine's day

Is your figure less than Greek
Is your mouth a little weak
When you open it to speak
Are you smart?

But don't you change one hair for me
Not if you care for me
Stay little Valentine stay
Each day is Valentine's day

BİR KİTAP / BİR VİDEO

READING JAZZ

David Miltzer (editör)
Mercury House, ABD, 1993
ISBN 1-56279-038-2
320 sayfa, karton kapaklı, 14.95$

Anlamlar, Kaynaklar / Jazz Çağı / Bop Öncesi Swing / Çılgın ve "Cool" / Özgür Jazz, Fusion, Jazzak ve Retro-Jazz başlıklı beş bölümden oluşan "Reading Jazz", eklektik bir antoloji yapısı içinde, otobiyografilerden, gazete makalelerinden, kitaplardan, mektuplardan ve şiirlerden alıntılarla, jazz müziği hakında ilkel ve modern, iyi ve şeytani, anı yakalayan ve plak kayıtları yüzünden zaman içinde donmuş gibi zıt bakış açılarını yansıtırken, tarih içinde jazz'ın önce beyaz eleştirmenler, sonra da beyaz müzisyenler aracılığıyla deforme edildiği tezini savunuyor. Seçilen yazılar aracılığıyla, jazz'ın bir müzik formu olarak gelişimini izlerken, buna paralel olarak ırkçı ve kültürel çatışmalar ile kalıpların nasıl oluştuğunu da gözlemliyoruz. Kitapta jazz bağlamında alıntı yapılan eserler arasında, Julio Cortazar'ın bir Thelonious Monk konserini anlattığı bir bölüm, Norman Mailer'in "The White Negro / Beyaz Zenci" ve Ralph Ellison'ın "The Invisible Man / Görünmez Adam" romanlarında jazz kültürüne değinilen bölümler; Boris Van'ın jazz eleştirisi üzerine alaycı bir makalesi; Darius Milhaud ve Igor Stravinsky'nin jazz'la ilgili düşünceleri; Simone de Beauvoir'ın güncesinden Harlem ziyareti de var. Jazz olgusunu mitlerden arındırılmış, farklı bir gözle değerlendirmek için.

THELONIOUS MONK STRAIGHT NO CHASER

Yönetmen: Charlotte Zwerin
Warner Home Video 11896, ABD, 1988
90 dakika, Renkli / Siyah-Beyaz, Hi-Fi Mono
VHS/NTSC, 14.95$

İstanbul Film Festivali'nde görev aldığım ikinci yılda İstanbullu sinema ve jazzseverlere izletme olanağını bulduğumuz bu belgesel, ünlü piyanist Thelonious Monk'un yaşamını gözler önüne seriyor. Pek çok jazz müzisyeninin aksine otobiyografisini yazmamış olan Monk'un yaşamı hakkında söylenceler çoktur. Öncü piyanistin Juliard Müzik Akademisi'ne devam ettiğini, ancak asıl eğitimini New York'un jazz klüplerinde aldığını ve uzun süre değerinin anlaşılmadığını vurgulayan belgesel, 1967-68 yıllarından gelen kapsamlı film klipleri aracılığıyla, Monk'u sahnede, sahne arkasında, stüdyoda, turnede, çalışırken ve dinlenirken gösteriyor, dostları ve meslektaşlarıyla yapılan söyleşilerde onu daha yakından tanıtıyor, ve 28 önemli bestesini seslendirirken yansıtıyor. Günümüzün yetenekli davulcusu T.S. Monk'un, babası hakkındaki açıklamaları aracılığıyla sıradışı piyanistin depresyon ve şizofreni geçirdiği için yaşamı boyunca garip davranışlar sergilediğini öğreniyoruz. Filmin prodüktörlüğünü Clint Eastwood'un üstlenmiş olması, kaynaklara daha kolaylıkla erişilmesini sağlamış ve zengin görsel belgeler filmin başarısını büyük ölçüde etkilemiş. Efsanevi piyanistin canlı ve unutulmaz bir portresi.

Jazz Sözlüğü

I

Ice - (Sözlük anlamı: buz) 1. Kokain (*"Ice Freezes Red"* - Fats Navarro); 2. Mükemmel; 3. Öldürmek, ortadan kaldırmak.

Ignorant Oil - Kansas City argosunda: alkol (*"Hootie's Ignorant Oil"* - Jay McShann)

Illinois - Saksofoncu Jean-Baptiste "Illinois" Jacquet'in lakabı (*"Illinois Blows the Blues"* - Illinois Jacquet)

Improvisation - Doğaçlama, emprovizasyon, anında yaratma; Jazz'ın temel özelliklerinden biri sayılan doğaçlama New Orleans Jazz'ında tüm grup doğaçlaması (aslında çoğu parça önceden defalarca çalışılırdı); Swing döneminde yazılı partisyonlar arasında solistler tarafından sırayla gerçekleştirilen melodik doğaçlamalar; Bebop döneminden itibaren de çoğunlukla standartların akor dizeleri üzerine armonik doğaçlamalar olarak ortaya çıkar. Özgür Jazz'la birlikte doğaçlama üzerindeki kısıtlar tamamen ortadan kalkmıştır.

In - Moda olan; gözde olan (*"The In Crowd"* - Ramsey Lewis)

In the Barrel - (Sözlük anlamı: fıçı içinde) Beş parasız, züğürt; elbisesi bile olmadığı için fıçı içinde yaşayan.

In the Groove - Swing dönemiyle birlikte ortya çıkan bu deyim, seyirciyi de etkileyecek bir biçimde, tıkır tıkır, "swing" duygusu vererek, kanı kaynatıcı bir biçimde çalma anlamında kullanılır. (**In there** - "In the groove" ile eşanlamlı; mükemmel, süper); (bkz. **Groovy**)

In the Mix - Biraraya getirmek; gruba almak.

In the Pocket - (Sözlük anlamı: cepte) Özellikle ritm seksiyon elemanları için: tek bir vücut gibi, birlikte, uyumlu biçimde, aynı ruhla çalma.

Indie - (INDependent Record CompanIE'nin kısaltılmış biçimi) Bağımsız plak şirketi. 1941'den itibaren savaş zorlukları nedeniyle, RCA, Columbia gibi büyük plak şirketleri "Race Records" denilen zenci müziklerini ve bu arada Jazz plaklarını da yayınlamamaya başlayınca, bu boşluğu doldurmak üzere piyasaya giren, Blue Note, Atlantic, Commodore gibi küçük şirketlere verilen ad.

Intro - "Introduction"ın (giriş) kısaltılmış şekli; bir temaya başlamadan önce çalınan bir iki ölçülük giriş bölümü.

Ivories - (Sözlük anlamı: fildişleri) 1. Piyanonun tuşları; 2. Bundan yola çıkarak, piyanonun kendisi. (**To tickle the ivories** - piyano çalmak; bkz. **Tickler**)

AKBANK CAZ FESTİVALLERİ

cazın cazibesi

Akbank'ın 1991'den bu yana gelenekselleşen caz festivalleriyle, Türkiye'de cazın cazibesi her yıl daha da artıyor. Dünyanın en ünlü caz ustaları, cazseverlerle bu festivallerde buluşuyor.

AKBANK
Sanatın, Sanatçının Yanında

13. Uluslararası İzmir Festivali

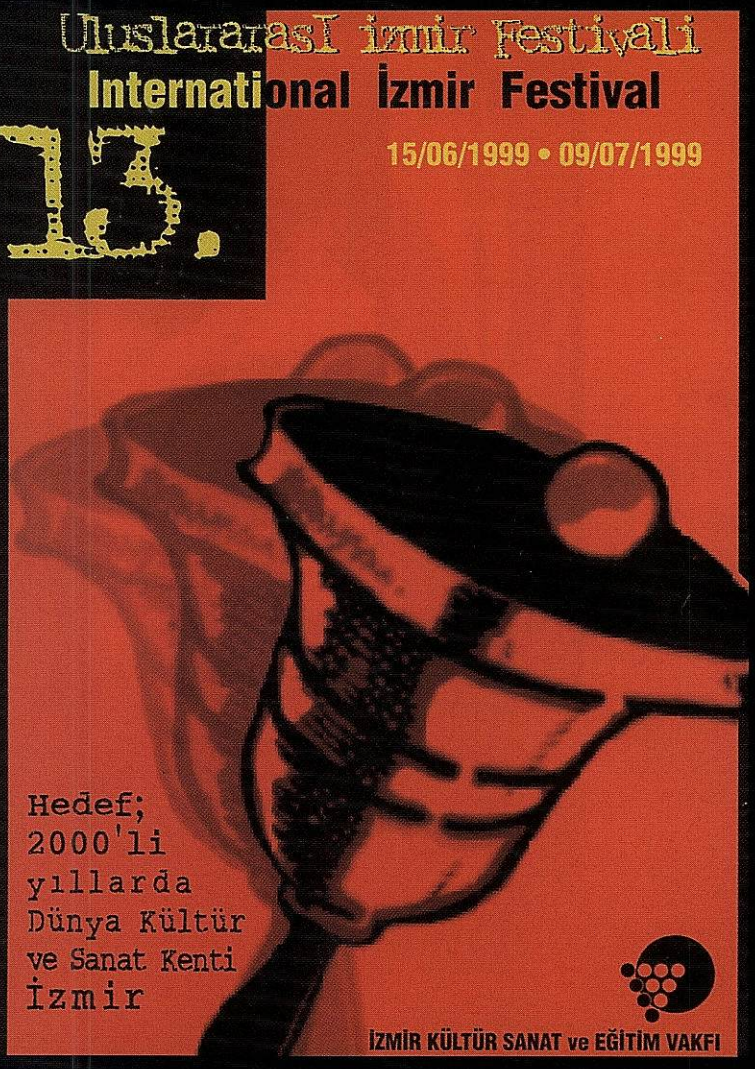

13. Uluslararası İzmir Festivali 15 Haziran-9 Temmuz tarihleri arasında yapılıyor. Festivalin tek jazz etkinliği dergimizin baskıya hazırlandığı sırada 20 Haziran'da yer alacak olan Bundesjugend Orkestrası (BuJazzO). Almanya Federal Cumhuriyetinin kuruluşunun 50. yılı nedeniyle Avrupa turnesinde olan orkestrayı şef Peter Herbolzheimer yönetiyor.

BuJazzO Orkestrasında yer alan saantçılar trompetlerde Sven Klammer, Nils Wülker, Tobias Weidinger, Philipp Kacza, Martin Auer; trombonlarda Sebastian Hoffman, Martin Ostermeier, Lars Arens, Christian Sommerer, Axel Schappert; alto saksofonlarda; Andre Cimiotti, Uwe Steinmets; tenor saksofonlarda Hans-Malte Witte, Alexander von Hagke; bariton saksofonda Katrin Scherer; piyanoda Frank Wöste, Rainer Böhm; gitarlarda Daniel Stelter, Arne Jansen; basta Ralph Grasler; davulda Matthias Gmelin, Ole Seimetz; perküsyonda Juri Kürfner yer alıyor. Vokallerde yer alan sanatçılar ise; Eva Tharichen, Esther Kaiser, Sascha Cohn, Christoph Mischke, Marc Ahner. Orkestra şefi Peter Herbolzheimer'in 1969'da kurduğu, yetmişli yıllardan beri Avrupa'nın bir numaralı big band'i olan bu büyük orkestranın en büyük özelliği geleneksel jazz enstrümanları ile tipik rock enstrümanlarının ilişkilendirilmesindedir. Orkestranın üyleri her sene değiştirilerek canlılık ve yenilik sağlanmaya çalışılmıştır. Son dönemde orkestraya ilave olunan vokal altılısı ile de aynı kapsamda zenginleştirilmesine çalışılmıştır. Pekçok uluslararası ödülün de sahibi olan bu orkestra eski big band geleneğini sürdürmektedir. Bu konser programında Charlie Parker, Clifford Brown, Dave Brubeck, Benny Goodman, Miles Davis, Duke Ellington, Thad Jones, Thelonious Monk gibi ustaların orijinal kompozisyonlarına yer verdiler.

13. Uluslararası İzmir Festivali
Jazz ve Ötesi Programı

20.6.1999 BuJazzO EU Atatürk Kültür Merkezi
22.6.1999 Kudsi Erguner EU Atatürk Kültür Merkezi
06.7.1999 The Kennedy Experience Çeşme Açık Hava
07.7.1999 Bryan Adams Çeşme Açık Hava
09.7.1999 James Brown Çeşme Açık Hava

STANBUL
UNDATION
R CULTURE
ND ARTS

6th INTERNATIONAL İSTANBUL JAZZ FESTIVAL

6. ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ

6. İstanbul Jazz Festivali

Temmuz July	Cemil Topuzlu Açık Hava Sahnesi Cemil Topuzlu Open Air Theatre	Atatürk Kültür Merkezi, Büyük Salon Atatürk Cultural Centre, Grand Hall	Atatürk Kültür Merkezi, Konser Salonu Atatürk Cultural Centre, Concert Hall	Roxy	Babylon	Dulcinea
7 Çarşamba Wednesday	"Brasil Dance Night" Badi Assad Menagerie Daniela Mercury *21.00*			Olu Dara & The Okra Orchestra *23.30*	Henry Threadgill *22.00*	
8 Perşembe Thursday	" Latin ve Küba Müziği Gecesi", La Banda Municipal de Santiago de Cuba, Arturo Sandoval "Hot house" *21.30*	Brad Mehldau Trio *19.30*		Urban Connection Olu Dara & The Okra Orchestra *23.30*	Henry Threadgill *22.00*	Monotrans Project *23.00*
9 Cuma Friday	Woody Herman Orchestra, Duke Ellington Centennial, "Cotton Club Revue" by The Smithsonian Jazz Masterworks Orch. feat. L.A Dance Troupe & C. Whitmore *21.30*	Bob James Trio, *19.30*		Groove Collective *23.30*	Charlie Hunter & Leon Parker *22.00*	DJ Booster *23.00*
10 Cumartesi Saturday	Patti Smith *21.30*	Tuna Ötenel Trio, Emin Fındıkoğlu "Detant" *19.00*		Groove Collective *23.30*		DJ Booster *23.00*
11 Pazar Sunday	Suzanne Vega *21.30*				Harriet Tubman *22.00*	
12 Pazartesi Monday	Marc Ribot Y Los Cubanos Postizos "Jazz En Clave" with Chucho Valdés and special guest Michel Camilo *21.00*	Charles Lloyd and Friends, *19.30*				
13 Salı Tuesday	Stefon Harris Quintet Joshua Redman Band Branford Marsalis Quartet *21.00*	John Scofield / Dave Holland / Joe Lovano / Al Foster, *19.30*		Nils Petter Molvær "Khmer" *23.30*	Daniel Yacare & Pablo Michel Caminero *22.00*	
14 Çarşamba Wednesday	The Blind Boys of Alabama feat. C. Fountain Ben Harper and the Innocent Criminals *21.00*			Nils Petter Molvær "Khmer" *23.30*	İlhan Erşahin' s Wonderland *22.00*	Sluts'n'Strings *23.00*
15 Perşembe Thursday	Kenny Garrett Quartet Courtney Pine *21.00*		Ayşe Tütüncü Piyano – Perküsyon Grubu *19.30*	Cold House *23.30*	İlhan Erşahin' s Wonderland *22.00*	Sluts'n'Strings *23.00*
16 Cuma Friday			Maffy Falay Quintet *19.30*	Bugge Wesseltoft "New Conception of Jazz" *23.30*	İlhan Erşahin' s Wonderland *22.00*	Erik Truffaz *23.00*
16 Cumartesi Saturday	Khaled *21.30*			Bugge Wesseltoft "New Conception of Jazz" *23.30*	DJ Martin "Globalocal" Morales (Tumi Music) & DJ Dave Hucker *22.00*	Erik Truffaz *23.00*

GARANTİ

FESTİVAL

KURUMSAL

KOÇBANK

BAYTUR

DHL

İstanbul Jazz Fest

■ Mefaret Aktaş

Marc Ribot Y Los Cubanos Postizos

Bu festivalin kesinlikle en önemli ismi olduğunu, yazının başında belirtirsek, devamını okumasanız da bu yazıyı okursunuz diye düşündük. Marc Ribot bugünün en yaratıcı ve maceracı gitaristlerinden biri. New York denince akla gelen ilk müzisyenlerden biri bugünlerde John Lurie, Tom Waits, Elvis Costello, Marianne Faithfull, Arto Lindsay, Don Byron, John Zorn, Medeski, Martin and Wood, The Jazz Passengers onun birlikte çaldığı isimlerden bazıları. Bu isimlerle aynı dünyanın adamı Ribot. Dolayısıyla iyi bir müzik dinleyicisi olarak bu muhteşem adamları seviyorsanız bu konseri kaçırmanız, nafile gözyaşlarına neden olacaktır.

Birlikte çalıştığı isimlerden hemen anlayacağınız üzere Marc Ribot "Ben sınır tanımam" tipi müzisyenlerden. Son grubu Los Cubanos Postizos'la çıkacak Açıkhava Tiyatrosu'ndaki konserine. Topluluğun repertuvarı büyük ölçüde Küba'nın 'son' denilen geleneksel müziğinin babası, 50 ve 60'lı yılların efsane bestecisi Arsenio Rodriguez'in bestelerine dayanıyor Los Cubanos Postizos Jazz Passengers'ın ve Ornette Coleman'ın Prime Time'ının basçısı Brad Jones, ülkemize Brooklyn Funk Essentials'la gelen perküsyoncu E.J Rodriguez, orgcu Antony Coleman, Medeski, Martin and Wood'un John Medeski'si ve Miami Sound Machine'in davulcusu Robert J.Rodriguez'den kurulu. Bir nevi yıldızlar geçidi yani. Bu grubu başlangıçta yalnızca kendilerini eğlendirmek için kurduklarını düşünürseniz bu kadarı da fazla yani demek içten bile değil.

45 yaşındaki Ribot (Ribow okunuyor) New Jersey'li ama tüm müzik hayatı New York'ta şekillenmiş. İstanbul'a her gelişlerinde unutulmaz konserler veren John Lurie'nin Lounge Lizards'ının bir üyesi olduğu dönemde adını duyurmaya başlamıştı. Yani 1980'lerin sonlarına doğru. 1990'larda kendi kurduğu Shrek ve Rootless Cosmopolitans gibi yenilikçi gruplarla devam etti. Şimdi de Los Cubanos Postizos var. Bu grubun tüm elemanlarının ajandası o kadar çok ünlü müzisyenle dolu ki, bir günlerini ayırıp da İstanbul'a gelmeleri bize lütuf ya da Tanrı'dan bir hediye gibi geldi doğrusu.

Marc Ribot grubunu "Bu bir Küba grubu değil, bu eğlenmek için Küba müziği çalan bir New York grubu" diye tanımlıyor. Hayatında hiç Küba'ya gitmeyen, Latin kanı da taşımayan bu adam, en az herhangi bir Latin kadar içten yapıyor eğlenirken müziğini. Müzik tarihine gerçek bir yenilikçi olarak geçecek bu adamı ve dev orkestrasını sakın kaçırmayın.

Üvey evlat eve döndü

Branford Marsalis Quartet

İnsanın soyadı Marsalis oldu mu, başka garantiye gerek yok, iyi müzik sözkonusu demektir. Ve eğer bu dünyaya Marsalis soyadıyla doğarsanız, jazz'ın soyağacındaki saygın yerinizde yaka cebinizde garantidedir. Bu ikincisinin bir tek istisnası var: Branford Marsalis.

Müzisyen ve eğitmen bir baba Ellis, üç de müzisyen kardeş Wynton, Delfeayo ve Jason... Hepsi de sinir bozucu derece de saygınlar. İsimleri kalite demek jazz dünyasında. Ama Branford evinde olmasa bile, jazz dünyasında hep Marsalis'lerin üvey evladı muamelesi gördü. Trompetçi kardeşi Wynton"ın gölgesinde kaldı. Sting'le, Grateful Dead'le çaldı, Jay Leno'nun şovunda müzik yaptı ama her zaman ortaklık kurduğu adamların arkasında sessizce durdu.

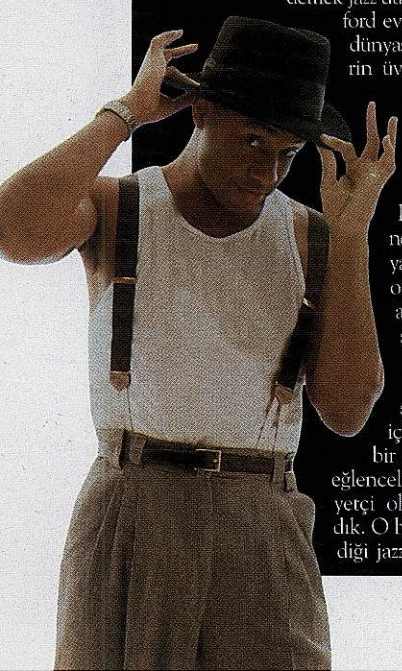

Son 20 yılın en yetenekli tenor saksofoncusu olan biri için bu oldukça büyük bir şanssızlık. Ama işin eğlenceli tarafı bundan şikayetçi olduğunu hiç duymadık. O her zaman çok iyi bildiği jazz tarihini aldı, içinde swing, blues, bop, hip hop ve hatta rock olan kendine has müziğiyle birleştirdi. Ve çok eğlendi. En son kendisi gibi enerji dolu acayip bir grup olan Buckshot LeFonque ile Açıkhava'da verdiği konseri hatırlıyorum da, ortalık bayağı sarsılmıştı. Çoğunluk jazz dinleyicisinin bu konserden nefret ettiğini tahmin edersiniz. Ben ise bu konserden sonra bir Buckshot hayranıydım artık. Bu Parliament Jazz Konseri'nde üç dört klaviye, synthesizerlar, elektrik gitar, bas, bir rapper ve bir MC vardı sahnede. Siz düşünün konserin enerjisini. Üvey Marsalis bu kez quartetiyle geliyor. Kadro muhtemelen dokuz yıl sonra çıkardığı ilk quartet albümü olan "Requiem"deki gibi olacak. Başçı Eric Revis ve davulcu Jeff "Tain" Watts olacak... Bir eksikle. Piyanist Kenny Kirkland. Çünkü Marsalis'in 20 yıllık dostu Kirkland bu albümün kayıtları sırasında yaşama veda etti. Kenny Kirkland'ın yaptığı son albüm bu oldu. Marsalis de albümü ona ve tüm ünlü jazz quartetlerine adadı.

Billboard dergisinin jazz eleştirmeni Steve Graybow, Branford Marsalis Quartet'i aralarında zor rastlanır cinsten bir telepati bulunan, maceracı ve yaratıcılık da sınır tanımayan bir grup olarak tanımlamıştı.

Ünlü jazz piyanisti Ellis Marsalis'in oğlu Branford, Beau Bridge, Louisiana doğumlu. Hep bebek gibi, hatta kardeşi Wynton'dan da küçük görünüyor. Ama 39 yaşında. 4 yaşında, babası gibi piyano çalarak başladı müziğe. 15 yaşında klarinet çalarken, vazgeçti ve esas enstrümanı olarak alto saksofonu seçti. Bugünkü aykırı jazz adamı kimliğinde gençliğinde dinlediği müziklerin çok etkisi var. Bir yandan Coltrane ve Sonny Rollins'in peşinde koşarken, öte yandan Donna Summer ve Led Zeppelin dinliyordu çünkü. 1978'de Baton'daki Southern University'e devam ederken, hocası Alvin Batist ona Berklee'ye gidip teknik yeteneğini geliştirmesi konusunda ısrar etti. Branford Batist'i dinledi. Berklee Koleji'nin en ünlü öğrencilerinden biri oldu. Orada aralarında kardeşi Wynton ve Art Blakey'nin de bulunduğu bir çok ünlü jazz'cıyla jam yapma fırsatı buldu. Marsalis'in, Herbie Hancock Quartet, kardeşi Wynton ve Art Blakey'nin Jazz Messengers grubuyla yaptığı ilk işleri jazz kritiklerince çok beğenildi. Tanınmasını sağladı. Marsalis 1984'te çıkardığı ilk albümü 'Scenes in The City'den bu yana klasik, pop ve jazz albümleriyle Grammy'e sayısız kereler aday oldu. Birçok kez de aldı. Eklektik zevkleri sayesinde Miles Davis'den Dizzy Gillespie'ye, Tina Turner'dan Bruce Hornsby'e tonlarca sanatçıyla çaldı. Sting'in topluluğunda anahtar adam olarak çalmaya başlayıp, Bring on the Night, Throw Momma From the Train (Annemi Trenden Nasıl Atarım) ve Spike Lee'nin School

vali Yıldızlar Geçidi!

Müziği de gözleri de güzel işte!

Joshua Redman

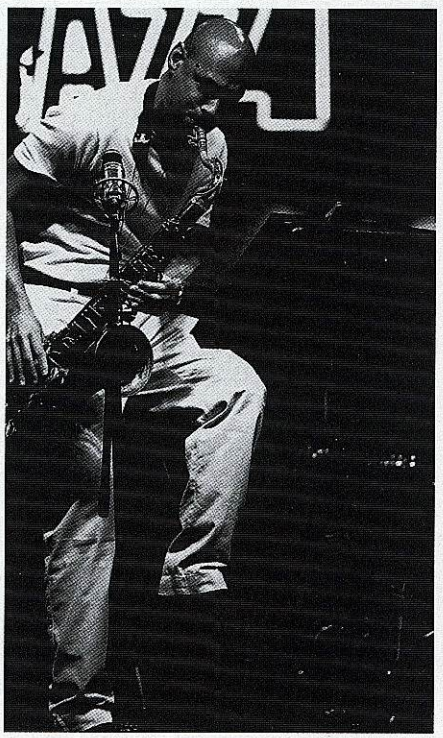

Müzik yazıları yazmaya başladığımdan beri en çok karşılaştığım jazz'cılardan biri saksofoncu Joshua Redman. Ya da en yakışıklılarından biri. O yüzden en çok o dikkatimi çekiyor. Beni kınamayın, jazz severler de anlar güzelden çirkinden. Sanırım 1994'ten beri geliyor İstanbul'a Redman... Hemen her yıl. Sahne arkasında, telefonda bir şekilde yakalıyor, konuşuyorduk hep Redman'la. Ama geçen yıl bir röportaj için menejerini aradığımda şöyle bir faks geldi cevap olarak: "Joshua evlendi ve balayında. Eminim şu an röportaj yapmaktan daha keyifli bir şeylerle uğraşıyordur". Artık Joshua ve güzel gözleriyle ilgili bir umudum kalmadığından kendimi iyice onun müziğine verdim ben de tabii.

Joshua Redman popüler müzik dinleyicisini de yakalayabilen bir jazz'cı. Giyiminden, zevklerine, çalış tarzına jazz'ın ötesine geçiyor. 30 yaşında bir jazz'cı olarak, yaşıtlarının iki katı tecrübeye sahipmiş gibi çalıyor. Adını ilk kez jüri üyeleri arasında Benny Carter, Jackie McLean ve Branford Marsalis'in de bulunduğu 1991 Thelonius Monk Uluslararası Jazz Saksofon Yarışması'nı kazanarak duyurmuştu.

Joshua, Ornette Coleman ve Keith Jarret gibi müzisyenlerle çalan ve geçtiğimiz günlerde İstanbul'a da gelen ünlü jazz saksofoncusu Dewey Redman'ın oğlu. Babası, çok küçükken onu ve annesini terk edip gittiğinden araları uzun yıllar kötüymüş. Hatta kariyerinin ilk yıllarında verdiği tüm röportajlarda babasına olan nefretini kusardı Joshua sürekli olarak. Şimdiyse ondan saygıyla söz ediyor. İlk kayıtlarından birini fikrini almak için babasına dinletmiş. Ama kendisinin çaldığını söylememiş. Babası "Ne olduğunu anlayamadım, Sonny Rollins çalıyor zannettim" diyor bu kayıt için. 10 yaşında ilk kez tenor saksofonla başlamış çalmaya. Hayatının büyük bir kısmı Berklee'de geçtiği için (müzisyenler Berklee'de doğup büyümenin ne büyük bir nimet olduğunu bilirler) sürekli olarak jam-sessionlara katılmış. Berklee Müzik Okulu'nda aldığı eğitimi de hesaba katarsak kusursuz bir eğitim süreci geçirdiğini söyleyebiliriz. Hiç kuşkusuz Redman'ın en ilginç özelliği ünlü Harvard'da Sosyal Bilimler okuduktan sonra, bir de Yale Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kabul edilmiş olması. Takdir edersiniz ki bu babası annesiyle asla evlenmemiş, çocukluğu zorluk içinde geçmiş siyah bir çocuk için büyük bir başarı. Ancak Redman hukuk fakültesini bıraktı. Ve beş yıl içinde adı jazz devleriyle birlikte anılan genç bir yıldız oluverdi. Tenor saksofonla başladı jazz'a, soprano da çalıyor. Hatta sopranoyu hiç elinden düşürmüyor. Ama sanırım en çok alto saksofonu seviyor Redman. Çünkü etkilendiğini söylediği Cannonball Adderly, Bird ve Ornette Coleman gibi müzisyenler hep alto çalıyorlar. Redman diğer jazz saksofoncularının arasından sıyrılıp hızla öne çıktı. Çünkü jazz'ı hem eski günlerde olduğu gibi bir popüler bir müzik türü gibi, hem de bir sanat formu olarak algılaması. Yani duygusallıkla, entelektüelliği birleştirebilmesi. Albümlerinde bir yandan Monk ve Bird gibi devlere olan gönül borcunu ödüyor, bir yandan da James Brown'ın "I Got You"sunu ya da Eric Clapton'ın "Tears In Heaven"ını yorumluyor. Jazz severler bilir, Chick Corea, Pat Metheny, Dave Brubeck, McCoy Tyner, Jack DeJohnette ve Herbie Hancock gibi jazz devleriyle çaldı albümlerinde şimdiye dek Redman. Peki Chaka Khan, Big Daddy Kane, B.B King, US 3 ve Me'Shell Ndege'Ocello ile çalıştığını biliyor musunuz?

Türlerle derdi yok, jazz'ın nereye gittiğinden çok müziğin nereye gittiğiyle ilgileniyor. "Ben bir jazz müzisyeniyim, bununla gurur duyuyorum, jazz müziğine tapıyorum, jazz tarihini seviyorum ama şu çok önemli: Ben bir jazz müzisyeni değilim, herşeyden önce bir müzisyenim" diyor.

Joshua'nın son albümü "Timeless Tales (For Changing Times)" yani "Değişen Zamanlar İçin Zamansız Hikayeler." Adını çok sevdim bu albümün. İçeriğine de yakışıyor doğrusu. 20. yüzyılın ilk yarısından George ve Ira Gershwin, Irving Berlin, Cole Porter ve Jerome Kern gibi bestecilerin yanında Stevie Wonder, Joni Mitchell, Bob Dylan, Prince ve Beatles'ın bestelerini de çalıyor. Sahnede Redman'a davulda Gregory Hutchinson, piyanoda Aaron Goldberg ve basta Reuben Rogers eşlik ediyor. Sanırım İstanbul konserinde standartların yanında Beatles'dan "Eleanor Rigby"yi, Dylan'dan "Times They Are A- Changing"i çalma olasılığı çok yüksek. Bu konser jazz'da sınır tanımayan, eğlence ve kalite düşkünlerine kesinlikle tavsiye edilir. Ama tutucular için oldukça üzgünüm.

Pek çokları Redman'ın şansını fazla zorladığını düşünüyor. Pop kültüre yakınlığı yüzünden Branford Marsalis gibi istenmeyen, aykırı çocuk konumuna düşmesi yakındır, diyorlar. Bence bir mahsuru yok. Çünkü o ne çalarsa hakkını veriyor. Kendisinin de dediği gibi önemli olan jazz'ın nereye gittiği değil, müziğin nereye gittiği. Ve Joshua'nın müziği kesinlikle iyiye gidiyor!

Daze gibi filmlerinde oynadıktan sonra popülerliği gittikçe arttı Branford'ın. Başta da söylediğim gibi, tüm bunlar onu jazz çevrelerinden uzaklaştırdı. Sting'le çalmaya başladıktan sonra onu en çok kardeşi Wynton yerden yere vurdu. Ama herkes her zaman Branford'ın tarihin gidişatını değiştiren ve jazz'ın yaşlı devleriyle aşık atabilecek yetenekte olduğunun farkındaydı. Marsalis'in 1990'da yaptığı "Crazy People Music" adlı ilk quartet albümü şahaneydi. Birkaç yıl sonra bu kez trio'suyla çıkardığı "Bloomington" modern jazz'ın temel taşlarından sayıldı. Bu adama kızan püristler, mutlaka böyle bir yeteneği popüler kültüre kaptıracağız diye korkuyorlar aslında diye düşünmeden edemiyor insan. Bir yandan deha diye alkışlıyorlar, bir yandan da yaramaz çocuk muamelesi yapıyorlar ona çünkü.

Marsalis'in konserde muhtemelen son albümü Requiem'dan parçalar çalacak. Belki albümde muhteşem emprovizasyonlarla çaldıkları 'Lykief'i belki de melankolik ballad 'A Thousand Autumns'u... Ama isim olarak Kirkland'ın lakabı "Doctone"u seçtiği albümün açılış parçasını çalmadan edemiyeceği kesin!

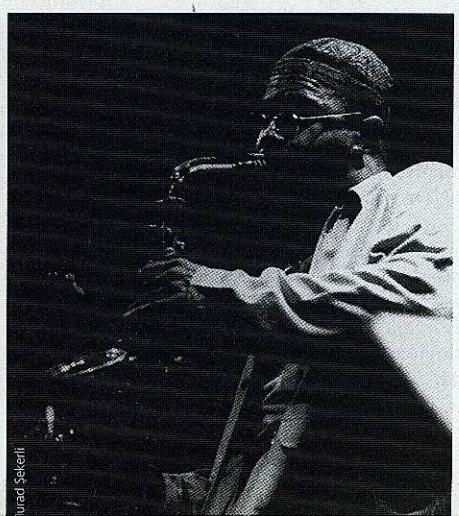

Murad Şekerli

Kenny Garrett Geçen senekine benzer akustik dörtlü projesiyle sahneye çıkacak. Basta yine Nat Reeves, piyanoda Shedrick Mitchell bulunuyor, davulda ise bu sene Chris Dave yerine Marc Simmons geliyor. 15 Temmuz, Açıkhava, saat: 21.00'de.

Son büyük savaşçı
Ben Harper
And Innocent Criminals

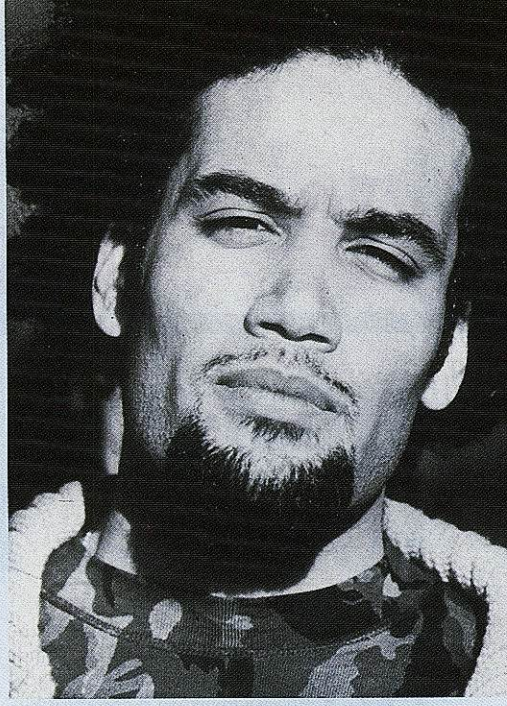

Cat Stevens, barış trenini Tahran'da durdurmaya kalktığında büyük bir şarkı yazarını kaybettik. Jimi Hendrix uyuşturucu ve alkolü elektrik blues'a tercih ettiğinde bu kez yeniyi arayan, tatminsiz bir kaşif kaydı gitti ellerimizin arasından. Bir de Bob Marley vardı. O Tanrı'yla buluşmak üzere aramızdan ayrıldığında da ezilmişlerin sesi olan bir ruhani liderden yoksun kaldık. Allahtan elimizde Ben Harper var şimdilerde. Üçünden de etkilenen ama tıpkı onlar gibi, kendi başına da yeterince aydınlatan bir güneş. Dizinde çaldığı 1920'lerden kalma Weissenborn gitarıyla delta blues, folk ve funk'ı, sürekli bir şeylerin kaygısını taşıyan sözleriyle birleştiriyor. Sözleri ve müziği aynı derecede önemseyen, ikisini de aynı derecede baştacı eden başka bir müzisyenle karşılaşmadığımı itiraf etmeliyim.

İlk kez Yapı Kredi Festivali için gelmişti İstanbul'a Harper. Hemen herkes onu ilk kez canlı dinledi o gece. Ama konserden çıkan herkes iflah olmaz birer hayran oluvermişti iki saat içinde. Ertesi yıl Cemal Reşit Rey etkinlikleri kapsamında ikinci konserini verdi. Sanırım bu ikinci albümünün ardındandı. CRR'de, insanların sahneye çıkıp, müzisyene dokunmak istedikleri, onun duygularına bu kadar ortak oldukları, hiç bilmedikleri şarkılardan bile çok zevk aldıkları bir başka konser de görmemiştim daha önce. Yalnızca üç albümü var Harper'ın: "Welcome To The Cruel World/Zalim Dünyaya Hoşgeldiniz", "Fight For Your Mind/ Düşündüklerin için Savaş"ve "The Will To Live/Yaşama Arzusu". Albümlerin isimlerinden hemen anlayacağınız üzere bazı kaygıları var Harper'ın.

30 yaşındaki Ben Harper California'nın Los Angeles'a 50 mil uzaklıktaki yarı çöl bölgelerinden Inland Empire'da büyümüş. Hep akustik gitarla özellikle de Weissenborn'la ilgilenmiş. Konserde elinde görünce kesinlikle tanıyacağınız bu ilginç gitar Herman Weissenborn'un 1920'lerin ortalarıyla 1930'ların başında ürettiği bir model.

Dizinde çaldığı Weissenborn'uyla delta blues, folk ve funk'ı, sürekli birşeylerin kaygısını taşıyan sözleriyle birleştiriyor. Bu gitar onun için çok önemli. Kökleri, artık imzası gibi olan bu akustik gitarda sanki. "Şimdi ani bir kararla elime bir Stratocaster alsam, müziğime birkaç klavye ve nefeslileri eklesem, başım derde girer. Herşey kötüye gider. Çünkü köklerimden uzaklaşırım" diyor. Bu kadar tutucu tanımladığı müziğinin ne kadar çok insana hitap ettiğini görseniz şaşarsınız. Kaykay seven günümüz punkçılarından hip hop'çılara ve Bob Marley ve Hendrix dinleyerek büyüyen daha yaşlı kuşağa... Abartmıyorum... Herkes ona tapıyor.

Ben Harper'ın 1994 albümü "Welcome to The Cruel World" sanatçıyı ülkesi Amerika'da PJ Harvey, The Fugees, Neneh Cherry ve MC Solaar gibilerinin başarısına ve seçici hayran kitlesine ulaştırdı. Tabii John Lee Hooker, Ray Charles ve Gil Scott-Heron gibileriyle aynı sahneyi paylaşmasını da sağladı. Rolling Stone albümü göklere çıkardı. Billboard ise "Bu parçaların bir kısmı yazıldıkları anda klasik olmuşlar" diye yazdı. Ama onu en güzel Spin dergisi anlattı: "'Bu adam yeni çıktı' diye düşünmeyin. Potansiyel dinleyici saçmalığını boşverin. Ben Harper'ı dinleyecekseniz hemen dinleyin".

Los Angeles'lı Harper'ın en sevdiğim albümü "Fight For Your Mind" çıktığında Ben Harper'ın Hendrix ve Marley gibilerin mirasını nasıl da başarıyla taşıdığını görmemek imkansızdı. Bu albümdeki "Ground On Down," "Fight For Your Mind", "Excuse Me Mr.", "Please Me Like You Want To", "Oppression", "Give A Man A Home" parçaları bile onu efsane yapmaya yeterdi. Ama bir yaylı dörtlüsü eşliğinde çaldığı "Power Of The Gospel" ve kesinlikle müzik tarihinde yazılmış en iyi balladlar listemde ilk 5'te yeralacağı kesin olan "God Fearing Man" de işin içine girince bu ikinci albüm arşivin en üst sıralarındaki yerini hak etti. Bu büyüleyici ve kusursuz bir müzikti. Üçüncü albüm "The Will To Live" 1998'de çıktı. ikincisi gibi değildi ama her zaman kusursuz olmak da zordu tabii. Bir tur albümü gibi. Albümün hiti "Widow Of a Living Man/Yaşayan Adamın Dulu'ydu. Chicago blues'unun iyi bir örneği olan "Mama's Trippin'" ve slide numaralarını gösterdiği "Faded'da doyurucuydu doğrusu.

Harper 14 Temmuz'da Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nda sahneye çıkacak. Sanırım İstanbul'dan önceki son konseri 10 Temmuz'daki İngiltere'de olacak. Big Day Out Festivali'nde Metallica, Marilyn Manson, Placebo, Ministry ve Sepultura ile aynı programda sahneye çıkacak. Fanatikleri için Harper'ın bu son sahne programında hangi şarkıların yeraldığını da söylemeden geçemeyeceğim. "Ground On Down", "Don't Take That Attitude To Your Grave", "Fight For Your Mind", "Oppression", "Like A King", "I'll Rise", "Excuse Me Mr.", "Burn One Down", "Gold To Me" ve bir Bob Marley parçası.

Hiç yadırgamayın bu blues adamının jazz festivalinde ne işi var diye. Eğer jazz sınırları olmayan bir müzikse ve en önemli şey doğaçlamaysa Harper bu festivale çok yakışacak. 14 Temmuz'da Açıkhava Tiyatrosu'nda olun görün. Harper'ın dediği gibi "Müzik hakkında konuşurken her zaman aptal durumuna düşme riski vardır. Kendini en iyi şekilde ifade eden birşey hakkında daha ne söyleyebilirsin ki?"

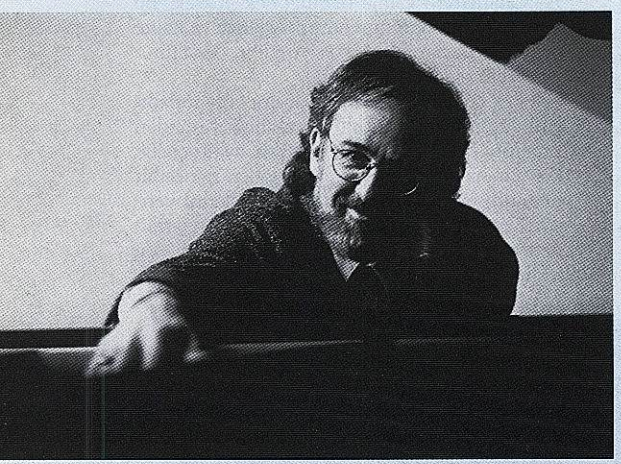

Bob James bir pop-jazz müzisyeni olarak bilinmekle birlikte, sürprizlere açık bir isim. Kendisine iki çok önemli isim, geçen yıl Dave Holland grubunda izlediğimiz Billy Kilson davulda, daha önce de İstanbul'a gelmiş olan usta basçı James Genus ise basta eşlik edecek. Bob James'le özdeşleşmiş imajın dışında bir performans olması umuduyla.
9 Temmuz, AKM, 19:30'da.

Gündemdeki piyanist Brad Mehldau sonunda İstanbul'da. İstanbul Jazz Festivali'nin son yıllardaki en çarpıcı konserlerinde piyanistler vardı; Jacky Terrasson, Kenny Werner ilk akla gelenler. Bu sene de Brad Mehldau'dan parlak bir performans beklenebilir. Bu konserin kapalı bir mekan olan AKM Büyük Salon'da yapılması da konserin yoğunluk düzeyini arttıracak. Çünkü bu tip piyano üçlüleri Açıkhava gibi mekanlarla bütünleşmeyebiliyor her zaman... Brad Mehldau'nun albümlerinden tanıdığımız davulcu Jorge Rossy piyaniste eşlik edecek. Bu grupta basta dinlemeye alıştığımız Larry Grenadier yerine ise Derek Oles ismini görüyoruz.
8 Temmuz, AKM, 19:30'da.

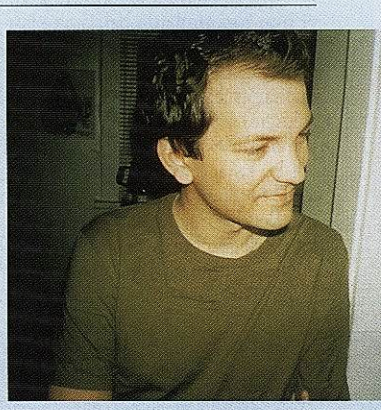

Uzun süredir kendisini izleyemediğimiz trompetçi Maffy Falay ellinci sanat yılında yeniden festivalde. Kendisine saksofonda Gert Dudek yanında ülkemizin en iyi müzisyenleri içinde yer alan Tuna Ötenel (p), Kürşat And (b) ve Ateş Tezer (d) eşlik edecek. Ülkemizin yetiştirdiği büyük müzsiyenler arasında yer alan Falay'ın konseri kaçırılmayacak olanlardan.
16 Temmuz, AKM, 19:30'da.

444 0 532
Turkcell Müşteri
Hizmetleri'nin
yeni numarası.

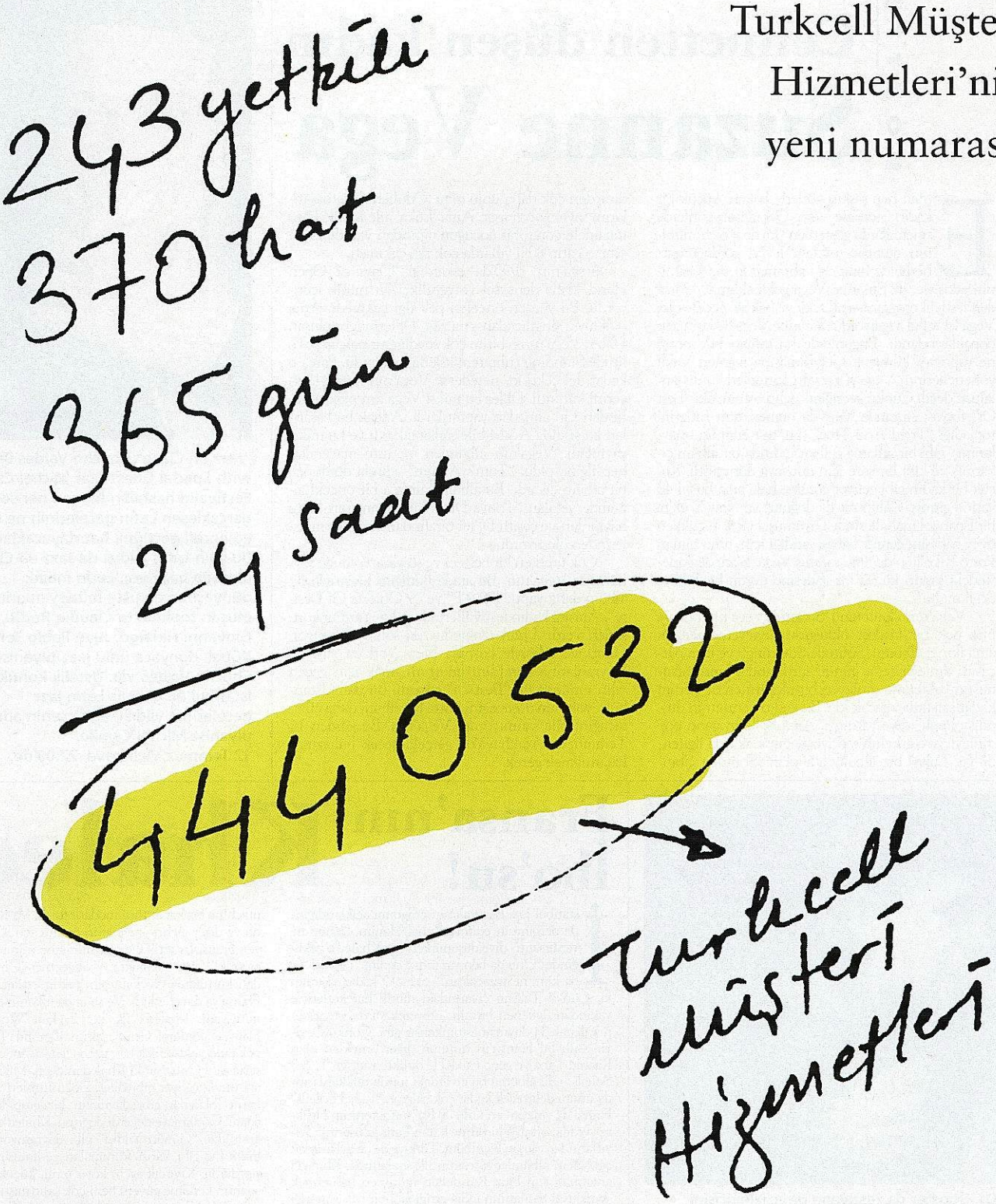

444 0 532'yi aradığınızda
fatura bilgileri,
kayıp ve çalıntı bilgileri,
PUK numarası ve SIM kart bilgileri,
Turkcell tarifeleri ve diğer ücretlendirmeler,
abonelik işlemleri,
telesekreter ve yazılı mesaj bilgileri,
uluslararası dolaşım gibi pek çok
konu hakkında ayrıntılı bilgi alabilirsiniz.

Turkcell Müşteri Hizmetleri'ni cep telefonunuzdan
ararken bulunduğunuz şehrin alan kodunu tuşlamanız
(0 XXX 444 0 532) gerekmektedir.

TURKCELL

Türkiye'nin güvenilir, lider GSM operatörü

www.turkcell.com.tr

DÖRTTE BİR

Cennetten düşen kadın Suzanne Vega

Etrafa hep şaşkın gözlerle bakan, küçük bir kadın Suzanne Vega. Geçtiğimiz günlerde sinemalarda gösterilen "Little Voice" filminin utangaç şarkıcısı LV'yi gördüğümde, herhalde biraz da kahramanın saç kesiminin etkisiyle, ilk Suzanne Vega geldi aklıma. Ardından festival programı açıklandı ve baktık, geç de olsa Vega İstanbul'a geliyordu. Suzanne Vega 80'lerin ağır popçularındandı. Bugünlerde hayranları bile onun ne yaptığını bilmiyor. Geç olmasına rağmen Vakıf yöneticilerinin Vega'yı bu yıl getirmeleri yanlış anlamsız değil. Çünkü geçtiğimiz yılın sonundaki "Best Of" furyası sırasında Vega'da hemen tüm hitlerini topladığı "Tried And True" (bu 'test edilmiş, onaylanmış' gibi bir anlama geliyor) adında bir albüm çıkarmış ve kısa bir süre için dünyaya dönmüştü. Küçük bir kadın gibi geliyor gözüme hala ama bu yıl 40 yaşına girmiş. California'da doğmuş ve New York'ta bir İspanyol mahallesinde büyümüş. Hatta küçükken üvey babasını gerçek babası sandığı için, uzun zaman Porto Riko'lu olduğunu sanmış Vega. Sizce de gözlerindeki şaşkın küçük kız ifadesine uygun bir hikaye değil mi bu?

Vega'nın ilk albümü 'Suzanne Vega'nın ona ve bize pek bir faydası olduğunu söyleyemeyeceğim ama ikinci albümü 'Solitude Standing'i ve isim parçasını dinleyince, o günün şartlarında, biraz sarsılmıştım! Albümü dinleyen bir eleştirmen de benim kadar sarsılmış olacak ki, "Bu kadın cennetten düşmüş olmalı" diye yazmıştı. Ama 80'lerin garip pop dinleyicisi o güzelim şarkıyla değil, 'Luka'yla ilgilendi ve 'Luka' bir albüm adı olan 'Solitude Standing'den çok daha ünlü oldu. Ödülleri, liste başarılarını saymak bizi aşar. Ama 'Luka' aile içinde kötü muamele gören bir çocuğun ağzından yazıldığı için yine o garip 80'li yıllarda çok ilgi çekmişti.

Vega'nın 1990'da çıkardığı "Days of Open Hand" daha deneysel ve yenilikçi bir müzik içeriyordu. Bu yüzden önceleri pek ilgi çekmedi. Ama n'olduysa İngiliz dans müziği DJ'lerinden oluşan DNA, Vega'nın o bizim çok sevdiğimiz parçası "Solitude Standing'i alıp remikslediğinde oldu. Parça o kadar ilgi çekti ki, neredeyse Vega'nın müzik kariyerini kurtardı. DJ'ler bu miksi Vega'nın plak şirketinden izin almadan yapmışlardı. Ancak bu başarıları karşısında A&M bile şapka çıkardı ve bu miksi yayınladı. Vega'nın albümleri ve liste maceraları hep ilginç oldu. "Tom's Album" adında dördüncü bir albüm çıkardı. Bu albüm yalnızca bir önceki albümde yeralan "Tom's Diner" adlı parçanın Vega hayranları ve çeşitli DJ'ler tarafından yapılmış miks lerinden oluşuyordu.

Çok üretken bir besteci ve sözyazarı olduğu söylenemez Vega'nın. Bu arada bildiğim kadarıyla iki albüm daha yaptı: "99.9 F" ve "9 Objects Of Desire". Arasıra kadın festivallerinde çaldı. Yardım konserleri verdi. Uzun zamandır sesi soluğu çıkmıyor. Gitarı ve ailesiyle başbaşa New York'da yaşıyor. Hayranlarına kendisini unutturmamak için geçen yılın sonunda bir "Best Of" çıkardı. Bir daha İstanbul'a yolunun düşeceğini hatta bir albüm daha çıkaracağını bile sanmıyorum Vega'nın. Bu yüzden 11 Temmuz'da Açıkhava'da gerçekleşecek buluşmayı kaçırmamak gerek.

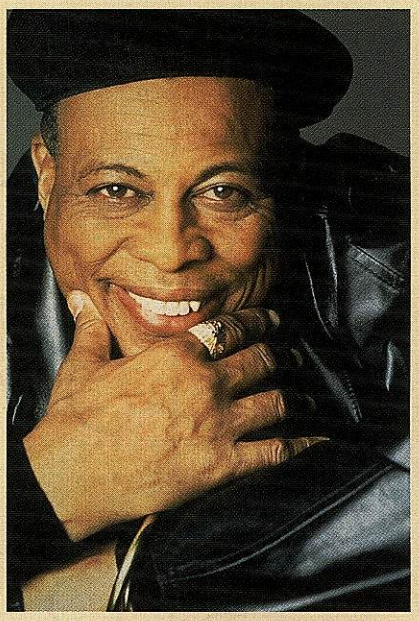

"Jazz En Clave" Chucho Valdes Band with Special Guest Star Michel Camilo
Festivalin hastaları hemen her sene gerçekleşen Latin gecelerinin ne kadar eğlenceli geçtiğini hatırlayacaklardır. Bu yılın Latin yıldızı da Jazz en Clave olacağa benziyor. Latin müzik dünyasının en usta müzisyenlerinden oluşan toplulukta Claudio Roditi, Giovanni Hidalgo, Juan Pablo Torres ve Kübalı dünyaca ünlü jazz piyanisti Chucho Valdes var. Üstelik konukları da İstanbul'un geçmiş Latin jazz gecelerinin yıldızı, eğlencenin adı, piyanist Michel Camilo.
12 Temmuz, Açıkhava, 22:00'de.

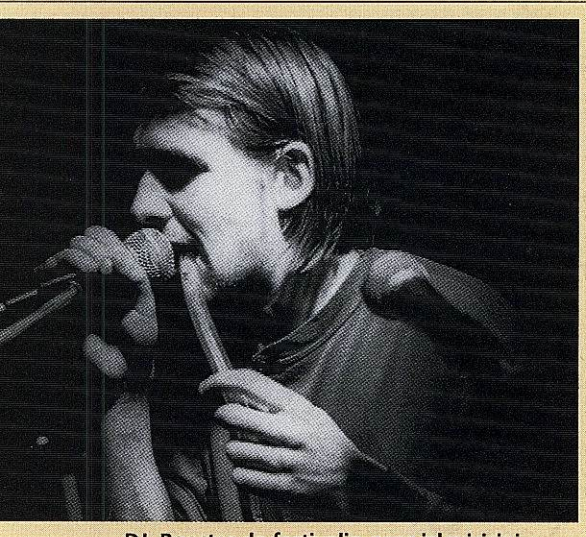

DJ. Booster da festivalin genç izleyicisini tatmin edecek konserlerden.
Ününü Blue Note'tan çıkan albümleri yeniden miksleyerek katıldığı bir yarışmayı kazanarak elde etti. Yaşı ilerlemiş ve kesinlikle 'jazz' seven dinleyicilerin bu konserden uzak durmasını tavsiye ederiz. Eğlenceli jazz funk ekolünün çağdaş bir versiyonunu icra ediyor diye biliriz, müziğini tarif etmek için.
DJ Booster, Booster grubunun beyni. Grup bas, davul, saksofon ve trompetten oluşuyor. Tabii tüm elektronik işler de DJ Booster'ın üzerinde. Çok eğlenceli iki gece olacak.
Bir de Dulcinea biraz daha büyük olsa!
9 Temmuz, 23:00'de

Fransa'nın İbo'su! Khaled

İstanbul Jazz Festivali'nin programı açıklandığında dergimizin editörü Zuhal Hanım, "Kime ne yazdırsam?" diye düşünürken sıra Khaled'e geldiğinde "Onu da ben yazarım," dedim. Tepkisi "O da kim, ne yazacaksın?" oldu. O kadar şaşırdım ki. Çünkü Taksim civarındaki müzik hareketleriyle yakından ilgilenen birinin, isteyerek ya da istemeyerek, Khaled'i duymaması imkansız gibi. Çünkü Cezayir asıllı bu Fransız'ın türünün diğer örnekleri olan Rachid Taha ve genç Faudel'le birlikte yaptığı "1, 2, 3 Soleils" adlı albümü bu civardaki müzik dükkanlarında insanı delirtecek kadar çok çalıyor. "1, 2, 3 Soleils" Fransa'da yaşayan en ünlü üç Rai müzisyeninin birlikte verdiği, ortalığı birbirine katan Paris konserinin kayıtlarından oluşan bir albüm. Türkiye'de de aylardır en çok satan albümler listesinin ilk sıralarında. Khaled'i anlatmak için biraz Rai denen müzikten bahsetmek gerek. Rai bazılarının iddia ettiği gibi bir Mısır müziği değil. Cezayir'in geleneksel müziği. Bir nevi özgürlük çığlığı. Yıllar boyu ülkedeki köktendincilerin yaşama şansı vermediği bir müzik. Ülkede bu müziği icra edenlerin cadde ortasında vurulduğu dönemler bile yaşanmış. Bir başkaldırı müziği olarak algılanıp, seks ve alkolle özdeşleştirildiğinden bir nevi "Cezayir'in rock'n' roll"u diyebiliriz. Bu müziği icra edenlerin çoğu ülkelerinde karşılaştıkları sorunlar yüzünden Fransa'ya taşınmışlar. Yani hepsi birer "pied noir/ kara ayak". Yine de Avrupa'da ülkelerinde olduğundan çok daha fazla itibar görüyorlar. 39 yaşındaki Khaled bu türü icra edenlerin en ünlüsü. Tıpkı Küçük Emrah gibi, Khaled de "Cheb Khaled/ Küçük Halit" olarak çıktı piyasaya. Bestelerinin gücüyle Cezayir'de Cheb Mami, Cheb Sahraoi gibilerinin arasından sıyrıldı. Ve yıldızı parlayınca adının önünden "Cheb"i kaldırdı. Khaled, geleneksel Rai'ye ilk kez elektrik gitar, synthesizer ve drum machine'i sokarak türü moderleştirdi. Ve Rachid Taha ve diğer techno-rai'cilerin önünü açtı. Onu dinleyen Fransızlar artık Cezayir müziğine yalnızca "Ah ne egzotik!" diye bakmaktan vazgeçtiler. Önyargılarından kurtuldular ve kalitesini takdir ettiler. Sonunda Fransa'ya davet edildi. Ve şu anda ülkenin en popüler müzisyeni. Khaled'i ilk kez 2. Fuji World Music Days'de gördüm. Onun, bizim İbrahim Tatlıses'ten pek farkı yoktu. Fark başçısında, gitaristinde, davulcusundaydı. Onlar sanki Khaled'in değil, Mick Jagger'in arkasında çalıyor gibiydiler. Doğu ritmleri çalan ama batılı rockerlar gibi davranan bir grup koyu tenli adam. Görülmeye değerdi doğrusu. Khaled'e gelince o kesinlikle "Günün Yıldızı" gibi davranıyordu. Tıpkı bizim İbo gibi, karısı, korumaları ve limuziniyle dolaşıp durdu. Kıvırcık saçlı, koyu tenli, küçük Cezayirli adamın kendine güveni beni çok şaşırtmıştı doğrusu.

Zuhal Focan gibi birçok müziksever Khaled'i tanımadığını zannediyor. Ama ülkemizdeki popçuların yarısı repertuvarında Khaled parçalarını yorumladı. "Aicha/ Ayşe" bu parçaların en bildik olanı.Yorumcuların adlarını saymaya pek lüzum yok. Ama Tarkan'ın "Kimdi?" adını parçasının bile Khaled'in "Didi"sinin bir yorumu olduğunu söylemek yeterli sanırım. "N'ssi N'ssi," "Wahrane Wahrane" (Arapçamız olmadığı için Cezayirliler arasında herşeyi iki kez söyleme modası mı var, yoksa bunlar birer isim mi bilemiyoruz tabii), "Chebba" ve "Sahara" Khaled'in en ünlü parçaları.

Khaled konseri İstanbul Jazz Festivali'nin kemik izleyici kitlesine hitap edecek bir konser değil tabii. Ama İstiklal Caddesi'ndeki müzik dükkanlarında Khaled çalmaya başlayınca yoldan geçen kaç aklı başında insanın oynamaya başladığını düşününce, konser biletlerinin kısa zamanda tükeneceğine şüphe yok.

Bir ayağı geçmişte, diğeri gelecekte!

Henry Threadgill

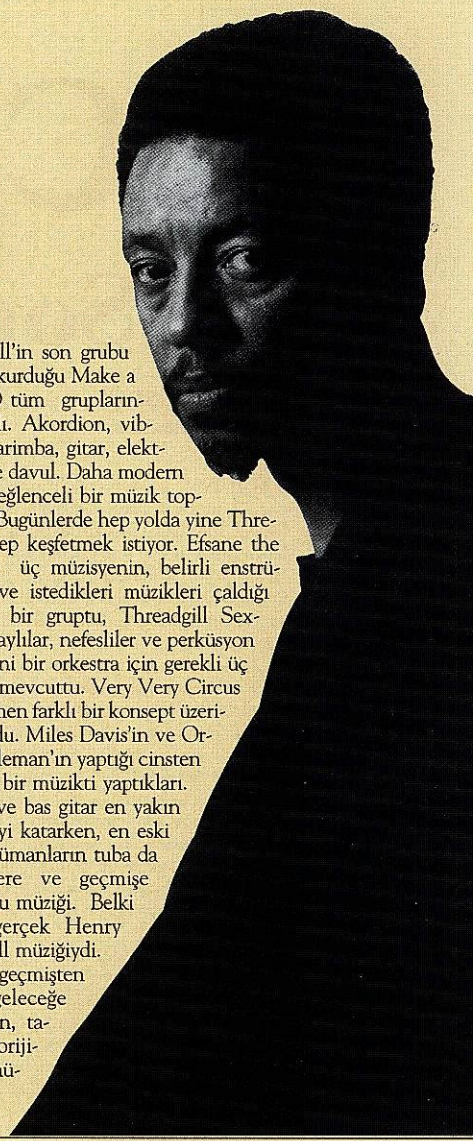

İstanbul Jazz Festivali'nin en tecrübeli ve eski müzisyenlerinden. Besteci, multi enstrümantalist ve grup lideri Henry Threadgill, 70'lerin başından beri enstrümantal jazz müziğinin en önemli isimlerinden biri. Hep deneysel bir müziği oldu. Yaptığı 150'den fazla kayıtta hep, bir şekilde Amerikan siyah müzik geleneğini, orkestra müziği ve enstrümanlarıyla birleştirdi. Birkaç yıl önce Very Very Circus isimli topluluğuyla Akbank Jazz Festivali'ne de konuk olan Threadgill'in müzikleri son 20 yılın en önemli jazz ve klasik müzik topluluklarınca yorumlandı.

Threadgill, 1988-89 ve 90 yıllarında üst üste Downbeat dergisinde Uluslararası Jazz Eleştirmenleri ödülüyle onurlandırıldı. 2'si yılın albümü olmak üzere toplam 11 kategoride adaydı. Roscoe Mitchell ve Rove Saksofon Quartet'leri gibi bir çok topluluk Threadgill'in bestelerini icra etti. Ama hiç kuşkusuz bu toplulukların en başarılıları lideriliğini kendisinin yaptığı, 70'lerin gücünü AACM (Association For the Advancement of Creative Musicians)'dan alan önemli üçlüsü the trio Air, Henry Threadgill Sextett, X-75, 20 parçalık Society Situation Dance Band ve ülkemizi de ziyaret eden Very Very Circus topluluklarıydı. 55 yaşında Threadgill bir çok önemli jazz bestecisi gibi piyano çalarak başladı müziğe. Beş yaşındayken teyzesinden aldığı piyano derslerine, lisede tenor saksofon dersleriyle devam etti. Kilise topluluğuna girdiğinde de nefesliler listesine altoyu ekledi. Büyük ustanın ilk etkilendiği isimler Lester Young ve Wardell Gray'di. Ama ardından herkes gibi o da Sonny Rollins ve John Coltrane'nin büyüsüne kapıldı. Sonraki dönemlerde, alto da ilerlemesini sağlayanlar ise Johnny Hodges, Bird ,Eric Dolphy ve Ornette Coleman gibi ustalardı. Kendisine sorsanız, kesinlikle hayatının en önemli anının Muhal Richard Abrams'la tanışması olduğunu söyleyecektir. 1960'larda uzun süre Abrams'ın deneysel topluluğu ile çaldı. Ve müzik anlayışının şekillenmesinde bu topluluğun çok faydası oldu. Ancak Threadgill aniden kilise orkestalarına, dans topluluklarına ve kolej ensemble'larına müzik yapmaya karar verdi. Kısa süre sonra da 1967'de Vietnam'a gitti ve askerliğini de müzisyen olarak yaptı.

Ülkesine döndüğünde ilk Chicago'ya gitti ve AACM'e katıldı. Başçı Fred Hopkins ve perküsyoncu Steve McCall ile orada tanıştı ve 1972'de o meşhur The Trio Air'i kurdular. Trio Air modern müzik dünyası için büyük bir kazançtı ve hep hakettiği iyi muameleyi gördü. Birlikte ondan fazla çok başarılı albüm kaydettiler. Kuzey Amerika, Avrupa ve Japonya da turneler yaptılar. Ama sonunda 1985'de dağıldılar.

Threadgill, 1975'te New York'a taşınmıştı. Oranın sanat camiasına büyük bir hızla adapte oldu. Yazarlar, şarkıcılar, dansçılar ve aktörlerle tanıştı. Bu dönemin besteciliğinin ve müzisyenliğinin gelişmesinde çok etkili olduğunu söylüyor Threadgill usta. Henry Threadgill sınırsız yaratıcığıyla her zaman ne isterse onu yaptı. Son dönemlerde yine dans topluluklarına, klasik ya da jazz, orkestralara klasik müzik besteleri veriyor. Bir yandan da radyo, televizyon ve video kayıtları için müzikler yapıyor.

Threadgill'in son grubu 1996'da kurduğu Make a Move. O tüm gruplarından farklı. Akordion, vibrafon, marimba, gitar, elektrik bas ve davul. Daha modern ve daha eğlenceli bir müzik topluğu bu. Bugünlerde hep yolda yine Threadgill. Hep keşfetmek istiyor. Efsane the Trio Air üç müzisyenin, belirli enstrümanları ve istedikleri müzikleri çaldığı çerçeveli bir gruptu, Threadgill Sextett'de yaylılar, nefesliler ve perküsyon vardı. Yani bir orkestra için gerekli üç birim de mevcuttu. Very Very Circus ise tamamen farklı bir konsept üzerine kuruldu. Miles Davis'in ve Ornette Coleman'ın yaptığı cinsten devrimci bir müzikti yaptıkları. Elektrik ve bas gitar en yakın teknolojiyi katarken, en eski jazz enstrümanların tuba da geleneklere ve geçmişe bağlıyordu müziği. Belki de en gerçek Henry Threadgill müziğiydi. Gücünü geçmişten alan, geleceğe yön veren, tamamen orijinal bir müzik.

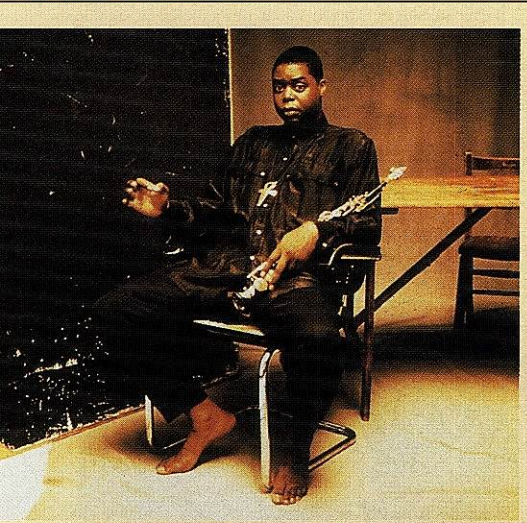

Courtney Pine CRR salonunda sunduğu hip-hop projesinin bir benzeri konserle karşımızda olacak. Gerçi Courtney Pine'ı bir akustik proje çerçevesinde dinlemek iyi olurdu, ama Açıkhava ve Pine da epeyi keyifli bir bileşim. Courtney Pine'ın ekibi içinde özellikle trombonu Dennis Rollins dikkati çeken isim. 15 Temmuz, Açıkhava, 22:00'de

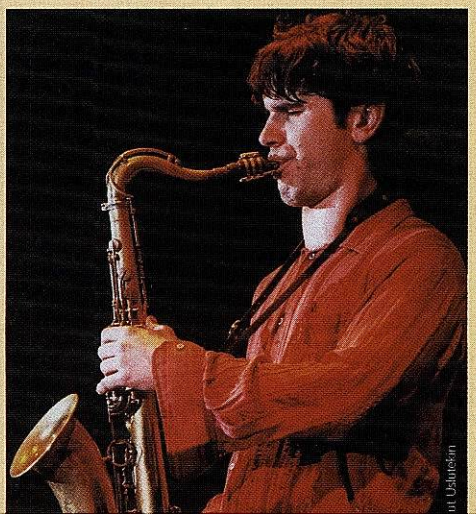

Burada sıkça izlediğimiz İlhan Erşahin Triosuna (Doug Weiss, Kenny Wollesen) ilave olarak bu kez bir de sampler'cı gelmiş gruba. İlhan Erşahin'in akustik ve hip-hop projelerinin her ikisine de yaslanan ilginç bir proje olacak gibi gözüküyor. 14, 15, 16 Temmuz, Babylon, 22:00'de.

Eric Truffaz

Eric Truffaz dünyada çok tanınmayan Fransız bir trompetçi. 15 yaşında konservatuardan mezun olduktan sonra klasik müziğe merak sarmış. Fransa ve İtalya'da hemen tüm klasik müzik orkestralarıyla çaldıktan sonra 1983'te jazz'a yönelmiş. Hem besteci hem de enstrümantalist olarak.

Montreux ve Nyon jazz festivallerinde çalarak adını duyurduktan sonra 20 jazz müzisyeni ve 8 klasik vokalisti için bir beste hazırladı. Ve Fransız müzik çevrelerinde ün yaptı. 39 yaşındaki Truffaz 1991'de Eric Truffaz Quartet'i kurdu. Bu grup bir quintet olarak kurulmuştu. Truffaz, davullarda Mark Erbetta, double basta Marcello Giuliani, piyanoda Patrick Muller ve saksofonda Cyrill Bugnon'dan oluşan bu quintet'le ilk albümü "Ninia Valeria"yı kaydetti Truffaz. Grup artık bir dörtlü çünkü saksafoncu Cyrill Bugnon kadroda yok. Eric Truffaz Quartet geçen yıl Batı Afrika ve Doğu Avrupa turnesine çıktı. Bu yıl da Almanya, Fransa ve İngiltere'de çaldı. Bu arada "The Dawn" adlı bir albüm daha çıkardılar. Son turnede gruba rapper ve şarkıcı Nya da dahil oldu. Bu arada Truffaz, Silent Majority adlı rap grubuyla da Amerika ve Avrupa'da barlarda ve konserlerde çalıyor. Müziğe klasik müzikle başlayan trompetçinin yolu son günlerde jungle, trip hop ve rap'e kadar uzandı. Belki de bu yüzden konser, bir grup DJ'den oluşan funky band Sluts'n'Strings'ın de sahneye çıkacağı Dulcinea'da yapılıyor.

Charles Lloyd

Sonsuz Bir Pastırma Yazı

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

15 Mart 1938 de Memphis Tennessee'de bir çocuk dünyaya geldi. Afrikalı, Cherokee, Moğol, İrlandalı. Çocuk tüm bu ırkların genlerini taşıyordu ve onu güçlü kılan da bu eşsiz karışımdı. Kimine göre böylesi bir karışım saflıktan uzaktır ve kötü olabilir. Ama bir başka bakış açısı da var; siz hiç kötü müzik yapan bir Brezilyalı ile karşılaştınız mı?

Ona Charles adını verdiler.

Ailesi bir "Brahmin"di ve dedesi Mempis civarında çok büyük toprakların sahibiydi ama kölelik devirlerinde hiç bir adamına kötü muamele yapmadı. O asil ruhlu bir adamdı. Asil ruh insanın soyundan gelen bir şeydir sonradan öğrenilemez. Charles'ın dedesi hem çocuklarına bu asil ruhu hediye etti hem de onları en iyi okullara yolladı.

Küçük Charles saksofonu ve Charlie Parker'ı on yaşında iken keşfetti ve onun müzikal uçuşlarının büyüsüne kapıldı. Birgün kendisi de onun gibi uçmayı kafasına koydu. Aslında bugün bile hala bu duyguyu içinde taşır.

Çocuklukta yaptığı deneme uçuşları onu Johhny Ace, Howlin' Wolf ve B.B.King gibi blues ustalarının yanında eşlikçi olarak çalıştığı günlere taşıdı. Birgün kendisini Güney Kaliforniya Üniversitesinde buldu ve 1956-1961 yılları arasında Bela Bartok'u tanıdı, kompozisyon dersleri aldı. Jazz müziğine esas girişi West Coast akımı ile oldu. Burada Charlie Mingus, Ornette Coleman, Don Cherry, Eric Dolphy ve Chico Hamilton ile beraber çaldı. Ama ondaki yıldızı gerçek anlamda keşfeden Hamilton'dur. Hamilton onu alto saksofondan tenor saksofona da geçirtti. Ama Charles da Macar gitarist Gabor Szabo'yu keşfetti ve hep beraber Chico'nun "Passin' Through" albümünde çaldılar.

Onun geçmişinde başka jazz sanatçılarının da izleri vardır. Ben Webster, Lester Young, Sonny Stitt, Sonny Rollins ve John Coltrane genç Charles'ı etkilediler. Kısa sürede tüm tenor saksofon geleneğini kucaklayan bir özgün stil oluşturdu ve bu stil kendi devrinin en modern stili oldu. 1965 yılında Down Beat dergisi tarafından "New Star" olarak lanse edildi.

1964-65 yılları arasında Cannonball Adderley altılısında çaldı. Jazz dünyasında ilk dikkatleri çekişi de bu grupta oldu. Ama her çıraklık bir ustalık döneminin başlangıcıdır. 1966 yılında kendi grubunu kurdu. Jazz tarihinde birçok müzisyen kendi grubunu kurmuştur ama çok az kişinin grubu bu denli önemli jazz müzisyeninin doğum yeri olmuştur. Charles'ın bu ilk grubunda Keith Jarret, Jack De Johnette ve Cecil McBee yer aldılar. Daha sonra Ron McClure basta McBee'nin yerini alarak şöhret merdivenlerini tırmandı.

Onunla çalan tüm genç ve parlak müzisyenler Charles'ın zengin geçmişinden köklenen bu stili benimsediler ve ortaya yepyeni ve son derece dinamik bir jazz kavramı çıktı. Klise gospellerinden blues'a, modal müzikten soyuta ve rock'a uzanan yepyeni bir müzik. Repertuarlarındaki besteler çoğu zaman Charles ve Keith Jarrett'e ait olsa da arada sırada bir Lennon McCartney bestesi de bu çok renkli paleti süslüyordu. 1966 yılında New Port ve Monterey festivallerinde çok başarılı konserler verdiler. Ama en önemli olay 1967 de oldu ve o yıl rock müziğin mabedi San Fransisco Fillmore Auditorium'da Jimmi Hendrix ve The Grateful Dead'ın yanısıra sahne aldılar.

1967 yılında onları Finlandiya radyosunun yayınında bu grubu dinleyen Estonya müzik komitesi kendilerini Tallinn müzik festivaline davet ettti. Bu ilk Glasnost duygularının yeşerdiği devirlerdi. Ancak o devirde Estonya bir Sovyet Cumhuriyeti idi ve Moskova'dan onaylanmadan ülkede kuş bile uçamazdı. Ayrıca Amerika'nın Vietnam harbini tırmandırması da Sovyet yöneticilerini sinirlendiriyordu. Üç gün onları Tallinn'de ağırladılar ama konser izni vermediler. Bir kere televizyona çıkmalarına izin verdiler. Sonunda Charles patladı ve Sovyet yöneticilerine ırkçılık yapıp yapmadıklarını sordu. Yetkililer bu suçlama karşısında daha fazla direnemediler ve Charles Lloyd grubu 14 Mayıs pazar günü sahne alarak eski Sovyetler Birliğinde konser veren ilk modern jazz grubu oldular. Onlara 20 dakikalık bir çalma izni verilmişti ama bu süreyi 50 dakikaya uzattılar. Bu olaydan sonra Tallinn'de tam 23 sene jazz festivali yapılmasına izin verilmedi.

Bunu Prag konseri takip etti. 1966-69 yılları arasında grup 6 defa Avrupa turnesine çıktı, bir kere de Uzakdoğu turnesine çıktılar. 1969 yılında Charles Lloyd hakkında bir dökümanter filim yapıldı ve New York film festivalinde "Journey Within" adı altında gösterildi. Gene o devirde yapmış oldukları "Forest Flower" albümü jazz tarihinin bir milyon satan ilk albümü oldu. Sonra birden bire kendi kabuğuna çekildi ve yetmişli yılları daha çok ders vererek ve meditasyon ile ilgilenerek geçirdi.

Onun 1966-69 yıllarındaki dörtlüsü jazz tarihinin en kötü dönemlerinden birinde fırtına gibi esmiş ve rock müziğinin tüm dünyaya hakim olduğu günlerde genç dinleyiciler ile insanın kendini ucuzlatmadan da iletişim kurabileceğini göstermiştir.

Keith Jarrett kendi biyografisinde kendisinin bir jazz müzisyeni olarak gelişiminde Charles Lloyd'un etki ve hoşgörüsünün büyük rolu olduğunu söyler.

Bu zoraki emeklilik 1982 yılına kadar sürdü. O yıl genç bir Fransız piyanist ile tanıştı. Acımasız bir kemik hastalığından dolayı vücudu gelişmemiş bu genç müzisyen kendini emekliliğe hazırlamış olan Charles'ı çok etkiledi ve onun ile yeniden aktif müzik hayatına döndü. Genç piyanistin ismi Michel Petrucciani idi ve o yıl beraberce Montreux Jazz festivalinde çaldılar.

"Hem Keith Jarrett'i hem de Michel Petrucciani'yi keşfeden birisi kötü olamaz"

Onun hakkında Penguin Jazz Guide'da böyle bir cümle okumuştum.

Charles Lloyd hiç bir zaman bir jazz standartları sanatçısı olmadı. Tekrar albüm yapmaya başladı. Yeni döneminde yaptığı ilk albüm "Fish Out Of Water" 1989'da yayınlandı, burada 6 bestesi vardı ve onun için yeni bir pastırma yazı süreci başladı. Bu albümleri 1991'de "Notes From Big Sur", 1993'de "The Call" ve 1994'de "All My Relations" izledi. Bu yeni dönemin albümlerinin hepsi ECM serisinden çıktı. Beşinci albüm "Canto" 1997 yılında yılın en iyi jazz albümleri kategorisine girdi. Bu albümde tüm Doğu dünyasından kaynaklanan ruh dünyası ve meditasyon özellikleri derinlemesine hissedilir.

Charles Lloyd'un ECM serisindeki altıncı ve son albümü "Voice in The Night" hem bir anlamda eve dönüş hem de son beş albümündeki ağırlıklı İskandinav havasından bir ayrılış oldu. Uzun zamandan beri ilk defa bir Amerikan müzisyenlerinden oluşan bir grup ile beraber çalmış oldu. Albümde davul çalan Billy Higgins ile Charles'ın dostlıkları her ikisinin de üniversite yıllarına dayanmaktadır. Beraberce Ornette Coleman, Don Cherry, Scott LaFaro ve Eric Dolphy ile çaldılar. "Canto" albümü de bu eski beraberliğin anısına o sıralar da ağır bir ameliyat geçirmiş olan Higgins'e ithaf edildi.

Albüme gitarı ile katılan John Abercrombie de bir zamanlar Charles'ın çalmış olduğu Chico Hamilton dörtlüsünün üyesi olmuştu. Kendi ifadesi ile bir "özgür form Ornette Coleman stili" ile çalar ve Charles'ın uzun cümleli saksofon çalış stilinin hayranlarındandır.

Dave Holland birçok festival çerçevesinde Charles Lloyd ile çalmıştır. Ayrıca "Gateway" triosunda da Abercrombie ile beraber çalmaktadır.

Ünlü Stereophile dergisine göre çağımızın doksanlı yıllarının en önemli tenor saksofon olayı Charles Lloyd'un jazz dünyasına dönüşü olmuştur. Başka hiçbir saksofoncu onun kadar rahat ve cesur olarak tek bir doğaçlama sırasında en sert seslerden en yumuşak fısıltılara kadar uzanan bir müzikal palet yaratabilmiştir.

Charles Lloyd 1997 yılında yani tam 30 yıl sonra tekrar Tallinn festivaline döndü ve çaldı. O hiç bitmiyecek ve eskimeyecek bir jazz dinamosu ve bu yaz da son albüm projesi çerçevesinde İstanbul Jazz Festivali'ne konuk oluyor. Kim bilir bir 30 yıl sonra da birileri bizim festivalimizde onun yapmış olduğu bir yeniliği tarih olarak anlatılır. Ama 30 yıl uzun süre, beklemeyin, albümü alın ve sonra ceketinizi bile satmanız gerekse onun konserine gidin ve tarihin bir parçası olun.

John Abercrombie ve Charles Lloyd.

Yaşayan bir jazz müzesi:

The Smithsonian Jazz Masterworks Orchestra

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

9 Temmuz, Açıkhava, 22:30'da.

Jazz müziğinin ilk öncülerinden Buddy Bolden hiç nota okuyamazdı ama devrinin tanınmış bir ragtime ve blues sanatçısı idi. O devirde Bolden'in çaldığı müzik New Orleans'ın kötü mahallerinin müziği olarak anılıyordu ve yıllarca da zenci müziği olarak kabul edildi. Bolden 1890 yılında doğaçlama ile çaldığı müziğin bir gün klasik müzik salonlarında çalınacağını ve sanat olarak kabul edileceğini hayal bile edemezdi. O günlerde çalınacak jazz parçasının notaları ezberlenir ve sonra notaların yazılı olduğu kağıtlar bir köşeye atılırdı. Bu günlere kalan jazz 78 devirlik plaklara kaydedilmiş olarak saklanabilenler oldu. Dünün zenci müziği birgün geldi Amerikan kültürünün dünya müzik kültürüne en önemli katkısı oldu.

The Smithsonian Jazz Masterworks Orchestra 1990 yılında Amerikan kongresinin bir kararı ile başkent Washington'da kuruldu. Bir görüşe göre Smithsonian klasik müzikteki filarmoni orkestrasının jazz dünyasındaki iz düşümüdür. Gerçekten de repertuarları incelendiğinde 1920 li yıllardan 1970 lere uzanan çok zengin bir jazz müziği dizisi görülür. Bunların hepsi ancak bir big band'ın yaratabileceği güç ve renk paletinin avantajlarını kullananan düzenlemelerdir.

Sadece bu açıdan bakıldığında Smithsonian gibi kurulmuş çok orkestra vardır. En güzel örnek ise Wynton Marsalis'in yönetimindeki Lincoln Center Jazz Orchestra'sıdır. Ama bu orkestralardan hiç birisi bir müzenin parçası olmamışlardır.

Smithsonian ise "National Museum of American History"nin bir parçasıdır. Çaldığı herşey orijinal eserin çalındığı devirdeki gibi otantik olmasını gerektirmektedir.

Bu özelllik onlara kendilerini diğer jazz orkestralarından ayıran değişik bir hedef vermiştir: "Amerikan kültürünün çok önemli bir parçası olan jazz müziğinin tarihini yeniden canlandırmak". Burada sözkonusu olan canlandırma ise geçmişin büyük jazz orkestralarının artık klasik olmuş perfomanslarını aynı biçimi ile çalmaktır.

Orkestranın kurucularından John Edward Hasse'ye göre Smithsonian jazz tarihini geçmişteki hali ile günümüzde yaşatmayı ve bugünün insanlarına sanki o müzikler günümüzde yaşıyormuş gibi hissettirmeyi hedef almıştır.

Orkestranın repertuarında Claude Thornhill, Fletcher Henderson, Dizzy Gillispie, Count Basie, Stan Kenton ve Duke Ellington gibi Amerikan jazz tarihinin bir parçası olmuş orkestraların çalmış olduğu çeşitli eserler yer alır.

Orkestra elemanları enstrumanlarını ellerine aldıklarında sadece eski düzenlemeleri çalmazlar o eseri yıllarca önce çalmış müzisyenlerin stillerini de yeniden yaratırlar.

Tiyatro ifadesi ile bir gece rejisör oyuncusuna "Macbeth ol" der öbür gece "Othello" olmasını ister. Gecenin programına göre müzisyenler çalacakları parçanın içinde yer alan soloları da onları zamanında çalmış geçmiş müzisyenler gibi çalarlar.

Duke Ellington çalınırken Shannon Hudgins efsanevi alto saksofoncu Johhny Hodges'ın tatlı ve kayar gibi yumuşak stili ile çalar. Trompetçi Greg Gisbert birgün Dizzy Gillespie nin "Manteca"daki solosundaki insanın içini delen yüksek notaları çalarken ertesi gün Miles Davis'in "Move"daki derin nefesli staccato'sunu üfler. Müzisyenler eski soloların kopyalanması konusunda değişik görüşlere sahiptirler. Kimilerine göre bu iş bir robot duygusu uyandırmaktadır. Kimilerine göre ise ne kadar iyi bir doğaçlama ustası olursanız başka müzisyenlerin sololarını da o kadar rahat tekrar edebilirsiniz.

Temmuz ayında Smithsonian Istanbul Jazz Festivali'ne konuk oluyor. 1999 ünlü jazz adamı Duke Ellington'un da 100. doğum yılı. Orkestranın da bu yıl ağırlıklı teması büyük jazz adamı Ellington. Repertuarlarında bağlı oldukları müzenin Duke Ellington bölümündeki 200,000'den fazla sayfalık nota arşivinden seçilmiş müzik var. Çalınacak parçalar 1928-38 yılları arasında ünlü Cotton Club da çalınan jazz parçalarından seçilmiş. Birçok grubun çalmış olmasına rağmen Cotton Club için esas altın çağ Duke Ellington orkestrasının 1927 de orada daimi olarak sahne alması ile başlayan dönem.

Orkestranın müzik ve sanat yönetmeni David N. Baker ise besteci, yönetmen, yazar ve eğitmen olarak jazz dünyasında yıllarca çalışmış bir insan. 1996 yılından beri kendi kurmuş olduğu Indiana Universitesi müzik bölümünün başkanlığını yapıyor.

Aynı zamanda Baker'ın George Russell, Quincy Jones, Stan Kenton, Maynard Fergusson ve Lionel Hampton orkestralarında çalmış bir jazz müzisyeni yönü de var. Orkestranın repertuarındaki bir çok parçanın eski kayıtlardan dinlenip orkestrasyonlarının yazılmasını da o gerçekleştirmiş. Jazz üzerine yazılmış elliden fazla kitabı var. Kısacası Baker jazz'ı her yönü ile yaşamış bir insan.

The Smithsonian Jazz Masterworks Orchestra eski jazz müziklerinden ve dünün sololarındandan hareket ederek jazz'ın geçmiş yaşamına ışık tutuyor. O yaşam ki şimdiye kadar olduğu gibi daha bir çok jazz müzisyenine yeni boyutlara varmaları için çıktıkları bu yolda ilk sağlam temeli oluşturmalarına yardım edecektir.

Müziği her zaman sevgi ile yapan adam

Woody Herman

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Woodrow Charles Herman 16 Mayıs 1913'de Amerika'nın Wisconsin Eyaleti Milwauke şehrinde doğdu. Daha sekiz yaşındayken vodvillerde şarkı söylüyor ve dans ediyordu. Müzikal meraklısı ayakkabıcı babası küçük oğluna müzik dünyasında çok büyük bir destek verdi. 9 Yaşında ilk alto saksofonuna 10 yaşında ise ilk klarinetine sahip oldu. Daha 11 yaşındayken "klarinetin harika çocuğu" olarak konserler veriyordu. Küçük Woody'nin tek bir ideali vardı, kendi müzik grubunu kurmak. Ama önce çıraklık yapması gerekiyordu, o da bir çok grupta çaldı. 17 yaşında Tom Gerun Band'de çalmaya başladı. Bunu Harry Sosnik ve Gus Arnheim grupları izledi. 1934 yılında katıldığı Isham Jones grubu devrinin en renkli dans orkestralarından biri idi. Burda tromboncu Jack Jenney ve trompetçi Pee Wee Irwin ile jazz kayıtları yaptı. Ama Jones 42 yaşında ve ününün doruğunda iken kendini emekliye ayırınca orkestrası da ikiye bölündü. Bir kısımı 1936'da Woody'nin önderliğinde devrin hızla yayılmakta olan "swing" hareketine katıldı. Duke Ellington ve Count Basie'nin tarzına yöneldiler. İlk zamanlarda çok değişik stillerde çalıyorlardı ama zamanla "Blues" tarzına yakın olduklarını hissettiler. Grubun adı "The Band That Played The Blues" oldu. 1936 Woody için başka bir yönden de önemli oldu ve Charlotte Neste isimli genç bir dansçı ile evlendi. Blues grubu önceleri sıkıntılı günler geçirmiş olsa da sonra yavaş yavaş popüler oldular. 1939 yılındaki parçaları "Woodchoppers Ball" bir milyondan fazla sattı. Grubun ismi bugün hala tam bilinmeyen bir sebebten dolayı "First Herd" adını aldı. Aranjmanları çoğu zaman piyanist Ralph Burns veya trompetçi Neil Hefti yaparlardı. Hefti ile birlikte grubun big band aranjmanları mükemmele ulaştı. İki yıl içerisinde Woody Herman jazz tarihinin en yenilikçi ve swing dolu big band inin şefi olmuştu. Bu grup radyo programlarında, otel salonlarında çaldı, Amerikan hükümeti için plak doldurdu. 1946 yılında ünlü Carneigie Hall'de konser verdiler. Ama bir gün geldi Woody de tıpkı Isham Jones gibi grubunu dağıttı ama bir yıl daha geçmeden genç müzisyenlerden oluşan ve be bop akımına yakın bir grup kurdu. Bu grubu da o devirde genç müzisyenler arasında yaygın olan eroin alışkanlığı yok etti. Ama Woody için yol bir kere açılmıştı, hayatı boyunca değişik "Herd" grupları kurdu. Bu gruplar modern jazz müziğinin gelişiminde öncü roller oynadılar. Yıllar boyunca bir çok müzisyen onunla çalıştı ayrıldı. Bunlar arasında trompetçi Shorty Rogers, tromboncu Bill Harris, tenor saksofoncu Stan Getz ve piyanist Nat Pierce en önemli olanlardır. Woody Herman her zaman müzik dünyasındaki değişimin öncülerinden biri oldu, yenilikleri kucakladı. Repertuarında Chick Corea, Horace Silver, Herbie Hancock, John Coltrane ve Benny Golson gibi kendi çağının ileri müzisyenlerinin eserleri oldu. Grupları ve müziği için şu sözleri söylemiştir: *"Şu an size kaç orkestra kurmuş olduğumu gerçekten söyleyemem, ama birşey biliyorum her zaman büyük bir sevgi ile müzik yaptım".*

Onun yaşamı yaşlılık yıllarına kadar Hollywood filmleri için muhteşem bir film senaryosu olabilirdi ama Sheakspeare'in bir deyişinde olduğu gibi hiç kimse hakkında sonunu görmeden hüküm vermek doğru değildir, sonu ne yazıkki acı bir şekilde oldu.

İlk felaket 1977'de geçirdiği bir araba kazasında sakat kalması ile başladı. 1982 yılında ise 46 yıllık sevgili eşi Charlotte'u kaybetti. 1985 de ise muhasebecisinin Woody namına yatırması gereken gelir vergilerini yatırmadığı ortaya çıktı Emekli olmak isterken vergi borçlarını ödeyebilmek için 70 yaşından sonra çalışmak zorunda kaldı. 29 Ekim 1987'de 74 yaşında iken tüm bu acılara dayanamadı ve öldü.

Bugün onun misyonunu ve ismini sürdüren bir jazz orkestrası var. Bu orkestranın konseri 9 Temmuz, AKM, 21:30'da.

"Kötü ve çirkin bir avuç tozdur yaşam yolunda
Sevgi ve güzelliktir sonsuza kadar kalan."

Bir kilise duvarında okuduğum bu sözler bence onun hayatını çok güzel yansıtıyor ve o içinde jazz ateşi yaktığı binlerce jazz severin gönlünde sonsuza kadar yaşayacak.

Ayşe Tütüncü

Sonunda Ayşe Tütüncü de İstanbul Jazz Festivali kapsamında. "Çeşitlemeler" adını verdiği albümü çıktı çıkıyor derken, Festival konukları arasında Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu'nu görmek sevindirici oldu.

1995 yılından beri İstanbul'un değişik barlarından dinleyicisine seslenen, Piyano-Perküsyon Grubu, zamanında sadık bir dinleyici kitlesine sahip olan Mozaik grubundan tanıdığımız müzisyenlerden oluşuyor. Piyanoda Ayşe Tütüncü, perküsyonlarda Saruhan Erim, Serdar Gönenç, Timuçin Gürer ve davulda Ümit Kıvanç'a son iki yıldır klarinette Oğuz Büyükberber de katıldı. Carla Bley, Chick Corea, Kurt Weill, Claude Debussy, Oregon, Shadowfax bestelerinin yorumları ya da John Lourie, Şecaattin Tanyerli, Jan Garbarek'in temaları üzerine çeşitlemelerden oluşan repertuarlarında, dinleyeni asıl çeken inanılmaz doğaçlamaları. Jazz çizgisinde ilerlerken, yerel motiflerimize, Latin müziğine ve blues'a da geçişler yapan ve şimdiye kadar dinleyiciye bulaştırmakta hiç zorlanmadıkları enerjileriyle, üstün bir sahne performansı sergileyen Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu, sanırım Atatürk Kültür Merkezi'nin Konser Salonu'nda da aynı atmosferi yaratmakta zorlanmayacak.

Raife Polat

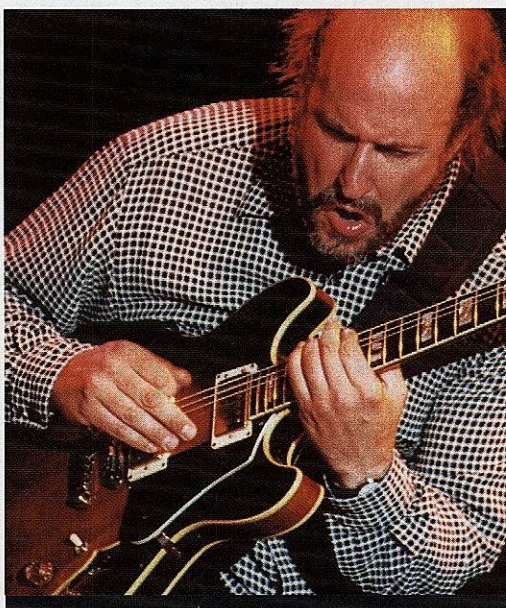

Scofield/Lovano/Holland/Foster
Modern jazz'ın merkezine seyahat için biletler bu konserde kesiliyor; biletiniz yoksa, vize almanız çok zor!
13 Temmuz, AKM B. Salon, 19:30'da.

Yeni Ericsson T18s'nin yepyeni bir özelliği var.

Gıdıklıyor.

Tek tuşla zili kapatın, titreşimi açın. Arandığınızı hissedeceksiniz. Sesle arama ve sesle cevaplama, aktif kapak ve üç satır full grafik ekran özellikleri de T18s'de. Hem çok gelişmiş, hem de çok özel bir telefon arıyorsanız, yeni T18s sizin için.

ERICSSON

Sesini duyur.

http://mobile.ericsson.com

Roxy, Babylon ve Dulcinea'da Festival

Raife Polat

6. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali siyah beyaz bir simayla; Paul McMillan'ın afişiyle boy gösteriyor bu yıl. Ama siyahın tüm derinliğinde öne çıkan parıltıyı sonuna kadar hissettirerek... Roxy, Babylon ve Dulcinea'da odaklanan ve jazz'ın yeni yüzünü, nereye doğru yol aldığını sunan konserlerle daha da güçleniyor bu parıltı. Jazz'ın teknolojiyle, diğer müzik türleriyle kaynaştığı, bambaşka boyutunu gözler önüne seren bu konserler, Festival'in değişmez bir geleneği durumuna gelerek, ilgililerini mutlu etmeyi sürdürüyor.

Bu mekanlar kapsamında yer alan konserler içinde beni en çok heyecanlandıran; Charlie Hunter & Leon Parker konseri. Üç yıl önce dörtlüsüyle AKM'nin kapalı kapıları ardında ancak sınırlı bir kitleye seslenebilen Charlie Hunter, o yıl dinleyemeyenlerin en büyük kaybı olmuştu bana sorarsanız. İşte üç yıl sonra, bu kez bir perküsyon ustasıyla; Leon Parker'la düet yapmaya hazırlanıyor Babylon'da... Kendine özgü sekiz telli gitarıyla hem gitar hem bas tınılarını kusursuz bir şekilde sunabilen Hunter, bir yandan da rock ve funk'la flörtünü sürdürerek, jazz müziğine yeni ufuklar açıyor. Leon Parker'la birlikte çıkardıkları "Duo" adlı albümde de - konser aynı albüm çerçevesinde şekillenecek ama her iki müzisyenin doğaçlama yeteneğini de gözardı etmemek gerek- Cuban ve kalipsoya dalarak yine benzersiz bir bileşim sunuyor dinleyenlerine...

Festival yöneticisi Görgün Taner'in heyecanla dinlettiği Norveç'ten Bugge Wesseltoft bir diğer ilgi odağı oldu benim için. "Kuzeyliler bu işi bitirmiş," diyor Görgün Taner, haklı. Çünkü aynı ilgiyi hak eden bir diğer isim yine Norveç'ten trompetçi Nils Petter Molvaer. Jan Garbarek, Arild Andersen, Terje Rypdal gibi dünyaca ünlü Norveçli jazz müzisyenlerinin izini süren Bugge Wesseltoft ve Nils Petter Molvaer, kendi müziklerinde sınırları biraz daha eritmeyi ve yüzlerini geleceğe çevirmeyi yeğliyor. Müziğini kalıplar içine sokmayı sevmeyen Bugge'nin "East of the son, west of the moon – somewhere in between. There I am," sözleri, onun müziğe yaklaşımını da çok iyi özetliyor. Bazen saf bir piyanonun peşinden sürüklenirken, sonsuzluğa doğru yol aldığınız hissine kapılıyor, bazen sentetik seslerin, tekno ritmlerin ve efektlerin arasında keyboard'dan yükselen hüzünlü melodinin içinde kayboluyor, bazense herşeyi unutup sadece eğlenebiliyor, dans edebiliyorsunuz Bugge'nin müziğiyle... İlk CD'siyle duyurduğu gibi -"New Conseption of Jazz"- Bugge Wesseltoft, jazz'ın yeni konseptinin en başarılı uygulayıcılarından...

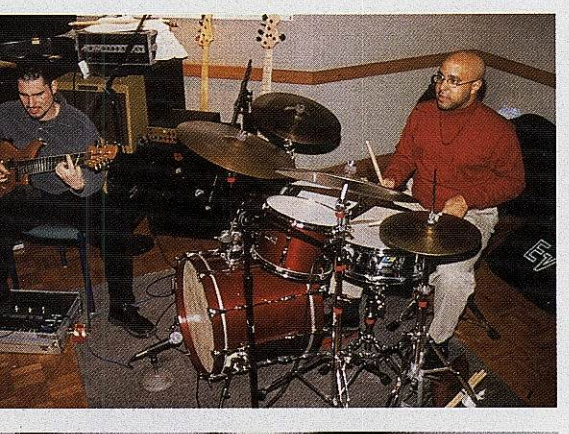

Nils Petter Molvaer ise 1998 yılında çıkardığı "Khmer" adlı albümün uzantısı niteliğindeki aynı adlı projeyle boy gösterecek Roxy'de. Miles Davis'le büyüdüğünü/geliştiğini söyleyen Molvaer, şimdilerde drum'n'bass, jungle, tekno türlerinin etkisinde ve kendi müziğinde de bütün bu seslere yer vererek, türlerarası sınırsız bir yolculuğa çıkarıyor dinleyeni.

Festival, bu yıl yolun çok başında müzisyenlere de programında yer veriyor. Avrupa Jazz Festivaller Birliği Genç Sanatçılar Değişim Programı çerçevesinde, Norveç'ten Urban Connection Roxy'de, İspanya'dan Daniel Yacare-Pablo Martin Caminero ikilisi Babylon'da çalacak. Jazz severler için jazz'ın geleceğine küçük bir bakış niteliği oluşturabilecek bu değişim programı çerçevesinde, 2000 yılında Türkiye'den genç bir grup Avrupa'daki sekiz festivalde çalma olanağına kavuşacak.

Frode Nymo (as), Steinar Raknes (b), Haakon Mjaaset Johansen'den (d) oluşan Urban Connection, geleceğin jazz'cıları sıfatını sonuna kadar hak ediyor. Amerikan jazz geleneğini arkalarına alarak ileriye bakan üçlü, 1998 yılında Norveç'te düzenlenen Molde Uluslararası Jazz Festivali'nde "Yılın Genç Jazz Müzisyenleri" seçilmiş. Henüz yolun başında olmalarına karşın enstrüman hakimiyetleri ve etkileyici sound'larıyla dikkati çekiyorlar. Hiç durmadan konuşan bir saksofon ve onunla yol alırken, güçlü sololar ile dinleyeni kendilerine odaklayan bas ve davul (davula özellikle dikkat). Keyifli, aktif, davetkar bir müzik Urban Connection'ınki...

Daniel Yacare (p) ve Pablo Martin Caminero (b), demolarıyla standart bir repertuar sunacakları ipucunu veriyor. Ama pek de standart olmayan, başarılı yorumlarıyla ilgi çekici olacakları kesin. Yacare'nin yumuşak dokunuşlardan uzak, enerjik ve akıcı bir stili var. Caminero da aynı enerjiyle piyanoyla dans edebiliyor ve zaman zaman ağırlığını hissettiriyor.

Genç müzisyenlerden söz açılmışken, Festival'in, avant-garde müzisyenlerin değişmez mekanı Knitting Factory cephesinden bu yılki konuğu Harriet Tubman'dan da söz etmek gerekir (her ne kadar diğerlerine oranla biraz daha yol almış olsa da) JT Lewis (d), Brandon Ross (g) ve Melvin Gibbs'den (b) oluşan Harriet Tubman, geçen yıl çıkardıkları "I Am A Man" adlı albümleriyle, rock kokan, melodik yapısı güçlü bir fusion sound'uyla şifa dağıtmaya başladı. Babylon'da verecekleri konser, jazz dinleyicisini Festival'in genel çizgisinin biraz dışına çıkartarak, değişik bir soluk aldıracağa benziyor.

Bir farklı soluk da Türkiye sınırlarından geliyor bu yıl Festival'e. Mahmut Yalay (b), Fahrettin Aykut (d), Umut Çağlar (groove bas, sampling, programing, turntable), Sami Altındağ (as) ve Selim

Sesler'in (clt) projesi Monotrans, İstanbul'un içiçe geçmiş müzik dokusundan etkilenerek, yeni bir dinamik yaratıyor; jazz ve elektronik müziği buluşturuyor. Monotrans, özellikle Türkiyeli deneysel müziğin gelişimini merak edenleri Dulcinea'ya çekecek.

Dulcinea'da sahne alan Sluts'n'String, Viyana çıkışlı. Bir de Türkiyeli üyesi bulunan grup, 1997'de çıkardıkları "Carrera" adlı albümle müziğini dünyaya yaydı. Erdem Tunakan, Patrick Pulsinger (programing, turntable) ve Herbert Gollini'den (keyb, turntable) oluşan Sluts'n'Strings de, günümüzün içiçe geçmiş sound'larının başarılı bir uygulayıcısı.

Tüm bu alternatif gecelere sakin bir başlangıç yapmak istiyorsanız, açılışı ilk gün Olu Dara'nın Roxy'deki konseriyle yapabilirsiniz. 57 yaşına karşın ilk albümü "In The World: From Nantchez To New York"u geçtiğimiz yıl yayımlayan Dara, New Orleans jazz'ından blues'a, Afrika ritmlerinden kente / New York'a dingin bir enerjiyle sürüklüyor dinleyeni. Her ne kadar gitar sanatçısı olarak yetkinleşse de, eski bir sesi, özellikle de Armstrong'u çağrıştırdığı için kornet çalmayı da sevdiğini söyleyen Dara, mırıl mırıl iki gece geçirtecek dinleyenlere...

Anlayacağınız bol koşturmacalı bir Festival'e daha 'merhaba' diyoruz. Hepinize iyi konserler...

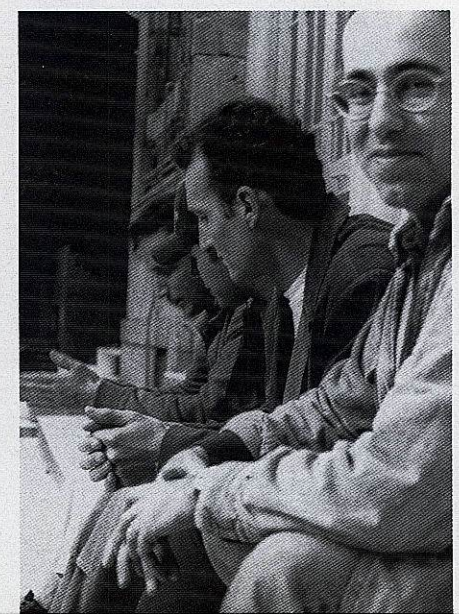

Şeytan Üçgeni

Serdar Karabatı
skarabati@ibun.edu.tr

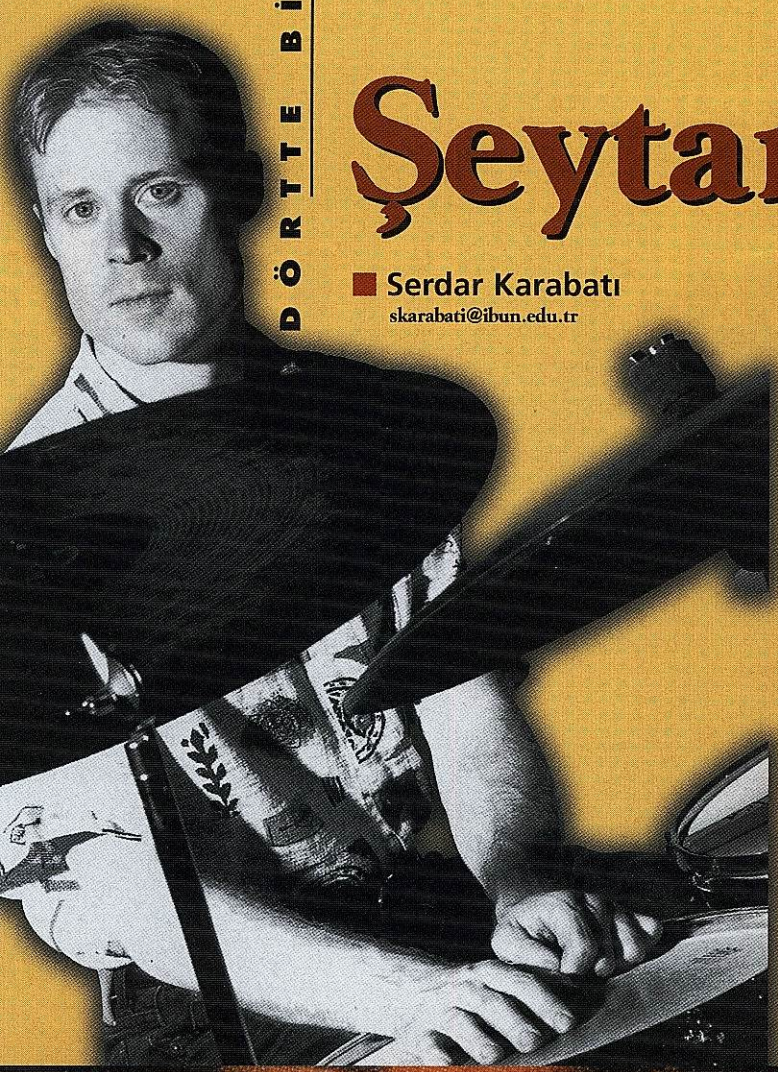

Jazz müziğiyle kıyısından köşesinden ilgilenenler dahil artık Pat Metheny'yi pek tanımayan kalmamış olsa gerek. Bu nedenle kendisinden uzun uzadıya bahsetmeye ihtiyaç duymuyorum. Ancak belki şunu yinelemekte sakınca yok: Metheny günümüzün en üretken ve ufku en geniş müzisyenlerinden. Steve Reich'ın minimalist eserlerini seslendirmek, Ornette Coleman'la *Song X* projesine imza atmak, veya Lyle Mays ile birlikte yarattığı, kim ne dersin desin epeyi özgün bir projeyi yıllardır sürdürüyor olmak Metheny için eşit derecede anlamlı. Yoksa *Zero Tolerance for Silence* ile Charlie Haden veya Jim Hall'la ikili birer albümün aynı isim altında birleşmesini ne açıklayabilir? Pat Metheny son yıllarda göze çarpan bir şekilde akustik jazz'a yaslanan projelere girişmekte, eşlikçi olarak veya kendi önderliğinde. Metheny'nin yakın döneminin zirveleri hep bunların içinden. Örneğin, Dave Holland ve Roy Haynes ile beraber gerçekleştirdiği *Question & Answer* hep çarpıcı.

Temmuz sonunda Açıkhava'da izleyeceğimiz üçlü halkanın yeni sürprizlerinden. Özellikle jaaz müzisyenleri tarafından çok beğenilen davulculardan biri olan Bill Stewart ve görece sessizce de olsa önemli kayıtlara katkıda bulunan Larry Grenadier yalnızca "köşeleri tamamlama"nın çok ilerisindeki yetkinlik ve deneyimleri ile sahneye "büyük" gelecekler ve oradan daha da "büyük" olarak dönecekler.

Bu bermutad oluşmuş bir şeytan üçgeni değil... Takvimler 31 Temmuz'u gösterdiği gece bir dönüm noktasının başlangıcı olacak; sahne, ışıklar, her şey eğrilip bükülecek, insanlar bambaşka bir ses alemine sürüklenecek. Yılın yapısı en sağlam, kredisi en yüksek konserlerinden.

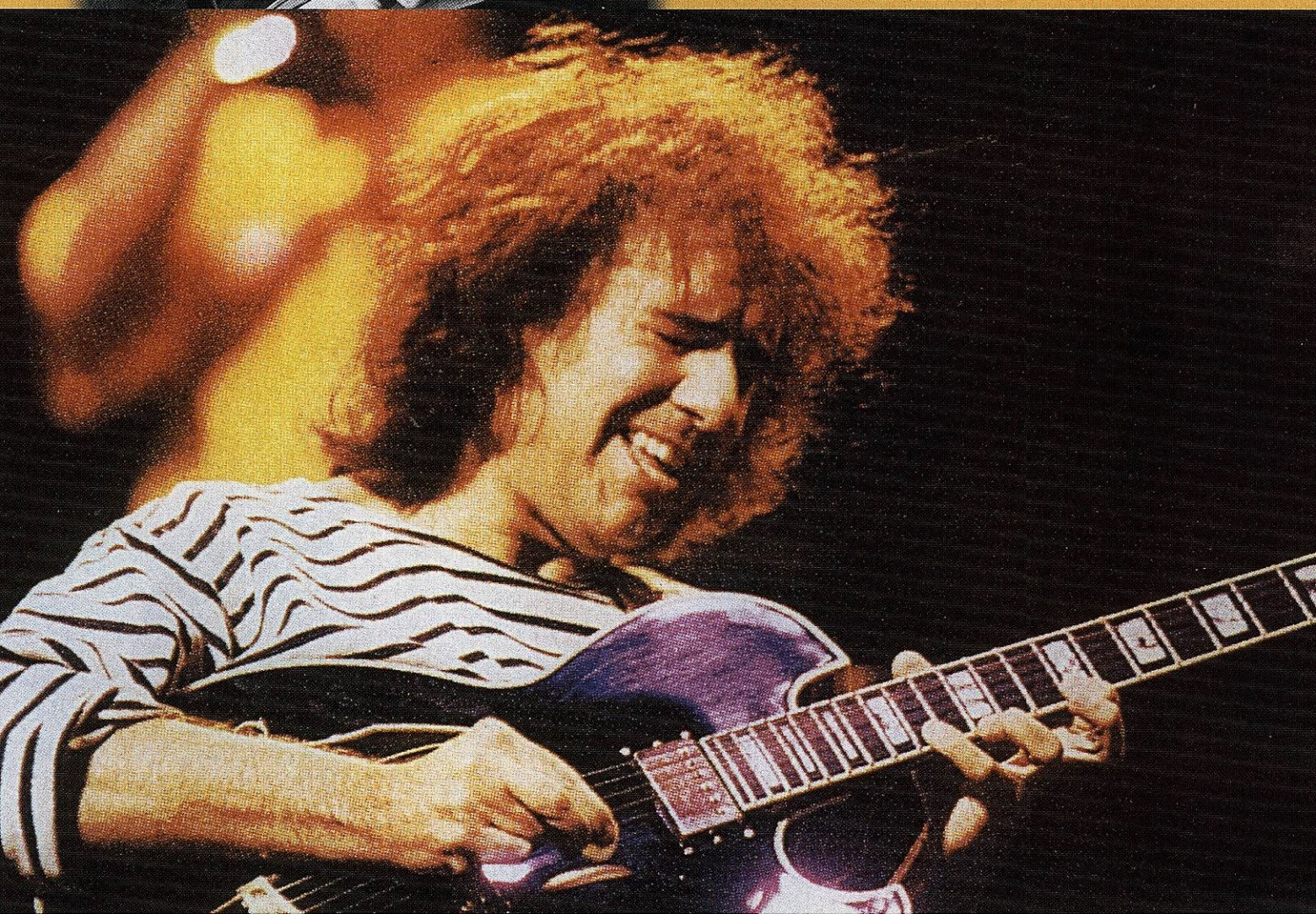

Weather Report:

"Müzik, notala

Orhan Kahyaoğlu

1960'lı yılların sonuna gelindiğinde, Joe Zawinul, elektronik enstrümanları dünyada en iyi kullanan müzisyenlerden biriydi. Önceki yirmi yıl, jazz dünyasının birçok ünlü sanatçısının grubunda çalmış, besteleri jazz ortamında yankılar uyandırmıştı. Birçok müzikal değişimin öncü müzisyenlerinden Miles Davis'in grubuna 1969 yılında girdikten sonraysa, elektrikli jazz'ın tam ortasında buldu kendini. Yani, rock-jazz fusion türünün patlamasını sağlayan bu grupta, Zawinul, birçok grup üyesi gibi sıradan bir enstrümantalist olmanın fazlasıyla ötesinde bir rol üstlenecekti. Bu tür jazz'ın deneyleri birkaç yıl önce başlamıştı aslında. Ancak, Miles Davis ve grubunun o yıl çıkan **'In A Silent Way'** albümü, bir ilk olacaktı. Bu aynı zamanda bir müzikal çığırdı. Elektrikli sazlar jazz'a farklı bir ivme kazandırmıştı. Bu albümde, elektrikli piyanoyu **Herbie Hancock** ve **Chick Corea** çalarken; **Joe Zawinul** orguyla bu yeni sound'a ilginç bir estetik tat getirecekti. Rock'n roll ruhunun sembolü olan org, bu albümdeki müzikal dokunun dönüşümcülüğünde özel bir role sahipti. Albüme adını veren **In A Silent Way** de bir Zawinul bestesiydi.

Jaco Pastorius

Aynı grubun saksofoncusuysa **Wayne Shorter**'dı. O da, Zawinul gibi, genç yaştan itibaren dünyanın önde gelen jazz gruplarında çaldı. 1964'e kadar **Art Blakey**'nin **Jazz Messengers** grubunda yer aldıktan sonra, **Miles Davis**'in okuluna katılacak ve grubun parıltılı döneminin gözde solistlerinden biri olacaktı. Zawinul gibi, onun da besteci kimliği dikkat çekiciydi. Davis'e göre, Shorter, dünyanın en önemli 'kısa öykücüsü'ydü. Çoğu kısa olan bestelerinde inanılmaz bir lirizm yakalıyordu. Müziğindeki sıkı örgü, anlatımcı yanını ön plana çıkardı. Shorter da **In A Silent Way**'le başlayan yeni hareketlilikte özel bir role, kimliğe sahipti. Bu yeni ve gerilimli sound'un özel inceliklere bürünmesinde Shorter'in tartışılmaz payı vardı.

Bu dönem Davis çok albüm çıkardı. Aynı özgün düzeyi yakaladıkları bir başka albümse **Bitches Brew** oldu. Bu albümlerin açtığı çığır, hemen tüm grup üyelerinin gruptan ayrılıp bu müziğe yeni duyumlar, yeni müzikal boyutlar getirmesine neden oldu. Hemen her üye 70'li yıllar boyunca, kurdukları yeni gruplarla, müzik ortamını derinden etkiledi. **Chick Corea**, 1971'de kurduğu **Return To Forever**'la yeni ve farklı bir kaynaşım müziğinin kapılarını aralayacaktı. Latin ezgilerinin biraz daha ön planda olduğu bir yeni sound'du grubun oluşturduğu. Müziğe, 60'lı yılların başında, Latin gruplarında çalarak başlayan Corea, o güne kadarki tüm birikimini grubunun müziğine taşımıştı. **John McLaughlin**'se aynı yıl **Mahavishnu Orchestra**'yı kurdu. Oluşturduğu elektrikli sound'da Hint ve uzak doğu mistisizminin yoğun etkilerine rastlandı. Rock jazz'dı yapılan müzik.

McLaughlin, elektro gitarın teknik yapı ve boyutlarını zenginleştirecekti. Etkileyici albümler çıkarırken, ustaları Miles Davis'e dolaylı müzikal saygılar yollamaktan vazgeçmiyordu. Efsane Davis grubunun en deneyimli müzisyeni olan **Herbie Hancock**'sa **Headhunters** adlı grubuyla funk-bas bir sound'u müzik dünyasına taşımayı başaracaktı. Müzisyenlerin herbiri kendilerine özgü bir müzik çizgisini kısa sürede oluşturdular. Es geçilmemesi gereken bir proje de, Davis grubunun davulcusu, bugün artık yaşamayan **Tony Williams**'ın **Lifetime** adlı grubuydu. Rock'la jazz'ın en ilginç kaynaşımlarından birini de bu grup getirdi. Bu müzisyenlerin grup ve projeleri sıkça değişti. Avant-garde'dan pop'a, funk'dan geleneksel jazz'a her tür kaynaşımı yeni yeni projelerle 70 ve 80'li yıllarda sürdürdüler. Sayısız spesifik solo albümler çıkardılar. Kısa ve uzun dönemlik farklı gruplar kurdular. Bu grupların içinden, sayısız yeni kuşak fusion müzisyenleri çıktı. Bu arada rock-jazz fusion türü zenginleşti. Bazı tutucu jazz'cılar bu evrimi kolay benimseyemediler. Bu müzik, bazen jazz'ın içinde bazense dışında değerlendirildi. Bence, bu kaynaşımlar günümüze kadar dalga dalga sürmekte. **Michael Brecker**, **Randy Brecker**, **Stanley Clarke**, **Pat Metheny**, **Al Di Meola**, **John Scofield** ve **Bill Bruford**, bu akıcı serüvenin ilk adı anılabilen isimleri ama, ilginç olan şu: Bu müzisyenlerin hepsi aynı zamanda has birer jazz'cı olmayı da devamlı başardılar.

Yazıya, **Joe Zawinul** ve **Wayne Shorter'i** kısaca anımsatarak başlamıştık. Bu ikilinin 1971 başında kurmuş olduğu **Weather Report** özel ayrıcalığıyla fusion türüne onbeş yıl aralıksız damgasını atabilmiş belki de tek gruptu. Bu özelliklerinden dolayı, grubu, tüm müzikal karakteri ve felsefesiyle ayrıntılı tanıtmaya ve analiz etmeye çalışacağız. Sonuçta, ulaşacağımız noktanın aslında bu yenilikçi açılımın sayısız müzikal özelliğini, sound'unda birarada taşıdığını göreceğiz. Rock-jazz fusion'da en derinlikli müziği bu grubun

rdan ibaret değil, bir felsefedir..."

sound'unda yıllar boyu yaşadığına şahit olacağız. Shorter, **Weather Report** adını bulup tanımlarken, müzik tavırlarının tam bir karşılığı olduğunu da vurgulamıştı: "Hava durumu gibi, her an hergün değişebilen bir müzik!" Evet, grubun müziği hep böyle oldu. Yerleşik olanı hep yadsıdı. Deneyci bir karakter taşıdı.

Weather Report'un devamlı artistik bir gelişim süreci oldu. Özgür doğaçlamalarını dönemin modasıyla buluşturduğunu söyleyenler çıksa da, grup derinleştikçe tavırlarının bu olmadığı anlaşıldı. İlk dönemlerinde elektrikli müzik ön planda olsa da, özellikle 70'li yılların ikinci yarısından itibaren, komplike bir müzikal yapı belirginleşti. Sound'larında akustik de yer yer devredeydi. Müzikal spektrum son derece geniş, ama bu hacmin başlangıç noktası soyutlamalara ve ardarda sıralanan karmaşık akışlara yaslanıyordu. Bu sound'da zamanı dışlayan, atonal bir yapıyla sıkça karşılaşıldı. Elektriğin arkasında, aslında yürekten gelen bir sesin çokça ayrımına varıldı. Artistik boyutlar, elektronik efektlerle kaynaşıp yeni ve farklı bir estetiğin başlangıcına dönüştü.

Albümlerin çoğunda izlenimci bir hava yakalamak mümkün. Yokoluşun müziğine hep yakın oldular. Ucu açık, gizemli bir atmosferle sıkça karşılaşıldı. Çizdiğim bu tabloyu, bir başıbozuklukla hiç karıştırmamak lazım. Başka bir dünya için yazılmış görünen kısa ve basit parçalarda bile müzikal ve fikirsel zenginliklerle devamlı karşılaşıldı. Zawinul'la bir konuşmada, o, grubu için 'Biz her zaman solo, hiçbir zaman solo değiliz' derken, müzik tavırlarının grup duygusunu yaşamak kadar, bireyselliğe yüklediklerini ayrıcalıkla anlamı da açıkça vurgulamıştı. Kullandıkları melodiler ne tam anlamıyla ilkel, ne de sofistike kısa kesitlere benziyordu. Tüm albümlerde tipik olan yanları, hafızada kolayca kalan melodileri dışlamaları oldu. Dışlanan, terkedilen birçok popüler ezgi, yapılan parçalarda ön plana çıkacaktı. Müziklerindeki çeşitlilik bu tür fikirler ve kısa cümlelerle kesiştiğinde ortaya yepyeni bir müzik fikri çıkacaktı. Albümleri, tabii ki böyle ve tanımlanan müzik kalıplarıyla şekillenmede. Deneye yanıla öğrenilen, ama mutlaka bir fikir taşıyan parçalardı bunlar. Kozmopolit yan, melodinin jazz içinde eritiliş sürecinde ortaya çıktı. Kurdukları müzik cümlesinin, imgelerle, çağrışımlarla dolu olmasının nedeni de buydu. Tüm bu uçuk (yer yer jazz dışı) unsurlara rağmen, hemen her albümlerinde jazz geleneğinin, özellikle de bebop jazz'ının izlerine rastlanıyor. Kolektif doğaçlama, ne kadar ön planda gözükürse gözüksün, grup üyelerinin bireysel fikirleri kısa sürede belirginlik kazanabiliyordu.

Weather Report'un onbeş yıllık ömründe, yirmiye yakın müzisyenin çeşitli dönem ve albümlerde yer aldığından söz edilebilir. Ancak, Zawinul ve Shorter gruptan hiç kopmayan, müziği üreten, yapan isimlerdi. Özellikle Zawinul, konser ve koleksiyonlar dahil yirmiye yakın albümlerindeki müziklerin büyük çoğunluğunu besteledi, hemen tümünün prodüksiyon ve orkestrasyonunu yaptı. Dünya müzik baharatını bestelerine ekti. Avrupa müzikleri, özellikle de Çek, Macar ve Çingene ezgileriyle sıkça haşır neşir oldu. Çünkü Zawinul'un kendi kökleri de bu toplumların kültürlerine yaslanıyordu. Güney Amerika, Afrika ve Asya ritmleri onun müziğini devamlı etkiledi. Bir de ABD'de yüzyıl boyunca büyüyen jazz geleneğinin Zawinul'un esas dayanağı olduğunu düşünürsek; yarattığı bestelerin kozmopolit ama o denli yetkin müzikal yapısını sezinlemek daha kolay oluyor. Wayne Shorter'sa büyük bir stilist olarak kabul edilmeli. Tenor ve soprano saksofonun bir üstâdı olarak düşünülürken, kendi sound'u kendi müzikal kavramlarıyla, birikimleriyle biçimlenecekti. Bu garip ikilinin kurduğu **Weather Report**'sa hep kendi havasını soluyan, yaratan bir birikimin sonucunda şekillendi.

Zawinul'un Shorter'a oranla daha özel bir müzik diline sahip olduğunu söylemek gerekiyor. Yeni ritmler, yeni arayışlar ve apayrı bir müzik soluğudur yarattığı. Bestelerindeki doğallık ve rafinelik aşırı dikkat çekiciydi. Besteleri, insan ruhunu, toplumsal görüntüleri açıkça yansıtıyordu. İç dünyaya dönük bir müzik algısı var. Ama, bunu bireysel tavrından hiç koparmadan müziğine yansıtmayı başaracaktı.

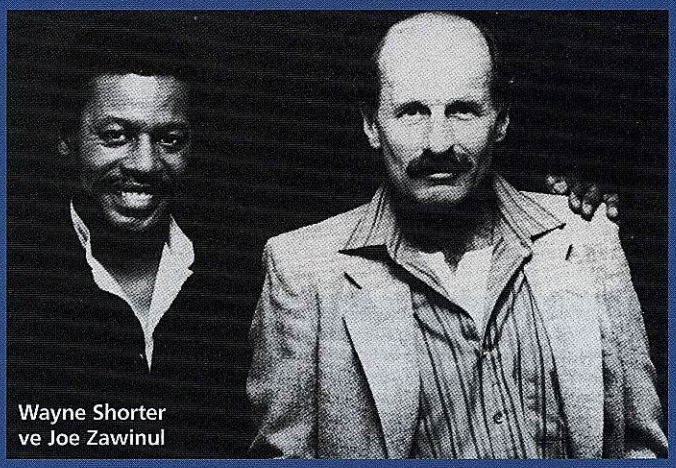
Wayne Shorter ve Joe Zawinul

Weather Report'un dört müzisyenden oluşan ilk kadrosu, ilk albümlerine grubun adını vermişlerdi. Zawinul/Shorter ikilisinin yanında perküsyonda Brezilya'lı ünlü müzisyen **Airto Moreira** ve Çek basçı **Miroslav Vitous** bulunuyordu. Albümde, grubun oluşturduğu müzik öncelikle free-jazz mirasına yaslanıyordu. Ama, ekip, o yılların karşı kültürünü simgeleyen psikodelik rock'ın esini içindeydi. Ortaya çıkan ilginç bir füzyon oldu. Moreira'nın getirdiği Latin ritmleriyse kaynaşımın bir başka damarı niteliğindeydi. Zawinul, o güne dek -**Miles Davis** grubundayken bile- örneğine rastlanmamış farklı bir keyboard çalış stilinin deneylerini yapıyordu. Shorter'sa herşeye rağmen jazz geleneğine yaslanan garip lirizmiyle bu yeni füzyonun tamamlayıcıları arasına girdi. Grubun, diğer fusion topluluklarından ayrıldığı yan, tek bir müzik türünün herşeye rağmen merkez özelliği taşımamasıydı. **Chick Corea**'nın **Return to Forever**'ın da Latin ritm ve ezgileri; **Mahavishnu Orchestra** da doğu ve uzak doğunun mistik müziği; **Herbie Hancock**'un grubundaysa funk unsurlar ön plandaydı. Bu grupların yaptıkları müzikler hiç gözardı edilir cinsten olmamasına rağmen; Weather Report'un dengeli kaynaşımı ayırıcı bir rolü üstlenecekti. Weather Report, ikinci albümü **I Sing The Body Electric**'deyse (1972) ilk albümlerinin bile bir adım önüne geçip beklenen yeni elektronik jazz tavrını yeni bestelerle bel-

geleyecekti. Elektrikli müzikte yeni bir doyum noktası yakalamıştı grup. Albümler boyu sürecek olan izlenimci tavır müziklerine bu albümde kazınmaya başladı. Zawinul, hem elektronik hem de akustik keyboard çalarken, sözünü ettiğimiz ana müzik fikirlerini bu albümde somut biçimde hayata geçirmeyi başaracaktı. Elektrik fazlasıyla öne çıkarken, Zawinul'un apayrı seslerin peşinde olduğu hemen ayrımsanabiliyordu. **Airto Moreira**, bu albümde perküsyonda yerini **Dom Um Romao**'ya bırakmış, davuldaysa **Eric Gravatt** devreye girmişti. Afrika ritmlerinin belirginleştiği bir sound'du dikkat çeken.

The Moors ve **Directions** adlı parçalar değindiğimiz özelliklerin birçoğunu içinde barındırdı. Ama, **Unknown Soldier** adlı giriş parçası Zawinul'un Weather Report projesi içinde ulaştığı ilk doruk olacaktı. heavy rock yönsemeler dikkat toplarken, sanatçı bireysel yanını da bu parçada belirgin kılmayı başaracaktı. Grubun, bu albümden hemen önce yaptığı uzak doğu turnesinin yarattığı pozitif motivasyonun da, bu parçaların biçimlenmesinde özel bir payı olduğunu anımsatmak gerekiyor. Konser kayıtlarında grupta vokalist **Colleen Coul** yer almakta. Bu turnenin analog teyplerle kaydedilen Tokyo konseriyse, daha sonra "Live In Tokyo" adıyla piyasaya çıkacaktı. Müziği, ilk canlı, ortak doğaçlamanın net biçimde gözler önüne serilen kayıtlarıydı.

Üçüncü stüdyo albümü **Sweetnighter**'daysa rock'a bir nebze daha kilitlenmiş görünüyordu grup. Farklı renklere, farklı duygu ve dünyalara yoğun bir eğilim hissediliyordu bu dönem. Afrika ruh ve ritmi rock'la garip bir müzikal kesişim yaşadı. İzlenimci yanları bu kesişmeler sayesinde üst bir noktaya sıçradı. **Boogie Woogie Waltz** ve **Will** bu yeni müzikal akışın çekici iki parçası. Zawinul, bestelerde ön planda olmaya devam ederken, parçaların alt yapısını enstrümanlarıyla oluşturuyor, armoniyi zenginleştiriyor, yeni ritmlerin doğmasına, kolektif doğaçlamanın pekişmesine ön ayak oluyor. Shorter'sa melodik öğeyi ağırlıklı alıp götürüyor. Bu yolculuğa özel bir duygu dokusu getiriyordu. Sanatçıların bireysellikleri kusursuzlaşmaya, grup müziğine özel bir doku yaratmaya başlıyordu bu yolculuk. Bu yolculuk bir sonraki **Mysteries Traveller** albümünde, müzikal gezintinin, armonik zenginliğin kaçınılmaz bir uzantısı olarak beliriyor. **Sweetnighter**'la birbirini tamamlayan birçok unsuru sezmemek elde değildi. Müzisyenlerin "gezgin" kimliği müzik fikirlerinin kopmaz parçası olduğundan, birbirinden çok farklı kültürlerden taşınan melodi, ezgi ve ritmler iki albümde de ortak bir potada eritilip, yeni bir üsluba, müzik tavrına dönüştü. Rock duyarlılığının özellikle öne çıktığı parçalarda bile, Afrika ritmlerine, uzak doğu ezgileri ve mistisizmine rastlanabiliyordu. Bu kesitlerin jazz'la buluştuğu noktadaysa, ortaya yalnızca bu grubun olan bir sound kolayca yakalanabildi. **Blackthorn Rose**'la albüme adını veren **Mysteries Travellers** sonraki yıllarda birer **Weather Report** klasiği olmaya çoktan adaydı.

Weather Report

Grubun, ilk köklü değişimiyse, izlerini açıkça 1975 albümü **Tale Spinnin'**de göstermeye başladı. Bu dönemden itibaren, Zawinul'un zaten ön planda olan besteci kimliği, tamamen ağırlığını koyacaktı. Müzikte yaratıcılığın önemi bu albümlerinde özellikle altı çizilerek gösterilecekti. Müziklerinin ana etki alanlarına sınırlı da olsa funk unsurlar da bu albümde dikkat çeker duruma geldi. Belli bir süredir, elektro basta **Miraslov Vitous** 'un yerini alan **Alphonso Johnson**, uzun yılların jazz birikimini alttan alta şekillendirdi. Johnson, daha sonra yerini alacak Jaco Pastorius'la **Miroslav Vitous** arasında bir köprü işlevi üstlendi. Free-jazz'ın ana kurallarını çok iyi bilen bu deneyimli müzisyen, bu açılıma enstrümanıyla farklı bir eğilim kazandırdı. Sınırlarda gezinmek yine temel hedef, ancak bu hedefe direk yollarla değil, dolambaçlı yollarla ulaşmaları, melodinin akışını (huzurunu) bozmaları gerekecekti. İşte grup bu albümde böyle bir eğilimi seçerek, sınırları devamlı zorlamayı hedefledi. Bu yeni fikirde, bir keyfilik varmış gibi gözükse de, disiplinin uçuklukla nasıl kesişebildiğinin ipuçlarına rastlandı. Müzisyenlerin bireyselliği, bu albümle birlikte, kolektif doğaçlama tavrının öteki yüzü olarak gözükecekti. Melodi, jazz'la eritilebiliyordu artık.

Bir başka parıltı ve yeni müzikal renkle dolu bestelerle bezeliydi. Albümdeki örnekler, önce birbirinden kopuk hissi uyandırırken, sonraki dinleyişlerde duyumsal ve fikirsel ortaklık hemen dikkati çekti. Bu öyle bir fusion türüydü ki, hiçbir grup ya da ekolle özdeşleştirilemedi. Zawinul ve Shorter'ın stilist kimlikleri öne çıkıyor, yani bireyselliğe verdikleri özel anlam her parçada vurgulanıyordu. Sonra bir Weather Report klasiği olacak **Man In The Green Shirt**'de Zawinul'un inanılmaz sezgi gücü şaşırtıcı rafinelikteydi. Birçok piyano ve klaviye kullanarak, birbirinden farklı tatları bu parçada buluşturmayı başardı. **Lusitanos** adlı besteyse, Shorter'ın sıkça anılan fantastik yanını sergiler mahiyetteydi. Romantizminin açıkça hissedildiği bir bestesiydi bu.

Swing duygusuyla, sert, gerilimli tınılar bazı parçalarda birlikte soluk alıp verdi. Önceki albümlerden gelen mistisizme yeni bir kimliğe, açılıma **Badia** adlı bir başka grup klasiğinde ulaştı. Bu bestede Zawinul'un akustik yanı, havası hemen öne çıktı. Afro dans ritmlerinin yarattığı büyülü atmosfer, parçada o güne kadar dinlenen grup parçalarının oldukça ötesine çıkabiliyordu. Albüm boyu şekillenen bu ayrıcalıklı müzikal atmosferde perküsyon ve davul çalan **Alyrio Lima** ve **Ndugu** (Leon Chancler)'nın özel bir role sahip olduğunu hatırlatmak gerek. Grubun bu iki yeni üyesi, bu değişime, zenginliğe atılan yeni adımda özel bir rolü, ayrıcalıklı bir üslup ve tavrı simgelediler.

Artık, Weather Report'ta bu yeni açılım, genişlik birbirinden özel albümlerin doğmasını sağladı. Evet, yapılan bir tür elektronik müzikti. Ama, bu müziğe, o güne dek hiç benzerine rastlanmamış renkler taşınmıştı. 1976'da çıkan **Black Market** bu karmaşık evrimin bir başka önemli halkası oldu. Yalnız kendilerinin olan bir yolu bulmuşlar, hızla zenginleştireceklerdi. Farklı duygular uyandıran ton renkleri vardı parçalarda. Ortak bir duyum içinde bestelenen başarılı yedi parça. Bu besteler arasında Zawinul'un yarattığı **Black Market** grubun en özgün fusion örneklerinden biri oldu. Shorter'sa kendi bireyselliğini **Elegant People** adlı bestede gün ışığına çıkardı. Albümün homojen müzikal yapısı, ritm ortaklığı onları bambaşka bir boyuta sıçratmanın haberini veriyordu. Bas gitarı yine usta müzisyen **Alphonso Johnson** çalmaktaydı. Ancak tek bir parçada, yine elektro basın 70 ve 80'li yıllardaki büyük ustası **Jaco Pastorius** çaldı. **Barbary Coast** adlı bu bestenin sahibi de Jaco'ydu. Bu sanatçı, bir sonraki albümde, Johnson'ın yerini alacak, grubun belki de iki ustadan sonra adı en çok anılacak müzisyeni kabul edilecekti. Yeni bir koku saçılmaya başlandı grubun müziğine.

"Black Market"in ardından yayınlanan **Heavy Weather**'sa grubun gelmiş geçmiş en çok ilgi gören albümü oldu. Pastorius'un bu albüme getirdiği katkı tartışılmaz noktadadır. Melodilerde ani atonalitelerle karşılanırken; Latin ve funk ritmlerin sıkça öne çıktığı özgün doğaçlamalar, grubun tutkulu yanını belirginleştirecektir. Bu albüm, çoğu kez Zawinul'un **Birdland** adlı klasik parçasıyla özdeşleştirilir. Bu parça, ünlü swing band lideri Count Basie'ye inanç dolu bir saygıyı simgeler. Zawinul, birçok orijinal jazz müzik yapısını bu usta band liderinden öğrendiğini sıkça söylemiştir. 30'lu yılların Kansas City jazz'ının ruhu bu parçaya sindirilmiştir. Özel bir dili yansıtan, swing stili akorların değişimini sağlayan bir yapı söz konusudur parçada. **Blusesy** kısa riff figürleri de bu yapının bir başka yanıdır. Zawinul'un oluşturduğu orkestral sound, Oberheim polifonik synthesizer'i kullanmasıyla üretilmiştir. Basit, ama geçmişe yaslandığı açıkça hissedilen melodik fragmanların etkisini bu parçada algılamamak olası değildir.

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

YAPI KREDİ ARTS FESTIVAL

YAPI KREDİ SANAT FESTİVALİ 1999

TEMMUZ

Yapı Kredi Sanat Festivali
artık "bütün yıl" sürüyor!
Türkiye'de festival anlayışını değiştiren,
belirli bir zaman aralığıyla kısıtlı kalmayıp
bütün yıla yayılan
Yapı Kredi Sanat Festivali,
1999 yılında da nitelikli ve zengin programıyla
sanatseverleri bir araya getirmeye devam ediyor.

Yapı Kredi Sanat Festivali 1999'a
tüm sanatseverleri bekliyoruz.

Bilet Satış Noktaları:
1 Temmuz 1999 tarihinden itibaren biletlerinizi aşağıdaki satış noktalarından alabilirsiniz.

- Yapı Kredi Yayınları Galatasaray Kitabevi (0212) 252 67 45
- Taksim Vakkorama (0212) 252 79 36-37
- Akmerkez Vakkorama (0212) 282 09 65
- Suadiye Vakkorama (0216) 360 90 90
- Cemal Reşit Rey Konser Salonu (0212) 231 54 97-98

– Gösteri mekânlarındaki gişeler, gösteri günlerinde saat 17.00'den başlama saatine kadar açık olacaktır.
– Cemil Topuzlu (Harbiye) Açıkhava Tiyatrosu'ndaki gösterilerde % 20 indirimli öğrenci bileti satışı F ve P Blokları ile sınırlıdır.
– Cemal Reşit Rey Salonu'ndaki konserde, öğrencilere son kademe bilet fiyatı üzerinden % 20 indirim yapılır.
– Cemil Topuzlu (Harbiye) Açıkhava Tiyatrosu'nda, hava yağışlı olsa dahi, sahnenin üzeri kapalı olduğu için, gösteriler gerçekleştirilecektir.
• Kurumumuz, ilan edilen bilet satış noktalarından satın alınmamış biletlerden sorumlu değildir.

Rezervasyon:

- Telefonla rezervasyon yaptırmak için (0212) 249 18 29'u arayabilirsiniz.
- Rezervasyonunu yaptırdığınız biletleri,48 saat içinde,İstiklal Caddesi No: 285 Beyoğlu adresindeki Yapı Kredi Yayınları Galatasaray Kitabevi'nden almanız gerekmektedir.
- Rezervasyonlarınızda kredi kartı kullanabilirsiniz.
- Ayrılan biletlerin tümünün alınması zorunludur.
- Satılan bilet geri alınmaz.

İnternet Aracılığıyla Bilet Satışı:
http://www.superonline.com/ykykultur

YAPI KREDİ

P R O G R A M

BORIS BELKIN (Keman Resitali)

Piyanoda Alexander Warenberg

14 Temmuz 1999 Çarşamba
Saat: 20.30

Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Bilet Fiyatları: 7.000.000 TL,
6.000.000 TL,
5.000.000 TL.

16 Temmuz 1999 Cuma
Saat: 21.15

PARKORMAN
Maslak Caddesi
Fatih Çocuk Ormanı

Bilet Fiyatı: 10.000.000 TL.
İndirim yoktur.
Yerler numarasızdır.

Not: Konser için giriş saati: 17.00, Konser başlama saati: 21.15.

BELARUS CUMHURİYETİ ULUSAL AKADEMİK BOLŞOY BALE TİYATROSU

Artistik Direktör ve Baş Koreograf: Valentin N. Yelizariev

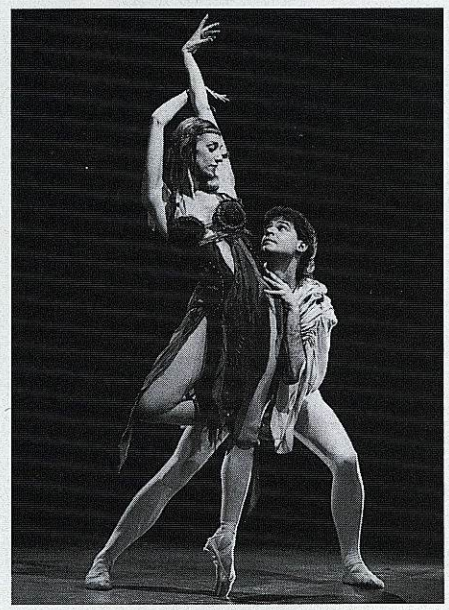

ROMEO VE JULIET
(S. Prokofieff)

22 Temmuz 1999 Perşembe
Saat: 21.15

CARMINA BURANA
(Carl Orff)

CARMEN SUIT
(G. Bizet-R. Shchedrin)

23 Temmuz 1999 Cuma
Saat: 21.15

Cemil Topuzlu (Harbiye)
Açıkhava Tiyatrosu

Bilet Fiyatları: 10.000.000 TL,
8.000.000 TL,
6.000.000 TL.

PAT METHENY Trio

Larry Grenadier ve Bill Stewart

31 Temmuz 1999 Cumartesi
Saat: 21.15

Cemil Topuzlu (Harbiye)
Açıkhava Tiyatrosu

Bilet Fiyatları: 10.000.000 TL,
8.000.000 TL,
6.000.000 TL.

Zawinul'un bu albümdeki bir başka büyülü bestesiyse, **A Remark You Made** olmuştur. Şiirsellik, bu parçanın ilk dikkat çeken özelliğidir. Melodik ve titreşimli akorlar parçanın biçimlendiricisi durumundadır. Bu arada, parçada hissedilen derin romantizmi es geçmemek gerekir.

Albümdeki ilk shorter bestesinden biri olan **Palladium** ise sıkı bir fusion parçadır. Yumuşak ve ilginç müzikal geçişlerde Afrika ritmlerinin özel rolü dikkat çekecektir. Bu çalışmada davul ve perküsyon çalan **Acuna** ve **Badrena**'nın ortak bir doğaçlaması olan **Rumba Mama** bir konser kaydı olarak, grubun fusion duygusundaki vurmalı çalgı tavrını açıkça yansıtmaktadır. Ancak, "Heavy Weather"da en önemli yenilik, az önce de andığımız gibi Jaco Pastorius yoluyla gruba taşınacaktır. Yeni bir orkestral güç getirir gruba, Jaco. Sound ve repertuvarın yeniden biçimlenmesinde, çalış tekniği kadar iki bestesiyle de katkıda bulunur. Albümde, elektro basta gitarist işlevini görecektir. Akor yapısı çok güçlü olan sanatçı, **Harlequin** ve **Palladium** adlı bestelerde doruğu yakalar. Albümdeki iki bestesi arasında özellikle **Havona**'da, klasikleşmiş elektro bas kuşağının bir numaralı solisti olmayı başardığını gösterir. Sanatçının majör solist kimliği bu albüm yoluyla tüm dünyaca kabul edilir.

Jaco yoluyla Weather Report özellikle turnelerde doruk ilgiye ulaşır. Jaco'nun elektro bas tekniğiyle jazz'ın akışına sanki yeni anlam ve anlatımlar girer. Konserlere gösterilen ilgi -özellikle 'Heavy Weather' albüm turnesine- hat safhada olunca; bu yoğun canlı kayıtlar 1979'da bir double albüme dönüşür: **8.30.** Ancak, bu kaydın yayınından bir yıl önce, grup bir stüdyo albümü daha yayınlar: **Mr. Gone.**

Mr.Gone çok öne çıkmayan ama müzikal açıdan içinde apayrı deneyimler yaşayan bir albümdür. O güne kadarki sayısız deneyim bir potada eritilmiş; ilginç vokalistlerle değişik bir grup sound'u doğurmayı başarmıştır. Afro-Latin motifler bu albümde ağırlık taşır. Zawinul'un bireysel-enstrümantalist tavrının en sivri biçimiyle öne çıktığı albümlerden biridir. Bir yıl sonra yayınlanan konser albümleri '8.30'daysa konserlerinde yarattıkları elektriği, ruhani havayı es geçmek olası değildir. Dünyanın en önemli davulcularından biri olan **Peter Erskine**'in grubun müziğine kattığı boyut özellikle dikkate değer. Yani, Erskine/Pastorius'un oluşturduğu ritm seksiyonu, grubun ulaştığı doruğun tamamlayıcı mimarları durumundadır. Bireysel yanları tam anlamıyla öne çıkarken; kolektif doğaçlamalarda bas ve davul özel bir rolü temsil edecektir.

Chick Corea

Albümde yer alan konser kayıtlarının çoğu apayrı bir ruhanilikle çalınmaktadır. **Black Market, Birdland**, **A Remark You Made** albümde yepyeni bir kişiliğe bürünmüştür sanki. **Badia** ve **Boogie Woogie Waltz**'dan oluşan dokuzbuçuk dakikalık medley'deyse, grubun performans gücündeki incelikleri bir kez daha keşfetmek mümkün olur. Albüme adını veren '8.30' kısa ama derinlikli bir duruşu simgeler. Albümün, bence en çekici yanlarından biriyse, Miles Davis'in öncü albümü **In A Silent Way**'e adını veren bestenin bu albümde Zawinul'un öncülüğünde yorumlanışıdır. Daha önce değindiğimiz gibi, bu bestenin sahibi zaten Zawinul'dur. Fusion tarzının gerçek öncülerinden birinin de Zawinul olduğu saptamamızın kaçınılmaz bir kanıtıdır bu. Bakın Zawinul, kendisiyle yapılan söyleşilerden birinde, Miles Davis'in elektrikli sound'u konusunda neler düşündüğünü soranlara nasıl bir yanıt veriyor: "O hep benim sound'um oldu. İlk kez bu müziği ona ben taşıdım. Sonra elektronik merkezli parçalara geçti. İnsanlar birbirini iyi şeylere doğru değiştirirler. Bu bir alışveriştı. Bu, bir arkadaşlıktı. Düşüncelerin ve felsefelerin yer değiştirmesiydi". Zawinul'un bu kendini öne çıkaran yaklaşımına katılmamak elde değil. Çünkü, sanatçı bu sound'u sonraki on yıllarda en üst noktaya çıkarmayı başaran iki-üç ismin ilk adı anılanıdır diyebiliriz.

Grubun, jazz geleneği ve özellikle modern jazz'la kurduğu nostaljik köprüyü en çok temsil eden albümüyse 1980'de **Night Passage** adıyla çıkar. Ünlü dörtlüye bu albümde el davullarıyla Robert Thomas Jr. bir kez daha katılmıştır. "Biz herşeyden önce has bir jazz grubuyuz" deme fikrini bu albümde tekrar gün ışığına çıkarırlar. Oluşturdukları kaynaşım soundunda klasik jazz ritm ve duygularının en çok öne çıktığı albümdür **Night Passage**. Albümde **Rock In Rhythm** adlı bir Duke Ellington klasiğini yorumlarlarken, jazz kültürüne duydukları sadakatın açık izleriyle karşılaşırız. Yoğun, sıkı, düzeyli bir yorumdur bu. Zawinul'un korkunç virtüözitesi mütevazi bir tavırla bu parçada öne çıkar. Zawinul, parçaya öyle bir düzenleme getirmiştir ki, sanki parçayı güçlü bir big-band yorumluyor hissi verecektir Weather Report.

Albüme adını veren parça dahil, Zawinul'un beş bestesi yer alır bu çalışmada. **Night Passage** adlı parçada sıkça jazz geçmişine göndermeler yakalanır. Parçadaki etkili orkestrasyon; yaratılan funky atmosfer ve yumuşak ritmlerle, dinleyici apayrı bir müzikal anlatımla, felsefeyle başbaşa kalır. **Dream Clock** adlı bestede de durum aynıdır. Bu etkili balad'da, Wayne Shorter'ın solist olarak getirdiği melodik renkleri es geçmek olası değildir. Doğaçlama dolu bir Zawinul bestesi daha olan **Fast City**'deyse, modern jazz'ın başlangıcı olan "Bebop" tarzının havaları esmektedir. Pastorius ve Erskin'in özellikle bu bestede bir müzisyen doruğu yakaladıkları vurgulanmalı.

Albümdeki Pastorius bestesi olan **Three Views Of & Secret**'teyse uçuk bir melodi ruhu dikkat çeker. Sanatçının besteleri arasında belki ulaştığı en romantik noktadır Three Views Of A Secret. Pastorius'un da, ne kadar yenilikçi bir müzisyen olduğunu bildiğimiz halde, bu bestede jazz geleneğine yaptığı müzikal göndermeleri bir kez daha görüyoruz. Parçada romantik boyutu yaratansa tabii ki yine Wayne Shorter'ın çalış stilidir. Shorter'ın albümdeki tek bestesi "Part Of Entry"deyse bu kez Pastorius'un çalış stili ve tekniği öne çıkar. Pastorius inanılmaz solo kesitlerle parçaya yeni ve ayrı bir grup tadı taşımıştır. Bu parçanın bir konser kaydı olmasının, yarattığı canlılıkta özel bir payı temsil ettiğini unutmamak gerekir. Shorter, kendine özgü müzikal kavramları, bu parçada tüm grupla birlikte paylaşmayı yine başarır.

Jaco Pastorius, bu albümden sonra, solo çalışmalara devam etmek için gruptan adım adım ayrılır. Yalnız kendinin olan bir müziğin peşine gitmeyi seçer. Jazz'da bir bas efsanesi olmayı başarır. 1982'ye kadar Weather Report'la olan birlikteliğini bozmaz. 80-82 arasındaki bu süreçte oluşturduğu **Holiday For Pans** adlı albüm onun ulaştığı müzikal noktanın açık habercisidir. Punk ruhundan da baştan beri esin aldığından, değişik kaynaşımları sürdürmekten vazgeçmez. 1986'da çıkan **Punk Jazz** adlı solo albümüyle bir kez daha doruk yakalar. Eşine, benzerine rastlanmamış bir stilin öncüsü olduğunu kanıtlarken; onunla birlikte bas'a başlayan yeni kuşağı en çok etkileyen müzisyen durumundadır Pastorius. Ancak, sanatçının sonu oldukça trajiktir. 22 Eylül 1987 günü, sanatçı aşırı tahrip edilmiş bir bedenle ölü bulunur.

Jaco'dan sonra Weather Report'un yeni basçısı **Victor Bailey**'dir. Grubun 80'li yıllardaki performansı yeni açılımlarla varoluşunu sürdürür. Ancak, yine de Jaco'nun yerini yeni basçının tam anlamıyla doldurduğunu kimse söyleyemez. Bu, grubun müziğinin kötüleştiği anlamına gelmez. Ancak, yarattığı ruhani havada, bas stili zenginliğinde bir eksiklik yaşandığı kabul edilmelidir.

Grup, 1982'de yine kendi adlarını verdikleri bir albüm daha yayınlarlar. Bu albümün yeterince yankı gösterdiğini söylersek yalan olur. Yeni, farklı bir müzikal parıltı yakalanmaz bu albümde. **41st Parallel** gibi ilginç bestelere rastlanır. Albüm; bütünleyici, doygun bir müzik atmosferi yaratamamıştır. Ancak, bir yıl sonra çıkan **Procession**'da durum bambaşka bir noktaya sıçrar. 70'li yılların ikinci yarısındaki büyük çıkış, bu albümde artı bir zenginliği beraberinde getirir. Bu zenginleşmede, albüme birçok ünlü müzisyenin konuk oluşunun da katkısı çoktur. Örneğin, **David Sanborn** ve **George Benson** farklı üsluplarıyla grup sound'una özel katkıda bulunurlar. Davulda devreye artık Peter Erskine'in yerine, temelli **Omar Hakim** girmektedir. Bu değişim, bas gitardaki farklılık kadar grubu etkilemez.

Hakim, kendine özgü stiliyle gruba yeni bir deneyim katarak, Erskine'i fazla aratmaz. Fusion'ın bugün adından çokça söz edilen davulcusu, iki albümdür grupta yer alan basçı Victor Bailey'i de tutkulu bir müzisyene dönüştürür. Manhattan Transfer'ın ünlü vokalisti **Janis Siegel**'de bir kez daha bu albümde grubun müziğini süsler. Grubun, o güne kadar yaptığı albümlerde hissedilen tüm müzik türlerinin anlamlı izlerine rastlarız. Zawinul ve Shorter bu albümde yeniden gençleşmiş; jazz birikimlerini apayrı boyutlara taşımışlardır. Albüme adını veren **Procession** ve **Two Lines** adlı besteler bir deneyimin, kaynaşımın ürünleridir. Ruhanilik özellikle bu albümde virtüozitenin önüne geçecektir. Ortaya, bu albüm vesilesiyle yeni bir dinleyici kitlesi daha katılacaktır. Bu kesinlikle bir "poplaşma" değil. Tersine, içlerinde yaşadıkları yeni bir müzikal değişimin daha habercisidir. Ancak bu değişim klasik bir müzikal evrilme değil, yeni kaynaşımların sonucudur.

Grup, birer yıl aralarla (1984 ve 1985) iki başarılı albüm daha çıkarır. **Domino Theory** ve **Sportin Life**'dır bu albümlerin adları. Davulu Omar Hakim, basıysa Victor Bailey çalmaya devam etmektedir. Artık bir olgunluk dönemine varmıştır grup. İlkinde perküsyonu **Jose Rossi** çalar. Diğer albümdeyse vokallerde ciddi bir zenginlik yakalanır. Perküsyona yine **Mino Cinelu** dönmektedir. Carl Anderson **Spinnin Life**'a ilginç bir vokal tadı taşır. Onu yine vokalleriyle destekleyen diğer iki vokalistse Dee Dee Bellson ve Bobby Mc Ferrin'dir.

Bu albümlerde bestelerde ağırlığı yine Zawinul üstlenir. Shorter'sa kısa öykücülüğüne farklı birikimler katmaktadır. Eskiye oranla müzikleri sertleşmemiştir. Yalnızca müzikal dokuda farklı renklere, duygu ağırlıklı cümlelere sıkça rastlanır. Ritm duygusu, özellikle **Spinnin Life**'da anlatımcılığın yoğun izleriyle bezelidir. Bu albümde Zawinul'un **Hot Cargo**'suyla **Pearl On The Half Shell**'i önce iki zıt parça izlenimi verir. Shorter'ın bestesine Bobby Mc Ferrin'in getirdiği yenilik ilk önce hissedilen ayrımın ana gövdesi gibidir. Ancak, parçalar bir kez daha ardarda dinlendiğinde, ikilinin müzik tavrındaki çelişkilerin aslında birbirini tamamlayan bir bütünü yarattığı söylenebilir. Eski yol arkadaşları Cinelu'da **Confians** adlı bestesiyle grubun fasion tavrının hissedilmeyen bir eksiğini tamamlar. Paradoksal gözüken ritmler, albüm baştan sona dinlendiğinde, gizil bir bütünlüğü doğurmaktadır. Bu albümü, **Domino Theory** albümünün bir adım üstünde bir renkliliğe sahip olduğunu söylemeden geçemiyoruz. İkilinin sıkça vurguladığımız bireyselleşme süreci, bu iki albümle birlikte doruğa ulaşmaktadır. Artık, bu ikili kopuşun ve bağımsızlaşmanın gereğini hissetmeye başlar. Bu albümlerden sonra, iki müzisyen grup duygusundan kopup solo albümlere ve yalnız kendilerinin olan projelere yönelir. İkilinin yollarının adım adım birbirinden ayrılmaya başladığı hissedilmektedir. Tek başlarına yarattıkları projelerde Weather Report sound'unun izleri tabii ki olacaktır. Ama, artık deneylerine bağımsız olarak devam edecekleri neredeyse kesinleşmeye başlar.

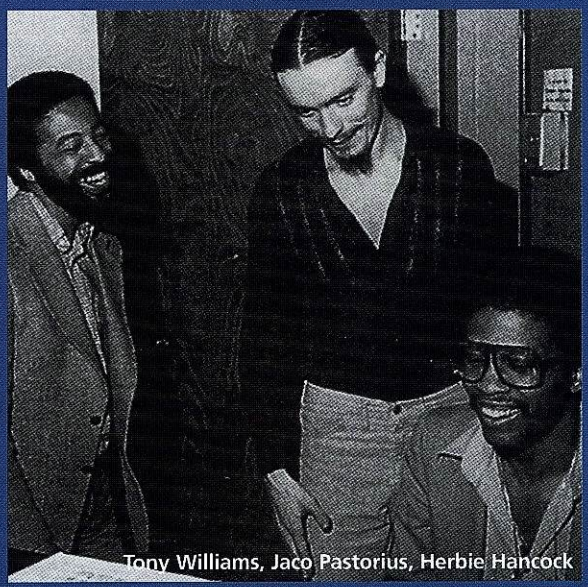
Tony Williams, Jaco Pastorius, Herbie Hancock

Bu onbeş yıllık yolculuğa grup artık anlamlı bir nokta koymak zorundadır. Ancak, bunun kendiliğinden bir sona ulaşması Zawinul ve Shorter'ın pek işine gelmez. Bu serüveni başladıkları noktayla bitirmeleri gerekmektedir. Ve 1986 yılında **This Is This** adıyla uzun soluklu Weather Report projelerini nihayete erdirirler. Bu albümü görkemli bir son cümle olarak algılamak lazımdır. Grubun en parıltılı döneminin davulcusu **Peter Erskine**, bu son albümde tekrar yer almaktadır. Afro-rock'ın mimarlarından gitarist **Carlos Santana** son albüme konuk müzisyen olarak katılır. Yine çok başarılı vokalistlerin katkılarıyla, onbeş yıllık müzik birikimlerinin özetiyle karşımıza çıkarlar.

Albüme adını veren **This is This** orkestrasyonu çok başarılı bir Zawinul bestesidir. Bu parçada Carlos Santana'nın gitar solosu; sıkı rock-jazz tavrı müzikalitelerini bir sıçrama noktasına vardıracaktır. Bir başka Zawinul bestesi olan **Face The Fire'**daysa Afrika ritm ve ezgilerinden her zamanki gibi kıyasıya yararlanırlar. En az jazz kadar, Avrupa Müziği'nden izler taşıyan **I'll Never Forget you** adlı bestesindeyse, Zawinul, ailesine bir saygı ve selam göndermektedir. Duygusallığın zirvelerde gezindiği bir bestedir bu. Bu albümde Shorter bestesine rastlanmaz. Ama birçok Zawinul parçasında, Shorter'ın öykücülüğünün derin izlerine rastlarız. Albümde başçıları Bailey ve perküsyoncuları Cinelu'nun da besteleri vardır. Özellikle Viktor Bailey bestesi **Consequintly**, sanatçının solist yanı hemen öne çıkacaktır. Parçanın bir başka kesitindeyse Shorter'ın inanılmaz içli solosunu es geçmek olası değil. Bu parçada davulu Erskine yerine Omar Hakim çalmaktadır. Albümdeki sekiz parçanın sonuncusu olan **China Blues**, duygusal bir ağıt niteliği taşıyan bir Zawinul bestesidir. İçli, dramatik bir yapısı olan bu beste, grubun kaynaşım müziğinden sıyrılmış yani mistik bir bestedir.

Weather Report artık dağılmış, ama Zawinul ve Shorter kendi müzik mecralarında yapıtlarını üretmeye devam edeceklerdir. Shorter, otuz yıllık deneyimini, kurduğu gruplar ve yeni projeleriyle bugüne dek sürdürmeye devam eder. Bazı çalışmalarında ağırlıklı geleneğe yaslanırken, bazı seçkin örneklerinde özel lirizmiyle fusion tavrını buluşturmaya devam eder. Birbirinden başarılı solo albümlere imzasını atar. Zawinul'sa noktalanan grup projesini, farklı kimliklerle tekrar sürdürmeyi amaçlar. Eski yol arkadaşı Peter Erskine ve ilginç gitarist **Steve Khan**'ı kadrosuna alıp bu kez **Weather Update** grubunu kurar. Ancak bu grubun çalışmaları, tüm başarılı performansına rağmen, Weather Report sound'unun dışına, ötesine çıkamaz. Tek farklılık Zawinul'un bu dönemden sonra, etnik müziklere biraz daha fazla yaslanmasıdır. Sanatçı hemen sonraysa, ilginç projelerle **Zawinul Syndicate**'i kurar. Estetik bir ritm duygusunun ön plana çıktığı yeni müziğinin, Zawinul'un felsefesini yansıtmak açısından özel bir role, kaliteye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Müzikal mecrada değişiklik çoktur. Ama, sanatçının deneyciliği, felsefesi bu grubun müziğinde yine yerini bulur. Bu konu, bence apayrı bir yazı konusu olduğundan noktalama ihtiyacı duyuyorum.

Weather Report'un birçok önemli parçası, çeşitli gruplarca yorumlandı. Albümleri bugün bile satılmaya ve ilgiyle dinlenmeye devam ediyor. Tüm albümleri CD formatında yayımlandı. Baştan beri grubun firması olan Columbia/Sony, grubun müziğinin anlamlı bir özeti olarak "This Is Jazz" adlı bir de "Best Of" piyasaya çıkardı. Grubun antikalaşmış dokuz klasiği bu albümde yer almakta. Tahmin edeceğiniz gibi **Birdland**, **Black Market**, **Man In The Green Shirt**, **Mysterious Traveller** yine büyük tatla dinlenen parçalardı. İkinci stüdyo albümleri **I Sing The Body Electric'**de bulunan **The Moors'**daysa 12 telli gitarıyla **Ralph Towner** da çalmakta. Bu albüm, grupla yeni tanışanlar için biçilmiş kaftan. Çünkü grubun onbeş yıl içinde yaşadığı her müzikal evrimi parçaları dinleyerek saptamak mümkün. Seçilen parçalar yine ağırlıklı Zawinul besteleri. İki parça Shorter'ın, bir besteyse Jaco Pastorius'un.

Yazının sonunda tekrar altını çizmek istediğim, Weather Report'un, ve özellikle Zawinul'un, müziği her zaman bir felsefe ve bir tür anlatım biçimi olduğunu anımsatmak. Grubun en temel farklılığı bu. Jazz'ın yenilenişini, biçim değiştirmesini hep bir "fusion" tavrıyla müziklerine yedirmeyi bildiler. Müzikal anlamda iniş çıkışlara tabii ki rastladık. Ama ana düşünce ve tavırlarında özel farklılıklara rastlanmadığını rahatça söyleyebilirim. Yazıyı, Zawinul'la (grup dağıldıktan sonra) yapılan bir söyleşiden kısa bir kesiti vererek noktalamak istiyorum. Müzik düşüncelerinin anlamlı bir özeti gibi geliyor bana bu cümleler. Müzikte, teknik kadar, ruhun ne denli önemli olduğunu vurguluyor:

"Müzik, notalardan ibaret değil, bir felsefedir. Çok iyi çalan birçok insan var. Fakat onlar hâlâ kendilerinin olan bir öykü anlatamıyorlar. Biz, hepimiz birer öykücüydük."

Hi-Fi Dünya

Tunç Bozoğlu

Hi-Fi veya *High-End* konusunda bir yenilikten bahsedildiğinde ilk akla gelen ülke genellikle ABD'dir. Bunun en büyük nedenlerinden birisi, her sene Ocak ayında Las Vegas kentinde yapılan ve kısaca CES olarak anılan *Consumer Electronics Show* yani Elektronik Tüketim Maddeleri Fuarıdır. Bu fuar, elektronik alanında dünyanın en önemli fuarlarından bir tanesidir, hatta uzunca bir süredir Frankfurt'da yapılmakta olan ancak yeni yeni gelişen *High-End* adlı fuarı saymazsak konusunda dünyada tekdir de diyebiliriz.

8-11 Ocak tarihleri arasında Las Vegas kentinde yapılan CES'e dünyanın her yanından irili ufaklı, sayısız elektronik ve hifi firmaları katılır ve devasa pavyonlarda yanyana sıralanmış şekilde yer alırlar. Öyle ki dört günlük fuar süresince sizin bu standların hepsini gezmenizin imkanı yoktur. High-end firmaları ise fuara bu pavyonlarda değil de Las Vegas'ın lüks otellerinin oda ve süitlerinde katılmayı tercih ederler. Davetiyeli veya davetiyesiz ziyaret edebileceğiniz bu otel odalarında kimi firmalar ürünlerini raflar üzerinde dizili ve statik, yani sessiz olarak teşhir ederek bayilerinden sipariş toplama yolunu seçerken kimileri de ayrı bir odada dinleti yapmaktadırlar. Otel odalarının boyutlarının ufaklığı veya akustiğinin bozukluğu nedeni ile bu dinletilerde duyacağınız sesler, size dinlediğiniz cihazlar hakkında ya tam bir fikir vermeyecektir ya da *Bill Gates*'in avukatının yaptığı gibi dinlediğiniz sistemi çok beğenip "aldım, sarın lütfen" gibi bir karar vereceksinizdir. Şaka bir yana bahsettiğim kişi, değeri 100.000 ABD Dolarının üzerinde bulunan bir sistemi CES'te bir otel odasında dinleyerek satın almıştır. Yeri gelmişken belirtmekte yarar görüyorum; CES fuarını düzenleyen CEMA organizasyon kuruluşunun verilerine göre 1999 CES'i, öngörülen satışlar açısından 80 milyar Dolar ile bir rekor kırmış.

Tahmin ettiğiniz gibi bu yazımın odak noktası geçtiğimiz Ocak ayındaki CES fuarı ve bu fuarda yer alan eski, yeni high-end cihazlar.

En güzel başlangıç şüphesiz *Sonus Faber*'in *Amati Homage* modeli ile olacak. Bir İtalyan firması olan *Sonus Faber*, efsanevi İtalyan keman ustalarına adadığı ürün çeşidine yeni kattığı *Amati* ile high-end'de estetik ve işçiliğin sınırlarını zorluyor. *Amati* bu ise, firmanın ileriki tarihlerde üreteceği *Stradivari Homage* acaba nasıl olacak?

Sonus Faber ile pahalı hoparlörler kategorisine adım atmış olduk. Bu kategoride başı çeken hoparlör, *Wilson Audio* 'nun *Grand Slam* modeli. *Grand Slam*, pahalı hoparlörler arasında en çok satan olma özelliğini halen koruyor. Lambalı amplileri ile tanınan *Audio Research* firması, katıldığı son iki CES'de de kendi cihazlarını *Transparent Audio* firmasının kabloları ve *Grand Slam* hoparlörler ile eşleştirdi. (Resimde, *Audio Research* VT-300 model mo-

sında Yenilikler

no güç amplileri ile *Grand Slam* hoparlörler birlikte görülüyor.)

Bu tür, yani 50,000 Doların üzerinde satış fiyatı olan hoparlörler genellikle prestij için üretiliyorlar. Bunlardan biri de resimde gördüğünüz kule şeklinde duran *EgglestonWorks* firmasının *Ivy* modeli. Firma, boyu *Ivy*'nin ancak beline kadar gelen hoparlörü *Andra* ile elde ettiği başarısını pekiştirmek istemiş olsa gerek.

Sonus Faber'in estetik ve seksi ürünleriyle *Dunlavy* firmasının hoparlörleri ilginç bir tezat oluşturuyor. Sloganı,*'dünyanın en doğru sesli hoparlörleri ve kablo ürünleri'* olan *Dunlavy* bu fuarda yeni modellerinden, *Millenium* ve *Sigma* 'yı tanıttı. Resimde yanyana gördüğünüz bu iki modelden *Sigma*'nın ölçüleri, sanırım *Millenium*'un boyutları hakkında da bilgi sahibi olmanızı sağlayacaktır. *boy:185cm, en:35cm, derinlik 50cm.*

Avalon Acoustics firmasının *Eidolon* modeli, hoparlörün pahalılığı ile boyutlarının doğru orantılı olmadığını doğruluyor gibi. *Eidolon* 'un yüksekliği yaklaşık 110cm. *Eidolon*'lar *Aerial Acoustics* firmasının *pre-power* amplileri ve yine *Transparent Audio* firmasının kabloları ile sürülmekteydiler.

Aerial Acoustics firması mevcut CD çalarını da yenileyerek DVD/CD çalar haline getirmiş, *Krell* hariç pekçok firmanın yaptığı gibi. Herkesin *'CD'nin sonu geldi'* beklentisinde olduğu bir dönemde *Krell*, KPS-25 model oldukça gelişmiş bir CD çaların tanıtımını yaptı. Cihaz aslında sadece bir CD çalar değil, hem bir preampli, hem dijital analog çevirici hem de CD transport vazifesi görüyor.

Bu arada DVD ile DSD rekabetinin ilk ürünleri de bu fuarda görücüye çıktılar. Bildiğiniz gibi DVD üretici firmalar DVD formatını *video* ortamında kabul et-

tirdikten sonra *audio* alanına da el attılar ve DVD-Audio standartlarını belirleyerek üretici firmalara lisanslamaya başladılar. Bunun anlamı, *Compact Disc*'in hakimiyetininin yakın bir gelecekte son bulması demek. Ancak yıllardır CD üzerinden milyonlarca Dolar patent hakkı elde etmekte olan Sony ve Philips firmaları bu tatlı gelirlerini kaybetmemek için ortaya DSD denilen bir rakip çıkardılar. DSD, Sony'nin elindeki kayıtları arşivlemek için geliştirdiği bir dijital kayıt sistemi. Bu kayıt sisteminin, DVD'de kullanılan ve CD kayıt sisteminin bir uzantısı olan PCM'den daha iyi olduğunu iddia eden Sony ve Philips, DSD sistemini kullanarak çıkaracakları dijital plaklara da SACD (Super Audio CD) adını verdiler. SACD'nin bir avantajı var, o da geriye dönük bir teknoloji olması, yani İki katmandan oluşan SACD'nin bir katmanında CD bilgilerini de barındırması ve bugünkü CD çalarlarda çalınabilmesi. Ancak DSD katmanını çalabilmek için tabii ki bir SACD çalar satın almanız gerekiyor. Sony, resimde gördüğünüz ilk SACD çalarını bu fuarda tanıttı. Yapılan dinletilerden sonraki genel kanı SACD'nin CD'ye göre çok üstün bir ses kalitesine sahip olması.

DVD-Audio için de aynı şeyler söylenmekte. CD'nin 16 bit uzunluğundaki dijital kelime kapasitesinin DVD'de 24 bit'e, 44.100 Hz olan örnekleme frekansının ise 192.000 Hz'e kadar çıkabilecek olması tabii ki ses kalitesinde önemli gelişmeleri de beraberinde getirecek. Ancak bu kadar hızlı bir dijital veri akışının mevcut dijital bağlantı standartları ile gerçekleşmesi zor, dolayısı ile yeni bir dijital transfer protokolü yaratılması gerekiyor. Bunun için de aslen *Macintosh* bilgisayar firmasının geliştirdiği *FireWire* adlı protokolün kullanılması düşünülüyor. *FireWire* tek bir kablo üzerinden iki taraflı, dijital audio, video ve datanın akışını sağlayabiliyor. Bunun, *software* yani film veya müzik eseri üreten şirketler için anlamı çok büyük; *FireWire* sayesinde korsan kopyalamanın önüne geçebileceklerini ümit ediyorlar. Bütün cihazların üzerinde yer alması planlanan bu bağlantı ile cihazlar kendi aralarında haberleşerek kopyalamaya izin vermeyecekler.

Tartışılan bir başka konu da kopya önleyici sistemlerin dijital ses sinyalinin içerisinde yer alacağı ve dolayısı ile de ses kalitesinden ödün verileceği endişesi. Tüm bu sorunların önümüzdeki iki yıl içerisinde giderileceği ve 2001 yılında DVD-Audio ve SACD savaşının neticesinin belli olacağı bekleniyor.

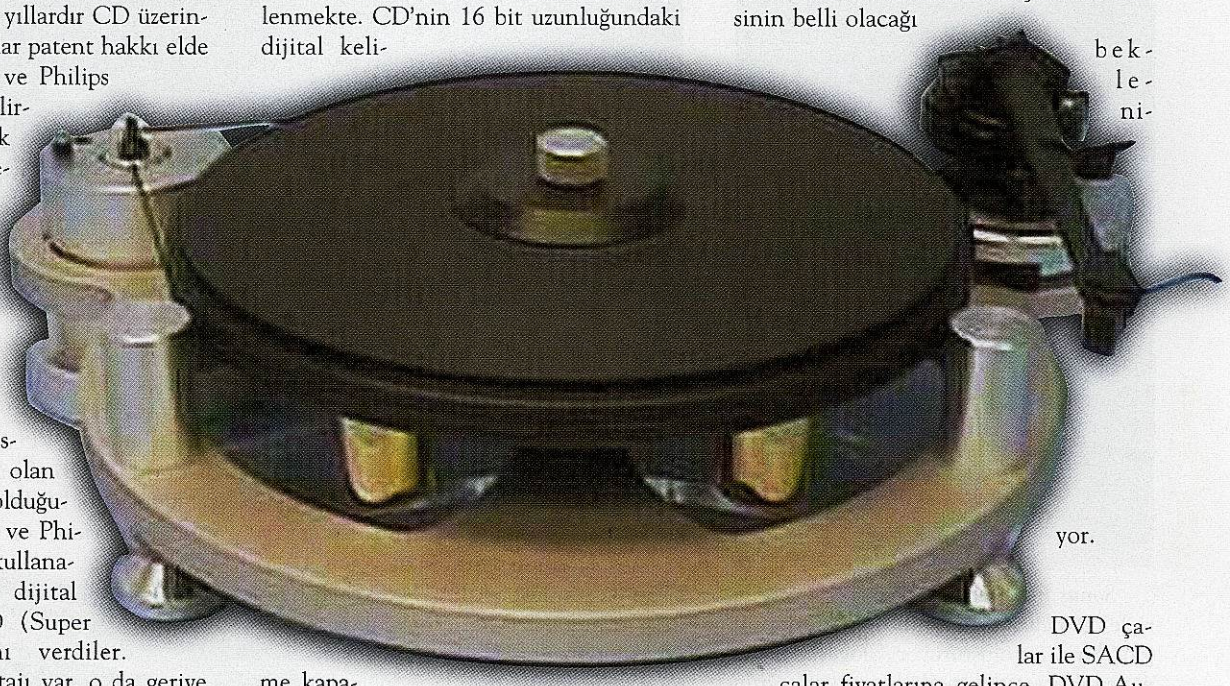

DVD çalar ile SACD çalar fiyatlarına gelince, DVD-Audio çalarların 1.500, SACD çalarların ise 4.000 Dolar civarında satılacağı, her ikisinin de ilk üç yıl içerisinde fiyatlarının düşeceği bekleniyor.

Dijital formatlar kavga ederlerken, analog aldı başını gidiyor. Plak, pikap ve kartuş üretim teknolojisi son hızla gelişmeye devam ediyor. Dijitalin arayı, ancak 192.000 Hz veya yukarısında bir örnekleme frekansı ile kapatabileceği öngörülmekte. Teknolojik gelişmeler sayesinde bundan on yıl önce 10.000 Dolar veya üzerinde bir harcama ile satın alabileceğiniz bir analog sistemin çok daha iyisini bugün dörtte bir fiyatına satın alabiliyorsunuz. Ayrıca 180 ve 200 gram ağırlığında basılan LP'lerin kalitesi de eskilere oranla çok daha iyi. Kısaca, high-end dünyasında analog hakimiyeti halen sürüyor.

SHURE®

KSM32

Shure KSM 32 Cardioid Condenser Mikrofon (20 Hz - 20 kHz)
Tüm stüdyo ve sahne uygulamalarında fiyatı ve performansıyla rakipsiz.

NEFAN
TİCARET ve SANAYİ LTD. ŞTİ.

Yıldız Posta Cad. Vefa Bey Sok. No: 26 Yeşil Apt. A Blok D: 5 Esentepe - İSTANBUL **Tel :** (0212) 288 41 39 - 275 97 52 **Fax :** (0212) 266 95 58 **E-mail :** nefan@turk.net.tr
Şube: Bağlar Cd. 159/3 Seyranbağları / ANKARA **Tel :** (0312) 447 07 92 **Fax :** (0312) 447 07 93

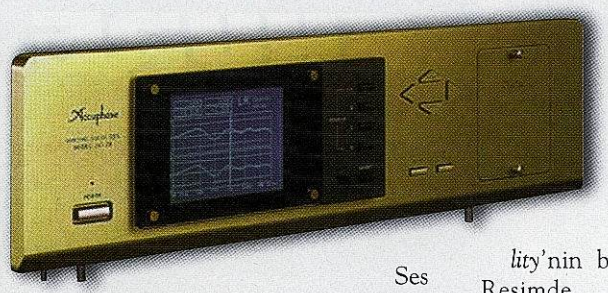

Ses kalitesini bir kenara bırakırsak dijitalin analog karşısında pekçok üstünlüğe sahip olduğunu görürüz. Herşeyden önce dijital bir sinyal ile dilediğiniz gibi oynayabilir ve şekillendirebilir ve bunu sinyalin kalitesini bozmadan yapabilirsiniz. Dijital sinyalin bu özelliğini kullanarak oda akustiğinden doğan problemleri düzeltme amaçlı, *equalizer* tarzı bir cihaz ilk olarak *SigTech* firması tarafından piyasaya sürülmüştü. Çok pahalı olduğu için genel kabul görmeyen bu cihazın, bugün, *Z-Systems*, *Tact* ve *Accuphase* gibi firmalarca, daha he-

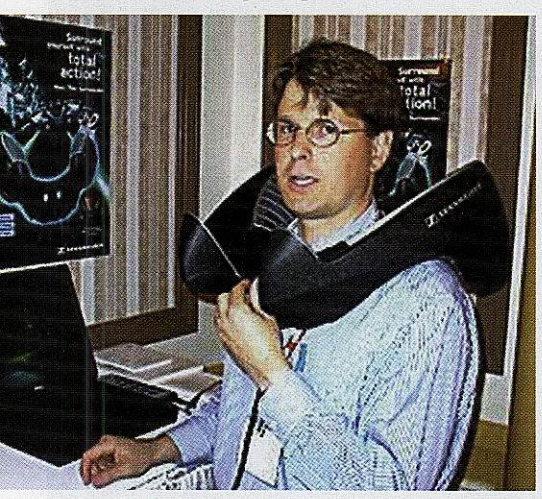

saplı ve kullanımı daha kolay türevleri üretiliyor. Fuarda tanıtımı yapılan ve yanda resmini gördüğünüz *Accuphase*' in DG-28 model cihazını ister oda akustiğini ölçmek, ister düzeltmek veya isterseniz sadece dijital *equalizer* olarak kullanmak mümkün.

Home Theater ile ilgili cihazların da geniş yer aldığı CES'te tanıtımı yapılan ilginç ürünlerden biri *Surrounder* isimli cihaz idi. *Sennheiser*'dan *Rob Douglas*'ın tanıtımını yaptığı cihaz ses şiddeti ve bas kontrolleri olan, kişisel bir dört kanal *surround* ses sistemi sağlıyor.

Son yıllarda ufak boyutlarda cihazlar üreten İngiliz firması *Musical Fidelity*'nin bu fuarda bir sürprizi vardı. Resimde *Doug Schneider*'ı *Nuvista 300* model, metal-lamba kullanan, *hybrid* (hem lamba hem transistör kullanan) güç amplisi ve bu amplinin harici voltaj besleme ünitesinin arkasında saklanırken görüyorsunuz. Musical Fidelity bu amplifikatörü 500 adet sınırlı sayıda üretiyor. Amplinin özel, *single-triode* metal lambasının ömrü 12-15 yıl arasında tahmin ediliyor.

Lambalı ampli üreticisi *Lamm Audio* fuarda *Mike Porzilli*'nin *Pipedreams* adlı hoparlörünü kullanıyordu. *Pipedreams* ismi, hoparlörün üzerindeki her bir ünitenin kendine ait boru şeklinde bir kutuya sahip olmasından ileri geliyor. *The Absolute Sound* dergisi yazarlarından *Harry Pearson* bu hoparlör hakkında oldukça olumlu eleştiriler yapmış, şimdiye kadar dinlediği hoparlörlerde rastlamadığı bir şeyi bu hoparlörlerde yakaladığından bahsetmişti: *Space*, yani gerçek uzaydakine yakın bir üç boyutluluk.

Tweak (ses kalitesini yükseltmek için akla gelmedik yöntemler veya bu işleve yarayan yine akla gelmedik cihazlar) ile ilgili cihazların da yer aldığı CES'te, en çok ilgiyi *The Audio Desk Systeme* isimli cihaz çekmişti. Bu cihaz sayesinde CD'lerin kenarlarını 30 derecelik dikey bir açı ile traşlayabiliyorsunuz! Bu yöntem ile CD dönerken mekanik titreşimin önlenebileceği ve sesinin de daha iyi olacağı iddia ediliyor.

Cihazların uzaktan kumandalarını tek bir kumandada toplamak için bugüne kadar pekçok akıllı kumanda türünde cihaz üretildi. Philips'in tanıtımını yaptığı, resimde gördüğünüz kumanda cihazını ise bilgisayar aracılığı ile programlayabiliyorsunuz.

Bu anlattıklarım CES'te tanıtım ve teşhiri yapılan ürünlerin milyonda biri bile değildir. Şimdi herkes 2000 yılının CES'ini bekliyor, herhalde ismi *CES-Millenium* olacaktır.

RÖP.

Önder Focan

tunes sung by the Vocalists

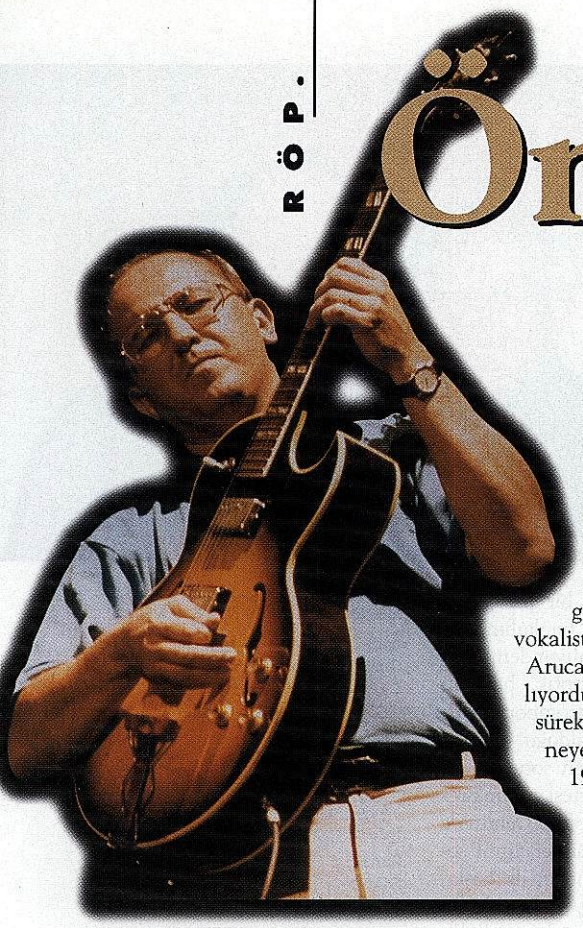

■ Serdar Karabatı

Bu kayda bir vokal albümü demek yanlış olur sanırım; senin alışkın olduğumuz tarzının vokallerle desteklenmiş bir benzeri daha çok. Ne zamandır vardı böyle bir kayıt yapma düşüncesi?

Bu albümde yer alan parçaları, özellikle de üç jazz'cıya adadığım Hodgesism, It's Bird, She Sings The Telephone Book'u sözlerle yazmıştım ilk başta, 1980'lerde. Üstelik sözler müziği anlatıyordu. En basitinden, örneğin Hodgesism'de glissandi derken müzikte glissandi vardır, Hodges'ın stilini, etkileyiciliğini anlatır. Aslında bu yaptığım Jon Hendricks'in ekolü; hani Hendricks sololara söz yazar, soloyu yapan kişinin özelliklerinden falan bahseder sözlerde. Tümünü ele alırsak parçaların, Gershwin vesairden gelmiş şarkı formu üzerine derin çalışmalar, bebop ilgim, vokalli çalışmalar ve sözlü bebop parçaları yatıyor bunların altında. Bir de bu parçaları yazdığım dönemdeki grubumuzda bir vokalist vardı, Nükhet Aruca. Konserlerde çalıyorduk o dönemde, sürekli bir yerde sahneye çıkmıyorduk; 1983, 84 dolayları. Yanlış hatırlamıyorsam 1985'te 1. Bilsak Jazz Festivali'nde It's Bird ile Sympatheticus'u seslendirdik biz. It's Bird'ün enstrümantal versiyonunu Erol Pekcan'ın grubunda, İstanbul Festivali'nde de çalmıştık, jazz festivali değildi ismi o zaman. O ara jazz'cılar arasında It's Bird standart olmuştu, benim olmadığım gruplarda da çalınıyordu. Bir kere hatta Bodrum'a gittim Tuna Ötenel, Elvan Aracı, Nezih Yeşinil, Cankut Özgül, Nükhet Aruca çalanlar, saat on iki sonrası müzik yasağı falan olan bir dönem, Erol Pekcan'la festivale gitmiştik, gece kulübe gittik Jazz Now diye bir kulüp vardı, bizim geldiğimizi de biliyorlar, ben tam içeri girdim grup akustik olarak It's Bird'ü çalmaya başladı. Nükhet Aruca 1987'de vefat etti, ondan beridir de pek seslendirmedik. Genellikle bebop söyleyen şarkıcılarla çalışamadık, son dört senedir falan da neredeyse hiç vokalistle çalmadım. Dört, beş yıl önceki Akbank Festivalinde "Türk Jazz Yıldızları" adı altında birden fazla grubun olduğu bir konser fikir olmuştu, o fikri geliştirip ben üç vokalli söylensin parçalar diye düşünmüştüm; grup grup çalınacağına, üç şarkıcı vardı onlar seslendirsin istemiştim, ama olmamıştı. Kısacası bende birikmiş malzeme vardı epeyi; bir kısmının sözleri yoktu, bu proje gündeme gelince onlara da yazdım. Bu arada, örneğin, Sibel de benden bağımsız olarak Erken'e söz yazmış; Ankara'da kötü bir geceden sonra sabah erken gelmiş eve, Erken'i koymuş, albümü dinlerken, o gerginlik anından sonra sabahın dinginliğini hissederken söz yazmış. She Sings The Telephone Book'u yine Sibel'le bir dönem Q Jazz Bar'da çaldık kısa bir süre, Sibel Ankara'dan geliyordu o dönem... Esas çalışılması gerekenler ise üç sesli parçalardı. Şunu da ekleyeyim, ben sonuçta şarkıcı değilim, şarkıları yazarım, aranjmanlarım var ve ayrıca da gitaristim; benim projem olacaksa o zaman birden fazla şarkıcının olması daha uygun olur diye düşündüm, hem üç şarkıcı arkadaşımızın seslerini duyurmalarına da imkan sağlar bu yaklaşım diye düşündüm.

Provalar nasıl gerçekleşti? Ayrı ayrı mı çalışıldı, beraber de hazırlık yaptınız mı?

Beraber çok uzun provalar yaptık. Ön çalışma yapılsın diye dijital ortamda yazıp verdim parçaları gerçi, sesler kulaklara yerleşsin diye. Örneğin O.K Bob gibi ton merkezi tanımlı olmayan, aralıkları zor parçaları bilgisayarda yazıp, biraz yavaş, biraz hızlı, tek ses, üç ses, ayrı ayrı hazırlayıp verdim. Ama

Vocalists (Blue Note, 1999/CD-MD)

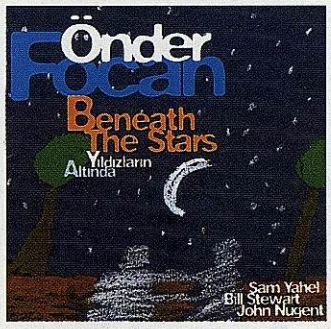

Beneath The Stars
(Blue Note, 1998/CD-MD)

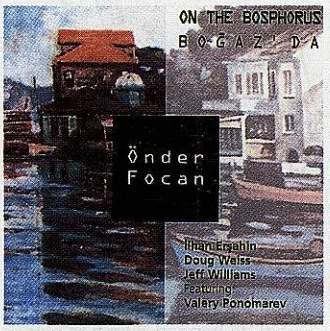

On The Bosphorus
(Major, 1997/CD-MD)

Sekiz (Balet, 1996/CD-MD)

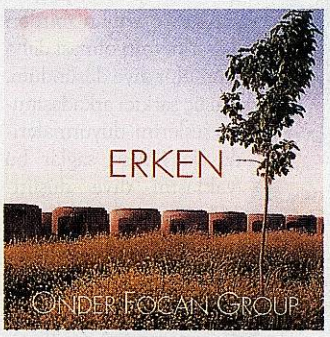

Erken (Balet, 1995/CD-MD)
(Türkiye'nin ilk jazz CD'si)

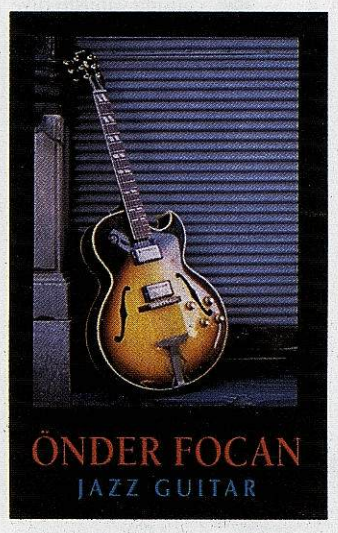

Jazz Guitar (Discotur, 1994/MD)

yoğun olarak bir gitar, üç ses beraber çalıştık. Evlerde çalıştık özellikle, çünkü combo düzenlemesi yok albümde; stüdyo ve Amerika'daki provalarda en az zaman kaybını gerektiren bu üç ses bölümü olduğundan yoğun çalıştık bu tarafını işin.

Kayıttan bahseder misin biraz?

Önce Doug'ı [Weiss] aradım, gerçi proje için daha önce konuşmuştum, onların buraya gelmesi söz konusuydu kayıt için, az sayıda Amerikalı müzisyenle tonmaister Türkiye'ye gelecekti, tonmaister [David Baker] de kaydı yapmayı planladığımız buradaki stüdyoyu tanıyordu. Fakat sonra bundan vazgeçildi, kaydın Amerika'da yapılmasının daha iyi olacağı düşünüldü. Birara Ajlan'ın New York'a gelememe durumu vardı, Ajlan'ın kaydını burada yapalım, diğer sesleri over-dubbing yaparız falan dedik, ama bu çaldığımız müziği kaydetmek gibi bir sıkıntımız var burada, ses mühendisi bulmak zor oldu, vazgeçtik... Doug davul için Kenny Wollesen ya da Hugh Sicotte'nın iyi olacağını söyledi; gerçekten bir vokal albüm için çok iyi bir davulcu Sicotte. Bruce Barth nasıl akla geldi tam hatırlamıyorum, ama Barth hem Doug'ın hem John Nugent'ın tanıdığı birisi, John biliyorsun daha önceki kayıtta vardı, burada kulüpte de çalmıştık beraber. Brian Lynch de iki kere gelmişti, festival düzenleyicileri Gramofon'da jam session'a getirmişlerdi, ayrıca onunla Los Angeles'taki IAJE'de karşılaştım, projeyi anlatınca ilgilendi epeyi. Slide Hampton... Aslında bu ilginçtir; "bir trombon olsa" falan derken Osman Tümay'ın önerisi üzerine girdi işin içine Hampton. O da Gramofon'a gelmişti, zaten yine John onun menajerliğini de yapıyor. Bu şekilde grubu toparlamış olduk. Amerikalı ekibe hiç nota falan yollamadım; bir tek Slide istedi, provalarda bulunamayıp doğrudan stüdyoya geleceği için. Zaten trompet ve trombonu da fill-in'ler ve sololar olarak düşünmüştüm. O.K. Bob'ın armonisi çetrefilli olduğu için yalnız Brian bir gece çalışmak istedi; (gülerek) zaten ertesi gün stüdyoya Finale'de yazılmış notayı getirerek hediye de etti. New School'da bir prova ayarlandı, Doug orada hocalık yapıyor. Ekip çok etkilendi, çünkü vokalist falan deyince, ne olacağını bilmiyorlardı tam olarak, bizimkiler başlayınca üç sesle... Hatta onların da katkıları oldu,

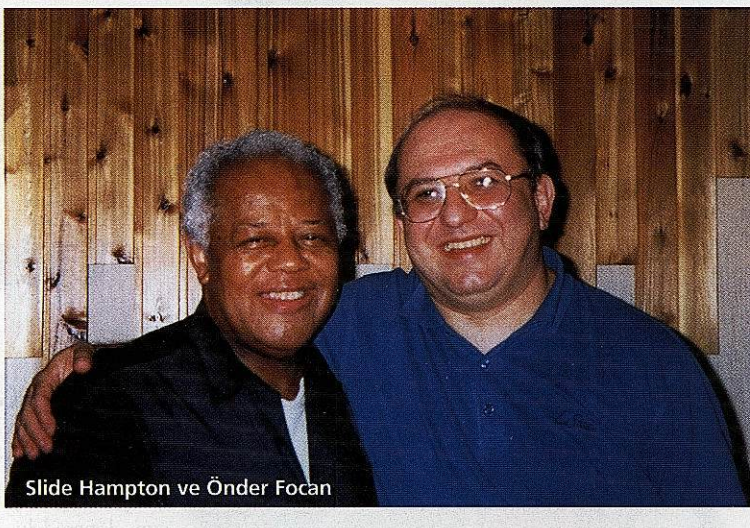
Slide Hampton ve Önder Focan

Sympathteticus'da bir pasaj var, orayı enstrümansız bırakalım, onlar üç ses çok iyi tınlıyor denildi. İki günde kayıt yaptık, bir gün trompetli, bir gün trombonlu parçalar; trompetin olduğu genelde üç sesli parçalar. En sonunda da birgün miksaj ve ertesi gün mastering için vaktimiz oldu. Demin de bahsettim, bu albümler yirmi senenin birikimi sonucu, ilk başladıktan sonraki beş yıl içinde bu kadar albüm yapamazdım, belli bir dönem yapamadıklarımızı, eteğimizdeki taşları döküyoruz. O yüzden böyle bir projenin olması gerektiğini düşünüyordum; bir de birbirini tekrar eden albümler yapmak istemiyorum. Bunda gitaristliğimden çok, yazdığımı ön plana çıkaran bir albüm olsun istedim, bir önceki albümde gitaristliğim ağırlıktaydı. Ama bu albümden sonra, yine gitaristliğim daha ön planda olacak.

Gitarist olarak kendine nerede hissediyorsun?

Gitarda modern mainstream hala geçerli benim için. Ben aslında iki türlü de çalabiliyorum, çok geleneksel, swing döneminin, erken bebop döneminin ya da 1960'lardaki gitar yaklaşımında da çalabiliyorum, hatta bazen çok istersem Avrupa jazz'ı çaldığım da oluyor; bir de biraz daha modern, Mike Stern'vari çalabiliyorum... Tonum biraz daha eskiye döndü, eskiden daha çok efekt falan kullanıyordum, bu ara ifade olarak daha natürel, çıplak bir sese geri dönüyorum. Belki outside çalma durumları söz konusu olabilir; gerçi bu zamandan sonra bunu fazla yapabileceğimi sanmıyorum, hem fazla şansımız da olmuyor bu tarzda çalmak için, ortamın getirdiği bir şey. Onu Sarp [Maden] yapsın, çok güzel götürüyor.

Albümlerinden genelde memnun musun?

Şimdiye kadar yaptığım albümlerin hepsinden bir şekilde memnunum. En az memnun olduğum Erken, o da kayıt sorunlarından dolayı. Repertuar olarak hepsinden memnunum ve son

Ekipman

Gitarlar
Gibson L4CES 1998, Gibson ES175D 1970, Fender Telecaster Thin Line (1972 modelin yeni üretimi; Japon yapımı)

Teller
0.11 flatwound Thomastik-Infeld Jazz Swing; Tele için 0.11 Thomastik-Infeld Jazz Bebop

Pena
D'Andrea 1.5 mm Proplec

Amplifikatörler
Roland Jazz Chorus 120, Polytone Mini-Brute II

Efektler
Boss RV3 Digital Reverb Delay, Zoom 5005 Chorus.

Sibel Köse

The Grand Old Drink of The South
COMFORT
SOUTHERN COMFORT
REG. U.S. PAT. OFF.
The Grand Old Drink of the South
Originated on the Banks of the Mississippi
in New Orleans, Louisiana, U.S.A.
BY SOUTHERN COMFORT COMPANY

Hugh, Doug, Bruce Jazz Dergisi'ni inceliyorlar.

dönem konserlerimizde hepsinden parça kullanıyorum, Jazz Guitar'daki parçalardan bile çaldıklarım oluyor. Sekiz'de de kayıt sorunlarımız olmasına rağmen, ondaki eklektik yapıdan memnunum, bu kayıttan çok fazla parça kullanıyoruz. Bu albüm zaten hala dinleniyor, isteniyor, aranıyor. Yıldızların Altında'yı başka bir anlamda sevdim, Hammond org ve Bill Stewart ile çalmanın keyfi vardı. Aslında her albümün ayrı çizgisi olduğu için, bana eşit anlamda keyifli geliyor. Ama kayıt kalitesi olarak sorarsan, en iyisi son albüm. Bir evvelki de güzeldi, ancak bunun kaydı çok daha oturaklı oldu. Son albüm live-to-two-track değil, miksaj aşaması geçirdi, onun da etkisi olabilir.

Albümleri gerçekleştirme öncesinde ve sırasında neler dikkat ediyorsun?

Albüm yaparken her şeyden önce ana fikri iyi oluşturmak lazım, o tamamen bana bağlı, kendi çalışmamla ilgili, gerçi bunu yaparken benim dışımdaki faktörleri de göz önünde bulundurmak zorundayım. Vokalse kim vokalist olacak? Ortalıkta otuz tane vokalist olup da seçip, beğenip almamız söz konusu değil. Sadece müzikal olarak beğenmek tarafı da değil, onların zamanı uyacak, bu işin zorluğunu onlar da kavrayacak, fedakarlıkta bulunacaklar. Bu kayıttaki üç vokalist arkadaşımız zamanlarını ayırdılar, bu proje için yeni birşeyler öğrenmeye istekli oldular. Etrafta böyle birilerinin olması lazım bir proje düşünürken. Bu proje öncesi onlara danıştım zaten, zaman ayırabilir misiniz diye sordum. Öte yandan, diğer müzisyenlerin ayarlanması bir iş; "davulcu Avrupa'da turda, bilmem kim nerede"lerle uğraşılıyor. Stüdyolara uygun zamanı denk getirmek gerekiyor, sonuçta biz de buradan, dünyanın öbür ucundan kalkıp gidiyoruz. Yalnız Amerika'nın güzel bir tarafı var, herşeyi telefonla halledebiliyorsun, senin ayarladığın saatte stüdyoya gittiğinde, kulaklığından, mikrofona dek herşeyi düzenlenmiş olarak buluyorsun.

Ajlan Büyükburç

Ben burada daha önce stüdyo ve kayıtla ilgili ciddi zorluklar yaşadım, Erken ve Sekiz'de. Sekiz'de çok fazla müzisyen vardı, biri hariç hepsi Türk'tü, ama yine de onların hepsini bir araya getirip organize etmek bir problem oldu. Anımsadığım başka bir kötü deneyim de şu: stüdyolardan birinde çaldık, dört saat geçti, kafamız kazan gibi oldu, "bant formatlanmamış, özür dileriz" denildi iş bitince! Sorunu çözmesi için bir mühendis bulduk, daha çok fusion bilen biri, olabildiğince toparladı. Sekiz'in hiç olmazsa öyle bir şansı oldu.

Biraz başka alanlarla ilgili sorulara geçmek istiyorum: jazz'da klişeler sence ne kadar tehlikeli? Doğaçlamanın özünü yakalamak için gerekli de olsa, örneğin değişik solistlerin sırayla, jam session mantığında çalması fazla kullanılmış bir yaklaşım değil mi?

Klişeler var, ama aslında jazz müzisyeni o klişelerin dinleyiciyi sıkmadığını düşünür. Başında ve sonunda parçanın melodisini hatırlatmak ve arada sololar... Soloların da uzunluğu parçanın formu boyunca olunca herkes mutlu olur, ilave bir takım şeyler yapmaya gerek kalmaz. Bunların farklı yöntemleri bir konuşma, bir anlaşmayla çözülecek şeyler aslında. Bazen baştan sona doğaçlama çalıp, en sonunda melodiye atıfta bulunma gibi şeyler söz konusu oluyor. Geçenlerde öyle bir albüm de dinledim, en sonuna kadar hangi parça olduğu anlamadan dinliyorsun ve en sonunda saksofoncu melodiyi çalınca anlıyorsun. Soloları parça parça bölmek var, Jacky Terrasson mesela formu tümüyle değiştiriyor, melodik hattı bambaşka ölçü sayısı olan bir forma yayıyor. Yani belki bunlar da bir fikir. Ama jazz'da klişe varsa, cümlelemedeki klişelerin bence insanları rahatsız etmesi lazım. O klişeyi yenmek için de iç etkileşimi olan, birbirini dinleyen grupların çalması gerekiyor, yavaş yavaş bunu fark ettiler aslında insanlar, onun peşinde koşuyorlar. Melodik hatlardaki klişe daha sıkıntılı diye düşünüyorum.

Dinleyicilerle her fırsatta buluşmayı seven bir müzisyensin. Uluslararası festivallerle bağlantılarından bahseder misin?

Finlandiya Pori Jazz'ın yöneticisinin gelip beni burada dinlemesinden sonra ortaya çıkan birşey. Poriginal adında neredeyse tamamen New Orleans jazz çalan grup var onlarla çalıyorum, fusion'cılarla, bebop'çılarla çalıyorum, çok değişik yani. Çok hoşlanıyorum aslında bundan; müzikal olarak bir şeyler öğrenmiş de oluyorum, tecrübe kazanıyorum. Bir sürü insanla tanışmış olduğum için onların başka bir zamanda başka bir yerde yaptıkları işlere de katılma şansı

Katılmış Olduğu Uluslararası Festivaller;

(1998) 8.Zagreb Jazz Festivali, Hırvatistan
(1998) 33.Pori Jazz Festivali, Finlandiya
(1997) Zagrep BP Jazz Festivali, Hırvatistan
(1997) 4.Müzikorama Bodrum, Türkiye
(1997) 32.Pori Jazz Festivali, Finlandiya
(1997) Midem '97 "Guitar Night" Cannes, Fransa
(1996) 2.Eskişehir Uluslararası Müzik Festivali, Türkiye
(1996) 31.Pori Jazz Festivali, Finlandiya
(1996) 3.Istanbul Uluslararası Jazz Festivali, Türkiye
(1996) 9.YKB Uluslararası Gençlik Festivali, Türkiye
(1995) 30.Pori Jazz Festivali, Finlandiya
(1995) 2.Kuşadası Uluslararası Jazz Festivali, Türkiye
(1995) 34.Bursa Uluslararası Kültür & Sanat Festivali
(1994) 4.Akbank Uluslararası Jazz Festivali, Türkiye
(1987) 1.Bursa Uluslararası Jazz Festivali, Türkiye
(1985) 13.Istanbul Festivali, Türkiye
(1985) Bilsak 1.Uluslararası Jazz Festivali, Türkiye

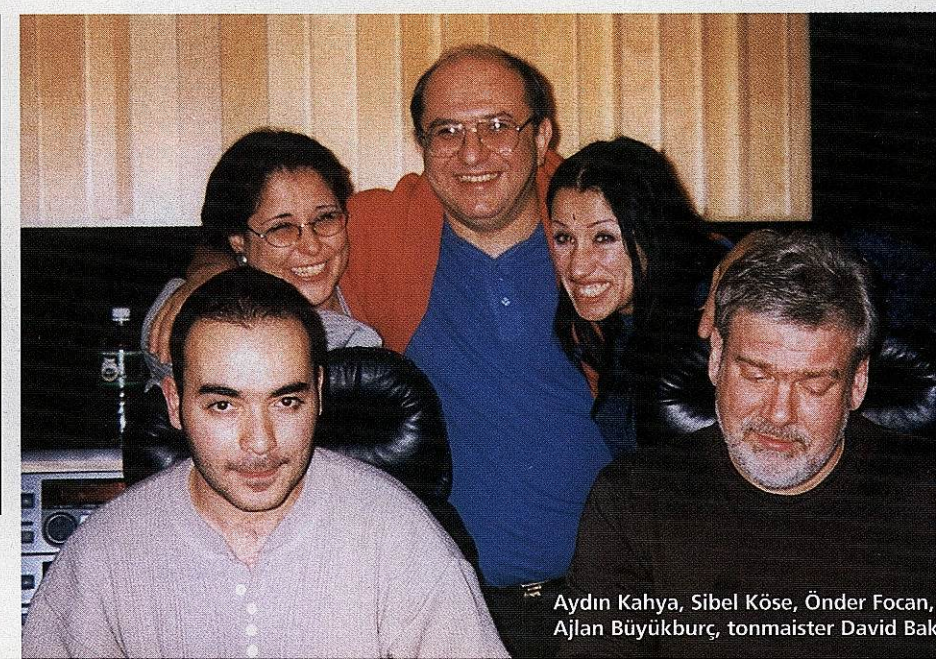

Aydın Kahya, Sibel Köse, Önder Focan, Ajlan Büyükburç, tonmaister David Bak

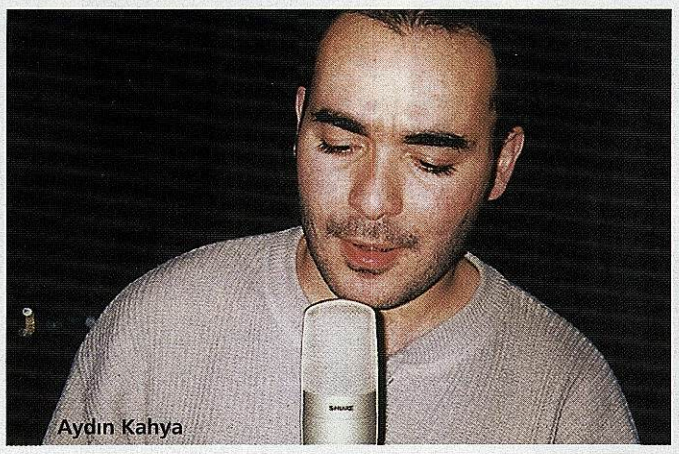
Aydın Kahya

doğuyor. İsmim telaffuz ediliyor oluyor. İşin normali bu aslında. Bunlar bağlantı meselesi, ama uğraşmak lazım.

Türkiye'de jazz'ın durumuyla dünyadaki gelişmeleri karşılaştırdığında ne görüyorsun?

Türkiye'de jazz geriliyor, festival konserlerinin dolu olması jazz'ın ileride olduğunu göstermiyor açıkçası. Dünyada çok fazla jazz müzisyeni var ve onların çok fazla üretimi var. Bu bombardımanda talebe ulaşma sıkıntısı doğuyor. Bu sefer de insanlar neyi alacak, neyi dinleyecek, bununla ilgili sorunlar oluyor. O zaman da işin içine pazarlama giriyor, dinleyiciler de adı bilinen, fazla kafa yormadan emin olabileceği isimlere yöneliyor. Türkiye'de jazz'ın ticari boyutundan çok kültürel boyutu önemli. Bizim plak şirketleri için çok fazla önemli değil jazz albümü çıkmış olması. Verve için Roy Hargrove neyse, İmer Demirer'in de burada öyle olması lazım, böyle bir ismin tanıtımının ele alınıyor, yurt dışı festivallerle işin zenginleştiriliyor olması lazım. Türkiye'de prodüksiyon yapan firmaların iki tür yaklaşımı var: (gülerek) birincisi hiç ilgilenmemek, ikincisi "Türkiye'nin düzgün şeylere ihtiyacı var buna bütçe ayıralım" düşüncesi. Yapmakla birlikte, yeteri kadar enerji harcamıyor şirketler kayıt sonrası, ticari boyut genişletilmeye çalışılmıyor. Jazz onar tane küçük birim olarak algılanıyor, oysa şirket için öbür taraftan tek başına yüz getiren jazz dışında bir iş var örneğin, enerji oraya aktarılıyor. Türkiye'nin eksiği bağımsız küçük şirketler, dünyada da böyle gidiyor, örneğin Herbie Hancock da kendi şirketini kurdu. Çünkü, büyük firmanın başka işler arasında jazz'la ilgilenememe gibi sorunu olduğu için, sadece jazz'la uğraşan firmalara ihtiyaç var. Bu eksiği ise jazz'ı kültürel boyutuyla ele alan basın dolduruyor, yazılı basın dünyanın hiç bir yerinde olmayacak kadar destekliyor, bu bir gerçek. Günlük gazetelerde Türkiye'nin ak sayfası olarak görülüp tanıtılıyor jazz... Bir de konserler desteklenirse daha iyi olur.

Türkiye'den jazz ihraç edilebilir mi?

Amerika'ya göre tabii çok daha zor. Bir de şöyle bir sorun var, herkesi de memnun edemiyorsun. Bir bakış "jazz demek standard demek, benim dinleyicim tutucudur" diyor, Avrupa'da bir şehrin festivali için söylüyorum bunu örneğin. Öte yandan "canım 1940 senesinden beri Amerikalılar bunun en iyisini çalmış, hatta Avrupalılar çalıyor, hatta Fransızlar çalıyor, hatta Almanlar çalıyor! Senin Anadolu bozkırlarından gelip de ne haddine bunu çalmak, sen o zaman Türk gibi çal" zorlaması oluyor. İkisi de hem doğru, hem yanlış. Yurtdışına pazarlamayı düşündüğün zaman, gerçi hedef kitleye göre değişebilir, ama ilke olarak standard jazz benzer bir şeyi satmamak daha uygun. Buna karşılık, ne güzel Türkiye'de herkes Yıldızların Altında'yı seviyor, dinliyor, bunu biraz uyarlarsak, Türk de kokuyor bütün dünya dinler... Belki de dinlemez, bilmiyorum. Jazz deyince bazı insanların kafasında da belli kalıplar var. Demin söylediğim yaklaşım, Almanya için duyduğum bir şeydir. Bu Almanların Türkleri fazla tanımamasından kaynaklanıyor, Türk deyince kırsal kökenli, varoşlarda oturan, kırın üstüne sanayide çalışan insanlar düşünüyorlar. Türkiye'nin ayrıca kendini tanıtma mantığında, "biz köklü bir kültüre sahibiz, halk kültürü, Osmanlı saray kültürü olsun, ben dünyada Türkiye'yi tanıtacaksam bunları tanıtırım" deniyor. Turizm Bakanlığı'nın posterleri vardır, kahve dağıtan kahveci güzeli, Silifke ekibi benzeri. Bir dönem nasıl olmuşsa olmuş harika çocuklar dönemiyle çağdaş sanatı icra eden insanlar yetiştirilip, tanıtmaya katkı yapılmış. Onlar desteği kendi bileklerinin gücünden alıyor aslında, buradaki hocası tavsiye ediyor, gidiyor, orada ünleniyor ve saire. Türkiye çağdaş sanatı yapan insanları da ortaya koymalı, dünya piyasasına yollamalı, yani Hırvatistan'ın anadan doğma müziği jazz mı ki Hırvatistan Boiler grubunu Türkiye'ye yolluyor? Almanya, ki bence sosyal yapısı olarak jazz'a ters düşen bir yerdir, Goethe Enstitüsü aracılığıyla, herkesin Alman pasaportlu olması koşuluyla gruplarını yolluyor dünyaya. Yalnızca geleneksel öğelerle çıkmasak yola tanıtımda, ki bunlar gerçekten lazım, yüzyıllardır süregelen güzel şeyler... Ama 1999 yılında da Türkiye'de çağdaş sanatı yapan insanlar var, çağdaş olarak bilgisayarı, interneti kullanan insanlar olduğu gibi. Çağdaş mimarlar olduğu gibi... Sinan'ın camii çok önemlidir, ama Dalokay'ın İslamabad'daki camii de çok önemlidir. (Gülerek) Türkiye yalnız bir alanda çok titiz bu çağdaşlık konusunda: futbolda çağdaşlık. "Bana ne abi, geleneksel güreşim var Mattheus'la güreşirim" demiyor, onun karşısına Hakan'ı çıkartıyor. Geçmişimiz zayıf olsa hakikaten daha kolay olacak bu iş, birikimimiz gözardı edilebilecek gibi değil, ama onun varlığından dolayı başka bir şeyi reddetmek gerekmez. Zaten ilginçtir bu ayrı alanlarda üretim yapanların birbirine saygısı vardır da dışarıdan seyredenler farkında değildir.

Çeşitli etkinliklerde birlikte çalmış olduğu müzisyenler;

Sid Jacops	David Friesen
Scott Hamilton	Grady Tate
Bill Stewart	Sam Yahel
Kenny Barron	John Nugent
Michael Mossman	Jyrki Kangas
Gary Smulyan	Mack Goldsbury
Ralph Moore	Ernst Bier
Carlos Benavent	Stefan Weeke
Avery Sharp	Ron McClure
Aaron Scott	Tom Hubbard
Lewis Nash	Jerry Byrd
Christian McBride	Dwayne Burno
Al Foster	Brian Lynch
Roy Hargrove	George Gray
Vitali Samharadze	Marcus McLaurine
Niels Lan Doky	Marian Petrescu
Ted Curson	Judy Farrow

1989-1990 yılları arasında 3 Türk filminin de müziklerini yapmıştır:

Üçüncü Göz (Orhan Oğuz, 1989)
Melodram (İrfan Tözüm 1989)
Bütün Kapılar Kapalıydı (Memduh Ün 1990)

Vocalists ekibi, trompetçi Brian Lynch hariç, kayıt sonrası.

R:O:P:

Cem Aksel

Okur anketleri sonucunda Türkiye'nin en iyi ikinci jazz davulcusu seçilen Cem Aksel'e "Jazz"ca bir zoom yaptık... Son olarak Mahmut Yalay'ın Boyoz adlı projesinde gündeme gelen Cem Aksel'le "mekanında", yani Jazz Café'de konuştuk.

Ayşe Emengen

- Davulun yanısıra, birçok enstrümanı ustalıkla çaldığınızı söylerler...

Sadece gitar çalıyorum. Her türlü enstrümana oldukça meraklıyım tabii. Trompet desen, piyano desen hemen atlarım çalmak için ama usta falan değilim. Gitar, davulla aşağı yukarı aynı zamanlarda çalmaya başladığım bir enstrüman. Hatta bir ara, Berklee'ye gidip gitar okumayı istiyordum.

- Neden gitmediniz?

Bir enstrümanla uğraşıp, onun zorluğunu öğrendikten sonra ikinci bir enstrümana ciddi olarak eğilmek çok zor geldi. İki enstrümanı birlikte götüremezdim. Bu yüzden gitar daha amatörce kaldı.

- Swiss Jazz School'a gidip, yarım bıraktığınız biliyorum.

83'te gidip imtahanına girmiştim ama hiç devam edemedim. Çünkü paralı bir okuldu. Belki de iyi oldu, çünkü o zamanlar iyi görünse de çok ciddiye alınması gereken bir okul değildi, kurs gibiydi.

- Berklee'ye gitmeyi hiç denemediniz mi?

Hayır ama jazz ile ilgili bir şey yapılacaksa, Amerika'ya gitmek en doğrusu.

- Biraz daha gerilere dönersek, davula nasıl başladınız?

İlkokul dördüncü sınıfa kadarki dönem hayatımın en güzel dönemiydi. Ankara'da oturuyorduk o zaman. Sonra beşinci sınıfa başlarken İstanbul'a taşındık. Tabii, arkadaşlar kaybolunca ben psikolojik olarak bir çöküntüye uğradım.Yalnız, evden çıkmayan bir tiptim. O sıralarda, radyoda jazz programları dinlemeye başladım. Ortaokul ikiye kadar devam etti bu, kendi kendine bir beğeni gelişti. Küçükken de bir şeylere vurup ses çıkarmaya meraklı olduğumu söylüyor ailem, bir de beni jazz'la uyuturlarmış. Sonra liseler arası müzik yarışmalarına katıldık ve herşey çok çabuk gelişti. Profesyonelleştiğim zaman, piyasada çok az müzisyen vardı. İlkin Deniz'le tanışıyorduk. Bir de beraber çaldığımız gitarcı Tahsin (Endersoy) vardı. Tahsin, Bodrum'da Emin hocayla (Fındıkoğlu) tanıştı. Gelince de, burada beraber çalmaya başladık. Daha doğrusu, Emin hoca bize "döve döve" nasıl çalmamız gerektiğini gösteriyordu. Oridan bayağı bir şey öğrendik. 88'de de Gürol'la tanıştık. Sonrası malum.

- Sizi takip edip, dinleyen bir çok kişi, herkesle çaldığınızı ama bir türlü tek başına bir şey yapmadığınızı söylüyor.

Sırf benim için değil, bir sürü insan için söylüyorlar bunu. Ben de birçoğuna birşeyler yapmasını söylüyorum.

- Peki birgün yaparsanız, nasıl bir müzik olacak bu?

Şu anda da beni heyecanlandıran şeyler var. Örneğin, İdil Biret bir Bartok yorumlamıştı, bu bende bir Bartok takıntısı başlattı. Örneğin Bartok'un ikinci piyano konçertosunun ikinci bölümünün yaylı tınılarını alıp, onun üzerine başka bir kurguyla farklı bir şey yapmak gibi bir fikrim var. Ama bu konu benim müzik bilgim ve donanımımı aşıyor, açıkcası. Başka birilerinin yardım etmesi lazım. Bu durumda, benim rolüm prodüktörlük oluyor, aslında.

- Belki de birşeyler çıkar...

Belli de olmaz. Ama beni tatmin etmeden, sırf şanımız yürüsün, medyada yerimiz olsun, mankenlerle çıkalım, buradan üç beş özel öğrenci gelir de yolumu bulurum, diye albüm yapmak gibi bir düşüncem yok. Ama, en basitinden bir sürü avantajımız olurdu; Almanya'ya vize almakta ya da sponsor bulmakta sıkıntı çekmezdik. Ama sırf bunun için de müziği satmak olmaz.

- Popçularla çalmanın size paranın dışında getirdiği birşey var mı?

Pop dünyası malum. Orada müzik değil, satış var. Çoğu plakçısına para kazandıran kişiler. Ama uzun süre çaldığımda hoşuma da gitmiyor değil, çünkü en iyi tesisatla çalıyorsun, bunun da belli avantajları var.

- İyi bir müzisyen, aynı zamanda müziğini pazarlayan iyi bir ticaret adamı olabilir mi? Yoksa sadece müziğini yapıp, gerisine karışmamalı mı?

İşin "işadamlığı" kısmını parasızlıktan mecburen yapanlar var. Ayrıca, başkalarına güvenmedikleri için de herşeyi üstlenenler olabilir. Ama, şunu söyleyebilirim. Keşke "Bas Şarkıları" için bütün bu işlerle ilgilenen biri olsaydı da, biz de sadece prova yapıp çalabilseydik. Bazen oluyor ama Türkiye'de en zor şey organizasyon. Yurtdışında bir gazeteciye sormuşlar, Türkiye nasıl görünüyor diye. "Aynen bir timarhane gibi" demiş, niye diye sorduklarında, adam "Deliler organize olamaz." cevabını vermiş.

- Solo çalışmamanızın sebeplerinden biri de bu mu?

Bunun da payı vardır, çünkü ne gerçekten iyi bir tonmaistere ne de iyi bir prodüktöre rastladım. Yaptığım şeyin iyi kaydedilmesini isterim. Ayrıca, Bülent'le (Ortaçgil) çalışmak beni tatmin ediyor. Ama, gitar çalmak isterdim. Aslında besteci değilim, öyle bir kulağım yok açıkcası.

- "Bas Şarkıları"nın bestelenme aşamasında herhangi bir katkınız olmuyor mu?

Beste olarak değil, ama düzenleme olarak herkesin bir katkısı oluyor tabii.

- Serdar Ateşer'in son albümünde ko-prodüktörlük yapmıştınız. Avdet Seyri'nden beklentiniz neydi?

Türkiye'de benim de dinleyebileceğim bir müzik olsa da, ben de gidip dinleyebilsem diyorum. Dergileri bir açıyorsun, en az yirmibeş tane jazzkulübünden bahsediliyor. Bunların hiçbirinin jazz'la alakası yok. Hepsi hafif, neşeli, ticari şeyler. Bunlar beni kesmiyor. Ben de madem böyle birşey bulamıyoruz, bari biz yapalım, bu adamları destekleyelim diyorum. Şanssızlık şu, bunların hepsinde ben çaldığım için, gidip canlı dinleme olanağım kalmıyor. Bir Çarşamba da gidip Bülent Ortaçgil'i dinleyeyim diyemiyorum, bu çok üzücü...

- Avdet Seyri'ndeki bazı parçalarda, sizin de besteci olarak isminiz geçiyordu.

Bu parçaların çoğu stüdyoda üretilmiş şeyler. Çeşitli parçaların birleştirilmesinden oluşuyor. Serdar da başlarken, şu isimde bir parça yapayım, diye başlamıyor. Bir tane bas riff'i bulmuş diyelim, ben şöyle bir gitar çalalım diyorum, başka biri de gelip müdahale ediyor. Hepsi birikince, Serdar böyle bir anlayış buluyor. Örneğin, jazz'cılar albüm yaparlar, son parça da emprovize olur. On dakika çalarlar, hiç birşey belli değildir.

Dolayısıyla parça ismi konduğunda, besteci olarak herkesin adı yazılır.

- Mahmut Yalay'la yaptığınız son çalışma Boyoz, size keyif verdi mi?

Ben free jazz'dan hoşlanıyorum. Eskiden çok hoşlanmazdım, ama son üç beş senedir avantgarde jazz çok ilgimi çekiyor. Gerçi, her dakika dinlenmesi için tavsiye edebileceğim birşey değil, başka bir kafada olmak lazım. Albümü beğeniyorum, Mahmut'un düşünce tarzını da severim ve böyle bir şeyi Türkiye'de yapmak gerçekten zor. Takdir ediyorum.

- Bu tür projelerde yer almaya devam edecek misiniz?

Bu Mahmut'ların projesiydi, bana çalmak ister misin diye sordular ve ben de kabul ettim. Bütün dünyada bu böyle değil midir? Jazz müzisyenleri hep birbirleriyle çalar. Mesela, Lodos'ta ilk ben çalmıştım, sonra vaktim yetmediği için Ateş (Tezer) geldi. Asyaminör'de de ilk ben çalmıştım. Avrupa turnesine çıkıp, üç demo parça kaydetmiştik. Ama onlar Ankaralı ve Ankara'ya nasıl sürekli gidip gelebilirdim ki...

- Bir de Çağlayan Yıldız, Oğuz Büyükberber, Mike Wilkens ve sizden kurulu olduğu rivayet edilen "Dirt" projesi var...

Medyayı sarsan grup; "Dirt"... Alt tarafı yarım saatlik bir prova yaptık, fotoğraflar falan çekildi ve bir de baktım ki, medyanın altını üstüne getirmişiz. Medyanın müzisyenlere yansıyan böyle kötü bir yanı var. Örneğin, sırf İstanbul Festivali'nde çalabilmek için kurulan gruplar biliyorum. Amaç ne diye sorduğumda, prestij olduğunu söylüyorlar. Senede bir gün çalabilmek için grup kurulur mu? Ben bir grup kuracaksam, haftanın üç günü grubumla çalabilmeliyim.

- İyi bir müzisyen olabilmek için "yememek ve içmemek", yani sadece müzikle yaşamak mı gerekiyor? Siz böyle bir izlenim bırakıyorsunuz...

Ben sadece, müzikle yaşamayı seviyorum. Mesela, buraya gelip müzik dinlemek ve sırf bu konuyla ilgilenmek benim hoşuma gidiyor. Müzik için, benim hobim de denebilir. Profesyonel müzis-

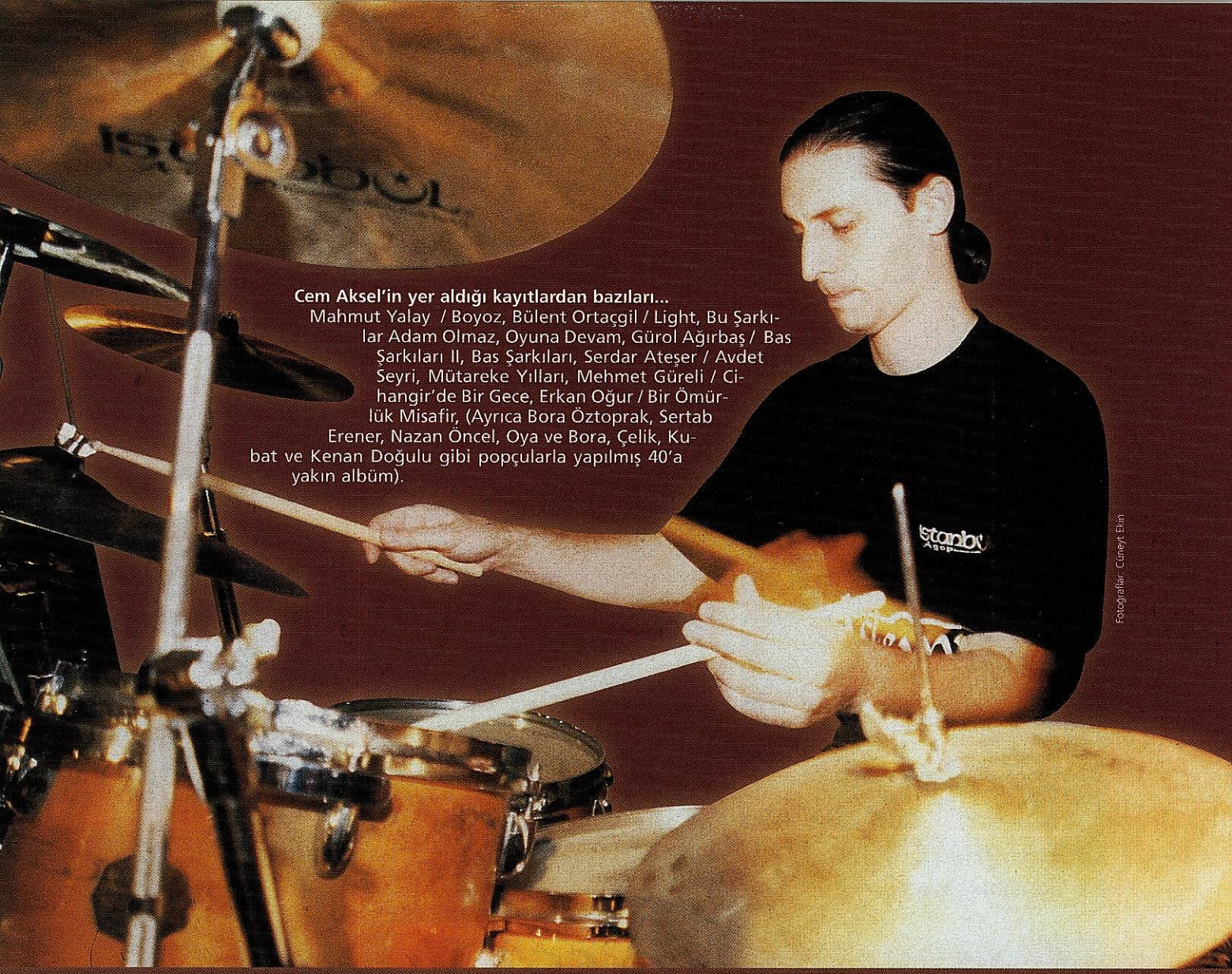

Cem Aksel'in yer aldığı kayıtlardan bazıları...
Mahmut Yalay / Boyoz, Bülent Ortaçgil / Light, Bu Şarkılar Adam Olmaz, Oyuna Devam, Gürol Ağırbaş / Bas Şarkıları II, Bas Şarkıları, Serdar Ateşer / Avdet Seyri, Mütareke Yılları, Mehmet Güreli / Cihangir'de Bir Gece, Erkan Oğur / Bir Ömürlük Misafir, (Ayrıca Bora Öztoprak, Sertab Erener, Nazan Öncel, Oya ve Bora, Çelik, Kubat ve Kenan Doğulu gibi popçularla yapılmış 40'a yakın albüm).

Fotoğraflar: Cüneyt Ekin

yenim, ama böyle olup hiç müzik dinlemeyen tipler de var. Bana, profesyonel müzisyen olmasaydım da, iyi bir müzik dinleyicisi olurdum gibi geliyor. Gitar da hobim. Bunun dışında, ben de herkesin yaptığı şeyleri yapıyorum. Ama müzik üzerinde iyi bir hakimiyet kurabilmek için, gerçekten kapanıp çalışmak gerekiyor. Benim çalışmamın günde en az dört saatlik bir etüd, antreman kısmı var. Virtüözite sağlamak için bunu yapmak gerekiyor. Gerçi, bu da benim bir hobim. Yani daha iyi davul çalabileyim diye çalışmıyorum. Bunu yapmak hoşuma gidiyor.

- Bülent Ortaçgil'le çalmaktan sıkılmadınız mı?

Güzel bir soru, çünkü Bülent'in müziği davula adapte edilebilmesi çok zor bir müzik. Aslında tüm enstrümanlara adapte etmek zor. Bunun da tek sebebi -bunu herkes bilmeyebilir- Bülent albüm çalışmaları sırasında, tek gitarıyla şarkıyı söyleyip, kaydediyor ve bize veriyor. Bir dinliyorum ki şarkının herşeyi tamam, üzerine hiç birşey koymaya gerek yok. Bülent'in besteciliği, sözleri ve söyleyiş şekli dışında inanılmaz bir akustik gitar kompozisyon yeteneği var. Hakikaten, gitara yeni başlayanların kolaylıkla çalamayacağı zorlukta şeyler. Kendince özel pozisyonlar, tınılar buluyor. Dolayısıyla, bunun üzerine birşey eklemek çok zor. Bunun için çok az nota çalmak zorundasın. Diyelim ki, birşey beni çok heyecanlandırdı, tam anlamıyla gaza geldim ve vurmak istiyorum davula, çok dikkatli olmak zorundayım. Biraz overdose çalsan müziği öldürebilirsin.

- Yani, orada tam anlamıyla bir eşlikçisiniz ve istediğiniz doğaçlamaları yapamamak zaman zaman sizi sıkıyor.

Şundan emin ol, benim sıkıldığım o anlarda bütün grup sıkılmıştır. Zaten konuşuruz, şu parçayı ne kötü çaldık değil mi, deriz birbirimize. Bunda kabahat bende, ya da onda değil. Dediğim gibi biraz jazzy bir durum var, Bülent'te. Bir pop grubu olmadığımız için, sahneye çıktığımızda her zaman aynı performansı göstereceğiz diye birşey yok. Bir de sözlü parçalara eşlik etmenin şöyle bir sıkıntısı var. Şarkı formüledir; bir A bölümü vardır, bir söz söylenir, B bölümü de nakarattır. Sonra tekrar A bölümüne gelindiği zaman, aynı melodi başka sözlerle söylenir. Üçüncü kuplede, dördüncü kuplede ayrı şeyler anlatılır. Ama, bir müzisyen için o bölümler hep aynıdır. Jazz'da böyle birşey yok, bir başladığında emprovize bir biçimde sürekli ilerliyorsun. Sözlü şarkı büyük bir disiplin istiyor ve ben bunu öğrendim, Bülent'ten. Bir müzisyen hiç nota değiştirmeden, saatlerce aynı şeyi çalabilmeli.

- Verdiğiniz konserlerden en keyif aldığınız hangisi?

Son zamanlarda en keyif aldığım, Gürol ve Baki Duyarlar ile birlikte çaldığımız trio. Bununla ilgili bir albüm de yapmak istiyoruz. Çaldığımız kulüplerde yaptığımız canlı kayıtlar var. Ama biraz daha bekleyeceğiz, çünkü giderek daha iyi çalıyoruz. Katıksız bir jazz grubuyuz. Bülent'le Bursa'da verdiğimiz konser de iyiydi, ses tesisatından dolayı.

- En acı çektiğiniz hangisiydi?

Bülent'le AKM'de verdiğimiz konser. Ertesi gün saçlarım beyazlamıştı. Tamamiyle tesisatçıların kabahatiydi.

- En etkilendiğiniz müzisyenler?

Gürol, Bülent...Yani beraber çaldığım bütün müzisyenlerden etkilendim. Yurtdışında da herkesin bildiği şeyler; Miles Davis severim, piyanist Bill Evans en büyük hastalığımdır. Gitarcı Pat Martino'yu çok severim. Bill Frisell ve New York'un Yahudi cemaatine mensup avantgarde davulcu Joey Baron.

- Türkiye'deki jazz size ne ifade ediyor?

Şöyle kabaca bir şey söylemek istiyorum, jazz dünyasıyla ilgili. Menejerler, bir sürü festival, jazz fotoğrafları sergileri, jazz konulu resim sergileri açanlar var. Her türlü plak bulunabiliyor, bir de müzisyenler var. Dolayısıyla bu işlerde para var, yani insanlar belli bir yatırım yapıyorlar.Ama bunların hiçbiri Türkiye'deki jazz müzisyenlerine yansımıyor. Yani Türkiye'de jazz çalarak geçimini sağlayan hiçbir müzisyen yok. Ama jazz fotoğrafçısı, jazz düzenlemecisi olarak para kazanan çok. Tüm bunlar da Türkiye'de jazz gelişiyor anlamına gelmiyor. Önce müzisyenin gelişmesi lazım.

- Jazz müzisyenlerine yeterince sahip çıkılmadığını düşünüyorsunuz...

Bir de şöyle bir şey var, Avrupa'da adamlar kendi müzisyenlerini tutarlar. Türkiye'de de tam tersi, kendi müzisyenine değil yabancı değerlere sahip çıkarlar. Butch Morris de böyle bir tiptir, örneğin. Mesela, bir kulüp açılır, önce yabancı müzisyenler gelir. Türkler ise, boş kalındığında ucuz işgücü olarak görülür. Aslında bu çok da tuhaf değil, çünkü az müzisyen var. Şöyle bir eleştiri yapayım; Türkiye'deki jazz festivalleri sayısı kadar bile jazz müzisyeni olmayabilir. Ya da jazz fotoğrafçıları kadar müzisyen bile yoktur, yani jazz'la eğlenen kitle jazz müzisyeni sayısından fazladır. Dolayısıyla, kendi adıma konuştuğumda, Türkiye'de jazz'dan bahsetmenin çok da gereği olmadığını düşünüyorum.

Sony Music

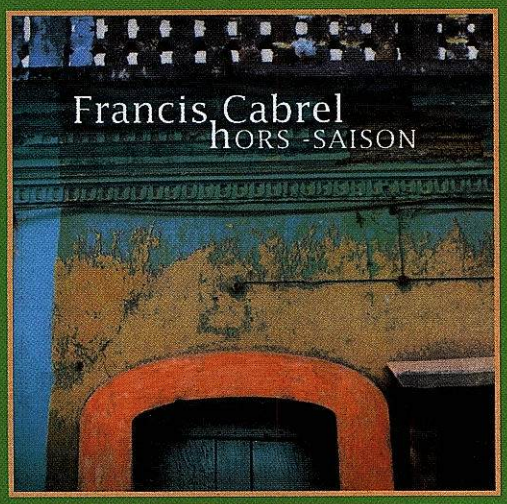

FRANCIS CABREL
Hors - Saison

BRANFORD MARSALIS QUARTET
Requiem

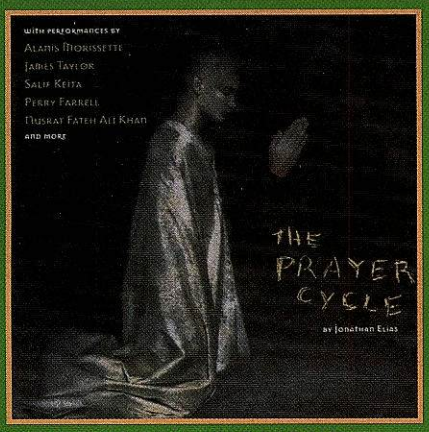

THE PRAYER CYCLE
Jonathan Elias

GATO BARBIERI
Che Corazón

KASSAV
20th Anniversary - Best Of

TEKAMELI
Ida Y Vuelta

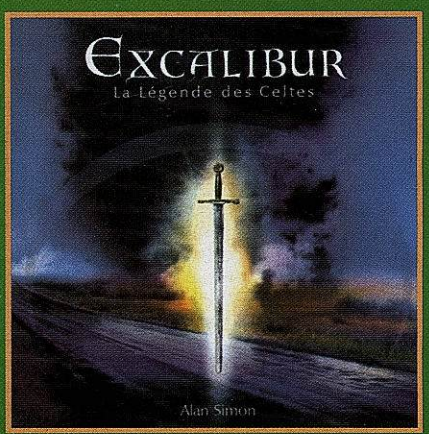

ALAN SIMON
Excalibur La Légende des Celtes

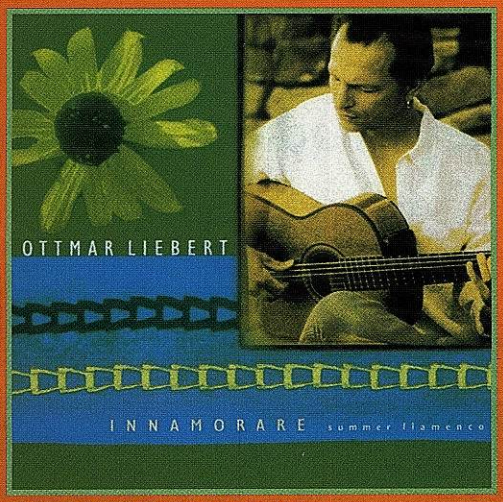

OTTMAR LIEBERT
Innamorare - Summer Flamenco

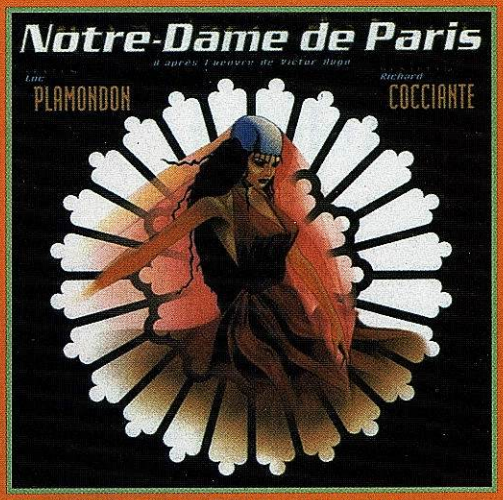

NOTRE–DAME DE PARIS

THE NEVILLE BROTHERS
Valeace

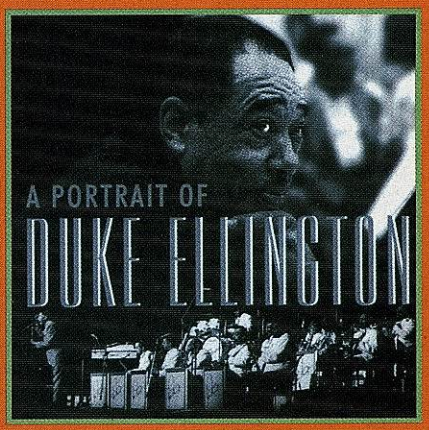

DUKE ELLINGTON
A Portrait Of Duke Ellington

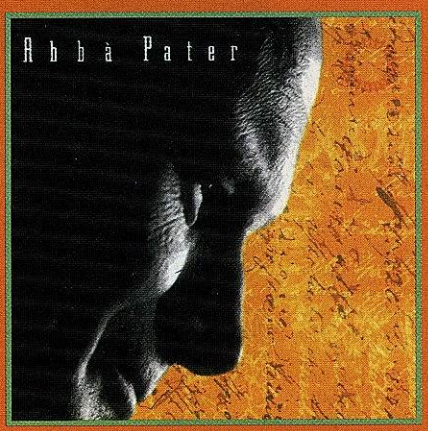

POPE II JOHN PAUL
Abbà Pater

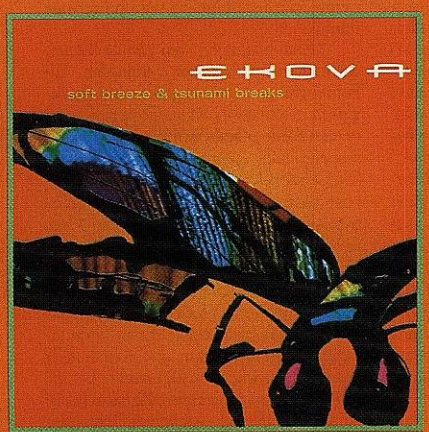

EKOVA
Soft Breeze & Tsunami Breaks

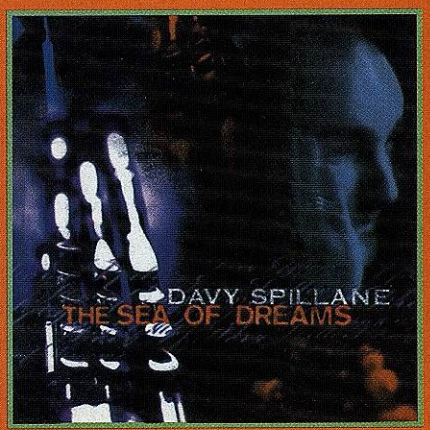

DAVY SPILLANE
The Sea Of Dreams

Sony Music

RÖP!

Ruhunu Trompete üfleyen adamın izinde,

İmer Demirer

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

"Bu nasıl ses hanımefendi?"

Genç trompetçi Bodrum'da beraber çalışacağı jazz şarkıcısı hanıma telefondaki ilk tanışmalarında böyle hitap etmişti. 1986 yılının bir yaz günü ilk defa bir araya geldiler. Genetik olarak kızın sesinin güzelliğinin şaşılacak bir tarafı yoktu, hem annesi hem babası şarkıcı idi ve Türk müzik dünyası onları çok iyi tanıyordu ama genç trompetçi ilk defa bir vokalist ile çalışacaktı ve o gün uzun uzun sahne düzeni hakkında konuştular. O an farketmediler ama artık beraber yaşayacakları bir hayatın düzenini de konuşmaya başlamışlardı. Bodrum'daki iş bitti herkes evlerine döndü, fakat İstanbul'da da görüşmeye devam ettiler. Bir festival sırasında yaşanan 10 gün ayrılık ise hayat beraberliğini getirdi. İmer Demirer, İlham Gencer ve Ayten Alpman'ın kızları Ayşe Gencer ile evlendi.

"Benim için her yeni gün Ayşe ile doğuyor. O şu sıralarda Hilton'da çalışıyor. Beraber de çalıştığımız oluyor. Karı koca sahneyi paylaşmak zor. Ben sahnede Ayşe'yi eşim olarak değil bir müzisyen olarak görürüm. Bence Ayşe çok iyi bir jazz standartçısı. Sürekli olarak birbirimize daha çok müzik dinlememiz gerektiğini söylüyoruz. Müzikte herşeyi dinlemek ve anlamak lazım".

İmer Demirer'i herkes tanır ve sever. Onun hakkında olumsuz tek bir söze rastlamazsınız. Geçtiğimiz kasım ayında rahmetli Erol Pekcan'ı anma gecesinde onu dinledim. Her türlü formatta aynı rahatlıkla idi. Big band, quartet, solo, aklınıza ne gelirse. Ve birgün geldi onu daha yakından tanımak üzere evinin kapısını çaldım.

İçeri girdiğim an hayal kırıklığına uğradım. Salonda müzik namına hiç birşey yoktu. Ama yanıldığımı İmer'in çalışma odasına girdiğimde anladım. Küçücük bir odaya İmer, yılların birikimi bir jazz dünyasını sığdırmıştı.

Duvarlar çeşitli jazz festivallerinin ve konserlerinin posterleri ile dolu idi. Jazz fotoğrafçısı dostumuz Aykut Uslutekin'in çekmiş olduğu güzel bir İmer Demirer resmi tüm bu kompozisyonun merkezinde parlıyordu. Sonra rafları dolduran sıra sıra makaralı kasetler gözüme çarptı. Yerde bir çarşafın içine bohça yapılmış yüzlerce kaset ve bütün bunları kucaklayan eski bir makaralı teyp odayı süslüyordu.

"Digital ses sevmiyorum, makaralı teypin analog sesini dinliyorum."

İstanbul Hi-Fi kulübündeki sevgili dostlarımın kulaklarını çınlattım ve aramıza mutlaka katılması gereken bir yeni dost bulduğumu anladım. Etrafı incelemeye devam ettim.

Odadaki aletler çok eski idi, Türkiye'de imal edilmiş Beta speaker'ların bir zamanlar babasının dükkanında kullanıldığını söyledi. Sealed box tipi, bir arıza yüzünden speaker kablosu ön sürücünün yanından içeri giriyor, dehşete düştüm, onları dikkatle incelediğimi görünce konuştu:

"Elektronik ve elektronik aletlere meraklıyım ama hiç önem vermedim. Bazı dikkat ettiğim şeyler var. Bakın manyetik kasetler her zaman tahta rafların üzerinde saklanmalıdır. Metal onları bozabilir. Kayıdın kalitesi beni çok etkilemiyor, sesi duymak bana yetiyor. Şu an dinlediğimiz şey bir eski kayıt, ama benim için çok önemli tarafı eski bir hatıra olması, bas tiz çok önemli değil."

Önem vermedim diyor ama KEF Coda 8 speakerlerini bir Kornet alabilmak için satmak zorunda kalmasını anlatırken neredeyse gözleri doldu. Ben de "Kef" dinlerim dedim. Coda serisinin yeni modellerinin çıktığını öğrenince gözleri parladı. Kendi yapmış olduğu equaliser eski bir kasetli teype yaslanmış hurdacıyı bekliyordu. Sonra bunun evdeki "esas oğlan" kasetli teyp olduğunu öğrendim. İmer'in Hi-Fi kulübe katılması düşüncesini yeniden gözden geçirmeye karar verdim.

Tavandan sarkan hafif bir avizenin etrafı nota kağıtları ile sarılarak abajur haline sokulmuştu. Odaya girdiğim sırada çalan Miles Davis bitti, Chet Baker'ın makarası takıldı, üstünü okudum, "Nightbird" yazıyordu. Flugelhorn'un sesi odayı doldurdu.

"Bilirsiniz, Chet'in dişleri bir kavgada kırılmıştı. Bir trompetçi olarak onun çekmiş olabileceği sıkıntıyı çok iyi hissettim. Allah korusun. Hayır dişleri kırıldığı için flugelhorn çalmadı. Bir trompetçi için flugelhorn güzel bir tondur ama insanı trompetten uzaklaştırır, trompet daha yalındır".

Sonra bana çay ikram etti. Çay ve gırtlak düşkünlüğümü Neşet ağabeyden duyduğunu sanıyorum. Tulip pastahanesinden minik sıcak pizzalar ve çay, gözlerime fer geldi.

"Ben herkes gibi müziğe çocukken başlamadım ama çok müzik dinledim. Dedem Ferruh Başağa Türkiye'nin ilk soyut ressamlarından idi ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde ders verirdi."

Dedesinin resimlerinden yapılmış kartpostallar odanın duvarlarını süslüyordu. Bir de gerçek yağlıboya resim çıkarttı, inceledik. Soyut resim, ayrı bir dünya. O devam etti:

"Annemnem bir bale yazarı idi. Ailemin bu tarafı Saraybosna'dan geliyor. Dedem başta olmak üzere hepsi sanat ile ilgileniyorlar. Annem ve babam Almanya'ya çalışmaya gittiklerinde dedemlerin yanında kaldım. Sonra ben de Almanya'ya gittim. Hiç unutmam bana "Bon Tempi" marka bir org aldılar. Televizyonda Abba'yı dinlerken melodileri orgumda çalabilmemden çok hoşlanırlardı. Annem çok güçlü bir kadındı, o yaşamı boyunca iki eş ben de iki baba kaybettim. İkinci babam Yetkin Yörükoğlu bana çok şey öğretti. Galatasaray mezunu idi. Birşey sorduğunuz zaman doğrudan cevap vermek yerine doğruyu bulmana yardımcı olurdu. Moğollar grubundan Engin Yörükoğlu'nun ağabeyi idi. Evimizde bir piyano vardı. Cahit Berkay ve Moğollar sık sık bizde prova yaparlardı. Yetkin çok aydın ama tam bir Osmanlı erkeği idi. Almanya'dan döndükten sonra bir hediyelik eşya dükkanı açtık. Annem ve kardeşim ile ben evde hediyelik eşyalar üretirdik ve babam bunları dükkanımızda satardı. Evin içerisinde devamlı üretimimiz vardı. Paşabahçe'den cam mamuller alır onları değişik şekillerde boyardık".

Kollarına ve ellerine baktım. Çok güçlü idiler. Dedesinin vitrayları için kardeşi ile nasıl kurşun döktüklerini anlattı. Konuşmamız bir yerden döndü dolaştı jazz'a geldi.

"İlk tanıştığım jazz'a gönül vermiş kişiler Can Ayer, Cem Aksel, İlkin Deniz, Tahsin Endersoy idi. Beraber kurduğumuz grup ile yarı klasik, yarı jazz çalardık. Konservatuara gidiyordum ve hocaların üzerimizde ağır baskısı vardı, jazz çalmamamızı istemezlerdi ama benim trompet hocam Gökmen Ahmet Noyan başka idi. O benim aynı zamanda ağabeyim, yol göstericim ve herşeyimdir. Ona çok şey borçluyum. Bence klasik müzikte de bir swing var ve hocam Avrupa'nın en iyi trompetçilerinden biri olarak bu ruhu çok iyi veriyor.

İstanbul Jazz Quartet benim için hayatımdaki ikinci önemli gruptu. Ali Peret, Yaz Baltacıgil, Selim Selçuk ile hayatlarımızı bu grubu adadık. Daha sonra Ateş Tezer ve Nezih Yeşilırıl bize katıldılar."

Geçenlerde Can Ayer ile birlikte 15 yıl önce yapılmış olan bir video kayıtlarını seyretmişler. Bunları söylerken gözlerinin uzaklara daldığını gördüm, sonra tekrar konuştuğumuz mekana döndü.

"Belki de bu iki grup ile devam etmeli idim. Bunlar zamanlarına göre armonik yapı olarak ve özgürlük olarak çok ileride idiler. Beraber saatlerce müzik dinler kaset alışverişi yapardık. Sonra Önder Focan da bize katıldı. İlk defa kulüplerde çalışmaya başladık. Bir yandan da okul devam ediyordu. İkisini birden yürütmekte zorlanıyordum. Gece hayatı ve uykusuzluk beni yıpratmaya başladı.

Birgün Gayrettepe'de çaldığımız Jazzino kulübüne Tuna Ötenel geldi. jam session yaptık. Tuna klasik bir jazz'cıdır, dört dörtlük bir insan, anlatmaz, öğretmez, konuşmaz ama onunla çalan farkında olmadan çok şey öğrenir. Kendisi de ne kadar öğrettiğini farketmez. Onunla çalınca Tuna sizi her yere götürebilir. Tuna bir jazz okulu gibidir. Okula gitme onu dinle daha iyi. Standartları anlamak için onun üstüne yoktur. Standartlar kabul edilen parçalar yaklaşık 350 tanedir ve tamamı blues, latin gibi 7-8 formda olur. İşte bu formları öğrenmek zaman alır. Bir blues 12 ölçüdür ve çabuk öğrenilebilir ama insanın içine işlemesi zaman alabilir. Ama standartların formunu öğrenirsen dünyanın her yerinde özgürce çalabilirsin. İşte tüm bunları Tuna'dan öğrendim. Ayrıca bana çok yol gösterdi, tavsiyelerde bulundu. Birgün Neşet Ruacan da bize katıldı. Hiç ara vermeden saatlerce çalardık. Bu şekilde iki yıl çalıştık."

Kader böylece onun göbeğini jazz dünyasına kesmişti ama acaba başka bir yön olabilir miydi diye merak ettim. Bir an düşündü, belli ki bu ihtimali hiç düşünmemişti.

"Jazz'cı olmasam? hiç düşünmedim, hem iyi değil bunu düşünmek. Jazz kan gibi birşey, onsuz olamaz, kötü olmayan bir bağımlılık, yaşamak nefes almak gibi birşey."

Bu sorumun bir anlamı olmadığı ortada idi. Ama jazz'cı olmayı seçtiği yolda nereye varmıştı, biraz da bunun üzerinde durduk.

"Evet yıllarca hep geri planda kaldım, doğru. Kendime hiç vakit ayıramadım. Yıllarca değişik gruplarda, değişik yerlerde ve değişik müzisyenler ile çaldım. Çoğu zaman gece saat dörtte iş biter, eve dönüp uyumanız saat altıyı bulur, sonra saat 9'da okula giderdik. O hale geldim ki çalışmasam da sabahları uyuyamıyorum. Evde bir şeyler yapmak istiyorum olmuyor. Emin (Fındıkoğlu) Hoca ile tanıştık. İlk beraber çalışmamızda "I Love You" için bana bir solo yaptırtı. Çok kötü çaldım o da "ne biçim çalıyorsun" diye beni tersledi. Ama Emin Hoca böyledir, hep haklıdır, ona asla kızamazsınız. Emin Hoca tanıdığım en iyi aranjördür, çok güzel besteler yapar. Çok güçlü bir kişiliği vardır. Üç saz için yaptığı basit bir aranjmanda bile o kişiliği yansıtır. "R" harfini söyleyemez. Birgün bize

üç ay önceden yollamış olduğu "Euphony" isimli bestesinin düzenlemelerini Tuna ve ben provalarda çalamadık, çok kızdı. "İmeğ, Tuna ikiniz de sığ, sığ" dedi. Gece geç vakite kadar çalışmaktan onun partisyonlarını çalışmamıştık, provadan kaçtık."

Çayları kaçıncı defa tazelediğimizi hatırlamıyorum. Baktım biraz daha rahatlamıştı, bana ikram ettiği şeylerden o da yemeye başladı. İnsan karnı doyunca hayatın anlamını ve varmak istediği şeyleri irdelemeye başlıyor.

"Hayatta neye sahip olmak isterim mi?

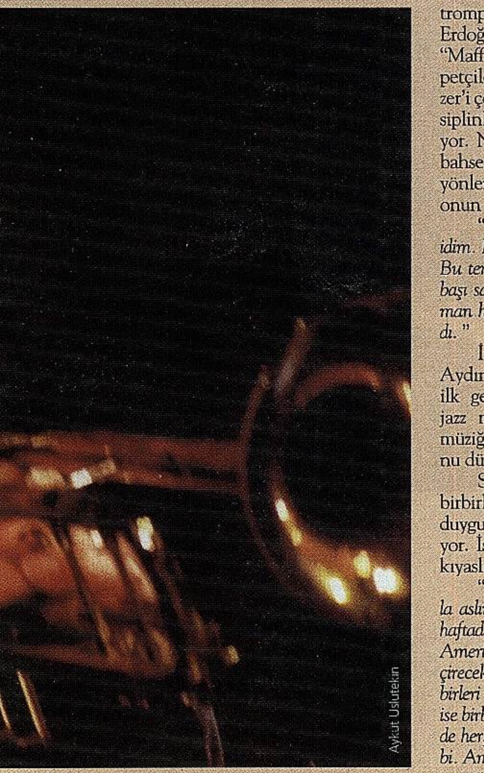

Aykut Uslutekin

Çok iyi bir müziğin peşindeyim. Aydın Esen, John Coltrane, Miles Davis, Chet Baker, Herbie Hancock gibi. Bu müziğin başka müziklere benzemesine tahammül edemem. Bir kişilik sahibi olmak istiyorum. Aslında çok az insan buna sahip. Şu an dinlediğim müzisyenlere benziyorum. Bir çok trompetçi birbirinin devamı ama Miles kimsenin devamı değil. O birşeyin hem başı hem de sonu. Bence bu noktaya varmaktan daha iyi ne olabilir ki?

Açıkça anladımki İmer için jazz'da bir Miles var bir de diğerleri. Diğerlerini şimdilik unutup odanın her tarafına ruhu sinmiş olan Miles'ı sordum.

"Miles Davis'i anlamak diğer trompetçilerden daha zor ve farklı. Onun otobiyografisini şimdiye kadar dört defa okudum. Sanki müzik dinler gibi hissediyorum onu okurken. Her seferinde ayrı bir haz alıyorum. Miles denilince aklıma trompet geliyor, yüzü gözlerimin önünde canlanıyor, müziği düşünüyorum. O bambaşka, trompetten çıkan onun sesi, ses enstrümandan değil de sanki doğrudan onun gırtlağından çıkıyor. Ruhunu trompetin içine üfleyen tek adam, sonuçta hava üflüyor ama havanın içerisine ruhunu dolduruyor, hüznü katıyor. Resim yapar gibi sesler ile bir kompozisyon boyuyor. Miles Davis çalarken mi yerine sol üflese de gülemiyorsun. O çalarken enstrüman ortadan kayboluyor ve ruhunun sesi ortada kalıyor."

Miles başka ama İmer için trompette sevdiği başka jazz ustaları da var. Soruyorum ve bir çırpıda sayıyor, hiçbir tereddüt yok: Chet Baker, Woody Shaw, Wynton Marsalis, Tom Harrell, Lee Morgan, Clifford Brown ve Dizzy Gillespie. Chet Baker'ın da Miles kadar olmasa da bir ayrıcalığı var. Onu da anıyoruz:

"Günümüzde teknik olarak büyük bir yarış var. Bu akım Wynton Marsalis'den sonra çıktı. Herkes daha iyi çalabilmek için yarışıyor. Teknik üstünlük bir marketing olayı haline geldi. Ama Chet Baker dişlerinden dolayı sadece 1.5 oktav aralıkta çalabilirdi. O kısacık aralığa ne kadar çok şey sığdırırdı. Demek ki duygularını ifade etmek için çok büyük bir tekniğe ihtiyacı yokmuş."

Doğal olarak kendi ülkemize dönüyoruz, ya bizimkiler hakkında ne düşünüyor merak ediyorum. Ona göre Türkiye'de çok az iyi jazz müzisyeni var. Yakından incelenince her katogeride pek az gerçekten gönlünü jazz'a vermiş insana rastlanıyor. Sonra burada takdir ettiği trompetçileri sıralıyor: Güray Aktalay, Erdoğan Ergun, Müfit Kiper, Muvaffak "Maffy" Falay, Ergün Şenlendirici. Trompetçilerin dışına da çıkıyoruz. Ateş Tezer'i çok mücadeleci, Veysel Çadır'ı ise disiplinli ve düzenli oldukları için beğeniyor. Neşet Ruacan'dan hep ağabey diye bahsediyor. Onun baba, ağır ve güvenilir yönlerine hayran. Bir de Erol Pekcan var, onun yeri de ayrı:

"Erol ağabeyin son nefesinde yanında idim. Hayat tarzı ve temposu onu hasta etti. Bu tempoya ben de uymaya çalışırdım. Yılbaşı sabahı brunch da çalardı. O çaldığı zaman hakikaten çalardı. Monotonluk olmazdı."

İmer'e göre bir başka özel insan da Aydın Esen. Onun Cumhuriyet tarihinde ilk gerçekten dünyaya açılabilen Türk jazz müzisyeni olduğunu, kendine has müziğini araştırdığını ve bir ışık bulduğunu düşünüyor.

Sonra da bizim müzisyenlerin hep birbirlerine küs olduklarını ve çok yoğun duygular içerisinde yaşadıklarını belirtiyor. İster istemez Türkler ile yabancıları kıyaslıyoruz:

"Bizler Avrupalı ve Amerikalı'ya kıyasla aslında yılda 4 ay çalışıyoruz. Amerikalı haftada iki gün çalışsa bile hergün çalar. Amerika'da ise jazz yaşamı çok ağır, boşa geçirecek vakit yok. İleri gidiyorlar çünkü birbirleri ile uğraşmıyorlar. Türk müzisyenleri ise birbirleri ile çok uğraşıyorlar. Bizde sahnede herşey Türk filmlerindeki ağır sahneler gibi. Amerikalı sahnede herşeye hakim, onların enstrümanlarından çıkan ses sizin sesinizi de etkiliyor."

Yavaş yavaş onu tanımaya başlamıştım. O da artık daha rahat ama hala bana siz diye hitap ediyor. Ben ona kendisi hakkındaki düşüncelerini soruyorum, biraz tereddüt ediyor ama samimiyet ile içini döküyor:

"İmer Demirer, trompetine saygı duyan, yürekten bağlı ve onu iyi çalmaya çalışan bir insan. Liderlik ruhum yok. Trompet çalmak benim için bir ihtiyaç. Herkes ile çalıyor ve mutlu oluyorum. Yapıcı olmaya çalışıyorum ama aceleci ve sabırsızım. 10 dakika yerimde oturamam. Bu aceleci tarafım insanları rahatsız ediyor ama kimse açıkça bundan rahatsız olduğunu söylemedi.

Ben kendimi gerçekten bir çalgıcı gibi hissediyorum. Bazen çalıştığımız yerde vestiyere palto bırakırken adam sorar çalgıcı mısınız diye. Herkes kızar, ben kızmam. Çalgıcılık insanın içinden gelerek vücudunun bir uzantısı olmalıdır. Mükemmel olmak imkansız ama rahat ve konuşur gibi sazımı çalmak ve istediğim sesleri çıkartabilmak isterim. Bence önce çalgıcı olunur sonra müzisyen.

İnsanlara artık notalar ve armoniler ile değil seslerin bileşimi ile bir şeyler anlatabilmak istiyorum. Tabi ki teknik önemli ama tekniğin ötesinde de bir şeyler var.

Bazen trompetim elimden çıksın uzasın istediğim oluyor, hani trompetimle bütünleşmek gibi birşey. Trompetin sesini unutmak ve yeni bir dil yaratmak istiyorum.

Bana göre dil yaratmak kadar o dili bir hedef ve ideal için kullanmak da önemli, düşüncelerimi paylaşıyor ve konuyu derinleştiriyoruz:

"Bazı bestelerim var ama onları çalınırken dinlemekten hoşlanmıyorum.

Herkes gibi benim de bir idealim vardı ama kaybettim. Türkiye'de yapmak istediğim iyi müziğe varamadım. Sadece trompet çalmak kişiliği ortaya koymuyor. Bazen soruyorlar niye beste yapmıyorsun diye, kızıyorum. Demek ki içimden gelmiyor veya içimde birikiyor. Belki de kendimi henüz yeterli görmüyorum. Bir ara verip düşünmek istiyorum. Çok müzik dinliyorum. Kafamdaki müziği notaya dökemiyorum, biraz zaman geçmesi lazım."

Her jazz sanatçısının hayalinde bir albüm vardır. İmer için de bu geçerli. Hadi gel senin ilk albümünü düşleyelim diyor ve soruyorum: Nasıl bir albüm olsun?

"Bugüne kadar kimse bana nasıl bir albüm yapmak istediğimi sormadı. Çok teklif aldım ama teklifleri yapanlar onların kafasındaki albümü yapmamı istediler. Marketing anlayışı ile yaklaştılar ve kaç tane satar diye sordular. Bu yönlendirmeleri sevmedim."

Önce bir kapak çizmesini istedim, itiraz etti ama sonra sağ üst köşeden sol alt köşeye uzanan çok basit çizgili bir trompet çizdi. Resim yeteneğini dedesinden almadığını hemen anladım ama onun soyutlama tarzından bir şeyler kapmıştı.

"Aranjmanları ben yapacağım, en iyi bildiğim şey bu. Standartları çalacağım, dünyaya açılmanın başlangıcı standartlardan geçiyor."

Hemen parçalarını seçmesini söyledim, o fazla düşünmedi:

"Portrait of Black and White (Jobim), I Love You (Porter), Oh Ave Privave (Parker), In Your Own Sweet Way (Brubeck), But Not For Me (Gershwin), Chelsea Bridge (Strayhorn) ve Body and Soul (Green)."

Şaşırdım ama sonra albümün kafasında çoktan şekillenmiş olduğunu farkettim. İyi ama İmer kendini herkes ile çalmayı seven bir insan olarak tanımlamıştı. Yol arkadaşlarını sordum.

"Piyanoda Tuna Ötenel olacak, bas için kısmen Kürşat And kısmen de Selçuk Sun'un çalmasını isterim. Aynı şekilde iki davulcu Ateş Tezer ve Deniz Dündar albümde çalacaklar."

Artık havaya girmiştik ben ona alternatif bir kadro daha yapmasını söyledim. Bu sefer piyanoya Nilüfer Ruacan yerleşti, basta Volkan Hürsever ve Mahmut Yalay değişik parçalarda çaldılar. Elvan Aracı perküsyonist ve Cem Aksel ise davulcu olarak albüme katılıyorlar. Annemin sözlerini hatırladım. "Oğlum isteyeceksen Allah'tan iste, en çok onda var". Biz zaten istemeye başlamışız, devam ettik. Bu sefer bir de yabancı müzisyenlerden bir alternatif yapmasını istedim.

"Piyanoda Orren Evans davulda Ari Honning bas da ise Janos Egri olsun. Janos bir Macar çingenesi, hiç nota bilmiyor ama müthiş bir tekniği var, ne duysa sektirmeden çalıyor."

Haydar Volkan ağabeyim bana fotoğraf dersleri verirken birşey söylemişti: "Çekirge, fotoğraf aslında beyninde çekilir. Makina sadece beynindekini kağıda dökebileceğin bir araçtır". İmer'in albümünü çoktan beyninde yaratmış olduğu belli idi, üç nal ve bir atı bulmuş tek bir nalı bekliyordu, sponsor. Ama bir nal eksik bile olsa at koşamaz işte.

Bu arada öğrendim ki Tuna Ötenel'in albümünde çalmak için TRT ona bir devlet memuru olduğu için izin vermemiş. Fakat bu kuruma çok şey de borçlu.

"TRT Big Band'de çalıyorum. Big Band'de çalmak çok güzel bir duygu. O kadar insanın bir arada o tınıları çıkartması müthiş birşey. TRT beni EBU (Europe Broadcasting Big Band)'dan de çağırdıklarında gönderiyor. EBU tüm ülkelerin jazz müzisyenlerinden oluşan bir topluluk. Üç defa katıldım, Münih, Prag ve Lijubliana'ya gittim. 10 gün boyunca günde 6 saat çalışıp, 8-9 prova yapılıyor ve bir iki konser veriliyor. Geceleri jam session'lara katılıyorsunuz. Avrupa'nın en iyileri geliyor. Yepyeni sesler duyuyorsunuz buradakilere benzemeyen. Avrupalılar sazlarına çok hakimler. Her an çağrılmaya hazır olmak lazım, ben hergün dört saat çalışıyorum."

Janos Egri ile işte bu big band de tanışmış. Evans ve Hoening ise bir başka beraber çalışmanın hatırası:

"İnsan müzik dinledikçe dünyayı daha iyi tanıyor. Hiç gitmediğim halde sırf jazz müziğinden dolayı Amerika'yı iyi tanıdığımı düşünüyorum. Üç yıl önce Amerikalı müzisyenler ile Q Bar'da çaldım. Orren Evans, Ariel Hoening ve Jon Ormond bana sahnede kendimi çok farklı hissettirdiler, sanki New York'a gitmiş gibi oldum. Hepsi sazlarına çok hakim ve sahnede müzikten başka birşey yapılmıyor. Sahne terbiyesi var, herkes müziğe konsantre, bu çok önemli. Bu insanlar ile albüm yapmaya karar verdim."

Bu sözlerin arkasından bana dudaklarındaki nasırları gösteriyor. Meğer bu nasırlara "chap" denirmiş. Sonra bana nasıl trompet çaldığını gösteriyor, olay dudakların belirli bir pozisyona getirilip ıslık çalar gibi üflenmesi. Ama trompetin ağzı dudakları gerçek çalışta eziyor.

Çaydanlık boşalmıştı, limonata içer misiniz diye sordu. Bu sefer salona geçtik, limonata tam kıvamında idi, o sırada kapı açıldı ve Ayşe eve döndü.

Masanın üzerinde dikkatimi çeken bir CD var. John Coltrane "Ballads". McCoy Tyner, Jimmy Garrison ve Elvin Jones eşlik etmişler. Bu çocukluğunda çok severek dinlediği bir Engin Yörükoğlu albümü. Yıllar sonra bir beyaz eşya bayiinde tesadüfen CD'sini bulup almış. Eski bir aziz dostu yıllar sonra tekrar bulmak gibi bir duygu.

Anlatırken gözleri ışıldıyor:

"Ballad'ları çok seviyorum. İnsan daha çok ruhunu ortaya koyabiliyor. Ballad sevmemi bu albüme borçluyum. Rekabetten uzak olmak istiyorum çünkü müziği sertleştiriyor. En güzeli kulüplerde çalmak, sakin ve rahat oluyorum. Bunun bir altında provalar ve konserler geliyor. En kötüsü ise kayıt stüdyosu."

Trompetlerden bahsediyoruz. İmer'in iki trompeti var. Bir tanesi Bach öbürü Schilke marka, ikisi de Amerikan. Bir de gene Bach marka bir flugelhorn'u var. Monet marka bir trompetin 6000 dolar olduğunu öğreniyorum.

"Esas olan fiyat değil, önce o sazı çalabilmek lazım. Elvin Jones İstanbul'da iken Bizim Tepe'de patlak bir davul ile çaldı ama kimse anlamadı bile."

İmer benim için çok değerli bir şeyi de gerçekleştiriyor. Sevgili hocasından öğrendiklerini o da kendinden sonra gelenlere aktarıyor.

"Haftada iki gün Bilgi Üniversite'sinde ensemble dersleri veriyorum. Öğrencilerimi arkadaşlarım olarak kabul ediyorum.

Genç jazz severlere söylemek istediğim şeyler var. Jazz'ı hemen öğrenemezsiniz, sabırlı olun. Dinlenilmesi gereken şeyler var. Örneğin Pat Metheny'den jazz gitarı dinlemeye başlayamazsınız. Geçmiş jazz gitarcılarını da dinlemelisiniz. Erol Pekcan ve arkadaşları beni bu anlayışla yetiştirdiler. Dinlemek öğrenmenin yarısıdır."

İmer bugün 35 yaşında. 26 Şubat doğumlu. Doğum tarihinden hayat amacı analizini yaptım, 30/3 kategorisine giriyor. Buradaki insanlar için kitap şöyle diyor: *Bu hayat yolunda olanlar ifade ve duyarlık sorunlarını halletmek, kendilerinden kuşkuyu yenerek kendilerini ifade etmek ve içsel yeteneklerini başkalarını yüreklendirmak yüceltmek ve onlara ilham vermek üzere kullanmak için buradadırlar.*

Bir de uyarı var:

Kendilerinden kuşkuyu bir dur işareti olarak değil, aşılması gereken bir engel olarak görmeli ve ona göre davranmalıdırlar.

Bu kategorideki ünlü jazz'cılar arasında Miles Davis de var, sanırım tesadüf değil.

Konuşmamız bittiğinde İmer'in artık bir albüm yapacağına ve bu albümün başka insanlara ilham vereceğine inanıyordum.

RÖP:

Jorge Pardo'nun

Café Gramofon'da çalmadan hemen önce söyledikleri...

Serdar Karabatı
skarabati@ibun.edu.tr

Jazz çalmaya on dört yaşında başladım, ama müzikte ilk deneyimim jazz dışında. Doğal olarak flamenko dinliyordum, ama o dönemde flüt ya da saksofon kullanılmıyordu flamenkoda, geleneksel çalgıları değil biliyorsun bu müziğin. Flamenko çalabileceğimi hiç düşünmemiştim, ama daha sonra Paco [de Lucia] ile tanıştım, o beni ve başka müzisyenleri desteklerdi hep, kendi çalgılarımızı kullanmamız için. Bugün jazz ve flamenko benim müzik dünyamda birlikte yaşıyorlar; (gülerek) barış içinde! Aslında bazen uyumlular, bazen de geçinemiyorlar! Paco ile epeyi bir dolaştım dünyayı, ayrıca jazz kayıtları yaptım İspanya'da ve dışarıda. Amerika'da ve Avrupa'da, Almanya'da kayıtlara girdim, geçenlerde Village Vanguard'da çalıyorduk. 1992'de, Jazzpaña projesinde Arif Mardin'le ve Amerikalı müzisyenlerle birlikte çalıştım. Ve başka bir çok projede.

İspanya'da jazz ne durumda sence?

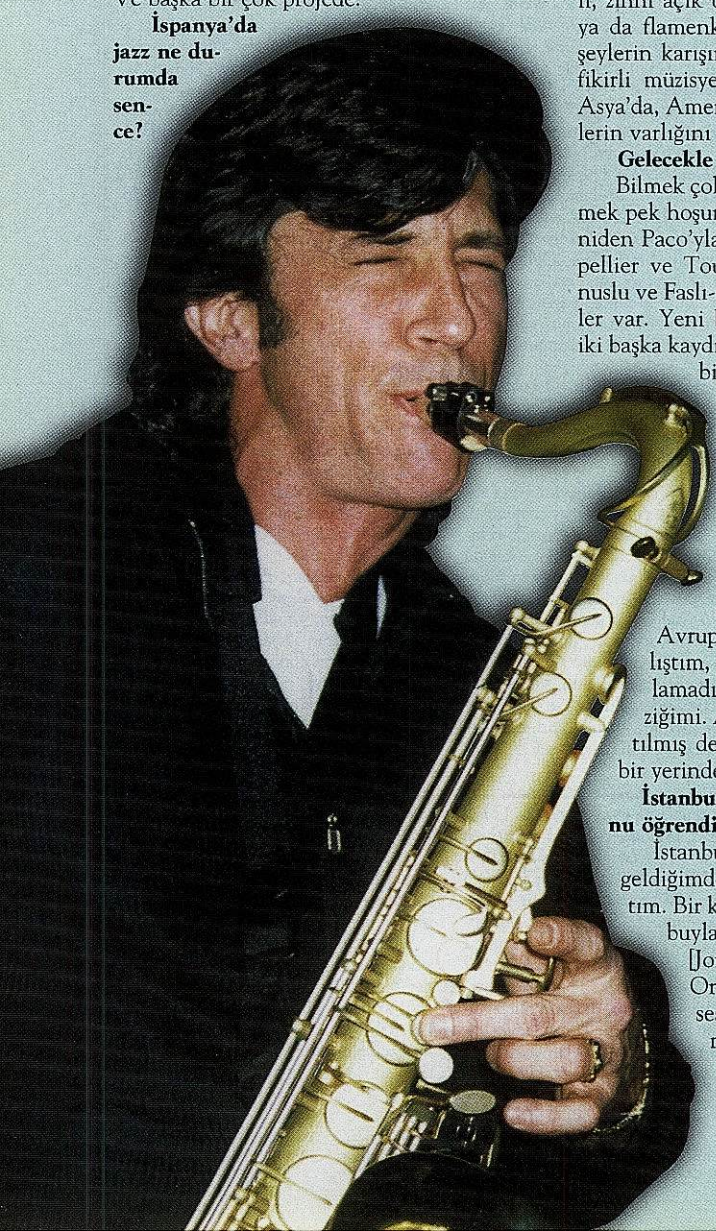

Avrupa'nın diğer ülkelerinden pek farklı değil sanırım. Yani burada Café Gramofon'da bulunmamla Madrid'de veya Frankfurt'ta bir kulüpte çalmamım pek farkı yok. Belki şu söylenebilir; flamenko ile jazz'ın yaklaşması sonucu yeni bir kuşak geldi, İspanya'da jazz dinlemeye gittiğinde yüzde otuz oranında falan bu bileşimi çalan müzisyenlerle karşılaşırsın. Bu çabalar müziğe bir kişilik de katıyor aslında. Çoğunluk jazz'cı ise her yerde olduğu gibi bebop'ın mirasını taşıyor.

Folk müziği jazz'la birleştirme eğilimi dünyada da, Türkiye'de de yaygın. Sence bu bir akım olarak yerleşecek mi tarihe?

Bazı jazz müzisyenleri folk müziğine -Türk halk müziği olsun, flamenko, salsa, Karayipler'in yerel müziği olsun- klasikçilerin jazz'a baktığı gibi bakıyorlar. "Türk müziği de iyi, ama jazz Charlie Paker, Bill Evans'tır" ya da "Jazz fena değil, Coltrane, Miles falan, ama..." yaklaşımı.

Bir müzisyen müziğe ruhuyla bakabilmeli, zihni açık olmalı. Müzik müziktir. Jazz'ın ya da flamenkonun başlangıcı da zaten bir şeylerin karışımı idi. Gayet üretken ve açık fikirli müzisyenler var, burada, Avrupa'da, Asya'da, Amerika'da, her yerde. Böyle projelerin varlığını duydukça keyfim artıyor.

Gelecekle ilgili planların ne?

Bilmek çok zor. Hem geleceği apaçık görmek pek hoşuma gitmiyor. Önümüzde ay yeniden Paco'yla çalışmaya başlıyorum, Montpellier ve Toulouse'da Kuzey Afrikalı -Tunuslu ve Faslı-müzisyenlerle çalacağım projeler var. Yeni bir albüm çıkarmak üzereyim, iki başka kaydın da hazırlığı sürüyor, yapacak bir sürü şey var yani!

Kayıtları İspanyol şirketleri mi yayınlayacak?

İspanya'da küçük bir şirketle anlaşmam var. Ama çok iyi çalışıyorlar, dünyanın çeşitli yerlerindeki şirketlerle ortak işler için adımlar atıyorlar. Amerika'daki kayıtlarımın dağıtımı gayet iyi. Orta Avrupa'da Almanya'dan CTI ile çalıştım, Japonya'da şimdi ismini hatırlamadığım bir şirket de yayınladı müziğimi. Albümlerim hepsi çok iyi dağıtılmış değil, ama bir şekilde dünyanın bir yerinde bulabilirsin kayıtlarımı.

İstanbul'la ilgili özel anıların olduğunu öğrendim...

İstanbul'a bir kaç kere geldim, her geldiğimde de çok güzel şeylerle karşılaştım. Bir keresinde Carlos Benavent grubuyla festivalde çalıyordum, Elvin [Jones] de vardı festivalde o yıl. Onun doğum günü için bir jam session düzenlenmişti, yerin ismini hatırlamıyorum... Saksofonum yanımda değildi, ama

Elvin'le bir parça da olsa çalabilmek için kıvranıyordum. Orada tanıştığım bir müzisyen (Tahsin Ünüvar) saksofonunu ödünç verdi, bir parça çaldık, tam sahneden iniyordum, Elvin'in sesi: "N'apıyorsun oğlum! Gel bir tane daha çalalım." Bir derken oldu dört, beş tabii; Elvin o kadar heyecanlanmıştı yani. (Gülerek) Peter Erskine kenarda bekliyordu, ama ancak sonlara doğru geçebildi sete! Çok gurur vericiydi benim için Elvin'in bu jesti... Elvin'in ritmini bu kadar yakından hissetmek mükemmeldi. Jazz müzisyenleri bazen ritmi en son ele alırlar nedense, armoniyle, cümlelemelerle uğraşılır falan... Tamam ritm duygun ya vardır, ya da yoktur, ama varsa bile uzun uzun uğraşmak lazım üzerinde bence.

Birazdan çalmaya başlayacaksın, ama son bir soru daha. Saksofon jazz'da çok önemli bir yerde, senin kendine nasıl rol atfediyorsun?

Çok alışıldık türde bir saksofoncu değilim. Müzik okuluna gitmedim düzenli olarak. Genel anlamda enstrümanlara bakışımdan bahsedeyim... Flütle başladım dediğim gibi, benim için flütün dinamikleri daha dardır, saksofon kadar kuvvetli değildir. Davul gibi güçlü çalgılarla birlikte saksofon çalmak daha iyi, çalgı daha agresif olduğundan. Soprano da çalıyorum, ama düz soprano değil, kendi sesimi rahat duyamıyorum onda. Tenor ise gerçekten çok güçlü ve jazz tarihinde de çok iyi çalınmış. (Gülerek) Tek diyebileceğim tenorda büyük ustaları taklit etmeye çalıştığım!.. Bir de şunu belirtmeliyim, bazen profesyonel müzisyenler iş kapmakla uğraşırken falan müziği unutuyorlar. Müzikte ilk şey birliktelik, ruh meselesidir. Bunu kaybetmemek gerekir, müziğe iş olarak bakmayan amatör müzisyenler bunu kaybetmiyorlar. Deneyimlerini paylaşmaktan çekinmemelisin, her seviyede zevk alabilirsin müzikten. İlla Karajan olmak zorunda değilsin müzikten zevk almak için.

CARTE D'OR®

Lezzetin gerçek keyfi

Algida

Italian Instab

Zeynep Çiftçi Ün
zeynepun@superonline.com

Öyküsü

Bugün oturup da seksenli yılların jazz dergilerini karıştırdığımda, bu on yılın en önemli, en yaratıcı, en özgün çabalarının hem Avrupa, hem de ABD'de Leo Feigin'in (Leo Records'un kurucusu) insanüstü çabasıyla adlarını duyuran Sovyet Yeni Müzikçileri (başta Vyacheslav Ganelin, Vladimir Chekasin ve Vladimir Tarasov olmak üzere, Sergey Kuryokhin, Anatoly Vapirov, Vladimir Rezitsky,Sainkho Namtchylak, Tri-o, vb..) ve görkemli Splasc(h) katalogunun tüm farklı akımları ve sesleriyle belgelediği İtalyan jazz'cılarınca gerçekleştirildiği düşüncesine kapılıyorum.

anluigi Trovesi

Seksenbeş sonrası dünyanın saygın jazz dergilerinin (Downbeat, Coda, Cadence, Jazz Magazine...) övgü dolu eleştirilerle tanıttığı Splasc(h) etiketinin gözde adlarından birinin bir albümü yalnızca başlığıyla doksanların ortasına doğru ilgimi çekmişti: Ankara Twist, Carlo Actis Dato dörtlüsü'nün bir çalışmasıydı bu. Bir dergide Dato'yla yapılan söyleşi ilgimi daha da yoğunlaştırdı bu müzikçinin üzerinde. 21 Mart 1952 Torino doğumlu tenor, bariton saksofon ve bas klarinetçi halk müziklerini çok sevdiğini, hep uzun yolculuklara çıktığını, Afrika ve Türkiye'de yaptığı gezilerin kendisine çok şey kattığını, İstanbul'un yaşamak, yerleşmek istediği bir kent olduğunu söylüyordu. Son beş yılda Dato'nun yer aldığı tasarıların önemli kısmını izledim. Hepsinin büyük değer taşıdığına inandığım çalıştığı topluluklardan özellikle biri gerçekten dikkat çekici: İtalyan müzikçilerinin en seçkinlerinin bir araya geldiği, hepsinin besteleriyle, yöneticilikleriyle, düzenlemeleriyle katkıda bulunduğu, yelpazesinde bütün müziklerden, anlayışlardan bir iz olan İtalian İnstabile Orchestra.

İnstabile sözcüğü dengesiz, istikrarsız, bir kararlılık taşımayan anlamı taşıyor.

On sekiz kişilik topluluğun temeli 1990 Noci Festivali'nin hazırlıklarını üstlenen usta trompetçi Pino Minafra'nın, ozan dostu Vittorino Curci ve Riccardo Bergerone ile yaptığı bir konuşmada atılıyor. Ve orkestra bir araya geliyor, provalar yapılıyor, konser için kısa parçalar yazılıyor. Ama sonrasında Minafra'nın inatçılığı ve direnciyle yaşamayı sürdürüyor. Minafra 1991 Noci için bir kez daha toparlamayı başarıyor müzikçileri. Bu kez basının (hem İtalyan hem dış basınının) ilgisi daha büyük. Yorumlanan yapıtlar daha zengin (Giancarlo Schiaffini'nin Tuba Libre, Bruno Tommasso'nun I Virtuosi di Noci ve İtalyan Çağdaş Jazzının en deneyimli adı Giorgio Gaslini'nin Pierrot Solaire'inin eklenmesiyle). Gaslini ve Tommasso iki yeni üye bu kez. Gördükleri ilgi 1992'de çeşitli konser olanaklarının ortaya çıkmasına neden oluyor: Fransa'da Rive-de-Gier Festivali, ayrıca Fransa, Almanya ve İsviçre'de çeşitli dinletiler. 1992 bir çıkış yılı oluyor İnstabile için. Ama 1993 içinde her şey beklenilen doğrultuda gelişmiyor. Konserler az sayıda kalıyor, yine de büyük başarı sağlıyor (Fransa'da Le Mans, Roma'da Controindijazzioni).

Alberto Mandarani

1991 Noci ve 1992 Rive de Gier kayıtları Leo'dan yayınlanıyor; bu ilk CD'leri. 1994 yılında yapılan kayıtları, 1995 yılında Manfred Eicher ECM'den Skies of Europe başlığıyla çıkarıyor. Krakatau, Hal Russell, Edward Vesala's Sound &Fury benzeri ECM'nin tınısından oldukça uzağa düşen yapımlara imza atan Melody Maker'ın eski yazarı Steve Lake yapımcılığını üstleniyor bu ikinci albümün. Gaslini ve Tommasso'nun iki uzun bestesinin yer aldığı çalışma çok olumlu karşılanıyor. Musica Jazz tarafından yılın albümü seçiliyor.

1996 yılı önemli bir değişikliğe tanık oluyor; Gaslini kendi müzik çalışmalarında daha bir yoğunlaşabilmek için bırakıyor orkestrayı. Umberto Petrin geliyor yerine. Bir başka önemli katılımsa, Enrico Rava'nın gelişiyle gerçekleşiyor. Opera, elektrikli ve akustik topluluklarıyla neredeyse dünyanın en tanınmış İtalyan jazz'cısı kimliğini taşıyan Rava İnstabile'den büyülendiğini söylüyor. Topluluk 1992, 1994 ve 1995 yıllarında Musica Jazz'ın anketlerinde yılın en iyi topluluğu seçiliyor.

Topluluğun başarısı hiçbir kurala, sınırlamaya bağlı kalmadan büyük bir açıklıkla , özgürlükle müzik yapması. 'Fletcher Henderson'dan Thad Jones'a büyük orkestralardan renkler taşımakla birlikte, Amerikan Özgür Jazzı'nın, Avrupa yenilikçi deneylerinin, yetmişli yılların araştırmalarının, halk müziklerinin, çağdaş çoksesli müziğin, gösteri sanatlarının (bu çabalar Minafra ve Dato'ya ait), barok müziğin, tangonun, Fellini'nin bir potada eritilmesinden kaynaklanıyor' (Luigi Onori).

Üyeleri

Kamış üflemelilerden başlarsak Carlo Actis Dato'yı sayayım öncelikli.Yetmişlerin başından bu yana 50 albüme imzasını atmış Dato, bunlardan yirmisi kendi adına. Dünyanın dört bir yanında saygın festivallere katılmış, en seçkin jazz dergilerinde sayısız yazı ve eleştirinin konusu olmuş. Şu anda Atipico Trio ve Brasserie Trio'yu yönettiği gibi, Piero Ponzo, Enrico Fazio ve Fiorenzo Sordini'den oluşan muhteşem dörtlüsüyle de çalışıyor. İnstabile bu çalışkan müzikçinin bir başka önemli etkinliği. Bizim müziğimizden bu kadar çok etkilenmiş birinin bugüne kadar yurdumuzda bir şenliğe davet edilmemiş olması tuhaf doğrusu.

Daniele Cavallanti 6 Haziran 1952 Milano doğumlu. Tenor ve bariton çalıyor. Benim özellikle Nexus (1980 yılı sonlarında davulcu Tononi ile kurmuştu) ile tanıdığım ve çok sevdiğim Cavallanti yetmişlerden bu yana farklı türlerde sayısız çalışmada bulunmuş: yetmişlerde dünya müziği ve kaynaşımı bitiştirmeğe çalışan Aktuala, seksen sonrası besteci ve fagotçu Dino Mariani'nin Democratic Orchestra Milano'su, düzenlemeci ve besteci Angiolo Tarocchi ile on üç kişilik Jazz Chromatic Ensemble, doksan birden bu yana yönettiği piya-

Carlo Actis Dato

Pino Minafra

ile Orchestra

nist Stefano Battaglia, Tononi ve basçı Piero Leveratto'lu dörtlü bunlardan yalnızca birkaçı.

10 Aralık 1953 Roma doğumlu Eugenio Colombo kendi kendini yetiştirmiş, ilk albümünü gerçekleştirdiği 1977 yılından bu yana büyük orkestra, çağdaş müzik, halk müzikleri türünde birçok besteye imzasını atmış bir yaratıcı. Rahsaan Roland Kirk'den esinlenerek birkaç çalgıyı bir arada da çalabilen Colombo, flütü diklemesine de kullanarak farklı teknikler de sergiliyor. Ben özellikle Akdeniz duyarlığını sergilediği bestelerindeki duygulu ve coşkulu çalışını beğeniyorum Colombo'nun.

Mario Schiano İtalyan yenilikçilerinin en eski adlarından biri. Atmışlardan bu yana sürekli üretenlerden. 1966'da Gruppo Romano Free Jazz'ı kurmuştu. Özellikle alto saksofon çalıyor. Soprano da. Ama on parmağında on marifet var Schiano'nun. Deneyimli bir oyuncu aynı zamanda. Romada yaşıyor ama Napoli doğumlu. Gecenin geç saatlerinde, bir içkili lokantada piyanonun başına geçmiş İtalyan şarkıları söylerken de görebilirsiniz onu. Klasik armoni kalıplarının dışına çıkıp, sesiyle özgürce yorumladığı parçalar benzersiz bir tat katıyor İnstabile'ye.

Lauro Rossi

Gianluigi Trovesi alto saksofon, klarinet ve bas klarinet çalıyor. 1944 Bergamo doğumlu. Benim gözümde bir sihirbaz o. Özellikle de klarinet (1966'da konservatuardan klarinet diploması almış) çalarken. Dans orkestralarından, klasik müzik ve jazz topluluklarına kadar engin bir deneyim yaşamış. Gaslini'nin beşlisinde 1977-82 arası çalışmış, bu dönemde ayrıca İtalyan Halk müziği üzerine araştırmalar yapmış. 1979-93 arası Rai Tv Büyük Orkestrasında birinci altocu olarak çalışmış. Öğretim görevlisi olarak da ders vermeğe bu dönemde başlamış. Kendi albümlerini üretmeğe koyulduktan sonra dikkati çekmiş, Musica Jazz tarafından 1988 ve 1992 yıllarında En İyi jazz müzikçisi seçilmiş; yapıtlarından Dances 1985 'te, From G to G 1992'de, Les Hommes armes 1996'da yılın en iyi albümü, sekizlisi ise 1992 ve 1996'da yılın en iyi jazz ödülüne değer görülmüş.

Topluluğun kurucusu Pino Minafra 1951 Ruvo di Puglia (Bari) doğumlu. Küçük yaşlardayken kilise korosunda şarkı söylemiş. Bari Konservatuarından trompet eğitimi görmüş, Opera, senfoni orkestraları, büyük jazz orkestralarında çalıştıktan sonra ünlü Nino Rota ile birlikte olmuş. Yan yana gelmediği önemli İtalyan müzikçi yok gibi, Splasc(h), Enja, ECM, Victo, Soul Note, Leo gibi saygın jazz şirketleri yapıtlarını yayınlamış. Okay Temiz de çalıştığı müzisyenler arasında.

Trompetçi Alberto Mandarini topluluğun genç yıldızlarından. Kısa ama çok parlak bir müzik geçmişi var . 1966 Vercelli doğumlu. 1986 Konservatuar mezunu. Çeşitli senfoni orkestralarında çalıştıktan sonra, oda topluluklarında deneyim yaşamış, katıldığı yarışmalarda ödüller kazanmış. Şu anda Enrico Fazio'nun beşlisinde (Dato'nun sürekli bascısı) çalıyor, ayrıca Giancarlo Schiaffini'nin beşlisinde, Enten Eller dörtlüsünde, bir de Paolo Conte'nin orkestrasında. 1994 den bu yana trompetçi Guido Mazzon ile 'Trumpet buzz duo' da ve Carlo Actis Dato ve Sebi Tramontana ile de 'Brasserie Trio'da çalışıyor. 1997 yılında kurduğu Phoebus Ensemble ile kendi bestelerini farklı tını ve ritm olanaklarıyla yorumlamayı araştırıyor.

Guido Mazzon Milanolu, çok deneyimli bir trompetçi. Özgür jazz'cıların eskilerinden. Özellikle Almanlar ile sıkı ilişkiler içinde. Cecil Taylor'un 1986'daki Euro-American Orkestrasında da yer almıştı.

Enrico Rava 1939 Trieste doğumlu, trompetin yanında flügelhorn çalıyor, besteci özelliğiyle de sivriliyor. Seksenlerin ikinci yarısında Dino Saluzzi beşlisiyle Bilsak Şenliğinde çok başarılı konseriyle İstanbullu jazz severlerin karşısına da çıkan Rava müzik yaşamında onaltısı önder olmak üzere yetmişi aşkın albümde çaldı. Miles Davis ve Chet Baker ilk esin kaynaklarıydı. 1972'de gerçekleştirdiği ilk solo albümünün ardından Gaslini, Franco D'Andrea, Massimo Urbani, Roswell Rudd, Jimmy Lyons, Cecil Taylor, Archie Shepp vb nice saygın müzikçiyle ABD, Japonya, Avrupa, Brezilya; Paris, Tokyo'da vb nice önemli konser ve festivallere katıldı.

Tuba da çalan tromboncu Giancarlo Schiaffini, Schiano gibi İtalyan özgür jazz'cılarının en eskilerinden. Atmışlı ve yetmişli yıllarda Roma'da çalışmış, Gruppo Romano Free Jazz'da. Doğaçlamalarını Nuova Consonanza ile, kendisi için yapıtlar besteleyen Luigi Nono ve Giancarlo Scelsi gibi bestecilerle, barok ve rönesans müzikçileriyle de sürdürmüş.

Daniele Cavallanti

Sebi Tramontana İnstabile'nin genç aslanlarından. Çocukluğunda gitar, yetmişlerin sonunda soprano saksofon çalıyordu. 1982'de trombona geçti. Schiaffini ile tanıştı, usta onu Roma'ya taşınmaya, yanında öğrenim görmeye ikna etti. Paul Rutherford, Barry Guy, E.Colombo, M.Mayes, Gruppo Romano Free Jazz, Vladimir Chekasin gibi müzikçilerle çalıştı. Avrupa tromboncularının en parlaklarından.

Renato Geremia

Milanolu piyanist, besteci, düzenlemeci, eğitimci Giorgio Gaslini İtalyan jazzının belki de en önemli adı. Başlı başına bir ya da birkaç yazıya konu olacak bir sanatçı geçmişi var. Jazz'ın yanında etkinlikleri çoksesli çağdaş müzik alanına da uzanıyor, müzik kuramları üzerine yazdığı kitapları da dikkat çekici. Bir Amerikan festivaline davet alan ilk İtalyan müzikçisi olma kimliğini de taşıyor.

Renato Geremia topluluğun yaşlı kurtlarından. Daha yetmişli yıllarda adını en seçkinler arasına yazdırmıştı. Ama biraz daha gerilere gidersek, 1951 yılında Antonio Leonvila'nın Le Due Verita adlı filminin Bruno Maderna tarafından yapılan müziklerinde onu tenor, alto saksofon ve kemanda duymak olasıydı. Geremia Venedikli. Birçok çalgıyı mükemmel biçimde çalabiliyor: keman, klarinet, saksofon ailesi, flüt ve piyano.

Paolo Damiani 26 Mart 1952 Roma doğumlu bir besteci, yönetici, bascı ve çellocu. 1976'da Roma Üniversitesi mimarlık bölümünden pekiyiyle mezun olmuş. 1996 yılından bu yana AMJ (Jazz Müzisyenleri Ulusal Derneği)'nin başkanı. 1983'den beri Aquila Konservatuarında jazz eğitmenliği yapıyor, 1982'den beri de uluslararası bir jazz şenliği olan Roccelle Jonica'nın yöneticisi. A.Mangelsdorff, B.Higgins, J.Surman gibi müzikçilerle çalıştı. Şu anda İnstabile'nin yanında İtalian String Trio, Pentarte Çağdaş Müzik Topluluğuyla da çalışıyor.

Giancarlo Schiaffini

Martin Mayes topluluğun tek İskoç üyesi. Korno çalıyor. 1952 doğumlu. York Üniversitesinde gördüğü müzik eğitiminin ardından Londra'da beş yıl kalarak, yenilikçi müzikçilerle ve çocuklar için sokak tiyatrosu yapan sanatçılarla çalıştı. 1982'de yerleştiği İtalya'da Roberto Ottaviano'nun Six Mobiles adlı topluluğunda (1995'in en iyi İtalyan jazz topluluğu seçilmişti) sivrildi. Almanların Random Acoustics şirketine solo bir çalışma gerçekleştirdi: Unique Horn.

Topluluğa Gaslini'den sonra katılan Umbetro Petrin 1960 doğumlu; on iki yaşında yaşamını piyanoya adamaya karar veriyor. On sekiz yaşında çağdaş şiire tutkulanıp, bugüne kadar sayısız şiire ve yazınsal eleştiriye imzasını atıyor. 1980-89 arası gizemci bir anlayışı resimlerine yansıtan Walter Lazzaro'nun yanında eğitim görüp, resme yoğunlaşıyor, sergiler açıyor. 1986'da yeniden müziğe dönüyor ve 1987 yılında ilk albümü yayınlanıyor. 1997 yılında girdiği İnstabile'ye klasikten bopa kadar uzanan duyarlıklarını katıyor.

Bascı Bruno Tommaso bir zamanlar Gaslini'nin Roma Konservatuarındaki kurslarında öğrenciydi. O günlerden sonra sayısız topluluğa önderlik yaptı. Besteci, düzenleyici ve öğretim görevlisi olarak çalıştı. Yetmişli yıllarda birçok film müziğine de katkıda bulundu.

Guido Mazzon

Tiziano Tononi 18 Kasım 1956 Milano doğumlu. Davulu kendi kendine öğrendi, rock topluluklarında çalıştı. Yetmişli yılların ortalarından sonra jazz'a ilgi duydu.

Başta Nexus olmak üzere çok verimli, çok üretken bir müzik yaşantısı oldu.

Vincenzo Mazzone topluluğun ikinci davulcusu, Lauro Rossi de trombon grubunda.

Yapıtları

1- Live İn Noci and Rive de Gier (Leo): İnstabile bu çok başarılı çalışmayla Avrupa'nın sayılı büyük toplulukları arasında yerini aldı : London Jazz Composer's Orchestra, Globe Unity Orchestra, ICP Orchestra, Willem Breuker'in Kollektief'i, Berlin Contemporary Jazz Orchestra, Edward Wesala'nın Sound and Fury, Louis Sclavis'in Creation İndigene'in yanında. Birbirinden çok farklı, çok başarılı besteler göze çarpıyor bu çalışmada: Detriti(Damiani'nin) bir mozaik niteliği taşıyor, geçmişten kırık dökük anımsanan, dinlenip unutulmuş ezgiler yanyana geliyor; harika kemancı Geremia, Schiano (hem alto, hem de vokalde), Schiaffini'nin de katkıları var. Ippopotami (Colombo'nun) hem doğaçlamalara hem de yazılı bölümlere eşit derecede olanak tanıyan, karnaval havasını soluyan çok güçlü bir beste. Minafra'nın 'Noci..Stranni Frutti'si bestecinin enerjisini, zekasını yapıtına yansıtırken, Hint ve Afrika etkilerini de yansıtıyor. Gaslini'nin Pierrot Solaire'i eleştirmenlerce bir başyapıt olarak değerlendiriliyor: Akdenizli bir Pierrot'nun işlendiği, neşeli, umut dolu bir beste bu, Schoenberg'in Pierrot'sunun aksine. Benim albümde en çok sevdiğim iki besteye gelince: ilki usta Schiaffini'nin La Czarda Dell'Aborigeno'su: çigan, ortaçağ müziği etkileriyle, müthiş ritmin ağırlık taşıdığı parçada Mayes'ın kornosu, Dato'nun bariton soloları coşku verici. İkincisi Tommaso'nun I Virtuosi di Noci'si; besteci yapıtının entelektüel değil duygusal yanının ağır bastığını ve hiçbir topluluğun bunu yorumlayamayacağını vurguluyor. Akdeniz ögeleriyle örülü parçada Colombo'nun sopranosu ve Trovesi'nin klarineti karşısında hiçbir Akdenizli'nin kayıtsız kalmayacağından eminim.

2- Skies of Europe (ECM): Albüm iki ustanın iki uzun bestesinden oluşuyor. Açılış bascı Tommaso'nun altı bölümlük Il Maestro Muratore'si. Çağdaş yontu sanatının önemli yaratıcılarından, yaşamının uzun yıllarını ABD'de geçirmiş olan yontucu Constanino Nivola'dan esinlenen bestenin başlığı sanatçının bir yapıtından alınma. Bölümleri bestecisinin ağzından bir dinleyelim :" I)Il Maestro muratore (Duvarcı ustası): Nivola'nın doğduğu bölge olan Sardinya halk müzikleri ile ABD'nin country ve western izlerinin bireşimi bu. II) Squilli di morte (Ölüm borazanı): Başlık Nivola'nın bir başka yapıtının adı. Mussolini'yi öldürmeye tasarlayan bir anarşiste adanmış. Ama adamın kötü yazgısı, ölüme götürmüş onu, hemşehrileri Sardinyalılar tarafından katledilmiş. III) Corbu: Dostu Le Corbusier'ye bu takma adı yakıştırmıştı Nivola. Mimarın yapıtı bu parçanın geometrisine esin yaratmış..IV) Meru lo snob(Züppe Meru) : Nivola'nın tanışlarından birinin portresi bu: adam Milano'da ünlü bir kuyumcu olmuş, Sardinyalı mütevazi geçmişini gizlemek için de adını Mereu'ya çevirmiş. V)L'Arte mistica del vasaio(Çömlekçinin gizemci sanatı): Nivola'nın sanat ve zenaat arasındaki ilişki üzerine söylediklerinden bir alıntı; Nivola sanatta züppelikten nefret ederdi."

Skies Of Europe ise Gaslini'nin bestesi. Görsel unsurlar bölüm başlıklarından anlaşıldığı gibi iyice önde." I) Du Du Duchamp : Humperdinck'in Hansel ve Gretel yapılan alıntı benzeri unsurlarla bir hiciv duygusu öne çıkıyor bu bölümde. Figüratif anlayışı görsel sanatlarda değiştirerek devrim yapan bu yüzyılın öncü sanatçılarına bir selam gönderiyoruz. II)Quand Duchamp joue du marteau (Duchamp çekiç çaldığında) Duchamp ile günlük nesneler de sanatın içinde eskiden olmadıkları konumu bulmuşlardı. III) Il suono giallo(Sarı tını): Seslerle tınılar arasında bir ilişki kurabiliyorum ben de. Sarı ile pirinç üflemeliler (bu bölüm kornet için yazılmıştı)arasında örneğin. Bu düşünceyi Kandinski'nin bir sergisinden almıştım. IV) Marlene e gli ospiti misteriosi (Marlene ve gizemli konuklar) Burada klasik bir Dietrich düşünmüyorum, tam aksine karanlık, cinselliği çok önde, Fassbinder'e özgü bir Marlene düşünüyorum. Tüllere bürünmüş, uzun ağızlıklı sigaralarıyla. V)Satie Satin: Satie'nin minimalizmine gönderme yapıyoruz, besteci öncü müziğe yeni bir anlayış getirmişti. VI)Masse d'urto (a Michelangelo Antonioni) (Patlayan güç) Antonioni'nin filmlerinde yüzeyde gözüken dinginliğin, berraklığın altında patlayacak, korkunç bir gücün dizginlenemez bir şiddeti yatar. VII) Fellini Song: Gözyaşları kahkahalarla birleşiyor burada. Gitgide uzaklaşan keman ve piyano bitmekte olan ve başlayan yüzyıla selam gönderiyorlar.

3) Italian İnstabile Festival (Pisa Teatro Verdi Aralık 1997) (Leo)(2Cd)

Topluluk için bir festival düzenleme düşüncesi Francesco Martinelli'den geldi. Pisa kentinin kültür kurumlarının iyi niyeti ve katkısıyla da gerçekleşti. Festivale büyük ilgi gösteren ve dünyanın dört bir yanından kente akan yerli yabancı basın mensuplarını da unutmayalım. Üç gün boyunca orkestra dağarcığındaki neredeyse tüm besteleri seslendirdi; oniki konser de üyelerin oluşturduğu küçük topluluklarca verildi:solo, düo, üçlü ve beşlilerce. Albüm bu parlak olayın gözkamaştırıcı bir tanıklığı.

Ses Demokrasisi Denilen Ortaklaşa Kavram

İnstabile konusunda sonsöz çağımızın en yaratıcı adlarından Ornette Coleman'ın: "'Bir iletişim dünyasındayız, bilgi hemen yanıbaşımızda, insanların kendilerini ifade etmek ve öğrenmek amacıyla kullandığı tüm kavramlar hemen yanıbaşımızda. Müzik de kendine özgü bir biçim aracılığıyla ifade etme (sesleri, güzelliği ve duygusal deneyimlerimizi)olanaklarını kullanabilmek için yararlanıyor tüm bu bilgilerden. İtalian İnstabile Orchestra da hem besteci hem çalgıcı kimliği taşıyan müzikçilerle bunu gerçekleştiriyor işte. On sekiz üyeden oluşan topluluk, muhteşem çalıyor. İtalya başta ses ve çalgı için bugüne kadar değişmeden gelen Do-Re-Mi-Fa-Sol-La-Si-Do notalama dizgesi olmak üzere Avrupa toplumuna çok şeyler sunmuş bir ülke.

Eugenio Colombo

Gaslini, Tommaso, Schiaffini, Schiano, Trovesi, Dato, Colombo, Damiani, Mazzon, Minafra, Cavallanti, Mandarini, Rossi, Tramontana, Geremia, Mayes, Tononi ve Mazzone, evet, hepsi de çok özgün ve olağanüstü müzikçi bunların. Dinletilerinde ses demokrasisi denilen ortaklaşa kavrama ulaşıyorlar. İnstabile Orchestra 21.yüzyıl müziğinin en yaratıcı biçimde ifadelendirilmesi açısından önde gidiyor. Kulak verin müziklerine ne demek istediğimi anlayacaksınız."

Paolo Damiani

Bunlar da üyelerden seçmece ve kulak vermeye fazlasıyla değer.

C.Actis Dato, Oltremare- Splasc(h)
C.Actis Dato, Ankara Twist-Splasc(h)
C. Actis Dato& L.Culver Duo, Dune-Splasc(h)
C.Actis Dato, Bagdad Boogie-Splasc(h)
C.Actis Dato, Urartu-Leo
C.Actis Dato, Blue Cairo-Splasc(h)
Nexus, The Preacher and the Ghost-Splasc(h)
Nexus, Free Spirits-Splasc(h)
D.Cavallanti/Tononi, Udu Calls-Splasc(h)
Nexus, We Still Have Visions-Splasc(h)
E.Colombo, Summertime-Splasc(h)
E.Colombo, Giada-Splasc(h)
P.Damiani, Song Tong-Splasc(h)
P.Damiani, Eso-Splasc(h)
Enten Eller, Medea-CMC
Trumpet Buzz Duo, Live-Splasc(h)
Martin Mayes, Unique Horn-Random Acoustic
Pino Minafra, Sudori-Splasc(h)
Pino Minafra, Quella Sporca 1/2 Dozzina-Splasc(h)
Umberto Petrin, Monk's World-Splasc(h)
E.Rava Electric Five, Noir-Label Bleu
E.Rava, Secrets-Soul Note
E.Rava, Electric Five-Soul Note
M. Schiano, Sud-Splasc(h)
M.Schiano, Uncaged-Splasc(h)
M.Schiano, And So On-Splasc(h)
S.Tramontana & Georg Graewe Duo, Schz!-Splasc(h)
G.Gaslini, Ayler's Wings-Soul Note
G.Gaslini, Masks-Soul Note
G.Gaslini, Jelly Back In Town-Soul Note
G.Gaslini, Lampi-Soul Note
G.Trovesi, Dances-Red
G.Trovesi, Les Hommes Armes-Soul Note
G.Trovesi, From G to G-Soul Note

Son bir not: Bana tutup da dünyanın yedi harikasından ikisi ne diye sorsalar hiç düşünmeden Carlo Actis Dato ve Gianluigi Trovesi derim..

Kaynakça

İtalian İnstabile Orchestra Web Sayfaları
Steve Lake,Live İn Noci and Rive de Gier'in kapak notları
Marcello Lorai, Skies of Europe kapak notları
Francesco Martinelli, İtalian İnstabile Festival kapak notları

Vincenzo Mazzone

Horace Tapscott

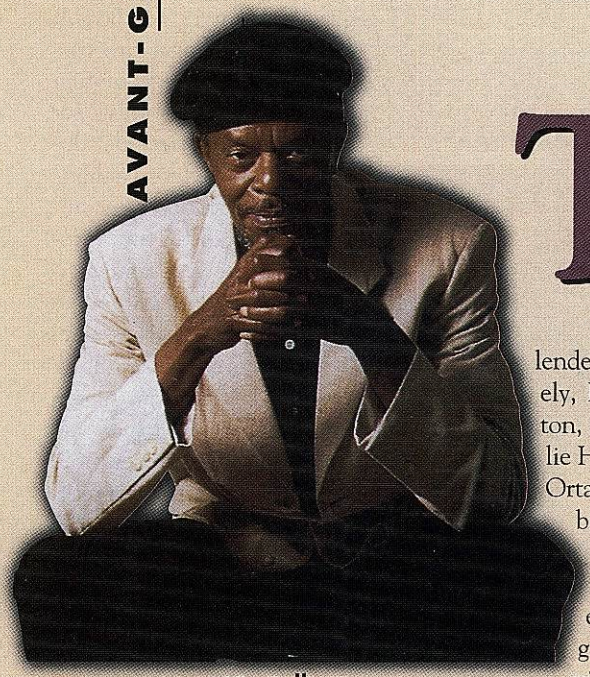

Zeynep Çiftçi Ün
zeynepun@superonline.com

Horace Tapscott adı bir efsanedir müzisyenler arasında; caz dergilerinde adı çok geçmez oysa, yapıtları dağınıktır, bulması güçtür, yaşadığı bölgenin dışında (Los Angeles, California) az çalmıştır: Doğu yakasında olsun, Avrupa'da olsun. Tapscott müzik ve eylemin içiçe girdiği, birbirini bütünlediği yaşamıyla adanmışlığı simgeler: zenci toplumuna, daha genel bir yaklaşımla sanatçılara, emekçilere, ezilenlere adanmışlığı. Atmışlı yılların başlarından doksanlı yılların sonuna, kansere yenik düştüğü 27 Şubat 1999 tarihine kadar uzanan, UGMAA Vakfı ve Pan Afrikan People's Arkestra içinde, başı çektiği, usanmadan ve yılmadan gerçekleştirdiği soylu ve etkili mücadele örnek olacaktır gelecek kuşaklara.

4 Nisan 1934 tarihinde Houston, Texas'ta doğdu Tapscott. 9 yaşındayken annesi ve kızkardeşiyle Los Angeles, California'ya taşındı. Piyano ve keman dersleri aldı, piyanistlikle yaşamını kazanan annesi onu eve geldiğinde dört saat çalgılarına çalışmadan dışarı bırakmazdı. Çevresinde yığınla müzikçi vardı daha küçük yaşlarda. T.Bone Walker'ın oğlu yakın arkadaşıydı. Kilisede gospel, evinde blueslarla büyüdü. Ama Tapscott'un gönlü trombondaydı. Çok eril ve tınısını çekici bulduğu bu çalgıyı daha bir arzuyla ve coşkuyla çalıştı. Los Angeles çok verimli ve canlı bir ortamdı kırklı yıllarda. Art Tatum, Erroll Garner, Red Callender, Duke Ellington, Big Jay McNeely, Louis Armstrong, Lionel Hampton, Buddy Collette, Eric Dolphy, Billie Holiday gözlerinin önündeydi hep. Orta okul ve lise yıllarında Dolphy ile birlikte dolaşır, okul sonrası aynı hocadan, müzikçiler arasında efsaneye dönüşmüş olan Lloyd Reese'den birlikte ders alırdı. Dolphy gibi Gerald Wilson'un, yanında pişti Tapscott da, bir yandan trombon çalarken; düzenleme ve besteleme tekniklerini onun yanında geliştirdi. Jefferson Lisesi'ndeydi o zamanlar, piyanist olarak etkilerini yaşamının sonuna kadar sürdüreceği Samuel Browne'ın okul topluluğunda da çalıyordu.

1953 yılında Hava Kuvvetlerine katılmak üzere orduya yazıldı. Wyoming'de bulundu: trombon, piyano ve bariton saksofondu çalgıları. Dört yıl geçirdi orada. Sıkıntılı,ırkçılık sorunlarıyla dolu geçen dört uzun yıl: Cecilia Payne ile evlenmişti daha genç yaşında: sekiz çocuğundan üçü işte bu yıllarda dünyaya geldi. 'Zenci toplumunun müziği' konusundaki düşünceleri yavaş yavaş oluştu bu dört yıllık süreçte. Terhisinden sonra Los Angeles'a döndü. Arkadaşı Lester Robinson'un önerisine uyup New York'un yolunu tuttu: Yıl 1959'du, Lionel Hampton'un topluluğuna katıldı. Bir yıl toplulukta kaldı, güneye uzun turnelere çıktı. Kendi deyişiyle ırkçıydı o zamanlar, çok sert, kötü deneyimler yaşadı bu turnelerde. Ama yaptıkları müzik çok güzeldi, mutluluk veriyordu ona. Los Angeles'a yeniden döndüğünde kesin kararını almıştı: Yaşamını bir zenci müzikçi olarak kendi toplumunu hem düşünsel anlamda, hem de maddi anlamda geliştirmek amacıyla zorlu bir mücadeleyle geçirecekti.

"Bana saygı gösterilsin istiyorum. Bir insanım ben. Bu kültüre, bu ülkeye, beş yüz yıldan fazla katkıda bulundum, şu ya da bu biçimde hizmet verdim. Eşit biçimde de saygı bekliyorum. Fazladan bir şey istemiyorum. Almam gerekeni istiyorum yalnızca.'

Çevresinde kendisi gibi düşünen eylemci müzisyenler vardı. Onlar bir mücadelenin örnek alınacak kişileri olmaya karar vermişlerdi. İşte UGMAA'nın (Union Of God's Musicians and Artists Ascension- Tanrının Müzisyenleri ve Sanatçılarının Yükselişi için Birlik) ve bu derneğin bir uzantısı olan Pan Afrikan People's Arkestra'nın kuruluşu böyle oldu L.A.'de, 1961 yılı içinde. Chicago'daki AACM'ye de öncülük etmişlerdi bir anlamda. Arkestra (Sun Ra'nın Chicago'da ellili yılların başında kurduğu toplulukla yalnızca ad benzerliği taşıyorlar) zenci toplumuna en nitelikli müziği karşılıksız, bedava sunmak istiyordu. Çalacakları mekanları saptadılar önce: kiliseler, sokak köşeleri, okullar iyi seçimlerdi. Gün ve geceleri provaya giriyor, ayda iki konser veriyorlardı. Hepsi başka başka işlerde çalışıp para kazanıyorlar, bu nedenle çok yoruluyorlardı. Ama zaman geçtikçe zenci toplumu öylesine benimsedi ki onları, gerçek bir imece oluştu, yaşamlarını sürdürmek kolaylaştı. Otuzbeşe yaklaşan üyenin yirmiye yakını (Arthur Blythe, Stanley Crouch, John Handy, Jayne Cortez, Leon Thomas, Azar Lawrence..) ayrılsa da, topluluk gücünden hiçbir şey yitirmedi. Horace yaşamını kazanmak için L.A'ın Troubadour kulübünde piyanist olarak sürekli çalıştı. Hava kuvvetlerinde trombon çaldığı yıl-

larda, bir araba kazası geçirmiş, ön dişlerini kaybetmişti. Takma dişlerle de eski tınısına, hızına kavuşamamıştı. Arkestra düzen muhalifi kitlelerle hep dirsek teması içinde oldu. Kara Panterler, Ron Karenga'nın örgütü, İslamcı zenci kuruluşlar, şair Elaine Brown bunlardan birkaçıydı. Bu gruplar Arkestra'ya maddi destek de sağlıyordu. 1965 yılındaki Watts ayaklanması öncesinde, zenci çocuklar ve gençler sokağa dökülmüş, Tapscott'un bestesi Dark Tree'yi hep bir ağızdan seslendirip dansetmişti. Polis de bu nedenle ayaklanmanın kışkırtıcısı olarak gözaltına almıştı Tapscott'u! (Tapscott bu bestesinde Afrika kökenli bir Amerikalıyı anlatmıştı.'Adam bir ağaçtı. Işık yoktu çevresinde. Kimse görmüyordu onu. Ama olanca gücüyle oradaydı ağaç, orada duruyordu. Zencilerin tarihiydi bu. Dev uyanmıştı artık'.)

Kevin Whitehead, iki metreye yakın boyuyla, çok iri cüsseli, kapı gibi bir adam diye tanımlıyor Tapscott'u. Önder kişiliğini bulunduğu her yerde hissettiren bu güçlü kişiliğin piyanosununun başına geçtiğinde de, kocaman, devasa elleriyle, yoğun pedal kullanımıyla, aletinden yükselen güçlü tınısıyla bir büyü yaydığını söylüyor.Oysa Tapscott'un onca toplumsal ve siyasi etkinlik arasında stüdyolara girip de gerçekleştirdiği albümler oldukça sınırlı: 1969'daki The Giant Is Awakened Tapscott'un önderliğinde ilk çalışma olurken, altocu Blythe'ın da yer aldığı ilk plaktı aynı zamanda. Tapscott seksenli yıllarda Tom Albach'ın yapımcılığında, Batı Sahilinin Nimbus şirketine çoğu solo, birkaçı üçlü ve Arkestra eşliğinde albümler üretti ama doksanlarda yeniden gündeme gelişi, zenci müziği tarihine ve kültürüne kendisi gibi yaklaşan klarinetçi John Carter'ın da büyük katkılarıyla gerçekleşen iki cd ile oldu : Hat Art'tan piyasaya çıkan The Dark Tree 1 ve The Dark Tree 2. Los Angeles'ı mesken tutan bu iki kara deri-li usta, bascı Cecil McBee ve davulcu Andrew Cyrille'in de katılımıyla, doksanlı yıllara damgalarını bastılar ve neredeyse tüm caz dergilerinin yıl sonu anketlerinde dorukta yerlerini aldılar.

Cadence okur anketinde doksan altı yılında yılın en iyi albümü seçilen ve kayıtları doksan beş haziranında yapılan aiee! The Phantom ise klasik müzik alanında uzmanlaşan ve son on yıl içinde caz dünyasına da yönelen ünlü Arabesque şirketince üretildi. Coltrane'in atmışların başında bascılığını yapan ve seksenlerin ikinci yarısından başlayarak çok ama çok parlak çalışmalarıyla yeniden ünlenen Reggie Workman, Andrew Cyrille, daha yirmi dört yaşını doldurmamış genç ve yetenekli altocu Abraham Burton ve Tapscott ile daha ellili yılların sonunda Ray Charles'ın topluluğunda bir araya gelen Detroitli trompetçi Marcus Belgrave yanındaydı Tapscott'un bu başarılı çalışmada.

Ustanın Hat Art albümlerinin tükendiğini ve yeni baskılarının yapılmadığını, Flying Dutchman'dan atmışı yılların sonunda yayınlanan Criss albümlerinin ve The Giant'ın cd olarak yeni basımlarının gerçekleştirilmediğini üzülerek belirteyim. (Meraklısı Nimbus'ları Cadence dergisi'nin cd satışı yapılan bölümünden edinilebilir.)

Galiba yalnızca Butch Morris, David Murray, Arthur Blythe gibi öğrencileri anımsatacaklar Tapscott'un yapıtıyla özdeşleşen fırtınalı ve verimli yaşamını!

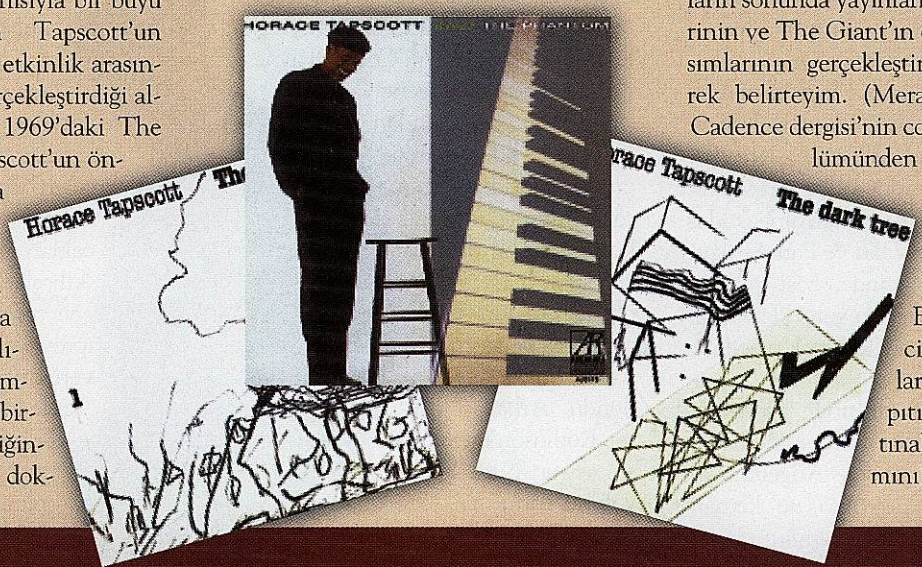

Diskografi

H.T., The Giant Is Awakened (Flying Dutchman) 1968
Sonny Criss, Sonny's Dream (Prestige) 1968
Sonny Criss, Crisscraft (Muse) 1975
H.T., Songs Of The Unsung (İnterplay) solo piano, 1978
H.T.& Arkestra, Flight No.17 (Nimbus) 1978
H.T.&Arkestra, The Call (Nimbus) 1978
HT In New York, (Art David ve Roy Haynes ile) (İnterplay) 1979
HT& Arkestra, Live At I.U.C.C. (Nimbus) 2LP 1979
HT, At The Crossroads (Nimbus) Everett Brown Jr(d) ile 1980
HT Sextet, Dial 'B' For Barbara (Nimbus) 1981
HT Trio, Live At Lobero Vol.1&2 (Nimbus) 1981
The Tapscott Sessions Vol 1. (Nimbus) solo piyano 1982
The Tapscott Sessions Vol.2 (Nimbus) solo piyano 1982
The Tapscott Sessions Vol.3 (Nimbus) solo piyano 1983
The Tapscott Sessions Vol.4 (Nimbus) 9/82 solo piyano
The Tapscott Sessions Vol.5 (Nimbus) 1/84 solo piyano
The Tapscott Sessions Vol.6 (Nimbus) 10/83 solo piyano
The Tapscott Sessions Vol.7 (Nimbus) solo piyano
The Tapscott Sessions Vol.8 (Nimbus) solo piyano
HT, Dissent Or Descent (Nimbus) (Fred Hopkins(b)+Ben Riley(d) ile)
HT, The Dark Tree Vol.1 (Hat Art) 1989 Aralık
HT, The Dark Tree Vol2 (Hat Art) 1989 Aralık
HT, aiee! The Phantom (Arabesque) 1995

Emily Remler

Ayfer Sak

32 yaşında geçirdiği kalp krizi sonucunda ölümüyle, jazz dünyasında şok etkisi yaratan Emily Remler yaşadığı kısacık hayatına rağmen, jazz gitarının tartışmasız kraliçesi olmuştu. Ölümü ile ilgili spekülasyonlar hala sürüyor Remler'ın. Kimisi yüksek dozda aldığı uyuşturucu yüzünden, kimisi kanser olduğu için öldüğünü ileri sürüyor. Hatta bu Haziran ayı başından itibaren internette Remler'in ölüm nedeni başlıklı forum bile düzenlenmiş, dünyanın her yerinden insanlar bu konuda tartışıyorlar. Ancak ölüm nedeni ne olursa olsun, maalesef ki jazz dünyası çok önemli bir gitaristini kaybetti. Üstelik de en verimli döneminde.

1957'de New York City'de doğan Emily Remler, ilk çocukluğunu Englewood Cliff'de geçirdi. Gitara kendi kendine oldukça küçük yaşlarda başladı. 9-10 yaşları arasında folk müzik çalıyordu. Daha sonra Rock'n Roll gruplarında kendini gösterdi. Massachusetts'deki bir yatılı okula başladı ancak burada aradığını bulamayan Remler, Boston'daki Berklee School of Music'e kaydoldu. Böylece jazz serüveni başlıyordu artık onun için. İlk önceleri dinlediğini ancak bu müzikten pek bir şey anlamadığını söylüyor Emily Remler. Bu dönemde dev gitarist Wes Montgomery'den etkilenmeye başlaması da pek sürpriz olmuyor tabii ki.

Berklee School of Music'den mezun olduktan sonra New Orleans'a taşındığında çok fazla iş sıkıntısı çekmiyor Remler, Fairmont Otel'de Dick Stabile'in dans müziği grubunda çaldı bir süre. Aynı yerde şarkıcı Ben Vereen ve Nancy Wilson'a eşlik etti. Aynı zamanda Little Queenie & The Percolators, R&B grubunun gitaristliğini de yaptı. Bu dönemde çeşitli zamanlarda Michel Legrand ve Joel Gray ile de çalışmalar yaptı ve gitar dersleri vermeye başladı.

Ancak New Orleans'da yaşadığı en önemli olay, elbette usta gitarist Herb Ellis ile tanışmasıydı. Ellis, Emily Remler'ın çalışından çok etkilendi ve onu Concord Jazz Records'un başkanı olan Carl Jefferson'a tavsiye etti. Carl Jefferson'un davetiyle 1978'deki Concord Jazz Festivali'ne katılan Remler, burada Herb Ellis, Cal Collins, Howard Roberts, Barney Kessell, Tal Farlow gibi önemli gitaristlerle birlikte sahneye çıkma fırsatı buldu (bu arada sadece 21 yaşında olduğunu da gözönünde bulundurmakta fayda var). Bu olaydan sonra bir sene daha New Orleans'da kalan Remler, New York'a taşındı. Kulüp çalışmaları için kendi trio'sunu kurdu. Bu grupla, ünlü şarkıcı Astrud Gilberto'nun da yer aldığı bir tura seri konserlerle katıldı. 1980 yılında Clayton Bros ile Concord Jazz Record tarafından ilk albümünü kaydetti Emily Remler.

1981'de katıldığı Berlin Jazz Festivali'nde ise yıldızı iyice parlamıştı. Burada dönüşte Hawai'ye kadar gemide jam-session yaptı. 1981-1982 boyunca **Sophisticated Lady** müzikalinde çalması da önemli çalışmalarından Remler'ın. Aynı dönemlerde, 1981 yılında eleştirmen Leonard Feather tarafından yılın en genç kadın jazz'cısı seçildi.

Emily Remler'ın ortaya çıkışı, 1970'lerde jazz gitar dünyasının en parlak olaylarından biri olmuştu. Armonik, melodik ve ritmik açıdan çalışındaki zenginliği ve parlak kabiliyetiyle jazz gitarda aranan niteliklere tam olarak sahipti Remler.

Sound'undaki en belirleyici özelliği, gevrek ve delip geçen, büyüleyici incelikteki hassasiyette yatıyor bekli de. Wes Montgomery ekolünden gelen Emily Remler'ın bebop tarzını iyi soluduğu anlaşılıyor. İlk kaydı **It's all in the Family**'de, büyük bir performans sergilemese de neler yapabileceğinin ipuçlarını veriyor dinleyene. 1981'de çıkardığı ikinci albümü **Firefly**'da ise kendini kanıtlıyor Remler. Bu albümdeki "In a sentimental mood", "Inception" ve "Movin' Alon"da Wes Montgomery stilinin etkilerini açıkça görebiliyoruz. 1982'de çıkardığı **Take Two**'da ise tam olarak pişmiş durumda Emily Remler. Marjinal üstünlükteki swing'i, parmak stili ve akor zenginliğiyle yüksek kalitede bir performansa sahip. Çalışında melankolik bir içedönüklük yatmasına rağmen, çaldığı tek bir notada bunu tuhaf bir canlılıkla gizliyor, parlak bir kılıfa sokuyor aslında.

1980'lerin ortalarında Larry Coryell ile planladıkları bir kayıt üzerinde çalışmak için bir süre Charlottesville'de kalıyorlar. Buradaki genelde üniversite gençliğinin gittiği küçük kulüplerde daha önceden duyurmaksızın, yerel müzisyenlerle sahneye çıkıyorlar. Çalanların kim olduklarını bilmeyen dinleyiciler ise önce şaşırıyorlar bu duruma ancak bu sayede yaşadıkları müzikal fırsat da yanlarına kâr kalıyor tabii.

1985'de Larry Coryell ile **Together** adlı albümü çıkarıyorlar. Elektrik ve akustik sound'ların kullanıldığı bu albümde müzikal yetkinlikleri üst seviyede. Bu dönemde Larry Coryell ile duo çalışmalar yaparken bir yandan da kendi grubuyla da çalmaya devam ediyor. Concord Jazz Records ile yaptığı albüm çalışmalarının ardından David Benoit turnelere çıkıyor. Benoit'in 1989'da piyasaya çıkardığı **Waiting for Spring** adlı albüme de imzasını atıyor. Maalesef kısa bir süre sonra Avusturalya'ya yaptığı turnede kalbi bu yüksek tempoya dayanamıyor ve geçirdiği kalp krizi sonucu, ustası Wes Montgomery gibi erken yaşta hayata gözlerini yumuyor. Charlottesville'deki dinleyiciler kadar şanslı olmasak da kısacık hayatından geriye bıraktığı albümlerinden sesini hala duyuruyor bizlere Emily Remler.

Diskografi

Kendi albümleri:
Firefly
Retrospective, Vol.1: Standards
Retrospective, Vol.2
Take Two
Transitions
Catwalk
East to Wes
This is Me

Diğer Çalışmaları:
It's all in the Family
Soular Energy
Together
John Colliani
Sings the music of Jimmy Van Heusen
Bossa Nova International
No more Blues
Waiting for Blues
First Year
Sabia
The Concord Jazz Guitar Collection

Tüm yüzyıllarda seninleyiz...

Ahu Ünalp
ahujazz@gotmail.com

Duke Ellington; bu isim herkes için tek başına çok şey anlatıyor. Zerafet, incelik, stil. Başka bir zaman ve mekana ait hissi uyandıran puslu, siyah-beyaz imajlar, kısaca gerçek bir kral tavrı. Cotton Club gibi çetelere ait yeraltı kulüplerinin filizlendiği 1920'lerin Harlem'i gibi.

San Antonio'dan Catalina Adası'na kadar; balo salonları, kırmızı saten ışıltılar, şapkalar, elbiseler, dans, romantizm...

Hepsi bu isimde gizli, çok zengin ve büyük bir müzik efsanesine ait, zihinleri kurcalayan bir isim. Yucatan'da ve muhtemelen bu bölgenin her yerinde, tüm tepelerin Maya kalıntıları üzerinde durduğunu söylerler. Attığınız her adımın altında yatan bir imparatorluk, tıpkı Ellington'un bıraktığı eserler gibi, çoğu hala keşfedilmemiş bekliyor. 1988'de Ellington'un oğlu Mercer, Smithsonian'a babasının yarısına yakını yayınlanmamış olan 200.000 sayfalık materyalini bağışladı. Popüler müzik dünyasında yeterince derine inerseniz, oralarda biryerde mutlaka Ellington'u bulursunuz.

Onu anlatabilmek ve bu derlemeyi hazırlamak benim için tüm yazılarımdan ve bugüne kadar olan birikimlerimden parçaları biraraya toplamak, kısacası 100.yılı için yazmak çok keyif vericiydi.

Onun etkisi hepimizin içinde çok derin, bu derinlik ise onun başarısının bir göstergesi. Yarım yüzyıldan fazla zamanda binlerce parça besteledi, jazz'ın sınırlarını yaydı, orkestralarını özvarlığını terketmeden yönetti. O büyük bir besteci ve 20.yüzyılın'ın en iyi piyanisti idi.

(1899-1974) Müziğin boyutlarını araştırmayı asla durdurmadı. O hep inceledi ve üretti. Belki de Ellington Afro-Amerikan müziğin ilk ve gerçek bestecisiydi. Onun sound'u avant-garde, enstrümanı ise orkestrasıydı.

Babası J.William Ellington az eğitimli fakat kendini yetiştirmiş bir insan olarak tanınırdı. O zamanlarda durum güneyde gayet kötüydü, genç James ise Jim Crow yasalarının olumsuz etkilediği tarım işleri ile uğraşıyordu. Bu durum birçok siyah gibi James'in de kuzeye gitmesine neden olmuştu. James ve Daisy Kennedy Ellington rahat yaşayan orta sınıf vatandaşlardı, çok zengin olmamalarına rağmen rahat ve mutlu bir düzenleri vardı. 29 Nisan 1899'da Daisy, Edward Kennedy Ellington'u dünyaya getirdi. Edward K.Ellington "Duke" adını dostlarından ve ailesinden aldı. Aldığı bu isim kişiliğine ve ragtime gibi siyah müzik dinliyor olmasına çok uydu, bütün okul hayatı boyunca böyle çağrıldı. Duke, siyah müziği olarak bilinen Ragtime dinleyerek büyüdü. O zamanlar jazz, Ellingtonlar gibi sorumlu ve seçkin anlayış taşıyan kişilerce küçük ve hor görülüyordu. Resim yapmaya karşı bir yeteneği ve ilgisi olan Duke'un anne ve babası onun sanat eğitimi alması gerektiğini düşünüyorlardı ve bu hususta kendini geliştireceğine inanıyorlardı. Duke ise dans ve piyano dersleri gibi kibar şeyleri hiç sevmiyordu, sonunda annesi ona piyano dersleri aldırmaya başladı. Duke'un aklı ise daha çok baseball ve basketbolda idi. İki ay sonra ailesi Duke'un zorla piyano dersleri almasının zaman ve para kaybı olduğuna karar verdiler. Duke 13 yaşına geldiğinde, kızlara ve partilere ilgi duymaya başlamıştı. Etrafında müzik yapan insanların popüler olduğunu ve partilere davet edildiğini görünce, tekrar piyano dersleri almak istedi fakat bu kez işler biraz değişmişti. Müzik bilgilerini arttırmak isteyen çoğu genç ailelerinden kendilerine müzik dersi aldırmalarını istiyorlardı. Ama Duke'u onlardan ayıran, bir otorite ve baskı altında olmadan, ne yapması gerektiği söylenmeden öğrenmek istemeseydi. Bu yüzden Duke ciddi bir müzik hocası yerine kestirme bir yol arıyordu. Kendisine müzik öğretmeni bulmak için bakındığı yerlerden biri Frank Holliday'in yeriydi. Holliday'in yerine çok çeşitli insanlar geliyordu; avukatlar, kumarbazlar ve Duke gibi müzisyenler. Ayrıca gösteri dünyasının yıldızlarının en favori mekanıydı burası. Bunların arasında nota bilmeden kulakları ile çalan ve hüner gösterileri yapan yetenekli piyanistler de vardı. Bu şahıslardan özellikle Oliver "Doc" Perry ve Henry Grant, Duke'un kendini geliştirmesinde ona yardımcı oldular, piyano tekniğini güçlendirmek ve kendisini geliştirmesi için onu evlerine çağırıp, ders veriyorlardı. Ona ders veren diğer bir piyanist ise Duke'un lisedeki hocasıydı. Duke'un popüleritesi lise balosunda piyano çalmasıyla başladı.

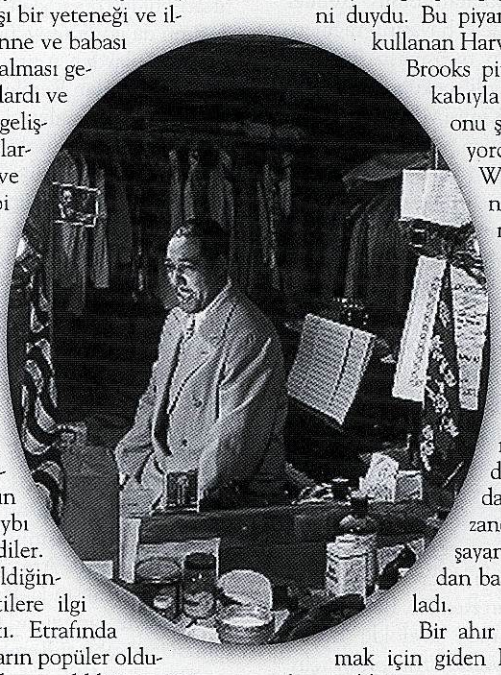

Çaldığı "What You Gonna Do When The Bed Breaks Down" adlı parça bittiğinde salondaki kalabalık daha fazlası için çılgınca alkışlıyordu, çalacak başka bir parçası olmayan Duke, aynı parçasını farklı stil ve versiyonda bir kez daha çaldı. O akşam bu parça hit olmuş, Duke ise şöhrete adım atmaya başlamıştı. Duke arkadaşları ile Philedephia'da tatildeyken genç bir piyanistten bahsedildiğini duydu. Bu piyanist piyanoyu çok iyi kullanan Harvey Brooks idi. Harvey Brooks piyanoda "canavar" lakabıyla ün yapmıştı. Duke onu şiddetle dinlemek istiyordu. New York'tan Washington D.C'ye dönerken onu dinlemenin iyi bir fırsat olduğunu düşündü. Brooks'un çaldığı "swing" Duke'u çok etkilemişti. Bu deneyim Duke'ü daha iyisini yapabileceğine inandırmıştı. Duke ilk parasını Frank Holliday'in bilardo salonunda piyano çalarak kazandı. Bunun keyfini yaşayan Duke, sarı sayfalardan başka işler aramaya başladı.

Bir ahır partisine piyano çalmak için giden Duke, partinin ikinci katta olduğunu ve oraya piyano çıkarılamayacağını öğrenince orkestrada gitar çalıyormuş gibi yapmak zorunda kaldı. Her insan gibi Duke'un da bazı hataları ve yanlış seçimleri olmuştu. Duke liseyi arkadaşları ile aynı zamanda bitiremediği için Brooklyn'deki Pratt Art Institude'den önerilen bursu alamadı. Bunun ana nedeni ise aynı okuldan Edna Thompson adlı kıza aşık olmasıydı. İlk bestesi olan "Soda Foundation Rag"i 1913'te yazdı ve o günden ölümüne dek hergün çalmaya ve beste yapmaya devam etti. Duke Ellington, zamanında dünyanın en iyi müzisyenlerinden biri olarak görüldü.

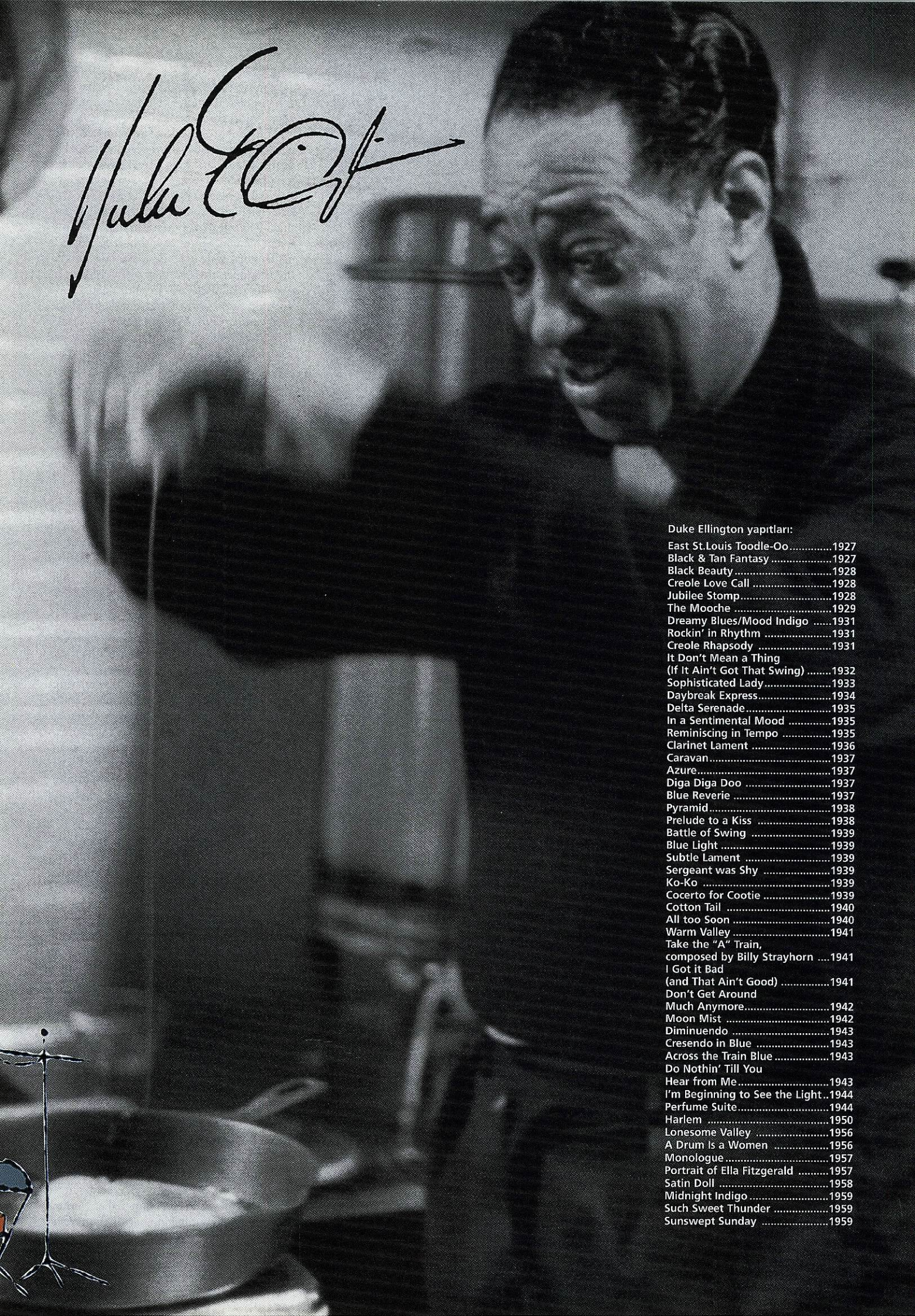

Duke Ellington yapıtları:

East St.Louis Toodle-Oo.....1927
Black & Tan Fantasy 1927
Black Beauty.....1928
Creole Love Call 1928
Jubilee Stomp.....1928
The Mooche 1929
Dreamy Blues/Mood Indigo 1931
Rockin' in Rhythm 1931
Creole Rhapsody 1931
It Don't Mean a Thing
(If It Ain't Got That Swing) 1932
Sophisticated Lady.....1933
Daybreak Express.....1934
Delta Serenade.....1935
In a Sentimental Mood 1935
Reminiscing in Tempo 1935
Clarinet Lament 1936
Caravan.....1937
Azure.....1937
Diga Diga Doo 1937
Blue Reverie 1937
Pyramid.....1938
Prelude to a Kiss 1938
Battle of Swing 1939
Blue Light 1939
Subtle Lament 1939
Sergeant was Shy 1939
Ko-Ko 1939
Cocerto for Cootie 1939
Cotton Tail 1940
All too Soon 1940
Warm Valley 1941
Take the "A" Train,
composed by Billy Strayhorn 1941
I Got it Bad
(and That Ain't Good) 1941
Don't Get Around
Much Anymore.....1942
Moon Mist 1942
Diminuendo 1943
Cresendo in Blue 1943
Across the Train Blue 1943
Do Nothin' Till You
Hear from Me.....1943
I'm Beginning to See the Light..1944
Perfume Suite.....1944
Harlem 1950
Lonesome Valley 1956
A Drum Is a Women 1956
Monologue.....1957
Portrait of Ella Fitzgerald 1957
Satin Doll 1958
Midnight Indigo.....1959
Such Sweet Thunder 1959
Sunswept Sunday 1959

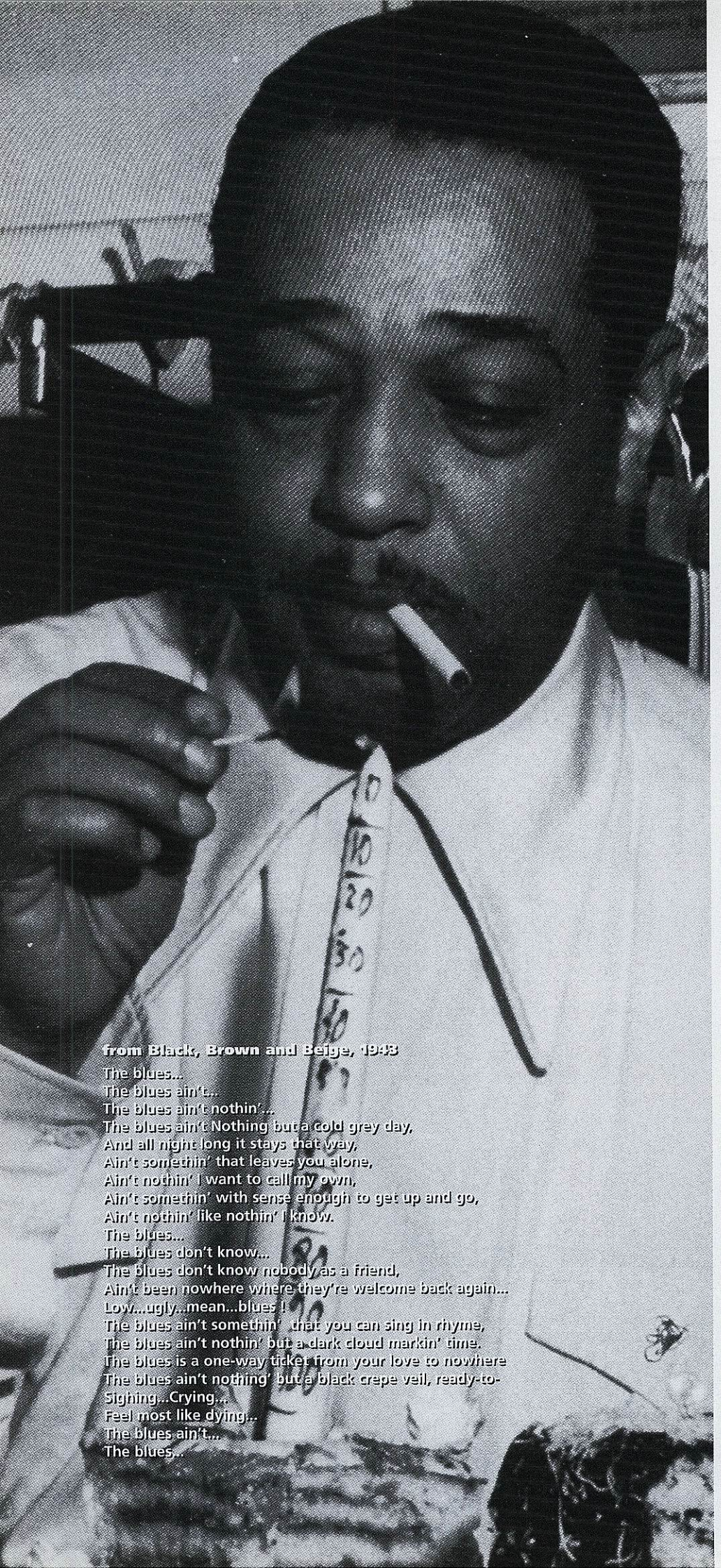

from Black, Brown and Beige, 1943

The blues...
The blues ain't...
The blues ain't nothin'...
The blues ain't Nothing but a cold grey day,
And all night long it stays that way,
Ain't somethin' that leaves you alone,
Ain't nothin' I want to call my own,
Ain't somethin' with sense enough to get up and go,
Ain't nothin' like nothin' I know.
The blues...
The blues don't know...
The blues don't know nobody as a friend,
Ain't been nowhere where they're welcome back again...
Low...ugly...mean...blues !
The blues ain't somethin' that you can sing in rhyme,
The blues ain't nothin' but a dark cloud markin' time.
The blues is a one-way ticket from your love to nowhere
The blues ain't nothing' but a black crepe veil, ready-to-
Sighing...Crying...
Feel most like dying...
The blues ain't...
The blues...

Fransız Hükümeti ona en yüksek payelerden biri olan (Legion of Honor) onur madalyasını verirken, Amerika Birleşik Devletleri ise (Presidental Medal of Freedom) en yüksek sivil şeref madalyasını verdi. Duke, akademik kökenli bir okula gitmektense, Armstrong Manual Training School'a devam etti. 1917 yılı sonlarına doğru ilk grubu "The Duke Serenaders"i kurdu. 1918-1919 yılları arasında kendisine ilk evini satın aldı, orkestrası için bir ajans kurdu ve 11 Mart 1919'da Edna Thompson ile evlendi. Duke bu yaptıklarını özgürlüğe attığı adımlar olarak nitelendiriyordu. 1923'de Washington'dan New York'a taşındı. Radyolar sayesinde ünü iyice yayılıyordu. Adını "Washingtonians" olarak değiştirdiği grubuyla yapltığı ilk kayıt ise bu yıla rastlıyordu. Duke ve orkestrasını Fats Waller sürekli cesaretlendiriyordu. Grup Jazz'ın yasaklı olduğu dönemlerde Exclusive Club, Connies Inn, The Hollywood Club (Club Kentucky)'de müzik yaptı. 1927'de ilk kez Cotton Club'da sahne alan ve kadrosunda değişiklikler olsa da her zaman birlikte oluğu orkestrası için besteler yaptı, 17 yaşındaki saksofoncu Harry Carney orkestraya katıldı ve 47 yıl boyunca Ellington'dan 5 ay sonra ölene kadar orada kaldı. Johnny Hodges 38 sene Ellington ile çaldı. Sonny Greer 31, Russell Procepe 28 ve Paul Gonsalves 24 sene süreyle orkestrasında çaldılar. Radyonun ve sektörün gelişimiyle beraber, grup Cotton Club'dan canlı yayınlar yapmaya başladı.1928'de Duke Ellington, müziğin üretimi ve yayını için Irving Mills ile anlaştı.

Daha sonra Brunswick, Columbia, Victor gibi kayıt şirketleri de teklif getirdiler. Orkestrası sürekli yenilikler yaratmaya çalışan bir labaratuar gibiydi. Tüm müzisyenlerinin yeteneklerini iyi bilir, onları yarattığı müziğin renkleri olarak nitelendirirdi. Artık Ellinton ve orkstrası dünyanın en çok tanınan grubu olmuş, Amerikan ifade tarzının önemli bir parçası haline gelmişti. Belki de bu nedenle Wynton Marsalis son PBS röportajında Duke Ellington'un 20. yüzyılın en önemli müzik figürü olduğunu söylemiştir. Bach veya Picasso ayarında bir sanatçı.

Gerek piyano tekniği, gerek düzenlemelerindeki değişik ifadeler bir çok jazz müzisyenini etkilemiştir. Onun piyanosu, yaptıkları müzikte ikinci bir orkestra izlenimi yaratırdı. Duke Ellington ve orkestrası New York'tan New Deli'ye, Chicago'dan Cairo'ya, Los Angeles'tan Londra'ya kadar birçok yerde çaldılar. En az 3 trompet, 3 trombon, 4 saksofon, banço, kontrabas, piyano ve davuldan oluşan büyük orkestrasıyla 200'ün üzerinde plak doldurdu. Onun orkestrasında müzik, klasik, jazz ve dini müziğin bir senteziydi. Onun müziğinin kökleri gerçekten Afrika'da idi. Onun tabiriyle mükemmel bestelerin kökeninde hep Afrika vardı. Broadway müzikalleri, yönettiği senfoniler,Toscanini için yaptığı besteler ve kendi yorumuyla yaptığı dinsel müzikler onun en önemli işleriydi. 1969 yılında Ellington'un orkestrasına dahil olan Austin'den Martin Banks şöyle anlatıyor: "Beni Lionel Hampton'un grubuyla trompet çalarken dinlediğini duymuştum. Bir gece bizim çaldığımız yer olan Metropol'e geldiğini ve Hampton'un onun geldiğini haber vermek için müziği durdurduğunu hatırlıyorum. Onu

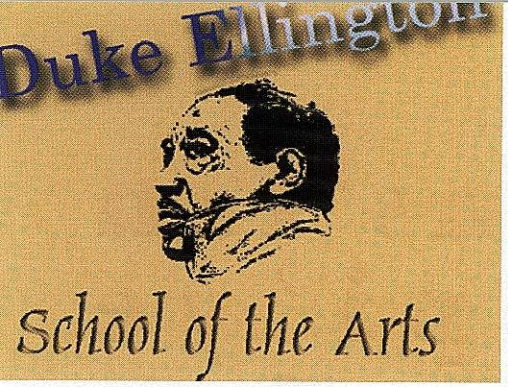

ilk kez bu kadar yakından görmüştüm. Bundan bir yıl sonra Mercer bana gruba katılıp katılmak istemediğini sordu. Trompet seksiyonum için isteniyordum, New York'u asla terketmemem gereken bir pozisyonda olmama rağmen teklifi kabul ettim. O zamanlar deli yıllarımdı, Ellington'a 1940'lı yıllarda Austin'de onun büyümesini seyrettiğimi söylemek istiyordum. Doğu yakasında bulunan Harlem Tiyatrosu'nda bazı etkinlikler yapılırdı, Duke Ellington ve Count Basie'nin grupları burada çalardı. Ellington'un grup elemanları olan Cat Anderson, Ray Nonce, Cootie Williams, Mercer, Johnny Hodges, Russell Procope ve Harry Carney ile çalıyordum, fakat hiç kimse Ellington'dan daha kaliteli müzik yapamıyordu" diyor. Chicago'nun jazz'ını alıp, mobil bir program ve itibarlı jazz müzisyenlerinin eserleriyle şehrin iç kısımlarındaki okullara kadar götürmek...

Oregon'da aynı işi yapan bazı arkadaşları örnek alarak yerel saksofoncu Mike Melinger, Austin Jazz Workshop (AJW)'u iki aşkını birleştirebileceği bir yer olarak tasarladı: Jazz (Duke Ellington) ve öğretmek. Grup, 15 okulda 65 workshop yaptı. Bu arada Melinger IRS'den vergiden muaf statüsü alabilmek için AJW'yi kar etmeyen bir kuruluş olarak göstermeye çalışıyordu. La Pena'nın yardımı onların; Austin kentinden, Eyalet Sanat Komisyonu'ndan, Austin Cemiyet Kurumu'ndan ve Müzisyen Performans İnanç Fonu'ndan destek almalarını sağladı. Böylece AJW 95 Ekim'inden itibaren vergiden muaf statüsüne dahil oldu.

"Bir müzik grubuna veya atletizm vb. etkinliklere katılan çocukların okulda kalma eğilimi daha fazladır" diyor Melinger. Bu özellikle siyah ve hispanik öğrencilerin çoğunlukta olduğu okullarda geçerlidir, AJW'nin Austin'deki genç popülasyon içinde "risk altında" olanları hedeflemesinin sebebi de budur. Modern toplumun, tarihsel olarak dezavantajlı bir bölümüne ulaşmak için; günümüz ırkının tüm ekonomik ve sosyal baskılarına rağmen filizlenebilmiş bir sanat formunu öğretmekten daha iyi bir yol bulunabilir mi acaba? "Bunların üstünde çok fazla durmuyoruz" diyor Melinger ciddiyetle. "Genç insanların önce müziği duyup, müzikle ilgilenip, sonra da kendi kendilerine araştırma yapabilecekleri umudunu taşıyorum. Çünkü bizim burada durup, bunları sadece yayınlamış olmak için yayınlamamızın çok fazla bir önemi olmadığını düşünüyorum. Bunlar ciddi yayınlardır ve performanstan çok daha geniş bir arenada ele alınmaları gerekmektedir. Umarım bu farkındalık orada öylece durup "Duke Ellington beyaz yayıncısı tarafından dolandırıldı" demekten daha öteye geçebilecektir. Yaptığımız ilk şey ve öncelikli olan müziktir". Yeni yılın ilk haftası ve AJW'nin ikinci sezonu... Melinger, Blackshear Temel Eğitim'den iki veya üç farklı derece (öğrencinin kaçıncı sınıfta olduğunu ifade eder)'deki öğrencileri ile işe başlamıştı. Biraz bitkin bir görüntüsü vardı. Az sonra saksofonu kucağında ışıltılar saçarak otururken, 20 kişilik 3. sınıf öğrencilerine "Jazz nedir?" diye sorar. Bir el havaya kalkar "Enstrümanları çaldıkları zamandır" diye cevap gelir. Melinger bu cevabı kabul eder ve soru sormayı sürdürür; "Bu nedir?" diye sorar saksofonu işaret ederek.

"Saksofon" çığlığı duyulur. Ardından "Emprovizasyonun ne olduğunu bilen var mı?" diye sorar. "Benimle birlikte söyleyin... em-pro-vi-zas-yon" Öğrenciler üç kez tekrar ederler. Bunu Melinger'in saksofonuyla çaldığı çabuk, neşeli bir partisyon takip eder. Minik yüzlerde kocaman gülücükler görülür. Onlara bildikleri bir parça çalar. "Happy Birthday", emprovizasyon kavramını anlamalarını sağlayacak illüstrasyonlar da ekler. Böylece öğrenciler emprovizasyonu anlar.

Melinger Ellington'un kim olduğunu ve neler yaptığını anlatmaya başladığı dakikada öğrencilerin ilgisi kaybolur. Müzikteki renk tonları kavramı, 20 kahverengi suratın çoğunu sıkılmış, uykulu ve George Romero'daki iş için hazır bir hale sokar. Melinger bir Ellington CD'si çalmaya başlar ve etraflarındaki her şeyi vurup kırmaya başlayan, 25 kişilik 5. sınıf öğrencilerine trombonu tanıtmaya uğraşır. Fakat artık yaşanan tam bir kaosa dönüşmüştür.

Johnny Hodges'in alto saksofonunun tatlı nağmeleri de bu vahşi, küçük canavarları sakinleştirmeye yetmez. Bu arada müzik öğretmeni Robert Sidle soğukkanlı bir şekilde bu cehennem kaçkınlarını tehdit etmektedir. Melinger sabrı tükenmek üzere olmasına rağmen belki durum düzelir diye "Take A Train"i çalmaya başlar. Ne yazık ki, yeni neslin yarattığı kargaşa bu anı mahveder ve Melinger, bir zamanlar ne radyo ne de sinema olmadığını, insanların kendi kendilerini eğlendirmek zorunda olduklarını düşünerek arka tarafa doğru yürür. Tüm bunlardan sonra elbette sınıf, Melinger'in Ellington videolarını göstermesindeki ironiyi yakalayamaz. Televizyon bile onların dikkatlerini tekrar çekmeye yetmez. Jazz okullarda öğretilebilir mi acaba? "Bence Amerikan okullarında jazz öğretilmeli" diyor 40 yıllık öğretmen Sidle. "Jazz her yerde olmalı... Tüm okullarda özellikle yüksek okullarda. Ancak jazz siyah adama ait, beyaz güç jazz'ın okullarda öğretilmesine asla izin vermeyecektir" diyor Sidle. Daha sonra ki bir zamanda ise 200 ufaklık Sidle'ın Austin Jazz Workshop'u tanıtmak için düzenlediği bir konferansta idiler. "C.Jam Blues", "Satin Doll", "Lush Life", "Caravan"ı da içine alan bir saatlik bir seti başlattı. Dinleyen çocukların hiç biri bu parçaların adını duymamış olabilirdi ya da 1935'te Austin'li Teddy Wilson'un Benny Goodman ve Gene Krupa ve birlikte Amerika'nın ilk; hem siyah hem de beyaz elemanı olan grubunu kurduğunu da bilmeyebilirlerdi. 1950'lerde be-bop'ın doğurduğu beat kültürünün, 1960'ların hippie kültürüne dönüştüğünü de duymayacaklardı. Duke Ellington'a göre jazz'daki değişimler büyük ölçüde topluma da yansıyor ve çoğunlukla da köklü değişimlere sebep oluyordu. Neyse ki, asıl önemli olan bu değildi. Önemli olan bu 200 çocuğun jazz'ın efsanesi hakkında bilgi sahibi olması idi. Ellington'un canlı ve keskin müziği 20.yy'da Amerikalılar tarafından keşfedilmişti. Ellington müziğinde genellikle zıtlıkları kullanırdı. Duygusal ve uyumsuzdu. Uzun yıllar dostu olan Billy Stayhorn'un ölümünden sonra, azimle ve inatla daha yaratıcı ve verimli olmaya başlamıştı. Ellington kendisini "Zenci tarihinin bir öğrencisi olarak tanımlardı".

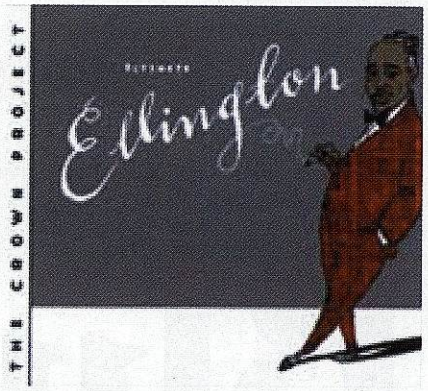

Tüm müzik yaşamı boyunca vermek istediği mesajına 100.yılında bizler de kulak verelim "jazz tarihinin büyüsüne kapılıp, bilgisiz jazz dinleyin ve onu hissedin". İyi ki doğdun Duke...

New Orleans'tan Mississippi'ye Blues Yolu

11 Eylül 1997 gecesi Clarksdale Mississippi'de Days Inn motelindeyim. İçimden bir ses 'geceyarısını bekle' diyor. Saat onikide, bu motelden fazla uzak olmayan bir dörtyol ağzında, Robert Johnson'ın şeytanla yaptığı anlaşmayı düşünüyorum. Clarksdale Mississippi bu yolculuğun en önemli noktası. Robert Johson, Bessie Smith, Son House, B.B. King hep bu noktadan bir şekilde geçmişlerdi.. İşte New Orleans'tan başlayan ve yine orada sonlanan blues gezimin öyküsü... Louisiana, Mississippi, Alabama ve Georgia... Pek çok kişinin geçtiği, önemsemediği, farketmediği o dörtyol ağızlarından biri...

Benan Dinçtürk
bdincturk@hotmail.com

9 Eylül 1997 Salı sabahı Texas sıcağına aldırmadan Lubbock'tan yola çıktım. Sabahın erken saatleriydi. Uzun zamandır planladığım blues yolculuğunun ilk aşamasını uçakla gerçekleştirecektim. Lubbock'tan Dallas'a geçtim ve orada aktarma yaptım. Dallas-New Orleans arası uzun bir mesafe değildi. *Bourbon Street* resimlerden dışarı fırlamış, düşten gerçeğe dönüşmeye hazırlanıyordu. Farklı ülkelerde yaptığım pekçok gezide, turistik yerlerin gerçek özelliklerini yitirdiklerini üzülerek görmüştüm. New Orleans'ın da bundan payını almış olacağını, gerçek jazzdan çok ticari jazzla karşılaşacağını biliyordum. New Orleans havaalanında kiraladığım arabayla yola çıktım ve French Iuarter işaretlerini izledim. Biraz sonra o dar yolları, muhteşem dantelli balkonları, küçücük değişik dükkanlarıyla kentin merkezi sayılan French Iuarter beni karşıladı. New Orleans jazzın merkezi olması nedeniyle ne kadar Amerikalı'ysa, tarihine bakınca, bir o kadar da Avrupalı. Kent 1718 ve 1803 yılları arasında Fransa ve İspanya'nın egemenliği altında kalmış. Daha sonra Napolyon tarafından Amerika'ya devredilmiş. Fransız Creole ve Cajun halkı, zenci ve beyaz Amerikalılar'ın yerleştiği New Orleans son derece geniş bir kültürel yelpaze sunuyor. Müziği, güzel yemekleri ve eğlenmeyi çok seven insanların biraraya geldiği New Orleans eşi görülmeyen bir ortam sunuyor turistlere.

New Orleans'ın jazz dolu caddelerinden birkaç kart alıp merkezdeki kafelerden birine oturdum. Sütlü kahve ve New Orleans klasiği bir *beignet* ısmarladım. Pudra şekerine batırılmış bir çeşit büyük lokma tatlısı *beignet*. Bir yandan kahvenin tadına vardım, bir yandan dünyanın öbür ucuna kartlar yazdım. Faytonların beklediği caddelerde kah durup genç saksofoncuları dinledim, kah bir açık hava kahvesinden gelen bir jazz beşlisinin söylediklerine kulak verdim. Yol beni French Market'e götürüyordu. Bu yarı açık pazar New Orleans'ın turist çeken önemli merkezlerinden biriydi ama bana pek bildik, pek tanıdık, pek bizden geldi.

Bourbon Street'ın köşesinde yıllardır susmayan jazzın sesi: *Preservation Hall*... Her gece canlı, her gece kapısında birikmiş kalabalık bir turist topluluğu... Kişi başına dört dolara girilebilen bu daracık salonda yarım saatlik her seansta, gecede en az sekiz kez, fazladan altı dolar bahşiş karşılığı "When the saints go marching in" şarkısını çalan zenci müzisyenler jazzı ne kadar yüreğinde hissediyor? Jazz ekmekle karışmış ve New Orleans'ta son derece ticarileşmiş. Önünden geçtiğim her açık kapıda durakla-yıp içeriden gelen müziğin sesine kulak kabarttım. Sonunda bir restorana girip o enfes Cajun yemeklerini yerinde tatmak istedim. Üç güzel Cajun yemeğinden birini seçmeyi düşünüyordum. Soğan ve biberle pişirilmiş bir çeşit pilav olan *jambalaya*, pirinç, bamya ve deniz ürünleriyle hazırlanmış olan *gumbo* veya her türlü etin fırında biraz daha fazla bırakılarak, hafif yakılmış, karartılmış biçimi *(blackened)*... Ben sonuncusunu yeğledim. Restoranın karşısında New Orleans tarzı boncuklar satan dükkan iyi iş yapıyordu. Hemen yanında geleneksel *Mardi Gras* şenlikleri için kostüm ve maske satan dükkan hıncahınç turistlerle doluydu. Mavi gözlü, yüzü çillerle dolu zenci melezi bir adam, yeni bir New Orleans gecesine başlamaya hazırlanıyordu.

Clarksdale'deki Delta Blues Müzesi'nde Robert Johnson köşesi

New Orleans başlı başına bir öykü olabilir. Ancak yolum uzundu ve görmek istediklerim çoktu.

Baton Rouge'da zenginlik ırmağı kıyısında bir yol

New Orleans'ın geçmişten kalan lezzeti ve "o günlerde, acaba, bugünküne ne kadar benziyordu" sorusuyla, bu jazz kentini arkamda bıraktım. New Orleans'tan Baton Rouge'a uzanan yolda aklım jazzdan biraz uzaklaşmış, lise yıllarında Bob Dylan ve Joan Baez'den duyduğum şarkılardan birini anımsamıştım: *"Busted up in Baton Rouge, headed for the trains, feeling nearly faded as my jeans"*... Yıllardır şarkılarını dinlediğim diyarlardan geçmek tuhaf bir mutluluk veriyordu. Baton Rouge, günümüz Amerika'sından izler sundu bana. Artık giderek özgünlüğünü yitiren kentlerde birbirine benzer caddeler üzerinde zincir mağazaların dizildiği yeni bir Amerika, tarih yolunda acaba bana neler sunacaktı? Şarkının ve şiirin oluştuğu her yerde varolan o duygu yükü bir yerlere gizlenmiş olmalıydı. Bunun izlerini Baton Rouge kent merkezinin dışına doğru ilerledikçe farketmeye başladım ve bu izler beni *Mississippi River Road*'a götürdü. Elimdeki gezi broşürlerinden önemli bir yere doğru yol aldığımı farkettim. *Zenginlik ırmağı (river of riches)* dedikleri tuhaf bir yol... Öyle bir yol ki, dörtyol ağzına gelen bir insanın kendi seçimini yapabileceği değil, zorlamaların, yaptırımların ve sömürünün kişiyi belli bir yöne ittiği bir yol bu... Belki blues müziğinin yazıldığı gerçek yol *Nehir Yolu (River Road)*. Bu yol köle sahiplerinin çiftliklerinin ardı ardına dizildiği blues yolu...

Manzaralı olacağını sandığım bu yolun nehir hattı, petrol şirketlerinin boru hatlarıyla ve yüksek duvarlarla kapatılmıştı. Louisiana ekonomisinin başlıca iki kaynağını petrol işleme endüstrisi ve turizm oluşturuyor. Bu nedenle, ne yazık ki doğal güzelliğin petrol endüstrisiyle değiş-tokuşunun farkına varıyor insan. Mississippi buralarda, haritalarda gördüğümüz mavi nehir değil.

Mississippi ırmağında kıyısında bulunan, İspanyol ve Fransız mimarisinden esinlenilerek inşa edilmiş *Houmas House* adı verilen binada, Avrupa'dan getirtilmiş lüks mobilyalarla dolu salonlar ve çalışma odaları arasında gezerken, rehberlerin hep diğer konuya geçmelerini bekledim. Seksen bin hektar üzerine kurulmuş bu malikanenin topraklarında yılda yaklaşık on iki bin ton şeker kamışı yetiştiriliyormuş. Pekiyi, bu toprak sahiplerinin kaç kölesi vardı ve o geniş bahçe içinde köle barınakları nereye gizlenmişti? Amerika tarihinin utanç kurumu olarak bilinen kölelikle ilgili, başta köle barınakları olmak üzere, pek çok iz silinmeye çalışılmıştı. *Houmas House* olağanüstü ihtişamıyla karşımdaydı ve bu evin bedeli, sahip oldukları 300 kölenin ödenmemiş emeğiydi.

San Fransisco Plantation House

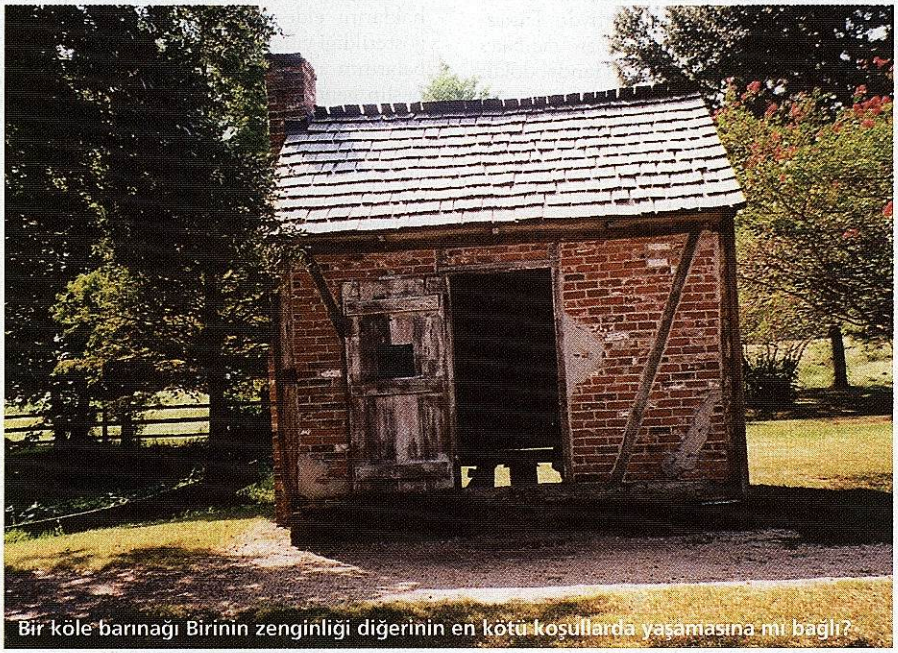

Bir köle barınağı Birinin zenginliği diğerinin en kötü koşullarda yaşamasına mı bağlı?

Mississippi kıyısında Old Creole stilinde inşa edilmiş, Gotik pencereleriyle son derece etkileyici bir diğer çiftlik evi de *San Fransisco Plantation House* idi. Bu olağanüstü evin sahiplerinin de 80 köleleri olduğunu öğrendim. Bu malikane de kulübeleri yıkılan kölelerden kalan dolaylı bir izdi. Ancak her bir çiftlik evinin bahçesinde başka bir küçük kulübe vardı. Buralarda turistik eşya, çiftliği tanıtan broşürler ve eski yılları anlatan bazı kitaplar satılıyordu. Varolan tüm değerlerin ve acıların paraya dönüştürülmesi ve satılması anlamına gelebilen turizm, bazen insana çok korkunç geliyor. Ancak başka türlü buraları görme şansım olur muydu? Bu da ayrı bir sorun, bir tavuk-yumurta ikilemi...

River Road'daki gezimi tamamladıktan sonra Natchez Mississippi'ye doğru yola çıktım. Geceyi orada geçirmeyi planlıyordum. Hava sıcaktı. Yollar yalnızdı. Arabamın teybinde o diyarların müziği çalıyordu. Natchez doğal güzelliğiyle ve güney mimarisinin simgesi evleriyle tanınıyordu. Ancak umduğum gibi olmadı. Kasabada yapılan bir toplantı nedeniyle bütün oteller doluydu. O nedenle alacakaranlıkta oradan ayrılmak durumunda kaldım. Geceyi geçirebileceğim en yakın merkez Vicksburg'dü, o da 80-90 mil ötedeydi. Yola çıktım. Kararan havada hafif bir tedirginlikle Delta yollarında ilerledim. Küçük bir kasabanın benzin istasyonunda durduğumda, dükkandaki herkes bana dönüp, bu çok uzaklardan gelen beyaz yabancıya sıcak bir Mississippi selamı verdiler. Bir kahve alıp yoluma devam ettim ve saat ona doğru Vicksburg motellerinin ışıklarını gördüğümde rahat bir soluk aldım.

Vicksburg Mississippi'de aydınlık bir güne uyandım. Vicksburg iç savaş döneminin önemli bir bölgesi. Pek çok farklı cephede savaşan komutanların ve kazanılan zaferlerin anısına bir açık hava askeri müzesi yapılmış. Çok geniş alana yayılmış anıtlarla dolu bu parkı ancak arabayla gezilebiliyor. İsimli ve isimsiz kahramanların heykelleri ve şehitlerin anısına dikilen taşların arasında dolaştım, fotoğraflar çektim. Ancak o günkü yol beni 49. ve 61. otoyollara, Robert Johnson'ın diyarlarına götürüyordu. Küçük bir kasaba olan Clarksdale Mississippi'ye vardığımda ilk işim dörtyol ağzına gitmek oldu. Şimdi gayet işlek bir kesişim

noktası olan bu yolda durmaya olanak yoktu. Köşesindeki benzin istasyonunda indim, çevreye bakındım. Hayal ettiğimin böyle bir yer olmadığı kesindi. Ancak tüm efsanelerde olduğu gibi bu da düşlediğimizce gerçekti. Bu düşkırıklığına fazla önem vermedim; hayalime tutundum.

Cleveland ve Greenwood yönüne doğru bir süre gittim. Bitimsiz pamuk tarlaları iki yanımda uzanıyordu. Delta yollarında kimsecikler yoktu. Karşı yönden gelen ya bir araçla karşılaştım, ya iki. Yolda ilerlerken alışılagelmişten çok daha bakımlı bir otobüs durağından geçtiğimi farkettim. Boş yolda arabamı geri vitese taktım. Kırmızıya boyanmış bu durağın önünde sarı bir boyanmış bir bank vardı ve duraktaki tabelada büyük harflerle şunlar yazılıydı: *Tutweiler:* Blues'un doğduğu yer *(where the blues was born)*. 1903 yılında Ş.C. Handy, dokuz saat geciken bir treni buradaki bir istasyonda beklerken duymuştu blues'u ilk kez (Leigh, 1997). Kimilerine göre orada bu müziği çalan Charlie Patton'dı. Tutweiler'den Drew'a giderken ünlü Parchman Hapishanesi'nden geçtim. Günümüzde az sayıda örneği bulunan iş şarkıları ve çağrı-yanıt biçimindeki şarkıların pekçoğu burada kaydedilmişti.

165 Sunflower Road: Bessie Smith'in öldüğü hastane

Sunflower Road 165 numaradaki *Riverside Hotel* uzun yıllar Clarksdale'de zencilere hizmet veren bir hastaneydi. Burası Bessie Smith'in öldüğü hastane olması nedeniyle blues yolunda önemli bir durak. Smith, bir konsere yetişmeye çalışırken, arabası dar bir yolun yan tarafına park etmiş bir kamyona çarpmıştı. Kolu neredeyse kopmuştu. Kaldırıldığı bu hastanede şok ve kan kaybı nedeniyle 26 Eylül 1937 yılında öldü (Newman Sawyer, 1996). Burası bir süre sonra otel haline dönüştürüldü ve 1996 yılına kadar, 88 yaşında ölen, çok sevilen sahibesi tarafından işletildi. Buraya otelden çok pansiyon demek daha yerinde. Uzun süreli müşterileri var. Şimdi de oğlu tarafından idare ediliyor. Bessie Smith'in kaldığı oda gayet şık bir biçimde hazırlanmış. Duvarda resimleri asılı. Odayı gördükten sonra otel sahibi ve uzun süredir burada kalan müşterinden biriyle oturup sohbet ettik. Bana eski güzel günleri anlattılar. Burası pek çok blues sanatçısının uğrak yeriymiş. Hala gıden gelenler oluyormuş. Geçenlerde Memphis'e giden Ike Turner'ın uğradığını söylerken, bunun onlara nasıl gurur verdiğini gözlerinden okumak pek güç değildi. Yedi yıldır motelde yaşayan bir işçi oranın adeta kendi evi olduğunu, yaşlı teyzesinin onun yemeklerini de pişirdiğini söyledi. Onu ne kadar özledikleri çok açıktı. Fotoğraf çektirmek istediğimde de oğlu hemen içeri gitti, elinde annesinin çerçeveli resmiyle döndü. Fotoğrafta parlayan camdan dolayı *Sunflower Hotel*'in sevimli sahibesi seçilmiyor ama bu Amerika zenci kültüründe yaşlılarla olan ilişkilerin beyaz kültüre göre çok daha yakın olduğunun güzel bir örneği. Bu açıdan doğu kültürlerine daha çok benzediklerini düşünüyorum. Bunun birinci nedeni, elbette, çok uzakta kalmış görünmesine karşın, Afrika kültürünün izlerinin devam etmesi. Bir diğer nedeni ise, üç-dört kuşak öncesinin köleliği yaşaması, iki kuşak öncesinin haklarını elde etmek için büyük çabalar gösterildiği yıllara tanık olması, anne ve babalarının ise Martin Luther King'le aynı neslin gençliği olmaları. Kısacası, zor günlere ait deneyimin çok yakın geçmişte oluşu, önceki nesilden öğrenilecek şeylerin, alınacak derslerin çok fazla olması bu geleneği pekiştirmiş olabilir. Çünkü mücadelelerinde önemli yol almalarına karşın, dört neslin de baktıkları dünya, yaşadıkları deneyimler hala acı benzerlikler gösteriyor.

Sunflower Road'daki bu önemli durak yerinden biraz bilgi toplayıp Delta Caddesi'ndeki Delta Blues Müzesi'ne doğru yola çıktım. Carnegie Halk Kütüphanesi'nin bir uzantısı olan bu müzede blues tarihini bir sergi çerçevesinde görebilmeniz olası. Herbir sanatçıya bir köşe ayrılmış. Yaşamları fotoğraflar ve kısa yazılarla anlatılmış. Bazılarının enstrümanları ve kişisel eşyaları da sergileniyor. Ancak pek fazla şey korunamamış. Bunun nedeni de blues sanatçılarının bir çeşit halk ozanı olmaları. Çoğu yerleşik olmayan sade yaşamlar sürmüşler ve eşyaları da dağılıp gitmiş.

Müze, blues konusunda pekçok kitap bulunduran mütevazi bir araştırma kütüphanesi özelliği de taşıyor. Burada geçirilecek bir-iki gün kimbilir ne önemli ayrıntılar yakalamamı sağlardı! Ancak zamanım kısıtlıydı, yoluma devam ettim. Müzeden ayrılırken kitap satış yerinden iki kitap almayı da ihmal etmedim. Delta Blues Müzesi, yakında Muddy Waters'ın Chicago'ya giden treni beklediği eski istasyon binasına taşınacak. Bir blues müzesi için bir tren istasyonundan daha güzel bir bina olabilir mi?

Mississippi'nin Yeni Yüzü

Mississippi en zengin dönemlerini iç savaş öncesinde yaşadı. Ancak 1900'lerin sonlarında hızlanan endüstriyel gelişmeye tam anlamıyla ayak uyduramadı. Zenci nüfus yüzde seksenin üzerindeydi. Izlenen politikalar nedeniyle güney bölgelerde eğitime gereken önemin verilmeyişi, tarımdan farklı endüstrilerin gelişimini önledi. 20. yüzyıl başlarında hızlanan tarımda makineleşme, Mississippi'ye fazla yansımadı. Bunun nedenlerinden biri pamuk tarımında makineleşmenin buğday tarımına göre daha geç gerçekleşmesiydi (Fitzgerald, D.). Geç gelen makineleşme, üretim yönünde olumlu sonuçlar yaratsa da iş olanaklarının azalmasına yol açtı. Bunun sonucunda *Büyük Göç (Great Migration)* kaçınılmazdı (Lemann, 1996, Dinçtürk, 1999). Mississippi ekonomik kalkınmayı başka bir yönde arıyor şimdi. Amerika Birleşik Devletleri'nin her eyaletinde farklı olan yasalar, Mississippi'de kumarhanelerin açılmasına izin verdi. Şimdi özellikle Mississippi'nin sahil kenti Biloçi'nın güzelim kıyıları sıra sıra kumarhanelerle dolu. Kumarhaneler turizmde patlamaya yol açıyor, komşu eyaletlerden turist kafileleri getiriyor. Mississippi halkının bazısına iş olanağı sunuyor, bazısına iyi para kazandırıyor, bazısını kumar tutkusu yüzünden kenti terketmek zorunda bıraktırıyor. Biloxi görmeyi merakla beklediğim bir yerdi. Sözünü ettiğim nedenlerden ötürü de beni en çok düş kırıklığına uğratan yer oldu.

Birmingham Alabama: Zenci Mücadelesinin Merkezi

İç savaş sonrasında, zenci mücadelesinin merkezi olan Alabama gezimin önemli duraklarından biriydi. Mücadelenin lideri Martin Luther King'in bağlı olduğu kilisenin karşısında, o yılların görsel ve işitsel bir anlatımı olan *Insan Hakları Müzesi (Civil Rights Museum)* bulunuyor. Bu çok yakın tarih, bir film gösterisiyle başlıyor. Blues insanlarının geldikleri yerden 1950'lere kadar uzanan zorlu yolları anlatan bir fim bu. Biraz sonra film perdesi önümüzden kalktı ve öykünün içine girdik. Mobile Alabama'da yapılan protesto yürüyüşlerinden, bir belediye otobüsünde zencilere ayrılmış olan ar-

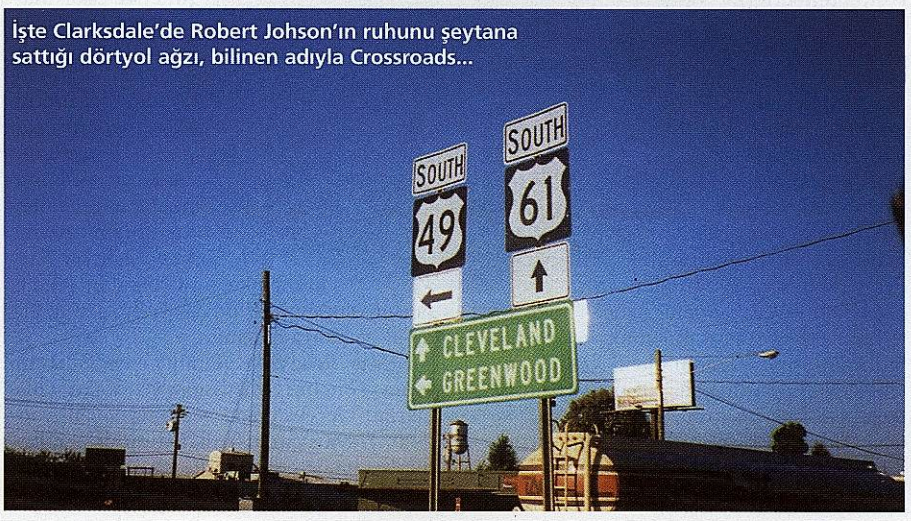

İşte Clarksdale'de Robert Johson'ın ruhunu şeytana sattığı dörtyol ağzı, bilinen adıyla Crossroads...

Mutfağınızda "Beyaz" bir sayfa açın.

"Banvit Beyaz Mutfak", beyaz etin sağlık ve lezzetini mutfağınıza taşıyor.
Yemeklerinizi pilicin birbirinden lezzetli ve pratik ürünleriyle,
bir çırpıda hazırlıyor, keyifle yiyorsunuz.

Artık mutfağınızda beyaz bir sayfa açmanın vakti gelmedi mi?

BANVİT BEYAZ MUTFAK
SAĞLIKLI • LEZZETLİ • PRATİK

banvit
"PİLİCİN ADI"

ka koltuklara oturmayı reddeden Rosa Parks'ın otobüsüne kadar, zenci hareketinin hız kazandığı 50 ve 60'lı yılların önemli olayları canlandırılmıştı. Dairesel bir yerleştirme planı, bir bölümü gezerken, biraz sonra karşımıza ne çıkacağını tahmin etmemizi önlüyordu. Sürprizler birbirini izliyordu. En son olarak Martin Luther King'in o ünlü konuşmasını dinledik: "Bir hayalim var" ("I have a dream"). Çok şey öğrendiğimin farkında, tuhaf bir heyecanla çıktım müzeden. Tarih yolunda Montgomery ve Mobile kentlerine doğru uzandım. Eski Amerika'yı bu küçük kentlerde bulduğumu söyleyebilirim. Kent merkezleri eski binalarla, filmlerde gördüğümüz klasik mağazalarla doluydu. Zincir mağazalar buraya pek el atamamıştı. Hala pekçok esnafın birbirini tanıdığı çarşılardı bunlar. Pazar günü dağılan bir kilisenin önünden geçtim. Şarkı hala oralardaydı.

Rural Life Museum (Kırsal Yaşam Müzesi)

Yol boyu kölelerin yaşadığı kulübelere rastlar mıyım diye çevreme baktım. Pek çok kişi çoğunun yıkıldığını, arazilerde bazı kulübelere rastlayabileceğimi ama çoğunun da özgürlüğün kazanılmasından sonra siyah çiftçilerin kurduğu küçük kooperatiflere *(share-croppers)* ait barakalar olduğunu söyledi. Nerede hatırlayamıyorum, yolda birisi, Baton Rouge'de *Rural Life Museum* (Kırsal yaşam müzesi) adında köle yaşamı hakkında aradığım herşeyin bulunduğu bir açık hava müzesi olduğunu söyledi. Atlanta'dan New Orleans'a dönüş yolumda Baton Rouge'dan tekrar geçmeye karar verdim ve gezimde izini sürdüğüm en önemli yerlerden biri işte karşımdaydı. Geniş bir bahçenin içinde, açık ve kapalı alanlardan oluşuyordu müze. Girişte, Joe Amca'nın (Uncle Joe) heykeli, o güney kibarlığıyla, şapkası elinde, ancak kölelikten alışılagelmiş bir eğilişle karşılıyordu bizi. Joe Amca hemen hepimizin çocukluğumuzda okuduğu Harriet Beecher Stowe'un "Tom Amca'nın Kulübesi" romanındaki Tom Amca'dan pek farklı biri değildi. Burası onun dünyasıydı. Bizi kendi diyarına buyur ediyordu.

Müzenin ilk bölümü geniş bir salondu. O yıllardan kalan tarım araçları ve ev eşyaları sergileniyordu. Birden aralarında kararmış bir armonika gördüm. Gülümsedim. Anlamaya ve anlatmaya çalıştığım öykünün başrol oyuncularından biri de bu armonika değil miydi? Bazen trenin düdüğü, bazen tutkunun, acının sesi olarak. Büyükçe başka bir salon at arabalarına ayrılmıştı. Her türlü toplumsal olaya uygun çeşit çeşit araba, insanı bu yüzyılın başlarına çekip götürüyordu.

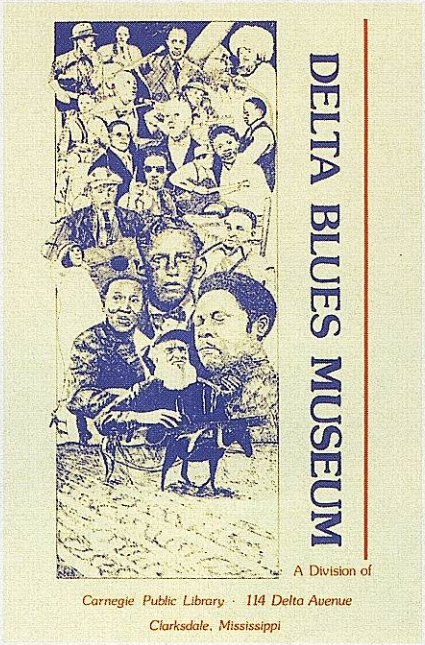

Geniş bahçede pek çok bina vardı. Okul ve kilise binalarının içi birbirine benziyordu. Ama kilisedeki tahta sıralar daha da özenle hazırlanmış, beyaza boyanmış, günümüzde olduğu gibi adeta bir kutlama yeri haline dönüştürülmüştü. Kilisenin bahçesinde kasaba mezarlığı uzanıyordu. Köy bakkalının küçük dükkanının yanında diğer mahalle esnafının dükkanları sırlanmıştı. Dokuma tezgahları, demirci atelyesi... Sonra karşıda duran küçücük kulübelere doğru ilerledim. Aradığım yere gelmiştim. Üzerinde köle kulübesi *(slave cabin)* yazılı bu tek göz oda evin içini gördüğümde, gezimin başında *River Road*'da gördüğüm büyük konakları anımsadım. Sanırım bu evleri yan yana görmek bu öykünün büyük bir kısmını sessiz bir biçimde anlatıyordu. Ya da ilk on iki ölçüden diğerine geçerken, armonikayla bir ara geçiş anlatabilirdi bu öyküyü.

Evlerin tahta çitlerine asılmış eski pantolonlar, elbiseler, çamaşırlar, bu köyün isimsiz sakinleri her an ortaya çıkacaklarmış duygusunu uyandırıyordu. Ancak, Amerikalı turistlerin fotoğrafını çekmemeyi yeğledikleri bu tarih-köy, geçmişteki sahiplerini boşuna bekliyordu. Ne mutlu ki, artık ne bu evlerde, ne de *River Road*'daki malikanelerde kimseler yaşamıyor. Tarihin sayfaları arasına gömülen bu korkunç kurumun izleri ortadan kalkmış değil ama hiç olmazsa kağıt üzerinde resmen kaldırılmış. Hukuk yoluyla kazanılmış hakların gerçek hak haline dönüşebilmesi insanların gayretine bağlı.

Bu müze, gezimin son noktasıydı. Texas uçağını yakalamak üzere New Orleans'a doğru yola çıktım. Kulağımda eski bir blues şarkısı: *"İşte New Orleans'a doğru giden o eski, tatsız tren"*... "Bu gezide yakalayabildiğim nedir" diye sordum kendi kendime. Umduklarım mı yoksa koskoca bir müziği doğuran topraklardaki değişim mi? Mississippi'de artık işlek bir otoyol keşisimi haline gelen dörtyol ağzı *(crossroads)*, Robert Johnson'ın tuhaf anlaşmasını yaptığı yer değil. Ancak Delta yollarında, pamuk tarlalarında, terkedilmiş, yarı yıkılmış ahşap evlerde, Amerika'daki bütün kentlerin ve kasabaların iki ayrı ucunda yer alan beyaz ve siyah bölgelerin çelişkisinde, blues ruhunu hala bulabilmek olası.

Değişim, yaşam içindeki en doğal akış. Değişimin yönünü etkileyen ise insanlar. Sanatın yaptığıysa bu kısa zaman aralıklarını yakalayıp bir şiire dönüştürebilmek. Yanıtlanamayan bir tek soru var. Böyle bir müziğin oluşması için insanların bu kadar acı çekmesi gerekiyor muydu? Acıların bir an önce güzelliklere ve mutluluğa dönüşmesini istiyorum. Mutluluk ta kendi müziğini yaratacaktır.

Kaynakça

- Dinçtürk, Benan (1999) Blues: Tutsaklığın, aşkın, ayrılığın öyküsü, Jazz Dergisi, Sayı 14, Sayfa 65-68, Boyut Yayıncılık
- Fitzgerald, Deborah, kişisel görüşme
- Leigh, Keri (1997) Keys to the highway, Blues Revue, No 29-30, pp. 61-64, 75-78.
- Lemann, Nicholas (1991) The promised land: The great black migration and how it affected America, Vintage Books, Random House Ltd.
- Newman, Richard ve Sawyer, Marcia (1996) Everybody Say Freedom, Penguin Books
- Raburn, Robert (1997) New Orleans, Lonely Planet

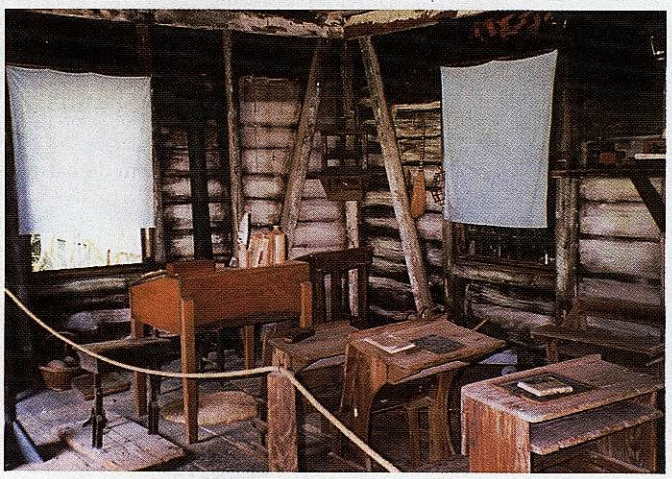

Big Band Anıları

Orhan Argun

Geçen yazıda orkestraların canlı yayınlarındaki dinamiklerden söz etmiş ve birkaç örnek vermiştik. Bu yazıda stüdyo plak kayıtlarındaki dinamiklere kısaca gözatacağız. Dinleyicilerin yer almadığı stüdyo kayıtlarında orkestra şefleri tümüyle müzikal dinamiklere önem verirler. Plağa alınacak parçaları daha önce iyi prova edilmiş, hatta konserlerde çalınmış olması gerekebilir. Bazen de stüdyoda ilk defa çalıp, birkaç provadan sonra kayda geçtikleri de olur. Kayda alınan her çalışa "take" denir ve müzisyenle iyi bir kayıt gerçekleştiremediklerinde tekrar çalacaklarını bilerek daha güvenle çalarlar ve solo yaparlar. Bir yazıda okudum, Bunny Berrigan orkestrasının bir parçasında tam 42 adet take yapılmış, inanılması güç birşey. Bugün piyasaya çıkan birçok CD üzerinde "alternative take" gibi ifadeler görüyoruz. Eski plakların birçok değişik kayıtları böylece yayınlanıyor ve bence bazı kayıtların o günlerde 78 devirli taş plak olarak müzikseverelere sunulan kayıttan daha iyi olduğu anlaşılıyor. Duke Ellington take'lerin en iyisi birinci take'dir diyor ve biz bu yazıya 100. doğum yılını kutladığımız Duke ile devam ediyoruz.

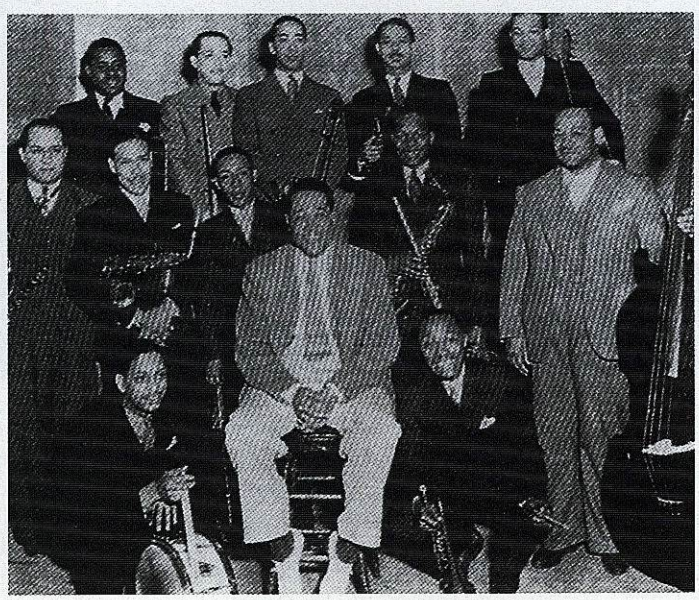

Ellington plak doldurmaya başladığında orkestrası 10 kişilikti. Üç sax, iki trompet, bir trombon ve dört ritm. Ritmde bas yerine tuba ve gitar yerine de banjo vardı. Sax müzisyenleri sopranodan basa kadar her tür saksofonu çalarlar ve orkestranın sesine derinlik ve renk katarlardı. Brass bölümü de özellikle plunger surdinleri ile hünerlerini gösterirlerdi. Ellington'un ilk hit plağı East St.Louis Toddle-O, 1926 kasımında yapıldı. Sax bölümünün hüzünlü, derin sesini bu parçada duyabilirsiniz. Belki ritm bölümünden tuba da saxlara katılmış olabilir. Aynı tarihlerde ikinci başyapıt da ilk kez plağa alınıyor: Black and Tan Fantasy. Piyano ve ritm bölümünün marş temposu ile başlayan parçada brass surdinli olarak gizemli melodiyi çalarlar, sololar yapılır ve parça Chopin'in cenaze marşından bir tema ile son bulur. Her iki başyapıt da Ellington ve trompetçisi James Miley tarafından yazılmış. Bir bakıma günümüzün arabesk müziği gibi bu hüzünlü yapıtlar siyahi Ameikalılar tarafından çok sevildiği gibi yıllarca dinlene dinlene bütün müzikseverlerin beğendikleri yapıtlar oldu ve Ellington bu iki yapıtı daha sonra tekrar tekrar plağa aldı ve konserlerinde çaldı.

Aynı dönemden gelen diğer iki ünlü yapıt, Birmingham Breakdown ve Creole Love Call'dur. İlkinde Duke'un piyano solosu ile Otto Hardwick'in hem altosax ve hem de baritonsax çalması dikkati çekiyor. İkinci parçada ise vokalistler Adelaide Hall'ün sözsüz vokali (scat singing) yer alıyor.

1930'lara geldiğimizde Ellington orkestrasında yeni isimler ve yeni bir sound buluyor ve dinliyoruz. Cootie Williams (tp), Harry Carney (s), Johnny Hodges (s), Barney Bigard (s, clt), ve Juan Tizol (tb), topluluğa katılmış, tuba yerine kontrabas gelmiştir. Tizol pistonlu trombonu ile zaman zaman sax bölümü pasajlarına iştirak ederek bölümün dörtlü harmoni halinde çalmasını sağladı. Williams kısa zamanda bir surdin uzmanı oldu ve Ellington, brass bölümünün surdinlerle yaptıkları müziklerden bir Afrika ormanları sesleri elde etmesini bildi. Cangılların vahşi hayvan ve kuş seslerini Ellington Orkestrası dinleyicilere getirdi ve orkestraya da Jungle Band adı takıldı. Unutmadan yazayım: Sonny Greer görkemli davul setine timpaniyi ekledi ve böylece tam tam seslerini duyurdu.

Jungle Band'in en çok sevilen ve sık sık plağa alınan parçası Ring them Bells'i ele alalım şimdi: Çan sesleri ile açılan parçada Bigard, Hodges, Carney ve Joe Nanton'un plunger trombonu ile yaptığı sololardan sonra sözsüz vokalde Williams altosax Hodges ile düet yapar. Vokalden sonra Williams ve diğer trompetçi Freddy Jenkins ikisi de plunger ile birbirinden güzel sololar çıkarırlar ve parça orkestranın kreşendosu ile biter. Bende bu parçanın üç değişik versiyonu var. Yukarıdaki versiyonu bir radyo yayınından teybe aldım ve tarihini bilmiyorum. Sanıyorum 1930 veya 31 yılında. Bir başka versiyonu 1940'ı yılların ortalarında ve daha büyük bir orkestra tarafından çalınmış. En iyisi ise radyodan aldığım.

Jungle Band, 1930'ların Ellington orkestrası, hızlı, ritmik parçalar yanında günün romantik şarkılarını, film müziklerini de çaldı ve plaklara kaydetti. Vokalist Ivie Anderson'un söylediği "There is a Lull in my Life" adlı şarkının 1937 tarihinde yapılan kaydı çok satan plaklardan biri oldu. Bu plağı Ankara Radyosundan dinlediğimi hatırlıyorum. Anderson'un ilk Ellington çalışması ise 1932 yılında yaptığı It Don't Mean A Thing'dir ve Swing çağının başlangıç parçalarından biridir. Ellington "Lull" adlı yapıtda ne

kadar romantik bir yorum sunduysa, "Thing" adlı yorumda da surdinli brass bölümünün o kadar swing duygusu ile çaldığını duyuyoruz. Ellington orkestrasının herkesce bilinen sound'u artık iyice yerleşmeye başlamıştır. Harry Carney, altosunu bir tarafa bırakmış, çoğunlukla baritonsax, bazen bas klarinet çalmaya başlamıştır. Barney Bigard da sax bölümüne genellikle klarineti ile katılmıştır. Ben Webster'in da gelmesiyle 1940'lı yılların ve belki de kendi tarihinin en iyi Ellington kadrosu ortaya çıkmıştır: 5 sax, 3 trompet ve 3 trombon ile dört ritm.

Artık orkestrada bir trombon ve en az bir trompet daima plunger surdin ile solo yapacaklardır. Bu görevi Joe Nanton ile Cootie Williams üstlendi. Açık trombon sololarını Lawrence Brown ve açık trompet sololarını da Rex Stewart yaptılar. The Blanton Webster Band diye anılan 1940-1942 orkestrasının, Ellington Tempo diyebileceğimiz ne fazla hızlı, ne de yavaş tempolu yapıtlarının büyük çoğunluğu birer başyapıt olarak jazz tarihine geçtiler. İlk başyapıt "Jack The Bear" oldu. Kontrabas Jimmy Blanton'u jazz dünyasına tanıtan parçada piyano, klarinet, plunger trombon, trompet ve bariton sololarını bildiğimiz isimler yaptılar, başrolde Blanton idi. Aynı tarihte plağa alınan "Ko Ko" da ikinci başyapıt oldu. 1940 orkestrasının diğer başyapıtları "Conga Brava", "Me and You", "Cotton Tail", "Bojangles", "Harlem Air Shaft" ve "In a Mellow Tone" adlı parçalardır, kanımca. "Shaft" adlı yapıtın bir canlı kaydını, bir de üniversite orkestrasının aynı aranjmanı kullanarak yaptığı yorumu dinledim. İkisi de bu stüdyo kaydının kusursuzluğuna erişebilmiş değil. Acaba bu da Ellington'un dediği gibi birinci "take" mi? Banjoyu bırakıp gitarı alan Fred Guy ve diğer ritm elemanlarının saat gibi işleyen temposu önünde yıldız solistlerin nefis soloları var. 1940 sonlarında Cootie Williams ayrılıyor yerine Ray Nance geliyor ve Ellington dinamiklerine yeni sayfalar ekleniyor. Çünkü Nance keman da çalıyor ve swing vokalleri yapıyor. Canlı yayınlarda orkestra önünde dans da ediyor. Kendisinin ve 1941'in ilk stüdyo kaydı "Take the A Train" gene bir başyapıt ve o zamana kadar orkestranın sinyal müziği olan "East St.Louis Toodle-O" adlı parça yerine artık Train Duke'un ve big band jazz'ın en ünlü açış parçalarından biri oluyor. Bu plakta ilk, surdinli trompet solosunun Rex Stewart mı yoksa Ray Nance tarafından mı yapıldığı tartışmalı ama o görkemli açık trompet solosu Nance'in. Aradaki başyapıtları atlıyorum ve son bir örnek vermek istiyorum: 1942 yapımı "Main Stem"de birbiri ardına nefis kısa sololar var ve yedincisinden sonra orkestra kreşendoya geçiyor ve siz böyle bitecek diye düşünürken Lawrence Brown kayda geçmiş en iyi solosunu patlatıyor, jazz tarihinin de en iyi sololarından biri bu.

1942-1950 arası Ellington orkestrasının stüdyo kayıtları fazla değil. Uzun süre bir plak yasağı uygulanmış Amerika'da. Savaş sonrası jazz dünyasında büyük orkestralar parasal sıkıntılar yaşamışlar. Bu dönemin özel stüdyo kayıtları, radyo nakil kayıtları yavaş yavaş ortaya çıkıyor ve müzik severlere geliyor. Arşivimde ne yazık ki bunlar yok. O nedenle 1950 Aralık ayına atlıyorum. Orkestra Columbia stüdyolarında, herhalde ilk kez olarak, bilinen yapıtlarının uzun versiyonlarını kaydediyor. "Mood Indigo" 15 dakika, "Solitude" 8 ve "Sophisticated Lady" 11 dakika. Bir de "The Tattooed Bride" adlı yeni bir Ellington bestesi var 11 dakika. Müzisyenler arasında yeni isimler Cat Anderson (tp), Russel Procope (s, clt), Paul Gonzalvez (ts) ve Tyree Glenn (plunger tb). Vokalde Yvonne Lanauze, piyanoda Billy Strayhorn yer alıyor. Billy'nin hangi parçada piyano çaldığını pek bilemiyorum. Yıllardır dinlediğim bu plaktaki bütün piyano sololarının Duke tarafından yapıldığını düşündüm. Özellikle "Mood Indigo"da son vuruşu, coda'yı Ellington çalıyor. Çünkü daha sonraki performanslarında hep o güzel vuruşları tekrar etti, canlı yayınlarda bizzat önünde dinledim onu. Ne yazık ki bu kayıttan sonra Sonny Greer de ayrıldı ve bence en iyi bilinen Ellington bateristi o idi. Yeni isimlerde bir de Jimmy Hamilton var. Böylece Barney Bigard ayrıldıktan sonra Ellington iki üstün klarinete sahip oluyor. Chicago (Benny Goodman) stilinde Hamilton ve New Orleans stilinde Russel Procope.

Indigo'da ilk soloyu low-register denilen pes tonda klarinet, Procope yapıyor. Kendisine piyanoda şef ve basta Wendell Marshal eşlik ediyor. Hemen arkasından Johnny Hodges'in sakin, görkemli altosax solosu geliyor. Bundan sonra duyduğumuz piyano acaba Strayhorn mu? Kısa, vibratolu tenorsax (Gonzalvez) solosundan sonra bayan vokalisti dinliyoruz. Vokalden sonra ise parçanın yıldızı Tyree Glenn'i plunger trombonu ile dinliyoruz. Ellington ve diğer müzisyenler bu türlü çalışa wa-wa diyorlar. Carney'in baritonu ile desteklediği orkestra bölümlerinden sonra duyduğumuz piyano bence Ellington, son görkemli vuruşları da o yapıyor. Lady'de ilk duyduğumuz Carney'in bas klarineti, melodiyi çalıyor. Sonraki piyano kuşkusuz Duke. Trompet solosu yeni müzisyen Harold Baker'dan geliyor. Tekrar bayan vokalisti dinliyoruz. Ondan sonraki piyano Strayhorn olabilir ama Ellington stilinde çalıyor. Hamilton'un klarinetini duyuyoruz. Daha sonra gelen trombon Brown'un, daha iyi olabilirdi. Parça gene çok güzel piyano ile bitiyor acaba kim? Yeni beste, Dövmeli Gelin, Ellington piyanosu ile başlıyor, taş gibi bir ritmle devam ediyor. Cat Anderson'un high-note trompetini duyuyoruz. Bu parçada Brown'un trombon solosu çok daha iyi. Sonny Greer'in güzel vuruşları eşliğinde Hamilton'dan klarinet solosu geliyor. Tempo sık sık değişiyor. Romantik dans sırasında Baker'ın trompet ve Hamilton'un klarinet sololarını dinliyoruz. Solitude adlı romantik melodiyi Brown ve Gonzalvez birlikte verdikten sonra Carney'in baritonu geliyor. CD içindeki yazıda piyano'nun Strayhorn tarafından çalındığı bildiriliyor. Gonzalvez'in en iyi solosu burada. Daha sonra Ray Nance'in trompetini dinliyoruz. Kısa klarinet solosundan sonra Brown'un görkemli açık trombon solosu parçayı bitiriyor. Bu kayıtda Duke'un oğlu Mercer'ın french horn çaldığı yazılı ama onu duymuyoruz. Herhalde trombon veya sax bölümü ile birlikte çaldı. Bu da bir Ellington dinamiği. Ellington dinamikleri biter mi? Hayır, bitmez ve biz de Ellington dinamiklerini sürdüreceğiz.

Jazz'ı Görmek

Haluk İker

Son bir yıl içinde birer aylık aralarla Gramofon'a takılıyorum. Eski dostlar, yeni yüzler. Önder, Deniz eskiler. Selim, Nezih yeniler. Yeni eskilerden Can Ayer. Eray, Emine, Öz, Eren, Oğuz; barın arkasında, mutfakta, salonda, bir kadeh şarap, bir bardak rakı, bir fincan kahvemiz için, bizler için ama bizlerle beraber. Araya arada bir Sibel, Baki, Volkan, Çağlayan giriyor. Bu arada Carol (Chaikin) geliyor, Emanuelle (Somer) geliyor, David (Friesen) geliyor.

Jazz geliyor.

Ve barda, taburelere tünemiş bizler. Eray'ın dediğine göre "kurukalabalık". Öz'e göre "çılgınlar". Emine daha gerçekçi "sizi sevmeyen ölsün".

Özellikle hafta içi günleri ben bu grubu 'temsilen' oradayım. Çoğu insan ertesi sabah işe gitmek zorunda. Bu son bir ay içinde bu yalnız gecelerin keyfini bir başka çıkarmaya başladım. Anlamaktayım ki, orada sadece jazz dinlemiyorum. Jazz'ı görüyor ve dinliyorum. Her gece Tünel'den Taksim'e kadar yürürken yol boyu jazz içimden geçiyor bir daha. Müziğin eksildiği yerde Deniz giriyor görüntüye, davulun başında, esrikleşmiş, gömleği sırılsıklam. Önder taburesinde haşarı bir çocuğun misafirlikteki oturuşu, kıpır kıpırken Nezih'in manyakça bir solosu. Kontrbasta. Görüntüyü söyle bir itiyor kenara. Ama Selim "bi dakka hemşerim" diyor, burada görüntü var. Sanki kayıp lenslerini arıyor tuşların üstünde.

Bazıları doğru bulmuyor ama biz parça içindeki soloları da alkışlarız. Derinden ve içten. Alkışlarız. Bütün bunlar varken, dinleyiciler. Herbiri ayrı ayrı ya gitarı, ya davulu ya piyanoyu, bası, kontrabası, icabında flütü, saksofonu çalıyor elleriyle, parmaklarıyla, ayakları olmazsa tüm bedenleriyle. Gördüğünü çalıyor, çaldığını görüyor.

Tüm kafe, resim müzik müzik görüntü görüntü melodi müzik ritm fotoğraf müzik resim ritm ritm melodi görüntü müzik melodi ritm görüntü gidiyor.

Dinliyor ve görüyoruz.

Görerek dinliyoruz.

Jazz'ı salt dinlemek çok güzel. Ama jazz'ı görerek dinlemek!

Bu güzellik algısının ötesinde bir boyut. Tüm diğer müzik türlerini bir düşünün. Türküden blues'a, klasikten rock'a kadar. Hiçbirindeki görüntü jazz'daki kadar içten ve etkin değil. Jazz dinlerken bu iki duygu o atmosferin içinde yoğruluyor, yoğunlaşıp bütünleşiyor, tek bir duygu gibi içimize, taa ru-hu-mu-za işliyor. İster yalnızca bir gitar, bir bas, ister say sayabildiğin kadar saz. Sayısallık hiç farketmiyor.

Jazz'ı görerek dinlemek. Gelin bir deneyin. Şimdilik söyleyeceğim bu.

Bir sonraki sayıda yine aynı konuda bir başka yorumda buluşmak üzere.

İlk Konserim!

Yosi Falay

Yazılarımı sürekli okuyanlar hatırlayacaktır (böyle bir kitle olduğunu vehmediyorum), geçen yazımda bir enstrümanla ciddi anlamda ilk tanışmamı sizlere anlatmıştım. Aradan geçen üç ay zarfında bas gitarı çoktan bırakmış olacağımı düşünenler (buna en yakın çevrem dahil) fena halde yanıldılar. Tam tersini yaptım, önce büyük boy sıkı bir amplifier edindim (komşuların kulakları çınlasın deyimi buraya cuk oturdu çünkü zaten devamlı çınlıyormuş). Amerika'dan kitaplar getirttim ve teknolojinin desteğini arkama alarak (CD-rom ve DVD'lerdeki imkanlar dudak uçuklatacak seviyelere ulaşmış) ve hepsinden önemlisi Ercan öğretmenimin ve kızımın yüreklendirmesi ile yoluma kör topal devam ederken, meşum bir Pazar günü Ercan öğretmen büyük haberi verdi "konserimize üç hafta kaldı, parçaları tespit edip çalışalım". Ne? Ne konseri? Kimin konseri? derken anlaşıldı ki Ercan öğretmen her dönem sonu, ders verdiği öğrencilerini biraraya getirip resital verdirirmiş, bize de bunu birkaç ay önce söylediğinde bende olur demişim. Hiç hatırlamıyorum, şubatta kar yağarken Haziran bana çok uzak gözükmüş, nasılsa arada ben bu işi bırakırım diye düşünmüş, ve "bakarız" filan diye geçiştirmiş olabilirim. Tek başıma çalacak olsam, bütün baskılara göğüs gerip yine de kaytarmanın bir yolunu bulurdum ama Ercan öğretmen grubu kurmuş bile. Yeğenim Nesra ve kızım Lara klasik gitar çalarken ben de bas ile eşlik edecekmişim. Birgün yeğenim bize gelip üçümüz ilk provaları yaparken acı gerçeği anladım, bu işin hiçbir kaçarı yoktu. Yeğenim ve kızımın gözündeki imajım bir anda "korkak tavuk" imajına dönüşebilirdi, ayrıca böyle bir hatırayı paylaşmış olmak da çok keyifli bir deneyim olacaktı (bu karımın argümanı).

Hepinizin başına gelmiştir, hani deniz kenarında dalgın bir şekilde denizi seyrederken sinsice arkadan yaklaşan "sözde" arkadaşlarınız, birden kollarınız ve bacaklarınızdan yakalayıp daha "ne oluyo ya" demeye fırsat vermeden havada 1-2-3 diye sallamaya başladıklarında ne reaksiyon verirsiniz, aklı kıt olanlar %5 kurtulma ihtimali için bir tarafını iskelenin betonuna vurma riskini göze alır, aklını kullananlar ise teslim olup kıpırdamadan düşüşü minimum zararla atlatmaya çalışır, çırpınmanın yararı yoktur çünkü bu hainler kafaya koymuştur bir kere. Ben de kendimi bu ikinci gruba sokup kaçınılmaz sonu en iyiye dönüştürmek için parçaları çalışmaya başladım.

Artık tek bir kurtuluş ümidim kalmıştı, ateşli bir hastalığa yakalanmak, terliyken soğuk su içip klimayı tam gücüyle çalıştırma girişimlerim gerçi sonuç verdi ama bir gün rötarla. Bu yazıyı yazarken kulağımda inatçı bir ağrı var ve fena öksürüyorum ama ne çare ki namussuz hastalık bir gün geç geldi.

Ve nihayet beklenen gece çattı, Taksim'de bir otelin lobisinde, gri takım elbiseli, sırtında gitar asılı, iki eliyle birer kızını tutan baba çok kişiye kızının enstrümanını taşıdığımı düşündürtmüştür herhalde. Son ümidim, belki yanlış yer ve zamanda olabileceğimiz olasılığı ise, otelin lobisindeki etkinlikler panosunda yazılı "Kadans müzik resitali-havuz barda" ilanıyla suya düştü.

Doğrusu gece çok güzel düzenlenmişti. Aksi tesadüf, yaşıtım bir sürü tanıdık etrafta, hepsinin çocuğu birşeyler çalacak onlar da videoya kaydedecek, fotoğraf çekecek ve büyüyünce çocuğuna, "bak evladım sana gitar dersi de aldırtmıştık" diyecek. Sizinki ne çalacak diye soranlara "bizimki benim" diyorum ama fazla detay vermeden. Her an çıkabilecekmiş gibi gözüken fırtına da çıkmıyor. Artık tek ümit yumuşak düşüş.

Gençler sırayla çıkıp marifetlerini gösteriyorlar, artık sıra bize iyice yaklaştı derken, sunucu hanım kız; "Yosi-Lara-Nesra Üçlüsü" diye adımızı söyledi bile. Ercan öğretmenle gözgöze geliyoruz "nasıl da altı okka yaptık" gibilerden bakıyor bana. Oturduk, yerleştik, kabloları kontrol ettik, öksürdük, telleri tıngırdattık, konser öncesi yapılması gereken bütün ritüeller bitmişti ve artık çalmaya başlamak gerekiyordu. Sanki bütün o provaları yapan ben değilmişim gibi kafam bomboştu ve fakat kızımla yeğenime güven veren bakışlarla bakıp müziği başlatma görevi de benimdi. "Ey Jaco'nun ruhu yardım et bana". Rüzgardan uçuşan notalarımı küçük kızım Nikki'ye tutturdum ve çalmaya başlayınca herşey kendiliğinden oluverdi, gerçi basım kılıfının içinde akordunu kaybetmişti ama Ercan öğretmenden başka bunu anlayabilecek kimse de yoktu. Nasıl olduğunu hatırlamadığım bir süreç içinde üç parçamız bitmişti bile. Pek de fena olmamıştı galiba.

Alkışlar arasında yerimize dönerken, kazasız belasız bu işten sıyrılmış olmanın haklı gururunu taşıyorduk. Sonradan düşününce beni en çok etkileyen şu oldu. Biz bu kadar prova ile topu topu 5 dakika çalarken bu kadar heyecanlanıyorsak, bilinmeyene doğru yolculuğa çıkan emprovize müzisyenler nasıl bu kadar sakin kalabiliyorlar. Keith Jarrett'in biyografisinde bununla ilgili bir şey okumuştum. Şöyle diyordu "Hiçbir zaman sağlamda olamazsınız, seçim sizin, ya taş gibi sağlam olup çakılı kalırsınız ya da riski göze alıp uçarsınız, stres benim ilacımdır".

Eh biz şimdilik taş gibi olmayı becermiştik, ümit fakirin ekmeği, inşallah birgün kanatlarımız çıkar da biz de uçuşa geçeriz, en azından sevgili kızım ve yeğenim için böyle bir olasılık her zaman var.

Festival'in yaklaştığı bu günlerde hepinize bol müzikli günler dilerim. Ayrıca Babylon'da her hafta sonu festival var, tavsiye ederim.

Serdar Karabatı

İstanbul

babylon 25-2-7-27

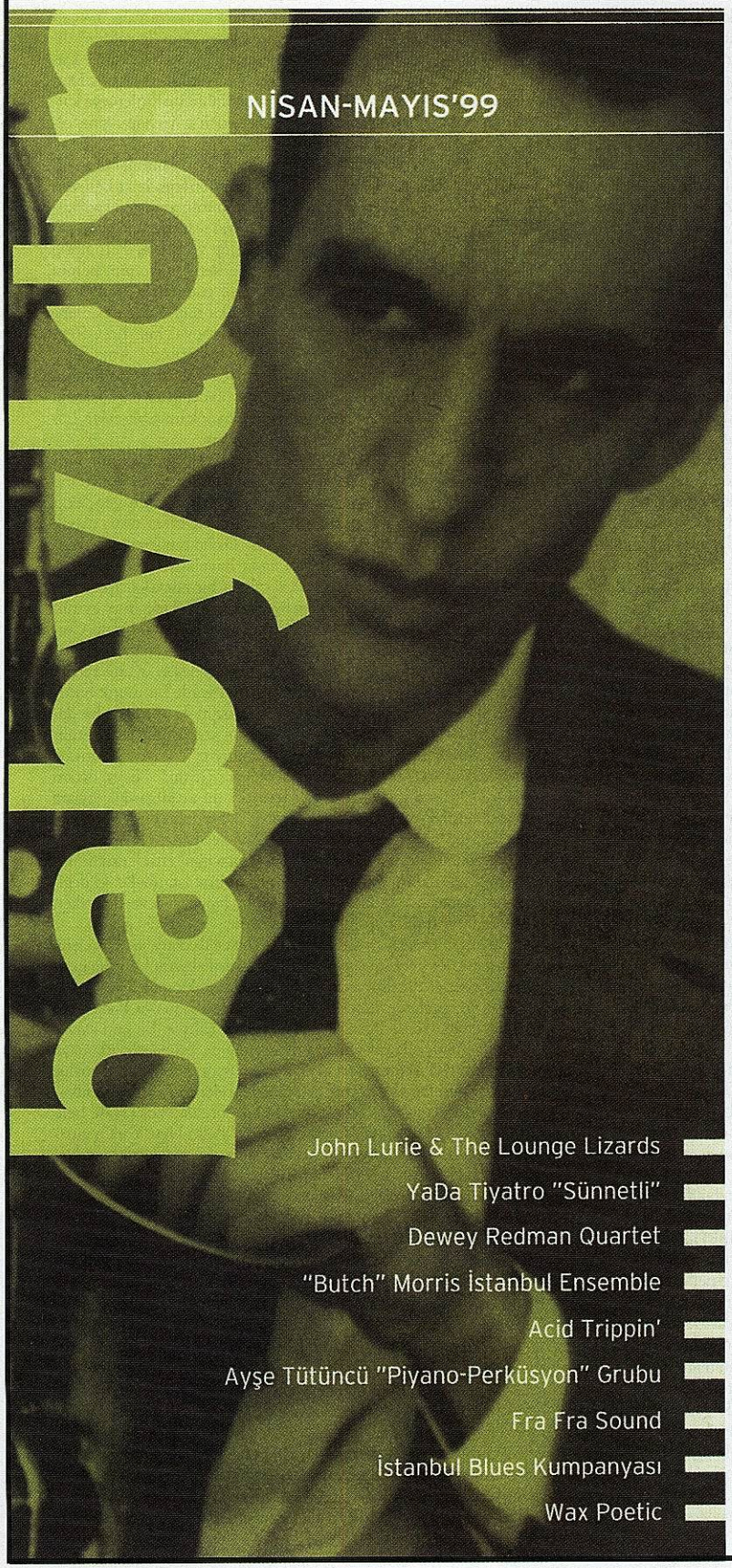

Yollar artık Asmalımescit'e de çıkıyor, sokak arası otoparkçıları ve köşe bakkalları jazzcılarla tanışıyor. Festivalde Henry Threadgill, Charlie Hunter, Leon Parker Babylon'da. Başkaları da. Hatta belki sürpriz oturumlarda daha başkaları; Babylon konuk ağırlamaya çok elverişli.

Festivali beklemeyenler de vardı. Örneğin, John Lurie. Müziğiyle kaygısızları oynar gibi durmakla birlikte, aslında daha çok (ve sanki Babylon'un havasının da katkısıyla) iç rahatlığını yansıtıyordu çaldıklarıyla. Keyifliydi, açıktı, içtendi. Bu müziğe en orta yerinden jazz demek illa gerekmiyor, ama doğaçlamaya el uzatan bir müzik olduğunu kabullenmek de dürüst bir tutum olur. Öyle ya da böyle, John Lurie ve ekibi orada boşuna bulunmadığını hatırlatan, ikna edici bir dinleti sundu. 25 Nisan, bir pazar gecesi.

Dewey Redman da uğradı. Modern akustik jazz bölgesini hava saldırılarıyla delik deşik etmek yerine, sinsice içerilere sızarak ele geçirdiği tepe noktalarından aldı hakimiyeti. Redman'ı iki gece üst üste dinlemek gerekiyordu cephe harekatını tam olarak kavrayabilmek için. Benim grubu izlediğim gecede dikkatimi çeken bir nokta da piyanist Rita Marcotulli'nin köşeli ve pürüzsüz çalıştan gizil bir akışkanlık çıkartabilen stiliydi.

Acid Trippin' varlığını uzun süre korumaya niyetli, açık fikirli, özgür bir grup. Biliyorsunuz, zaten yakınlardaydılar. Babylon'daki performanslarının ne yazık ki ilk yarısını izleyebilecek vaktim vardı; bu süre içinde edindiğim izlenim ise grubun isteksiz tınladığı idi. Ancak, geride bıraktığım güvenilir, telden, tuşlardan anlar, elektronik bilir bir "kulak"ın sonradan bildirdiğine göre gecenin ilerleyen dakikalarında epeyi bir sıcaklık yayılmış Babylon'a. Ne de olsa Acid Trippin"in müziği kıvamı bulma meselesi. Karşılıklı olarak.

Wax Poetic'i daha önce izlemiş olmama karşın, Babylon'daki önemli bir fark bu sefer müziğe fiziksel olarak iyice yakınlaşmış olmamdı. Bu, ruhen de yakınlaşma demek. Çünkü bunlar Doppler etkisine açık projeler. Bu projede Erşahin baskın veya ısrarcı bir rol almaya niyetli değil, ama saksofonu efektlerle donatmak türünden işlerle haşır neşir olmaya da tamamen kayıtsız değil. Tuşlularda yer alan Craig Taborn da kendini hissettirenler arasındaydı. 27 Mayıs'ta.

Babylon bu kadarıyla bile iyi geldi. Oysa Butch Morris'in projesini her pazartesi, defalarca kaçırdım; Ayşe Tütüncü ve ekibiyle burada da tanışamadım. Neyse ki başka Babylon yazıları da olacak.

Dönüşümleri kolayca kaldırabilecek, farklılığı içine rahatça sindirebilecek türden, eksikliğini çoktandır hissettiğimiz bir mekan olarak iyi duruyor Babylon. Tünel'in çekim gücü iyice yükselmiş oldu.

Faruk Ulay

Ailevi Meseleler

İstanbul'un konumlandığı gibi eski ve görkemli uygarlıkların üstüne kurulmuş kentlerdeki değişime kayıtsız kalabilmek kolay olmuyor. Los Angeles gibi geçmiş kavramının henüz farkında olmayan bir kentin değişmesiyse daha kolay hazmedilir gibi geliyor. Oysa geçmişin ne olduğunu bilecek denli İstanbul'da bulunmuş ve iyi gibi görünüp de sonu hep kötüye varan değişimleri yaşamış biri Los Angeles'da yaşamayı seçtiğinde gidişin farkına çabuk varıyor ve kendini bu değişimin etkilerinden sakınacak yollar arıyor. Eski İstanbullu bir Los Angelesli olduğumdan ben de karamsarlıkla bakıyorum değişikliklere. Biliyorum ki 1950'lerin East Coast jazz'ının yerinde yeller esiyor. Gerry Mulligan, Chet Baker, Art Pepper, Shelly Manne, Sonny Chris, Oliver Nelson, Eric Dolphy yok artık. 1960 sonlarında adları avantgarde jazz'la birlikte anılan Ornette Coleman ve Don Cherry'nin bu kentte bıraktığı izler çoktan silinmiş. Trompetçi Jack Sheldon, her Pazar akşamı bir et lokantasında piyanistiyle birlikte variety show yaparak zaman öldürüyor. Benny Carter hepi topu yılda bir kez ortaya çıkıyor. Ray Brown kış uykusunda. Kentin en eski kulübü, bir zamanlar Batı Yakası'nın Birdland'ı sayılan The Parisian Room on beş yıl önce postahane oldu. Carmelo's by the Freeway'in yerinde şimdi bir pizzacı var. Yine eski bir kentten, Londra'dan buraya göç etmiş Leonard Feather öleli beri jazz üzerine yazıp çizenler de beğenilerini değiştirdiler. Ne ki Los Angeles 1980'lerle 1990'ların ilk yıllarında jazz konusunda tam bir çöle dönüşmüşken beklenmedik bir değişim başladı. Bebop yeniden keşfedildi, akustik jazz emekli müziği olmaktan çıktı, swing döneminden kalma müzisyenler kurdukları big bandlarla adlarını yeniden anımsatırlarken UCLA'nın jazz bölümünün başına Kenny Burrel geldi, Charlie Haden CalArts'da, Shelly Berg USC'de ders vermeye başladılar, bu ünivesitelerin jazz bölümlerini bitiren gençler Los Angeles'in kanını tazelemeye koyuldular. Yeni kuşak jazz müzisyenleri Billy Higgins'in kulübü World Stage ve Fifth Street Dick's'teki jam session'larda tanışıp kaynaştılar. Black Note ve B Sharp Quartet büyük plak şirketleriyle kontrat imzalayarak jazz'da bir rönesans yaşandığını kanıtladılar. Charlie Haden, Teddy Edwards ve Ralph Penland'la birlikte birbirinden güzel albümler doldururken Horace Silver Malibu'daki malikanesinden çıkıp ardı ardına albüm yapmaya girişti, önce Cedar Walton, ardından Brad Meldhau New York'tan ayrılıp Los Angeles'a yerleşti. John Patitucci kontrbası yeniden keşfetti, piyanist Billy Childs'la Alan Pasqua'ya, tromboncu Bill Watrous'la Andy Martin'e, bascı John Leitham'a New York'tan iş teklifleri gelmeye başladı. Bir ara sayıları onun altına düşmüş jazz kulüpleri şimdilerde birkaç düzineye ulaştı. Klasik jazz'daki uyanışı latin jazz'daki uyanış izledi. Poncho Sanchez'le başlayan latin jazz furyası The Estrada Brothers, Johnny Blas, Justo Almario ve Bobby Mathos'un kurduğu dinamik gruplarla sürekli büyümekte. Hiç hesapta yokken Puerto Ricolu, Columbialı, Arjantinli, Brezilyalı müzisyenlerin favori kenti oldu Los Angeles. Yerel sesler kendilerine çabucak yer buldular, jazz'ın geleneksel sesiyle kaynaşarak müziğe en son 1960'larda rastlanmış bir zenginlik kazandırdılar.

Değişimin yeni evrenisiyse hergün bir yenisi kurulan swing big bandları ve açılan swing kulüpleri oluşturuyor. Güzel olan, yeninin eskiyi yadsımadan, ama eskinin de tekrarı olmadan aramızda dolaşması. Los Angeles'da son durum böyle olunca ben de keyifleniyorum, değişimden boşu boşuna korkmuş olduğumu anlayıp kendimi Tower Records'un Pasadena şubesine atıyorum.

Üç yıl önce, yine kendimi Tower Records'da bulduğum bir akşam kulağıma 1960'lardan kalma ama alabildiğine yeni bir parça çalınıyor. Daha önce duymadığım sandığım birileri, Thelonious Monk'un Bemsha Swing'ini ters yüz ederek yorumluyor. "Kim bu gençler? Los Angeles yine mi değişiyor, aman ne güzel" derken upuzun boylu biri elimdeki albüme bakıp "Ne de güzeldir o albüm" diyor. Kim bu genç? Bu genç, Tower Records'un Pasadena şubesinin jazz bölümünden sorumlu genç. Hazır genci bulmuşken Bemsha Swing'i çalan grubun albümünü hangi raflarda aramam gerektiğini soruyorum. "Bulamazsınız, çünkü bu albüm piyasaya çıkmadı. Babamın provalar sırasında yaptığı kayıtlardan birini koydum kasetçalara" diyor. "Pekiyi kim çalıyor bu kasette?". "Don Cherry ve Ornette Coleman. Basta Don Payne, davulda Billy Higgins, piyanoda Walter Norris". "Siz bunlardan hangisinin oğlusunuz?". "Don Cherry'nin" "Adınız?". "David Ornette Cherry". Orta adı Ornette olan Cherry ile böyle tanışıyorum. David benim nereli olduğumu soruyor, Türk olduğumu öğrenince ağzı kulaklarına varıyor, "Geçen yıl babamla İsveç'teyken Mafi Falay ve Okay Temiz'le çaldım" diyor". "O aksak ritmleri bestelerimde kullanmaya çalışıyorum". David'e Allah kolaylık versin deyip eve dönüyorum, o akşam Don Cherry'nin Symphony for Imrovisers adlı albümünü dinlemeye kalkıyorum ve kulaklarımın da kafamın da iyiden iyiye hamlaşmış olduğunu anlıyorum.

David'in eski albüm adlarını bilmekten öte bir müzik bilgisi olduğu Tower Records'a yaptığım sonraki ziyaretlerimde anlaşılıyor. Bir gidişimde onu dükkanın ana yayın sisteminin amfisine bağladığı klaviyede rüzgar, bebek ağlaması ve piyano sesi arasında gidip gelen boleromsu, fadomsu, bol funky, hatta rap ve az çok da hip hop ama blues kalıpları da içeren bir parça çalarken buluyorum. Benim çatpat müzik bilgimle tanımlamam olanaksız görünen bu müziği bana David tanımlıyor: Afrika, Latin Amerika müziğinden esinlenmek... Getto kültürü... Garage, Grunge, Groove, Hip hop, Reggae... Yani yerel etkilerin, etnik müziklerin bir sentezi... Ama jazz... David'in müzik anlayışı beni kuşkulandırıyor. Değişim tam olumlu bir yönde ilerlemeye başlamışken yine mi yön değiştiriyor? O akşam eve döndüğümde iyice eskiye uzanıp jazz'dan çok uzak birşeyler, Los Panchos'tan yürek yakan bolerolar dinliyorum.

Hala üç yıl öncesindeyiz. O yaz İstanbul'a gittiğimde Emin Fındıkoğlu'yla buluşuyoruz. Hoca'yı alıp Ali Arif Ersen'in atelyesine götürüyorum. Ali'nin ardı ardına çaldığı, New Yorklu gençlerin CD'leri Emin Hoca'yı pek sarmıyor. Acaba bir bossa nova çalsak Hoca'yı neşelendirir miyiz derken aklıma David'ten söz etmek geliyor. Söz sözü açıyor ve Emin Hoca nadir havalarından birine giriyor, 1960 sonlarının İstanbul'undan çıkma bir anekdot anlatıyor: Don Cherry maaile İstanbul'a geliyor ve Emin Hoca'nın evinin bahçesine çadır kuruyor. O sıralarda da James Baldwin Engin Cezzar'ın evine yerleşmiş durumda. Baldwin'in aklına avantgarde bir tiyatro oyununu İstanbul'da sahneye koymak geliyor, oyunu birkaç günde yazıyor, Don Cherry oyun denli avantgarde bir müzik hazırlayıp yorumunu sahnede kendi yapıyor ve oyun da müzik de bir daha adlarından söz edilmemek üzere tarihe karışıyor. "Yahu Emin Abi kimsede bant kayıtları yok mu bu müziğin?". "Yok". "Yani bu söylediklerimiz gerçekten İstanbul'da oluyor öyle mi?". "Evet, neden olmasın?". "Bizim de bir zamanlar birinci sınıf avantgarde olaylara sahne olmuş bir kentimiz varmış demek". "Sen onu boş geç de Los Angeles'a döndüğünde sor bakalım David'e; babasıyla İstanbul'a gelip de bizim evin bahçesini bir ay boyunca işgal ettiklerini anımsıyor mu?". O akşam Ali adaçayı demleyip bize İstanbul'daki değişimi unutturacak müzikler çalıyor. Emin Hoca'yla eve dönerken çok efendi bir trafik polisinden ceza yiyoruz.

Bu arada David işleri büyütüyor, Tower Records'un Pasadena şubesini konser salonuna çevirip her Pazartesi akşamı bir grup getiriyor. Konserler dizisinin adı Jazz and Beyond. Horace Tapscott'la başlayan konserlerde Black Note'dan Alan Pasqua'ya kadar Los Angeles'da iyi jazz denince akla gelen herkes çalıyor. Bir gün David artık bir albüm çıkarma zamanının geldiğini, grubu toparlamaya başladığını, tek sorunun davulcu ve perküsyoncu olduğunu söylüyor, hala tanımlamakta zorluk çektiğim bestelerinin altından kalkacak bir Türk davulcusu bilip bilmediğimi soruyor. Yok. Hele hele Los Angeles'ta böyle bir davulcu hiç yok. "Belki New York'a gittiğimde Sun Ra'cılar birilerini önerirler ya da İsveçli dostlardan biri yardım eder" deyip konuyu kapatıyor. David'in çevresinin ufku denli geniş olduğu yavaş yavaş ortaya çıkıyor. 1958 doğumlu olduğunu öğreniyorum. O günlerde kentte jazz meraklısı kim varsa kapısını çaldığı ünlü Mariposa Sokağı'ndaki evde Don Cherry oğluna Theloniuos Monk'un parçalarını ninni niyetine çalıyor. David, Percy Heath'in elinden mama yerken Red Mitchell'la Scot LaFaro başını okşuyor. David'i kucağına almışlar arasında Elmo Hope, John Lewis, Steve Lacy, John Coltrane ve Nasuhi Ertegün de var. Gidişat böyle olunca David'in büyüdüğünde ne yapacağı erken yaşında belli oluyor. CalArts'da formal müzik öğrenimi gördükten sonra New York eyaletindeki Woodstock'a uzanıp babasının da ders verdiği Creative Music Summer Studio'ya giriyor. Piyano, flüt, melodika derken babasının müzik aletlerini seçmekteki eklektik yaklaşımını David de benimsiyor. "Aileden olmak" jazz dünyasındaki müzisyenler ve bu müziği sevenler arasında özel bir anlam taşıyor. Özellikle Los Angelesli jazz'cılar aileden olmaya önem veriyorlar. Batı Yakası'nca sürekli horlanmış olmanın getirdiği ezikliğe

Faruk Ulay

Los Angeles

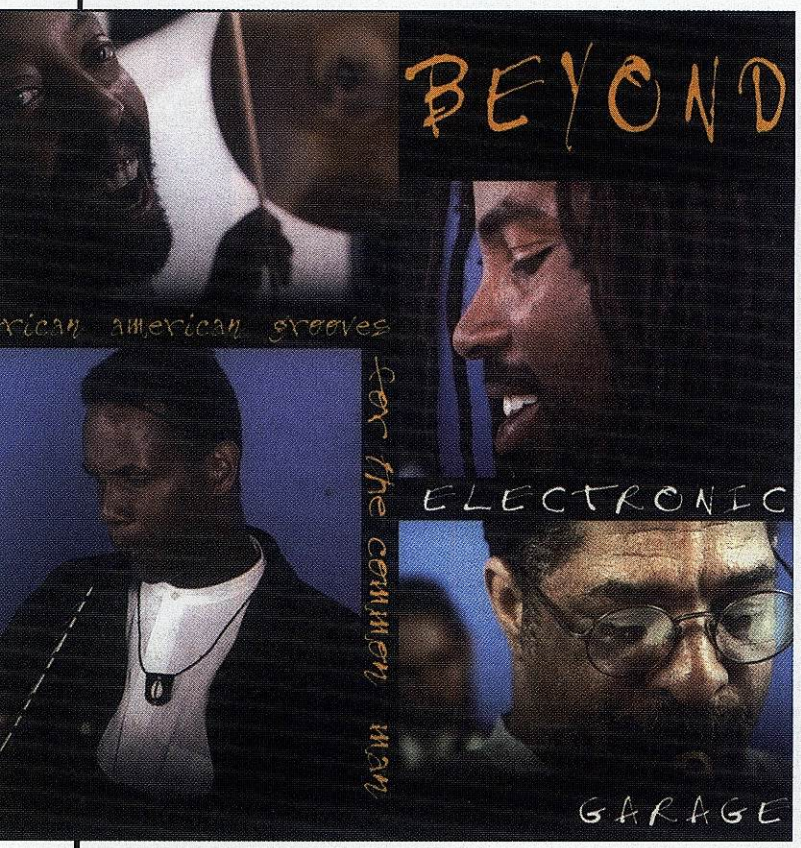

karşı sığınılan bir yuva değil "aile". Doğrudan müziğin kendisi. Aileden olmak için müziğe bulaşmış bir aile ferdinin yakını olmak da yetmiyor. David kan bağlarının kişiyi müzisyen kılmadığını biliyor.

Yetenek? Belki. Çalışmak? Muhakkak. Duyumsamak? Kesinlikle. "Jazz müzisyeniysen, jazz dinlemekten hoşlandığını söylüyorsan, bir jazz'cı gibi oturup bir jazz'cı gibi kalkmalısın. Ne de olsa bir yaşam biçimidir jazz." Kim söylüyor nicedir klişeleşmiş bu sözleri; David mi yoksa o konserler sırasında tanıştığım bir jazz'cı mı? Anımsayamıyorum. Tower Records'ta Jazz and Beyond konserler sezonunun bittiği akşam David'le kucaklaşıyoruz. David bana aileden olduğumu söylüyor. Seviniyorum. Eve dönüyorum, klişeleşmiş birşeyler dinlemek istiyorum, değişimin bazan çok kötü olacağını simgeleyen CD'leri karıştırıyorum, uzunçalarlarımı elden çıkarmak gafletinde bulunduğum için hayıflanıyorum ve hep aileden olmuş birinden, Coleman Hawkins'in 1939 yılında üflediği bir saksofondan çıkan klişe bir "Body and Soul" dinliyorum. O gece çok güzel uyuyorum.

David ilk albümünü CalArts'da aynı sırayı paylaştığı çocukluk arkadaşı John Pierce'la birlikte, 1998'in sonunda çıkarıyor: Beyond Electronic Garage.

Kapağa "African American grooves for the common man" diye bir not da düşülmüş. "Common man" ne demek? Averaj insan?... İçimizden biri?...

Sokaktaki adam?... Her kimse, bu kişi ben olmalıyım. Aileden olmuş bir sokaktaki adam olarak dinliyorum albümü ve bayağı keyif alıyorum duyduklarımdan. Bu sırada Jazz and Beyond konserlerinin yeni sezonu başlıyor. David konserleri başka bir müzik dükkanına taşımış. İşleri daha da büyümüş, dizinin sponsorluğunu yapması için JVC'yi ikna etmiş. İkinci albümün çıkacağını dört ay önce, bu konserlerin birinde öğreniyorum.

Albümün adı çoktan konulmuş: The End of A Century. Böyle bir yüzyıl sonuna böyle bir ad pek yakışıyor. David gülüyor. Heyecanlı. "Jazz and Beyond'un son konseri yeni kurduğum grubun konseri olacak" diyor. Grubun adı: Impressions of Energy. "Pekiyi davulcu sorununu halletin mi?". "Gelecek hafta gel de gör" diyor David. O akşam eve döndüğümde Onno'ya Ağıt adında bir parça dinliyorum ve David'in bu parçayı seveceğini düşünüyorum.

Bir hafta sonra dükkandayım. David çocuk yaşta birini önüne katmış yanıma geliyor. "Tanıştırayım, yeni davulcum" diyor. Davulcu benim Türk olduğumu duyunca şaşırıyor. Ben de davulcunun Türk olduğunu anladığımda şaşırıyorum.

David iki şaşkını baş başa bırakıp ses düzenini kurmaya dönüyor. Mehmet İkiz'in yaşı 19. İstanbul'da doğmuş, İsveç'te büyümüş, geçen yıl Stockholm'de katıldığı bir yarışmada kazandığı burs onu bir yıllığına Los Angeles Music Academy'e getirmiş. İyi bir davulcu mu? Hem de nasıl. Pekiyi jazz'cı mı? Evet, o da bizim aileden. Hangi aileye bağlı olduğunu Mehmet'ten önce öğretmenleri anlıyorlar, "Sopaları rock müzisyeni gibi tutmayı bırak da şu swing'i bir öğren" diyorlar. Mehmet İkiz sekiz aydır Los Angeles'ta yaşıyor, sabah dörtte uyanıp okulun kapısından temizlikçilerle birlikte giriyor, günboyunca Sherman Ferguson'ın, Emil Richards'ın, Mike Shapiro'nun sınıflarını dolaşıyor, akşam altıda çıkıp David'in provalarına yetişiyor.

Bazan yolunu bizim evden geçiriyor, elinde diyet kola, raflardaki albümlere dalıp bir latin grubunun CD'siyle çıkıyor ve en karmaşık ritmli parçayı dinlemeye koyuluyor, son clave'nin 2/3lük olduğunu bilemediğim için de benimle bir güzel dalga geçip eve, davuluna dönüyor. "Ne zaman uyuyorsun Mehmet?". "Ama yarın Mike Shapiro beni Philly Joe Jones'un süpürge tekniğinden sınava çekecek. Sonra Jo Jones'un şu tekniği, Max Roach'un bu tekniği...". "Tamam, anladım Mehmet, hadi eve, davulunun başına". Mehmet diyet kolasını yarıda bırakıyor, baget dolu çantasını yüklenip eve yollanıyor. Ben CD çalara orta yaşlı bir Louis Armstrong koyuyorum, Sid Catlett'in davul solosunu dinlerken Mehmet'i yakaladığım ilk gün yakasına yapışıp eski toprak jazz'cıların müdavimi olduğu bir kulübe götürmeyi planlıyorum. David Cherry'nin grubundaki çalışını anladık da bakalım eski toprak müzisyenlerle aşık atabilecek mi? Çok mu çalışan öğrenir yoksa çok yaşayan mı? Bu çocuğa bir ders de ben vermeliyim. Aileden olmak öyle kolay kolay hak edilmiyor. Planladığım gibi de yapıyorum. Grape Wine'da o akşam sıkı bir grup çalıyor. Tenor saksofonda Doug Webb, trompette Sal Marquez, piyanoda Rick Olson, kongolarda Ray Armando, basta John Heard, davulda da adını bir türlü aklımda tutamadığım biri. Ray ve Sal iki set arasında masamıza uğruyorlar (aileden olmanın yararları). Mehmet'in davul çaldığını öğrenince -biraz da kibarlıklarından- ikinci setin sonunda bir parça çalmak isteyip istemediğini soruyorlar. Mehmet seviniyor. İkinci setin sonu geliyor, Mehmet davulun başına geçiyor. "Ne çalmak istersin genç arkadaşımız?". "Ne olursa". Sal, John, Doug, Ray galiba bir yanlış yaptık gibilerinden birbirlerine bakıyorlar. "O zaman latin havalı, kısa bir A Night in Tunisia çalalım." "Nasıl isterseniz" diyor Mehmet. Parça başlıyor, kısa A Night in Tunisia yirmi dakika sürüyor. Solo Mehmet'ten Ray'e, Ray'den Mehmet'e geçerken Sal Marquez yanıma gelip "Müthiş yahu, Nereden buldunuz bu çocuğu?" diyor. "Aileden olunca herkes birbirini buluyor eninde sonunda" diyorum. Set bitiyor. Bakıyorum, 75 yaşındaki John Heard Mehmet'i kucaklıyor. O herkese tepeden bakan Ray Armando "Hey man, you are the family!" diye sesleniyor. Rick Olson Mehmet'ten telefon numarasını alıyor. Evin yolunda Mehmet "Çok kötü çaldım galiba, adamlar telefon numaramı filan aldılar" diyor. "Mehmet sen hemen eve koşup biraz davul çalış" diyorum. Evinin kapısında Mehmet soruyor: "O yaşlı basçı çok iyi çalıyordu, kimdi o?". "Count Basie'nin eski basçısıydı". Bir hafta sonra Mehmet'i David'e havasını atarken yakalıyorum. David, "İyice aileden oldun artık sen" diyor.

Geçenlerde David'in grubunu World Stage'de dinliyorum. David yeni albümünün çıktığı haberini veriyor. Setler arasında Fifth Street Dicks'e kadar yürüyüp birer kahve içiyoruz, üst kata çıkıp kimlerin çaldığına bakıyoruz. World Stage'e dönerken kaldırımda gruplaşmış tartışan müzisyenlerle karşılaşıyoruz. "Tıpkı New York gibi. Farkında mısın bilmiyorum ama son yıllarda San Francisco ve Los Angeles'ta yepyeni birşeyler olageliyor" diyor David. Farkındayım; ne de olsa ailedenim. Son on beş gündür David'in albümü üstüne yazılanları okuyorum. Yazılar Horace Tapscott, Don Cherry, Billy Higgins'le başlayan bir çemberin tamamlanıp yeni bir çemberin çizimine başlandığından söz ediyor. Ya da bana öyle geliyor. Ama bir değişim olduğu, eskilerde kalmış birşeylerin yeniden düzenlenerek bugüne getirildiği, bir sonraki evrenin başlangıcında olduğumuz ortada. Olumlu, coşkulu bir devinim var Los Angeles jazz dünyasında. Bu kente geldiğim yıl kapanan tarihi kulüplerden biri, Light House yeniden açılıyor, Bud Shank geçen hafta birinci sınıf bir albümle çıkageliyor, Jack Sheldon, Tom Kubis'in big band'ıyla doldurduğu albümde olağanüstü trompet soloları atmaya başlıyor. Yıllardır inzivaya çekilmiş Anita O'Day iki aydır her salı Atlas Club'da şarkı söylüyor. Bu hafta sonunda Venice Beach'te iki gün sürecek bir avantgarde jazz festivalinin haberi kentte dolaşıyor, Mehmet İkiz telefon ediyor, festivalde çalacaklarının haberini veriyor. Bir sonraki hafta da Playboy Jazz Festivali başlıyor. Değişim insanı heyecanlandırıyor. Aileden olduğuma göre ben de heyecanlanmalıyım. Heyecanlanıyorum ve bu duyguyu kutlamak için nefes kesen birşeyler çalmak istiyorum, David'in yeni albümünde yalnızca melodika ve basla yorumlanmış bir Ornette Coleman bestesini dinlerken yazının da sonuna geliyorum.

Füsun Levet

Paris

Jazz Hot 65 yaşında

Jazz Hot Dergisi'ne ilk gidişimde bir tapınağa girmişcesine duygulanmıştım. Yıllar önceki anılarımı hatırladım. Fransa'ya bir giden olsa da birkaç Jazz Hot dergisi getirse denilirdi o günlerin İstanbul'unda. Bulduğumuz zaman da ilanlarına varıncaya kadar gözatar, Fransızca bilenlerden tercümeler ister, içimizin gitmesine rağmen, kıyıp da fotoğraflarını kesip duvarlara yapıştıramazdık.

Bu ünlü dergi bu yıl 65. yılına girdi. Sahipleri 3 kardeş. Yaş sırasına göre Felix, Yves ve Helene Sportis.

Yves ile söyleşi yapabilmek için derginin bürolarındayız.

Yves nereden başlayacağımı bilemiyorum ama herşeyi öğrenmek istiyorum?

O zaman en başından başlayalım. Dergimiz bu yıl 65 yaşına bastı. Dünyanın en eski jazz dergisi. 1934 yılında İsveç'te de bir müzik dergisi çıkmaya başlamıştı ama genel müzik üzerine, sonra jazz dergisi oldu. Jazz Hot ise 1935 yılında yayımlanmaya başladı, ünlü Hot Club de France'ın yayın organı olarak. Hot Club de France jazz seven amatörleri bünyesinde toplayan bir dernekti. 1947 yılında dernek ile dergi arasında görüş ayrılıkları belirdi. Geleneksel mi yoksa modern mi olalım şeklinde. Dolayısıyla dergi dernekten ayrılarak bağımsızlaştı. Bu arada çok önemli iki kişiden söz etmek gerekir, Charles Delaunay ve Hugues Panassie. Fransa'da jazz'ın babaları diyeceğimiz bu kişiler getirdikleri eleştirilerle, jazz'ın gelişmesinde büyük rol oynadılar. Zaten eleştiri olmadan jazz'ın gerçekleşmesi imkansız.

Sanıyorum Boris Vian'la birlikte bir önemli üçlüydüler.

Evet, Vian 1946-1958 yılları arasında gönüllü olarak dergi için çok çalıştı. Vian'ın genç yaşta ölmesi, onun içindeki jazz birikiminin tamamen ortaya çıkamamasına neden oldu.

Dergi kadrosunda çok sık değişiklikler oldu mu?

Charles Delaunay'ın idaesindeyken maddi delikleri kapatabiliyordu. Çünkü varlıklı bir insandı. Her yayın organının bünyesinde olan problemler Jazz Hot'de de vardı ama bütün ekipler değişseler de hep genç kalmayı başardılar, prensip olarak. Delaunay 1986 yılında öldü. 1980-1990 yılları arasında düşünebileceğin her türlü maddi güçlükler yaşandı. Bu güçlükler her zaman belirtmek istediğim gibi derginin bağımsız olmak istemesi yüzünden. Herhangi bir basın grubuna girmiş olsaydı güçlükler olmayacak ama 1935 yılından beri süregelen bağımsız niteliğini yitirecekti.

Senin Jazz Hot ile ilk tanışman nasıl oldu?

Tesadüfler. 1989 yılında jazz amatörü olarak dergide çalışmaya başladım. 1990 yılında bu mirası devraldım. Çok sorumluluk isteyen bir görev olduğunu da biliyorum. Kurulduğu yıldan bu yana ansiklopedik bir bünyeye sahip Jazz Hot. Bir tarih ve yaşanmış 65 yıllık bir öykü var.

Konuyu değiştirmek istemiyorum ama jazz ile nasıl tanıştın?

Kardeşim Felix sayesinde. Biz Kuzey Afrika, Cezayir Fransızlarındanız. Cezayir'de jazz müziği vardı, 1942 yılında Amerikalıların gelmesinden önce. Eğlencelerde ve müzikli toplantılarda zaten çalınıyordu. Felix nasıl ulaştı bilemiyorum ama ben ve kızkardeşim bu müzikle büyüdük. İlk olarak yayım teknisyeni olarak 1989'da Jazz Hot'de çalışmaya başladığım zaman bu mirası yükleneceğim hiç hatırıma gelmezdi. O yıllarda büyük maddi güçlükler içindeydik. 20 kişi biraraya gelerek ve maddi olanaklar yaratarak dergiyi yaşatma kararı aldık. İyi de yaptık. On yıldır devam ediyoruz. Burada gönüllü olan kişilerin emeği çok büyük. Tutkulu jazz amatörleri sayesinde hep özgür ve uluslararası çizgisini değiştirmeyen bir bünyeye sahibiz. 10 yıl demek 5000 sayfa, yüzlerce söyleşi, yüzlerce festival ve konser özetleri ve emeklerimiz.

"International" oluşunuz ilginç. Başka ülkelerde de dostlarınız var demek?

İlk önceleri Jazz Hot İngilizce ve Fransızca olarak yayımlanıyordu. 1970 yılında ise İsviçre, Belçika, Portekiz ve daha birçok Avrupa ülkelerinin kendilerine ayrılan bir özel mektup yerleri vardı. Bugün böylesine "international" olmak lüks ve ütopi gibi geliyor. Çünkü birçok ülkede jazz milli nasyonal gibi gösterilmek isteniyor. Amerika'da olması normal çünkü gelenekleri

Jazz Hot ekibi: İlk ön sıradan soldan üçüncü Félix Sportis Arkadaki sırada soldan birinci Héléne Sportis. Ortalarda siyah dik yaka kazaklı söyleyişi yaptığım Yves Sportis.

jazz ile birleşmiş. Çok önceki yıllarda Coleman Hawkins, Bill Coleman daha sonraları Bud Powell, Don Byas ve diğerleri Fransa'ya gelerek ve hatta yerleşerek uluslararası bir müzik dili kullandılar. Halbuki şimdi özellikle Avrupa ülkelerinde jazz'ın milli bir müzik olması akımları var ki bu jazz'ın prensiplerine tamamen aykırı. Çünkü jazz kendine özgü ölçüleri içinde uluslararası olmak zorunda. Bugün Fransız jazz'ı, İtalyan jazz'ı deniliyor, belki Türk jazz'ı da denilecek. Jazz'ın tarihinde bu yok. Müzisyenler arasında diyalog ve alışveriş var. Prensip bu. Halbuki Fransa'da bu tür bir çelişki yaşanmamalıydı. Çünkü Amerika'dan gelen müzisyenlerin tek arzusu Avrupalı müzisyenlerle diyalog kurmaktı. Bu tür alışverişin jazz'ın üzerindeki olumlu etkisini tartışmak yersiz. Bütün bunlardan sonra önemle üzerinde durduğum konu, Jazz Hot'un bu uluslararası özelliğini kaybetmediği, başlangıçtan beri. Dergimizin 65 yıldan beri maddi yardım olmaksızın, yabancı ülkelerle kontağını kaybetmeden bugüne kadar gelebilmesi en nitelikli yönü. Jazz sınır tanımamalı. Büyük bir zevkle davet edildiğimiz ülkelere gidiyoruz. Böylece Fransa'da olup bitenlerle bir karşılaştırma yapabiliyoruz. Mademki jazz bir sanat kolu, uzakta olanları da izlemek zorundayız.

Bugüne kadar anılar ve büyük heyecanlar olmuştur yaşantınızda?

Festivaller ve konserler. Konserlerde heyecanların yaşanması normal. Sen de duyuyorsundur aynı şeyleri. Büyük anılara gelince, Earl Hines'ı solo olarak 1977 yılında dinledim. Efsanevi iki müzisyen daha var gördüğüm, Erroll Garner ve Duke Ellington. Jazz'ın ilk babalarını tanımamış olmam şanssızlık ama yaş farkından. Yine de şanslıyım. Kardeşim Felix sayesinde çok küçük ve çocuk yaşlarda birçok önemli müzisyeni dinleme fırsatı buldum. 1970 yıllarında Charles Mingus ve McCoy Tyner'ı tanıdım. Art Blakey, Archie Shepp konserleri benim için unutulmaz olanlar arasında. Anılar çok fazla ama biliyorsun her an kulüplerde bile olağanüstü bir durum yaşamak mümkün. Geçenlerde "Eustach" kulübe gittim. Django geleneğinden çalan müzisyenler vardı. Unutulmaz bir gece geçirdim. Bazen böyle büyüleyici anlar oluyor. Jazz heyecanlar açısından hiç eksilmeyen bir sanat kolu. Müzisyenler tarafından icrasını özgür bıraktığınız süre içinde.

Sanıyorum süper bir koleksiyona da sahipsinizdir?

Birkaç plağım var. Mütevazılık gösteriyorum gibi mi geliyor?

Bazı koleksiyoncular biliyorum akla sığmayacak kadar plakları var. Charles Delauney'in 50000 plağı vardı. Jazz kitaplığına hediye etmişti ölümünden önce. Elindeki dökümanları da. Milli servetler içine giriyor. Ben 3000 LP ve 5000 CD'ye sahibim. Çalışmak için doküman olarak da kullanıyoruz ama her CD veya LP'yi de her zaman dinlemek zorunda değiliz. Bazılarını devamlı dinliyoruz. Bütün klasikler örneğin. Klasik, modern olanlar da var. Terence Blanchard sık sık dinlediklerim arasında.

Sanıyorum sizin konumunuzda kimleri en çok seversiniz demek yanlış olur?

Çok iyi bir soru. Jazz akımları arasında böylesine bir rekabet olması bana son derece gereksiz ve komik geliyor. Bu tür rekabetler jazz'ı steril yapıyor. Jazz'ın bir tarihi var. 300 yıllık bir Amerikan tarihinden kökünü almış güzel bir çiçek jazz. Bu yaşanmışlık başka güzel çiçekler de doğuruyor. Bugün, geleneksel jazz, bebop, mainstream, blues dinlemek istemeyenlere aptal gözüyle bakıyorum.

Yazık ki, jazz'ın tarihini tanıyamıyorlar. Bu güzel öyküyü bütünü ile yaşamak gerekir. Bir zaman dilimi içinde güzellik gerektiren, gerektirebilen sonsuza kadar modernizmini korumuş oluyor. Benim şanslı olduğum taraf jazz tarihini başından itibaren öğrenmem oldu. Genç yaşlarda ise o yılların güzelliklerini tanıdım. Onun için şimdi, günümüzün müzisyenleri eskilerle mukayese edilemez denmesinden hoşlanmıyorum. Geçmişte büyük müzisyenler olduğu gibi günümüzde de var. Onlar da bir zamanlar gençti. Jazz'a, nesillerin görüş ayrıcalıklarını sokmak iyi değil, kaldı ki hiç olmamalı. Amerikayı ele alalım. Jazz geleneklerinin günümüze gelişi ve geçirdiği evrimler. Yeni bir komünite kurmak zorundaydılar. Bu toplumda sanat, gelenek kavramlarının da olması gerekiyordu. Fakat ne kadar ilginçtir ki, 20 asırda verilen en büyük sanat dersinin, sosyal açıdan en düşkün sınıftan çıkması. Diğer ilginç yanı, insanların kendilerini anlatabilmeleri süresince sanat yapılabilmesi. Bu ihtiyaç haline geldiğinde de "jazz" oldu. Bu insanlar teknik olarak güç enstrümanlarla kendilerini anlattılar. Kaldı ki bu enstrümanlar kendi tarihlerinde yoktu. Örneğin piyano. Perküsyon evet ama kültürlerinde bir piyano veya saksofon yoktu. Özetle jazz'ın şu bölümünü seviyorum demek yanlış olur. Çünkü geçmişinde gelenek ve hatta din var. İnançlı olmasak bile kabul etmek zorundayız. Anlamak zorunda olduğumuz mesajlar var. Bu insanlar hiç hesapsız olarak verdiler. Bizim en büyük görevimiz, jazz'ın geleneğini, müzisyenlere sahneler yaratmak ve bu geleneği devam ettirmek olmalı.

Niçin jazz etkinliklerinde imkanlar hep kısıtlı oluyor? Sanki insanlarda jazz deyince bir geriye kaçış var?

Jazz'ın orijininde, insanların birtakım şeyleri değiştirme ihtiyacı vardı. Düzen değiştirme gibi. Afro-Amerikan insanlarında ise değişme çok az olarak, bilinen mesleklerde, daha çok spor ve müzik kolundaydı. Kısıtlı bir dairenin içindeydiler. Müzik atalarından gelen bir gelenek dahilindeydi, değişim Afro-Amerikanlar için normaldi. Oysa pekçok ülkede resmi açıdan bütün merciler aynı yapıdadır ve o nedenle de değişimlere karşıdırlar. Bütün sanat kollarının akademik bir aynı vardır. Müzik konservatuarları örneğin. Jazz ise, klasik müzikten tamamen farklı. Müzisyenlerin enstrümanlara hakimiyetleri, öğrenme şekilleri... Herhangi bir jazz müzisyeni, klasik eğitimi almış bir müzisyenle teknik açıdan rekabet edebilir ve hatta çok daha iyi çalabilir. Özetle düzene karşı olma, sosyal, kültürel, sanat, müzik alanında oluyordu ve tehlikeli olarak görülmesi normaldi.

Paradoksal görüyorum Fransa'daki durumları. Birçok müzisyene kucak açmış bir ülke oysa ki?

1920 yıllarında yazılmış bir kitap okudum. "Banjo" isimli. Yazar New Yorklu, Harlem'den çıkmış. Amerika'daki siyah ırka yapılan haksızlıkları ama Avrupa'dakileri de özellikle Fransa'da olan çelişkileri gayet ayrıntılı olarak anlatmakta. Fransa 1920'lerde insan haklarını savunan kolonyalist bir ülke görünümünde. Bu tür çelişkiler her ülkenin geçmişinde var. Amerika'da jazz birinci sınıf sanat kolu arasına girdiği için bakış açıları farklı. Sahneler açılıyor. New York belediye başkanı öncülüğünde, dünyanın en büyük jazz merkezinin açılışı yapılacak. Fransa'da durum farklı. Belli bir kültür politiği uygulanmasını çok yerinde buluyorum. Fakat sponsor komisyonunda dağıtımı yapanlar aynı zamanda, musluğun altına el açmış olanlar. Hep aynı kişiler. 16. asırdan beri bu ülkede kültür desteklenmekte. Günümüzde de kral yardım yapıyor ama sanatçının kim olduğuna o karar veriyor. Yanlış bir yöntem. Jazz'a yardım etmek istiyorsak, icra edilecek yerlerin çoğalmasını gerçekleştirmemiz gerekir. Programasyonların, bürokrasinin dışında özgürce yapılması, gönüllü işçilerin çoğalması gerekir. Fransa'daki en büyük zenginliğimiz bu amatör ve coşkulu jazz severlerin oluşu. Profesyonellerin eline kaldığımız sürece, gerilemeler olmaktadır. Bürokratlar sanatçı kimliğini belirlemek yeteneğine sahip değillerdir. Bu nedenle, tanınmış veya tanınmamış, albümü çıkmış veya çıkmamış, yerli veya yabancı müzisyenler bir yerlerden bulunarak kendilerini ifade edebilme olanağına sahip olmalıdırlar. Jazz'ın geleceği, programalrın çeşitliliğine, zenginliğine, özgürlüğüne bağlı.

7 gün, 7 gece jazz'ın içinde olduğunuzu biliyorum. Bütün bu zamansızlıklara rağmen zaman ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Ben de derginize teşekkür ediyorum.

Not: Sevgili Okurlar, festivaller baharla birlikte başladı. Sponsor arayışları da... Fakat şu ana kadar ülkemizde olduğu gibi iptal edilme durumları yok en azından. Paris'te üç jazz kulübü kapanıyor ama yenileri de açıldı bile.

Tuna Ötenel 15-30 Nisan tarihleri arasında iki ayrı grupla konserler verdi. 30 Nisan'daki Nancy kentinde, Xirocourt kilisesinde olanıydı. Pierre Michelot, Eric Breton ve Yves Nahon eşliğindeki konser büyük ilgi topladı. Ayrıca Fransız TV'si 3.kanalı Tuna Ötenel ile ilgili bir de program yayınladı.

Jazz dolu yaz dileğimle.

Metin Paksoy

Brüksel

Belçika'da Festival Baharı

Geçtiğimiz bahar aylarında Belçika, üç jazz festivaline sahne oldu. Yerli ve yabancı birçok sanatçının katıldığı bu festivaller sayesinde Belçikalı müzikseverler, alışılandan daha soğuk geçen bir kışın ardından gelen güzel bahar günlerini jazz'la karşıladılar.

Jazz Festival Des Lundis D'Hortense

"Lundis D'Hortense" (Belçika Jazz Müzisyenleri Derneği) tarafından bu yıl ondördüncüsü gerçekleştirilen Jazz Festivali, 17 Nisan günü Brüksel'in merkezindeki Botanik Bahçesinin iç mekanında gerçekleşti. Festivalde, modern jazz'ın önde gelen Belçikalı müzisyenleri yeni çalışmalarını sunma imkanı buldular.

Festivalin ilk konseri Belçikalı kadın piyanist ve besteci Nathalie Loriers öncülüğündeki "trio+extensions" grubu tarafından verildi. Son yıllarda çalışmalarını piyano-bas-bateri üçlüsüyle sürdüren Loriers, grubuna üç nefesli saz da ekleyerek bestelerinin, bu festival için hazırladığı yeni aranjmanlarını yorumladı.

Jean-Pierre Catoul-Pirly Zurstrassen'den oluşan keman-piyano ikilisi, son birkaç yıldır birlikte geliştirdikleri müziklerini sunarlarken, Belçika'nın en iyi tenor saksofoncularından Kurt Van Herck'in saksofon-bas-bateri üçlüsü, standart ağırlıklı bir konser verdi.

Festivalin en ilginç konseri, piyanist ve besteci Kris Defoort'un Dreamtime grubu tarafından verildi. Defoort'un modern bir bale için yazmış olduğu "Passages" adlı izlenimci etkiler taşıyan bestesini seslendiren 10 kişilik grup, düzenlemeyle doğaçlama arasında çok hassas bir denge üzerine kurulmuş olan bu uzun eseri büyük bir başarıyla yorumladı. Bu başarıda gruba katılan bütün müzisyenlerin yetenekli solistler olmasının kuşkusuz büyük etkisi vardı.

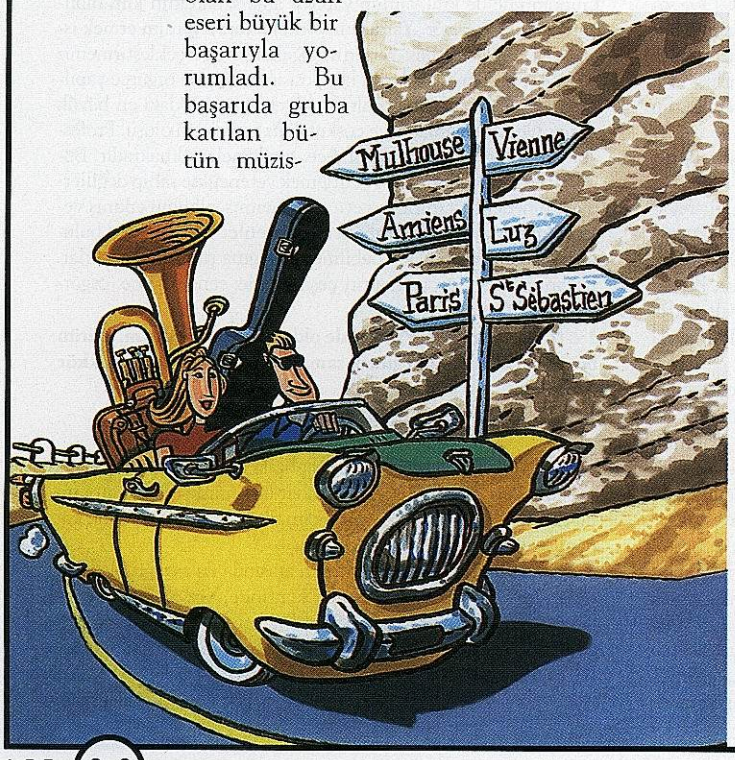

Festivalin diğer iki konseri daha çok deneysel tarzda müzik yapan iki gruba aitti. Belçika'nın teknik açıdan en yetkin üç müzisyeninden oluşan Aka Moon üçlüsü (alto saksofonda Fabrizio Cassol, elektrikli basta Michel Hatzigeorgiou, davulda Stephane Galland), sert, aksak ritmlere ve karmaşık armonilere dayalı, duygudan çok tekniğe ağırlık veren bir müzik yapıyor. Topluluk festivaldeki konserine, özgün bestelerden oluşan repertuarını kendisi ile paylaşacak birkaç müzisyeni daha davet ederek, "Aka Moon Electric" adı altında çıktı. Davet edilen müzisyenler arasında Aka Moon'un "dehlizlerinde" kaybolmadan dolaşabilen tek sanatçı Fransız avant-garde gitaristi Marc Ducret oldu.

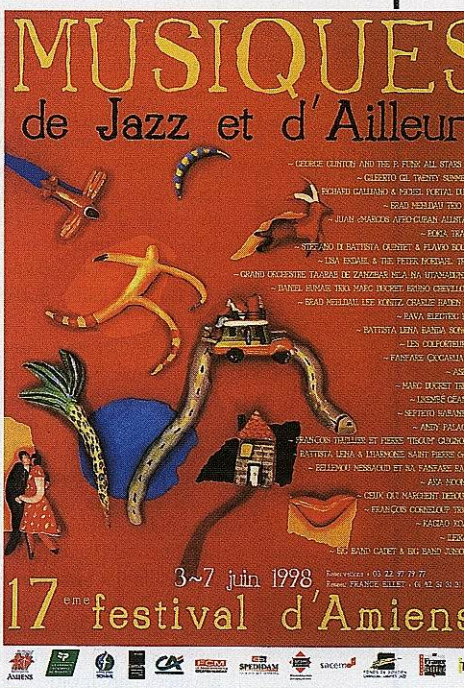

Festivalin deneysel tarzdaki ikinci konseri tenor saksofon ve elektronik efektlerde Erwin Vann, elektrikli basta Otti Van der Werf ve "samples" ve elektronik davulda Dre Pallemaerts'tan oluşan "Mother" adlı topluluğun konseriydi. Üçlü, son yıllarda popülerlik kazanan "drum'n'bass" tarzından ağırlıklı olarak faydalanan, "kare" ritmlere dayalı bir müzik sundu. Belki de müziğin çok tekrara dayalı olmasından dolayı, "Mother" grubunun müziği dinleyenlerde fazla heyecan uyandırmadı.

Festival, birçok müzisyenin katıldığı bir "jam session" ile gecenin geç saatlerinde sona erdi.

Jazz A Liege

Nisan ayında Belçika'da gerçekleştirilen ikinci büyük festival, Liege Jazz Festivali idi. Liege şehrinin Kongre Sarayında 23-24 Nisan tarihlerinde gerçekleştirilen festival, "Lundis D'Hortense" festivaline oranla daha uluslararası bir niteliğe sahipti.

Festivalde Belçika'yı temsil eden gruplar çoğunluktaydı. Bunların başında Modern jazz yapan "Maak Spirit", "Jazz Addiction Band", son yıllarda Avrupa'da belli bir üne kavuşan şarkıcı David Linx ve piyanist Diedrick Wissels'in öncülüğündeki grup geliyordu. Bunun yanısıra festivale, Avrupa ve Amerika'dan da birkaç önemli grup katıldı.

Metin Paksoy — Brüksel

Avrupa'yı temsil eden grupların arasında İngiliz alto saksofoncu Peter King ile Fransız trompetçi Stephane Belmondo'nun kurduğu hard bop beşlisi dikkate değerdi. Fransız gitarist Bireli Lagrene, dörtlüsü ile verdiği konserde, müziğindeki çingene etkilerini jazz ve blues ögeleri ile birleştirerek yetkinliğini ortaya koydu. Fransız akordeoncu Richard Galliano ile saksofoncu ve klarinetçi Michel Portal'in ikili olarak verdiği konser, modern jazz'ın lirik yönünü ön plana çıkarması bakımından festivalin en renkli konserleri arasındaydı.

Tahmin edilebileceği gibi, seyirciden en büyük ilgiyi festivale katılan Amerika'lı gruplar gördü. Bascı Larry Grenadier ve davulcu Jorge Rossy ile kurduğu üçlüsü sayesinde son yıllarda jazz dünyasının en çok sözü edilen isimlerinden biri olan piyanist ve besteci Brad Meldhau, romantik etkiler taşıyan duyarlı çalışı ve üçlü içinde sağladığı bütünlük ile bu başarıyı fazlasıyla hakettiğini bir kez daha kanıtladı.

Festivalin en çok ilgi gören konseri kuşkusuz alto saksofoncu Kenny Garrett'in genç müzisyenlerden kurulu dörtlüsü ile verdiği konserdi. Garrett, son çalışmalarında olduğu gibi, John Coltrane'in repertuarını "funky" tarzdaki kendi besteleri ile birleştiren bir konser verdi. Sahnedeki hareketleri ile de seyircileri müziğe ortak eden Garrett, sadece yetkin tekniğini göstermekle kalmadı, aynı zamanda dinleyicileri de coşturmayı başardı.

Festivalin an ilginç isimlerinden biri de efsanevi tenor saksofoncu ve besteci Benny Golson'du. Festivale, aralarında yetenekli piyanist Cyrus Chesnut'ın da bulunduğu genç bir dörtlü ile katılan Golson, hem şimdiden ölümsüzleşmiş bestelerini "Whisper Not", "Stablemates", "I Remember Clifford" yorumladı, hem de eşsiz saksofon tekniğinden hiçbir şey kaybetmemiş olduğunu kanıtladı.

Brussels Jazz Marathon '99

Mayıs ayında düzenlenen Brussels Jazz Marathon günleri, sıcak ve güzel bir baharı da beraberinde getirmişti. 28, 29 ve 30 Mayıs günlerinde gerçekleşen ve Brüksel'in merkezindeki yaklaşık 50 mekana yayılmış olan bu festival boyunca havaların güzel olması dinleyiciler için ayrı bir önem taşıyordu. 120 konser vermek üzere 350 sanatçı, jazz severlerle birlikte Brüksel'in sokaklarını ve ünlü Grand Place'i doldurmuştu.

Çoğunlukla Belçikalı müzisyenlerin katıldığı konserler arasında, Grand Place'da çalan Nathalie Loriers ve Extensions grubunun konseri, David Linx/Diedrik Wissels ikilisinin konseri, Sounds jazz kulübünde çalan dünyaca ünlü gitarist Philippe Catherine'in üçlüsünün konseri ve Amerika'lı bascı Lindsay Horner öncülüğündeki dörtlünün Travers jazz kulübündeki konseri bulunuyordu.

Bu konserlerin dışında blues'dan latin jazz'a, hard bop'tan pop jazz'a kadar çok çeşitli türlerde çalan birçok grubun katıldığı Jazz Maratonu, Belçika'nın başkentine kendine özgü bir canlılık ve neşe katarak, yazın pek yakında geleceğinin müjdesini verdi.

Bahar festivalleriyle jazz'a tekrar ısınan Avrupa'lı jazz severler, her yıl olduğu gibi önümüzdeki yaz aylarında kendilerini, tüm kıtayı saracak olan festival rüzgarına bırakacaklar. Hepimizi sıcak günler bekliyor.

Antonio Carlos Jobim Gecesi

Antonio Carlos Jobim anısına düzenlenen konser 16 Mayıs 1999 günü, Atatürk Kültür Merkezi'nde, Pera Güzel Sanatlar organizasyonu ile gerçekleştirildi. Ayşegül Yeşilnil'in ünlü Brezilyalı bestecinin en sevilen şarkılarını seslendirdiği konseri coşkulu bir seyirci topluluğu izledi.

Pera öğretim üyelerinden Ricardo Moyano (g), Nezih Yeşilnil (b), Rene Macaroğlu (g), İzzet Hiçkalmaz (d)'ın çaldığı orkestraya öğrenciler ve konuk müzisyenler de katıldı. Konser Kosova'ya yardım amacıyla yapıldı.

Bir başka yardım konseri ise 23 Haziran 1999 günü Babylon'da AKUT (arama-kurtarma) yararına yapıldı. Gecede Ayşegül Yeşilnil (vo), Önder Focan (g), Nezih Yeşilnil (b), Tahsin Ünüvar (ts), Selim Benba (p), Deniz Dündar (d) sahne aldı.

Fats Waller

Bölüm V

Piyano

Ahmet Emin Akyavaş

Jazz piyanonun oldukça ilginç bir tarihi vardır. Erken dönemdeki jazz'da piyanistlerin hakimiyeti vardı ve Ragtime veya Boogie Woogie gibi formlar jazz piyanistleri için ya da jazz piyanistleri tarafından geliştirildi. O dönemdeki orkestra şefleri ve aranjörleri ekseriyeti piyanist idi. Bu moda ya da eğilim 1930'lara dek sürdü. Saksofon, trompet gibi diğer enstrümanların yıldızının parlamaya başladığı 1940'larda önemi azalmaya 1950 ve 1960'larda da diğer enstrümanların egemenliği hüküm sürdü. 1970'lere gelindiğinde piyanistler yeniden ön plana çıktı. McCoy Tyner, Herbie Hancock, Chick Corea, Keith Jarrett ve Joe Zawinul gibi icracılar önemli grupların orkestra şefi, bestecisi ve aranjörü durumunda idiler.

Ferdinand "Jelly Roll" Morton bilinen ilk iyi piyanistlerden biridir. Morton zaman, zaman solo piyano çaldı, zaman zaman da davul ve klarinetden teşekkül etmiş olan trio'da yer aldı.

O aynı zamanda ünlü Red Hot Peppers Orkestrasını yönetti. Morton klaviyedeki mükemmel kontrolu sağlayan kişilerden biriydi. Sağ eliyle yavaş bir tempoyu sürdürürken sol eliyle de nabzı tutmakta idi. Klasik müzikte bu Frederic Chopin tarafından başarıyla ispatlanmıştı. Morton jazz'ın kendisi tarafından keşfedildiğini iddia ediyordu. Bu iddia tartışılabilir ne var ki, onun besteleri, düzenlemeleri ve orkestra şefliği hiç şüphesizki erken dönemdeki jazz müziğinin gelişimine büyük katkılar sağlamıştır.

James P.Johnson zaman, zaman çeşitli nedenlerden dolayı jazz piyanosunun babası olarak gösterilir. Onun 1921 yılındaki kaydı olan "Carolina Shout" adlı parçası erken dönemdeki ilk jazz kayıtlarından biridir. Onun uzun mesleki kariyerinde birkaç değişen stil oluşmuştur. Örneğin ilk dönemlerdeki stili dinleyerek ve izleyerek öğrenmiş olduğu Ragtime tarzı idi. 1930'ların sonlarında ise Swing ve Boogie-Woogie stillerine adapte oldu. Boogie-Woogie esas itibariyle 12 ölçülük Blues formunun akor geliştirilmiş haliyle ve bir ölçüde 8'lik olarak tanımlanır. Çünkü sol el geri plandaki nabzı tutmakla beraber genellikle bir ölçüde 8 nota (8 adet sekizlik) çalmaktadır. Boogie-Woogie toplumu çılgın bir şekilde sarmıştı. Özellikle dans etmeyi teşvik edici, coşturucu bir müzik formuydu. Jimmy Yancy, Meade Lux Levis ve Albert Ammons gibi piyanistler Boogie-Woogie piyano stili ön plana çıkmış, popüler olmuş isimlerdi. Johnson'un kişisel stili diğer aynı dönem ya da aynı tarz müzik yapan piyanistlere göre daha modern bir anlayış içinde idi. Onun ilk kayıtlarından biri de "You've Got to be Modernistic" ismini taşıyordu. Johnson mükemmel bir piyano tekniğine sahipti ve doğaçlamaları sürprizlerle dolu, zekice, zengin ve modern elementlere sahip ifadelerin ortasında aniden ve geçici olarak ton değişikliği içeren bir şekildeydi.

Fats Waller 1920'lerin ve 1930'ların diğer bir iz bırakan piyanistlerinden biriydi, onun mizahi, eğlenceli piyano stili sadece yapmış olduğu kayıtlarda değil aynı zamanda yazılı piyano düzenlemelerinde de ön plana çıkmakta olup o dönemin oldukça popüler isimlerinden biriydi. Parlak şarkılar yazan Earl "Fatha" Hines 1920'lerin aktif müzisyenlerinden biri olup aynı zamanda kayıtlarında dönemin ünlü şarkıcılarına eşlik etmekteydi. Hines'in mesleki kariyeri Johnson'unki gibi uzun süreli olup 1970'lere dek sürdü. Hines kendisinden sonraki dönemin piyanistlerinden olan Stan Kenton ve Nat "King" Cole gibi müzisyenler üzerinde derin izler bıraktı (Bugün birçok kimse Nat "King" Cole'un şarkıcılığının yanısıra 1940'ların başındaki listelere giren önemli bir jazz piyanisti olduğunun farkında değildir). Earl Hines aynı zamanda yıldız topluluğu şeklindeki orkestraları da yönetti bunlardan ikisi de Be-bop stilinde lider konumuna gelen Dizzy Gillespie ve Charlie Parker'dir.

Duke Ellington tanınmış besteci ve orkestra lideri yıldızlarının ilkidir. Ancak elli yıllık aktif bir icracı ve önemli bir piyanist olmasına rağmen jazz dünyasında nadiren ön plana çıkmıştır. O zaten 1920'lerin tanınan piyanistlerinden biriydi. 1960'larda bascı Charles Mingus ve davulcu Max Roach ile yapmış olduğu "Money Jungle" adlı albümü ile yeteneklerinin sürekli olduğunu işaret eden bir jazz otoritesi kimliğini ispatlamıştır. Şüphesiz yetenek ve iz bırakma yönünden her zaman önemli bir piyanist olma niteliğini taşıyan müzisyenlerden biri de Art Tatum'dur. Tatum 1930'ların başında ve 1950'lerin ortasında verimli bir şekilde yüzlerce standart parçaları göz kamaştırıcı bir şekilde icra ederek kayıtlar gerçekleştirmiştir. Onun tekniğini tarif için kullanılan korkutucu kelimesi bile oldukça ılımlı bir tariftir. Öyleki; ünlü klasik piyanistler örneğini Vladimir Horowitz, Tatum hakkında övücü sözler sarfetmiş olup klaviyenin kesin üstadı olduğu hususunu vurgulamıştır. Onun kullanmış olduğu armoniler dönemin çok ilerisindedir. Ayrıca ritmik yürüyüşteki nabız duygusu kusursuzdur. Eğer Tatum'un çalışında bir zayıflık, yetersizlik olmuşsa bu aslında onun doğaçlama sırasındaki kendine has yaratıcılığıdır. Oscar Peterson, Bud Powell, Clare Fischer, Hampton Hawes gibi tanınmış piyanistler ve diğerleri Tatum'dan etkilenmişlerdir. Tatum'un en mükemmel kayıtları tek başına çalmış olduğu parçalardır. Onun sevdiği şeyler akor dizileri içerisine sıkıştırılmış ekstra akorlar, önceden planlanmamış "break"ler ve spontone tarzıdır.

Benny Goodman trio ve kuartetlerinde çalmış olan Teddy Wilson, jazz dinleyicileri tarafından büyük takdirle karşılanmış

olup 1930 ve 1940'lardaki piyanistler tarafından örnek bir müzisyen olarak alınmıştır. 1940'lardaki Be-Bop döneminin önde gelen piyanistleri Oscar Peterson, Bud Powell (her ikisi de Art Tatum ekolündedir) ve Thelonious Monk'dur. Oscar Peterson'un stili yeni Art Tatum stili olarak tariflenebilir. Bud Powell ise Tatum'dan daha az etkilenmiştir. Bud Powell daha ziyade özgün bir sol el tekniği geliştirmiş olup doğaçlama melodileri alto saksofoncu Charles Parker ile benzerlik teşkil etmektedir. Bir diğer önemli husus; Charles Parker dönemine kadar hemen herbir enstrümantalist aynı enstrümanı çalan diğer bir müzisyenden etkilenmiş olup Parker'dan sonra bu sona ermiştir.

Thelonius Monk besteci ve icracı olarak kendine has bir stile sahip olup diğerlerinden kesin çizgilerle ayrılmaktadır. Onun parmaklarıyla tuşlara dokunuş stili çarpıcı olup melodileri her açıdan dinleyenler için bir sürpriz teşkil etmektedir. Akorlarda kullandığı sesler genellikle küme sesler halindedir. Nefis bir jazz ballad tarzındaki "Round Midnight" adlı eseri jazz müzisyenlerinin büyük bir ekseriyetinin repertuarlarındaki standart bir parça olup Monk tarafından bestelenmiştir. Monk'un diğer çok bilinen ve çalınan parçaları arasında "Straight No Chaser", "Monk's Mood", "Epistrophy", "Bye-ya" ve "Ruby My Dear" adlı parçalar sayılabilir. Monk, örneği bir benzeri olmayan müzisyen olup ve birçok müzisyenin onun etkisinde kalmış olmasına rağmen ancak birkaç piyanist başarılı bir şekilde onun stiline adapte olabilmiştir.

1950'lerin tanınmış piyanistleri arasında Horace Silver (Stan Getz ile çalmıştır), Errol Garner, Wynton Kelly (Miles Davis ile çalmıştır) ve Red Garland gibi isimler sayılabilir. Bunlardan Garland ve Garner sol el akor stili olarak dönemin piyanistleri arasında sayılabilir.

1950'lerin sonunda ve 1960'ların başlarında birtakım muhteşem piyanistlerin ortaya çıkmasıyla jazz dünyası kutsal bir hal aldı. Bunlardan başlıcaları; McCoy Tyner (John Coltrane ile birlikte), Bill Evans (Miles Davis ile birlikte), Herbie Hancock (Miles Davis ile birlikte), Keith Jarrett (Charles Lloyd ile birlikte) ve Chick Corea (Miles Davis ile birlikte). Söz konusu piyanistler kariyerlerinin çok ötesinde bir iz bırakmışlardır.

Modern piyanistlerin çoğu elektrikli piyano, synthesizer gibi çeşitli elektronik klaviyelerden istifade etmişlerdir. Bu çeşit enstrümanların tonlardaki renk çeşitliliği, zenginliği açısından önemli katkıları olmuştur.

Ritm Bölümünün Fonksiyonları

Oscar Peterson, Bill Evans gibi trioları ritm bölümü olarak adlandırmak daha önce belirtildiği gibi yanlış bir tanımlama olur. Çünkü söz konusu trio'lar her ne kadar piyano, bas ve davuldan oluşmuşlarsa da komple bir grup hüviyetinde olup nefesli sazların arkasında teşkil edilmiş ritm bölümü olarak adlandırılamazlar.

Ancak bu tarz trio'lar nefesli enstrümanlar ile zenginleştirildiklerinde nefesli enstrüman solistlerine eşlik etmek ve ritm bölümünü teşkil etme fonksiyonunu kısmen oluştururlar. Bireysel olarak ritm bölümünü oluşturan herbir elemanın yoğun olarak grup içerisinde bir sorumluluğu vardır. Piyanist veya gitaristi bas ile desteklenmek suretiyle akor gelişimlerini sağlayacaklardır. Bascı bas hatlarını teşkil edecek ve davulcu ile birlikte parçanın nabzını destekleyecek, davulcu da ölçüleri ve zamanı muhafaza etmekten sorumlu olacaktır. Ritm bölümünün herbir elemanı bireysel olarak ve kendi içindeki grup halinde solist'in izlemekte olduğu ritm ve melodisine uymakla yükümlüdürler. Bu şu anlama geliyor:

Davulcu ilave ya da ekstra ritmler üretebilir ama bu ölçüleri ya da zamanı sağlayan figürlerin bir parçası olmamalı. Bascı bas hattı yürüyüşleri içerisinde altere sesler kullanabilir ve piyanist ya da gitarist doğaçlama ritmler üreterek akor dizilerini destekleyebilir. Bütün bunlar solist'i destekleyecek ve uyum içerisinde olacaktır. Solist'i desteklemek ya da uymak onun çaldıklarını tekrar etmek anlamında değildir. Bir başka deyişle solist'in solosu sırasında cümleleri arasında, nefes alması sırasında ya da boşlukların doldurulması anlamındadır. Ritm bölümünün grup halinde sabit ve düzenli bir nabzı muhafaza etmesi, iyi bir dengeyi elinde bulundurması, akor dizileri içerisinde yer alması, parçanın formunu muhafaza etmesi, doğaçlama giriş ve finalleri birlikte hissetmesi, gereken yerlerde ritmik figürlerin çalınmasını önceden sezinlemesi son derece önemlidir. Her türlü pratik amaç için piyanist ve gitaristin fonksiyonu birbirinin aynısıdır. Bu yüzden ritm bölümlerinde önceden fonksiyonları tespit edilmedikçe piyano ve gitarın ya da 2 davulun, 2 bascının birlikte olması istenmez. Count Basie (p) kendi orkestrasında gitarist Freedy Green ile problemi şöyle çözmüştür; Freedy düzenli olarak dörtlük notalı akorlar kullanırken Basie sol elini çok seyrek kullanıyor, sağ eliyle de hafif melodik figürler oluşturuyordu. Miles Davis grubu ise "In Silent Way" (Columbia CS 9875) albümünde, 2 elektrikli piyano ve org 2 gitar kullanmış olmasına rağmen doğaçlamalarda çok fazla eşlik akoru kullanmadan ancak farklı perdelerde farklı renkler kullanma şeklinde problemi çözmüşlerdir.

Dinlemek için önerilen

Daha fonksiyonel ritm bölümlerini içeren büyük orkestralarla piyano trio'ları arasındaki fonksiyonel farklılıkları ve benzerlikleri mukayese etmek için Bill Evans Trio'sunun ve Oscar Peterson triosunun albümlerini dinleyiniz. Birçok davulcu, bascı, gitarist ve piyanistten bu ve bundan önceki sayılarımızda bahsettik. "Smithsonian Collection"da söz konusu isimleri bulmak mümkün.

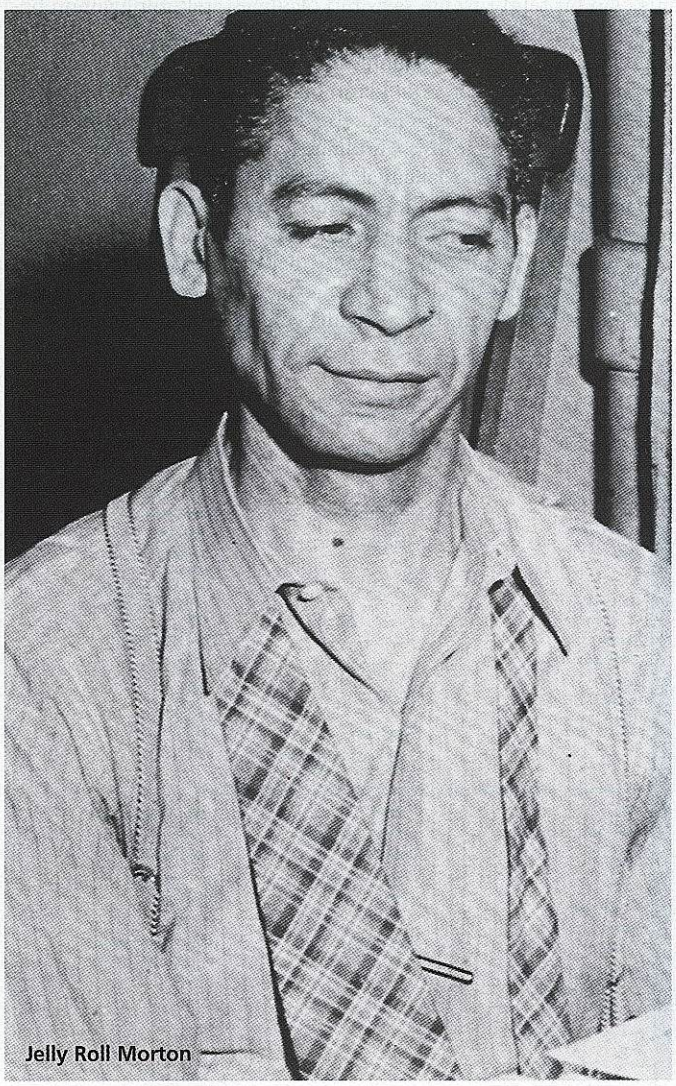

Jelly Roll Morton

Seslerin Sistemi Modlar v

Selen Gülün sgulun@bilgi.edu.tr

İnsanoğlu tarihi boyunca birçok alanda sistemler kurarak hayatın akışını kolaylaştırmaya çalışmıştır. Böylece nereden geldiğini ve nereye gideceğini belirler. Sesler de kültürel evrimin sistematikleşme sürecinden geçerek müziğin temel öğelerinden olan Modları (makamları) oluşturmuşlardır. Modlar ve tonlar, seslerin belli bir yapı içinde dizilmiş halidir. Ses aralıkları ve seslerin kullanım biçimleri gibi müziğe özgü nitelikler bu sayede kurallaşmıştır. Bu yazıda Antik Çağ'dan bu yana Modların nasıl oluştuğuna, hangi evrelerden geçtiğine, birara unutulup yeni dönem müziği'nde ve jazz'da nasıl tekrar hayat bulduğuna cevaplar bulmaya çalışalım.

M.Ö. 400 yılından kalan belgelere göre Çin'de kullanılmakta olan gelişkin çalgılar ton sisteminin de gelişmiş olduğunu göstermektedir. Çin ton sistemi kapsamındaki diziler, her beş sesli grup için bir mod oluşturur. Çin müziğinin ana sesi Fa notasıdır. Çinliler tarafından Fa sesinden başlayarak aralık ilişkilerine göre Fa, Sol, La, Do ve Re notalarının yanyana getirilmesi ile oluşturulan dizi günümüzdeki pentatonik dizi'ye karşılık gelmektedir ve jazz müziğinin en çok kullandığı modlardan biridir.

Antik Yunan'da Yunanlıların modlar üzerinde yapmış oldukları çalışmalar müziğin sistematikleşmesi açısından büyük önem taşır. Matematik ve fizik alanındaki gelişmeler ses fiziğinin de gelişimini hızlandırmıştır. Sesin titreşimlerden oluştuğunun bulunması, gerilmiş olan bir telin titreşim sayısının ölçülmesi, tel uzunluğunun bölünmesi ile seslerin değiştiğinin matematiksel ifadesi ve bu yolla aralıkların saptanması, bugünün batı müziğinin temellerinin oluşmasına sebep olmuştur. Aralıkların bulunması modların (makamların) düzenlenmesini sağlamıştır. Böylece insan ve müzik arasında daha doğru yoldan bir ilişki kurulmuştur. Aristoteles "Politika" adlı eserinde şöyle diyor: 'Makamlar çeşitlidir; bunları dinleyen de ayrı ayrı etkiler altında kalır. Bazıları "miksolidian" makamı gibi insanı hüzne götürür; bazıları kafaya durgunluk verir, bazıları esenlik getirir, "dorian" makamı gibi; "frigyan" makamı ise coşkunluk aşılar.' Belirli bir adı olan diziyle ondan oluşturulmuş ezgiler arasında yok edilemez bağlar vardır. Bu şu anlama gelmektedir, her modun kendine özgü bir tadı ve bir rengi vardır.

Eski Yunan müziğinde melodi dolaşım alanı, ilk çağ insanının benimsediği en küçük uyumlu aralık olan dörtlü aralığıdır. Her dörtlünün ilk ve son notası sabittir. Dörtlü aralığın arasına iki nota sıkıştırılması ile oluşan diziye "Tetrakord" denir ve aradaki bu iki ses değişkendir. Tetrakord, Yunan modlarının temelidir. Arada kalan iki sesin değişik şekillerde düzenlenmesi değişik modal soyların doğmasına neden olmuştur. Modların kendine özgü hisler vermesi, bu Tetrakord soylarının değişik olmasından ileri gelir. Modal müzik sisteminin temelleri böylece atılmıştır. Tonal (ton merkezli) müzikte ise Modal müzikten farklı olarak melodi dolaşım aralığı sekizlidir. Notaların aralık ilişkileri majör ve minör dizi olarak sabitlenmiştir.

Aynı Modal Sistem (Tetrakord sistemi) günümüzde Modal Jazz Armonisi tekniği olarak kullanılmaktadır. Çok genel olarak açıklarsak, besteci iki ayrı veya aynı tetrakord soyu yarattıktan sonra onları biraraya getirerek parçayı yazmak istediği mod'u oluşturur. Tetrakord dizilerinden ayrı ayrı da yararlanabilir. Yazmış olduğu mod veya modlardan diğer kompozisyon tekniklerini de kullanarak müziğini ortaya çıkarır: Melodiyi yazar, armonilendirir... Doğal olarak da müzik yaratılmış olduğu modun hissel özelliklerini içinde barındırır. Zaten besteci tarafından arzulanan da budur.

İlerleyen çağlarda insan kulağının değişik aralıkların birarada tınlamasına alışmasıyla birlikte yatay çokseslendirme tekniği olan konturpuan'ında (bir ezginin bir veya birden çok farklı ezgi ile çok seslendirilmesi) modal müzik ile gelişmeye başladığını görüyoruz. Hristiyan Kilise Müziği sistematik bir biçimde Yunan makamlarından yararlanmıştır. Avrupa'da halk şarkılarının çoğunluğu modaldir. Rönesans dönemi çok sesliliği ve daha sonraki dönemin armonili müzikleri de modal etkiler taşır. Bach, Haendel bu etkiyi hissedip belirsizleştirmişler ve tonal müziğin önünü açmışlardır. Bu dönemden sonra modal müziğin çok uzun zamanlar Müzik tarihinde önemsizleşir, neredeyse yok olur. Ancak bu uzun aradan sonra, yeni dönem bestecilerinde tekrar Yunan modları'na ve modal anlayışa geri dönüşü izliyoruz.

Yeni dönem müzikleri içinde modların egemen olduğu en önemli müzik türü jazz'dır. Jazz, önceleri blok akor yapılarından meydana gelmiş bir müzikti. Sonraları bu durumun neden modların lehine geliştiğini, doğaçlamalarda modların kullanılışını bakın ünlü Amerikalı araştırmacı, müzisyen, teorisyen Mark Levine nasıl açıklıyor: '1940'ta doğaçlama dersleri alıyor olsaydınız öğretmeninizden D-7 akorunun Re, Fa, La, Do notalarından ibaret olduğunu duyardınız. Sonraları konuya daha hakim ve eğitimli biri size akorun 9'lu, 11'li ve 13'lüsü olan Mi, Sol ve Si seslerini de kullanabileceğinizi söylerdi. Bizim, herşeyi yüzyıllarca sıraya dizilmiş bir şekilde öğrenmeye alışkın olan beynimiz, tabii ki 1, 2, 3.. yerine 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 diye giden sırayı yadırgardı. Ya da notaları Re, Mi, Fa... diye sıralamak varken neden Re, Fa, La... diye sıralıyoruz. Akoru 3'lü aralıklarla yanyana dizip piyano üzerinde bastığımızda zaten Mod'u elde etmiş oluyoruz. Ayrıca doğaçlama esnasında akor sayılarını veya seslerini düşünmektense dizileri düşünmek çok daha kolay ve çabuk.'

Jazz Rag-time döneminden başlayarak çeşitli evrelerden geçmiştir. İlk başlarda jazz basit melodik ve armonik yapılı bir müzikti. Amerikalı zencilerin özgürlüklerini kazandıktan sonra Avrupa müzik aletleriyle tanışmalarıyla birlikte jazz müziğinin de hızlı evrimi başlamış oldu. Enstrüman değişiklikleri, grupların büyümesi (big-band'ler) ve özellikle Swing döneminde birçok albümün satılması jazz'a popülerlik getirdi. Değişmeyen tek şey müzisyenlerin çoğunun teknik yetkinliğe sahip olmasına rağmen teori bilgisinin zayıf olmasıydı. Bu durum nota okuyamayan müzisyenlerin çoğunlukta olma-

LISTENING GUIDE

Melody	***Texture***	***Mood or feeling tone***
Parts with jazz interpretation	Vertical (homophonic)	Frantic, driving
Parts improvised	Horizontal (polyphonic)	Happy
All parts improvised	Both	Low key, understatement
Uses blue tones	***Tone color***	Rough, aggressive
Tempo	Solo spots played by:	Soulful
Slow	Banjo	Sweet, calm, smooth
Moderate speed	Clarinet	Other (identify)
Fast	Cornet (trumpet)	***Era or style***
Extremely fast	Guitar	***Piano style***
Meter	Percussion	Left hand (bass part in 2/4 rhythm)
2/4	Piano	Left hand (walking bass)
3/4	Saxophone	Left hand (chordal)
4/4 (flat four)	String bass	Other (identify)
Other (identify)	Trombone	***Other jazz influences***
Rhythm	Other (identify)	Classical
Syncopated patterns very fast	***Form***	Contemporary large band
Harmony	Twelve-bar blues	Electronic
Relaxed (not complex)	AABA	Free form
Uses IV to I	ABAB	Liturgical
Tense (complex)	Other (identify)	Rock
Chord progressions	***Size of group***	Popular
	Small (two to eight players)	
	Large, with sections	

The following is an example, using tape demonstration 12, Early New Orleans Dixieland.

Melody	***Texture***	***Mood or Feeling Tone***
Parts with jazz interpretation	Horizontal (polyphonic)	Happy
Parts improvised	***Tone Color***	***Era or Style***
Uses blue tones	Solo spots played by clarinet	Early New Orleans Dixieland
Tempo	***Form***	***Piano Style***
Moderate speed	AABA	No piano
Meter	***Size of Group***	***Other Jazz Influences***
4/4 (flat four)	Small	Just Early New Orleans Dixieland
Rhythm		
Syncopated but not fast		
Harmony		
Relaxed (not complex)		
Uses IV to I		
Blues chord progression		

Jazz Müziğindeki Yansımaları

sı sebebiyle melodilerin, akılda kalıcı olması açısından basit yazılmasına ve soloların akorların çevresinde kalmasına sebep olmuştur.

1940 başlarında New York'ta Charlie Parker 'Bird' ve Dizzy Gillespie önderliğinde Bebop devri başlar. Bebop, zencilerin özgürlük ve isyan hareketiydi ve tamamı ile onların yaratmış olduğu bir tarzdı. Bird diğer müzisyenlerden farklı olarak aletindeki teknik üstünlüğünün yanı sıra Majör ve Minör gamları on iki tondan çalışmış nadir müzisyenlerden biriydi. Teorik bilgisi çok iyiydi ve aletinde çok hızlıydı. Diğer müzisyenlerin çoğu aletlerini çalışmak dışında armoni ile pek ilgilenmemişlerdi. Bu dönemde müzisyenlerin Bird'ün ne çaldığını anlamaya çalışması müzik teorisine ilgiyi hızla arttırdı. Bebop parçalarındaki akorların çokluğu ve hız doğaçlayana büyük melodik yapılar kurma fırsatı vermiyordu. Hızlı çalmak istemeyen, beceremeyen, kendini daha büyük müzikal cümlelerle ifade etmek isteyen müzisyenler ne yapmalıydı?

1950'li yılların sonu, 1960'ların başında jazz'da Bebop stilinden farklı yazma ve çalma ihtiyacının sonuçları meyvelerini vermeye başlar. Bunlardan ilki ve en önemlisi Miles Davis'in *Kind of Blue* albümüdür. Miles, *Birth of the Cool* (1950) albümünden başlayarak on senelik süre içinde müzikte çalma alanının arttırmak ve daha sakin akışlı bir müzik anlayışı yaratmak için uğraşır. Yavaş yavaş geldiği noktada Modal Müziğin olanaklarını keşfetmeye başlar. Modal müziğe olan merakının başlamasını şöyle anlatıyor; "Modal formda yazıp çalmaya başladığım ilk plak *Milestones*'du. Modal müzikte her gamın yedi sesi kullanılır. Her sesin bir gamı vardır". "Benim Modal müzikte keşfettiğim bu şekilde çalıp belli bir yöne gittiğin zaman sonsuza dek gidebilmekdi. Akor değişimlerine falan kafa yormak gerekmiyordu. Müzik çizgisi ile çok daha fazla şey yapabilirdin. Modal çaldığın zaman mesele ne kadar melodik olabildiğindi. Akorlarla çalmak gibi değildi, akorlarla çaldığın zaman otuziki bar çalacağını bilirsin ve akorlar bittiğinde tekrar başa dönüp aynı şeyleri yeni bir yorumla çalmaktan başka yol yoktur. Bu tarz çalmaktan uzaklaşıp daha melodik tarzlara kayıyordum. Modal formda olasılıklar genişti".

Miles Davis'in bu anlayışı kullanarak yaptığı albüm olan *Kind of Blue* etrafta geniş yankılar uyandırdı. Özellikle "So What" parçası daha sonraki birçok yazılmış müziğe örnek teşkil etti. Parçada sadece iki akor var ve bir akordan diğerine geçene kadar en az sekiz ölçü geçiyor. Bu da doğaçlayana çok büyük bir alan ve melodik özgürlük anlamına geliyor. Genel özelliklerini Avrupa Oda Müziği geleneklerine yaklaşım, az armoni, senkoplu çalış yerine daha legato ve yalın çalış, her akorun moduna fokuslanma ve müzikte yatay düşünmeye dönüş olarak özetleyebileceğimiz bu akıma jazz tarihinde *Cool Jazz* denir.

Daha özgür çalmaya yönelik araştırmalar yapan Miles Davis'in bu yaklaşımı yeniliğe açık olan müzisyenler tarafından çok çabuk ilgi ve kabul gördü. 1960 yılında Miles Davis'in grubundan ayrılan John Coltrane kendi Quartet'ini kurduktan sonra Modal müzik üzerinde çalışmalar yapmaya başlar. Bu dönemde *Impressions* parçasını Miles'ın So What parçasının akorlarını ve formunu kullanarak yazar ve Modal dönemi olarak olan anılan ikinci döneminde kendinden sonraki müzisyenlere örnek teşkil edecek değerde albümler yapar. Daha sonra Miles da, Coltrane de başka akımlara doğru yol alırlar, fakat bu dönemde yapmış oldukları etkiler daha uzun süre devam eder. Herbie Hancock, McCoy Tyner, Wayne Shorter, Chick Corea, Jan Garbarek bu anlayışı kullanmış önemli jazz müzisyenlerinden sadece birkaçıdır. Modal müzik anlayışı özellikle Avrupa Jazz'ında (ECM müzisyenleri) kendine önemli bir yer bulmuştur.

İnsanlık tarihi devam ettikçe, gördük ki, müzik tarihi de aynı devinimle yeni ufuklara doğru yol almaktadır. Elbette ki müzikte başka yaklaşımlar doğacaktır. İnsan kulağının duyma gücü beyin gücü ile eşittir. Beyin kullanma kapasitesi artan insan farklı frekansları duymaya ve yorumlamaya başladıkça yeni müzikler, sistemler ve teoriler yaratacaktır. Belki de insanların çoğunluğu bu yeni müzik akımlarını yadırgayacak, eleştirecek ve fakat sonra da tarih diye okuyacaktır. Bunu şimdiden bilemiyoruz. Bizim yapabileceğimiz, dikkatli birer dinleyici olmak ve kulaklarımızı her türlü müziğe sonuna kadar açmaktır.

Kaynakça:

Ahmat Say, Müzik Tarihi
Harvard Concise Dictionary of Music
The Illustrated Story of Jazz, Keith Shadwick
İlhan Mimaroğlu, Müzik Tarihi
The Jazz Theory Book, Mark Levine
Miles, Otobiyografi

SHAFT
BLUES&JAZZ CLUB
Her Pazar ve Salı 22.00/01.00
FOCAN TRIO
gitar: Önder Focan bas: Nezih Yeşilnil davul: Deniz Dündar
Her Çarşamba Saat 22.00/02.00
yavuz çetin GRUP
Rhtym & Blues Rock
Her Cuma Saat 23.00/03.00
CHICAGO BLUES MOE JOE
Sarp Keskiner : Vokals, blues harp, guitar
Feramerz Ayadi : Guitar, blues harp
İlhan Babaoğlu : Tenor, Alto&soprano saxophones
Vefa Karatay : Electric bass
Asuman Ürer : Drums
Cumartesi Saat 22.00/01.00
60's & 70's Rock&Blues TEN
Doğan Duru
Güneş Duru
Berke Hatipoğlu
İlke Hatipoğlu
Ege Göktuna
Sahir Ünal
SAAT 11.00/04.00 ARASI AÇIĞIZ
Serasker Cad. Osmancık Sok. No: 13 Kadıköy/İstanbul Tel: (0216)349 99 56-349 48 65

Dr. Jazz

René Macaroğlu
renema@teklan.com.tr

Yaşasın Band in a Box 8 çıktı!

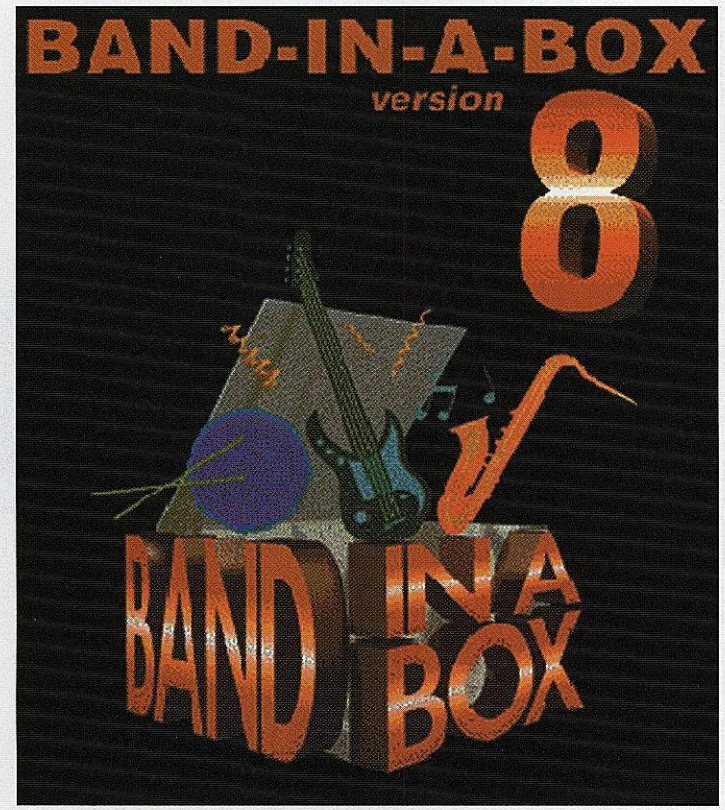

Sevgili Jazz Severler

Band-In-A-Box 8 programı jazz müzisyenlerinin yeteneklerini arttırıyor; bu yüzden de bir jazz eğitmeni olarak bu konuya eğilmek durmundayım. Bugün hızlı bir bilgisayar, bir MIDI klavye ve müzik seti / amplifikatörden oluşan *MIDI Workstation* modern jazz müzisyeninin evinde bulundurması gereken donanımlar içinde gözüküyor.

- Bir düğme tıklamasıyla **Band-In-A-Box** sonsuz miktarda AABA, ABAC gibi standart jazz formlarında beste üretebiliyor; Intro, Ending ve ismiyle birlikte geliyor bu parçalar; tamamen müzik kurallarına uygun ve bir grupla çalınabilecek kalitede olarak. Ayrıca bu parçaları otomatik Juke Box'a bağlayarak taze taze bestelendikçe deşifre etmesi büyük bir zevk oluyor.
- Eğer kendinize çalacak daha zor birşeyler arıyorsanız, *Soloist* düğmesini tıklayarak ünlü müzisyenlerin stillerinde doğaçlamalar anında üretiliyor; yeni **Band-In-A-Box**'da satır ve ölçü adedini ayarlayıp tempoyu tam rahat okuyabileceğiniz bir düzeye indirerek inanılmaz bir nota okuma, hızlı nota düşünme (tonal kontrol) ve en "baba" jazz lick'lerini öğrenebilme imkanı doğuyor. *"Loop"* özelliği sayesinde birkaç mezürlük bir cümleyi tekrar tekrar çevirmek suretiyle öğrenme imkanı da var.
- **Band-In-A-Box** programı ile gelen veya ilave satın alınan yüzlerce parçadan oluşan *"Real Book"*ları öğrenmek ve bu notaları basarak grupla çalabilmek büyük bir keyif. Ayrıca bir jazz müzisyeninin

gelişmesi için şart olan grupla çalma imkanı bulamayan müzisyenler hazır bir orkestrayla çalıp gelişebilmenin ve sahneye çıktıklarında bu çalışmanın kendilerine verdiği güven ve alkışın da tadına varabilecekler.

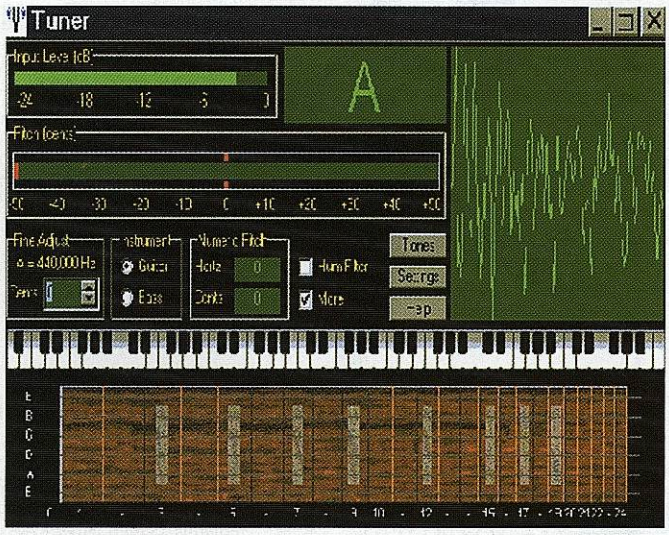

- Bir melodiyi, akor şifresini kolayca girip full orkestrayla dinleme özelliği sayesinde beste yapmak, ev ödevleri hazırlamak, sevdiğiniz bir parçayı yazıp çaldırabilmek, bir arkadaşınız veya kendiniz için hızlı ve kaliteli bir düzenleme yapabilmek ve yeni **Band-In-A-Box**'un gelişmiş MIDI yetenekleri ile tempo ve dinamiklere gereken düzenlemeleri yapabilmek mümkün oluyor.
- **Band-In-A-Box**'un yeni bir özelliği de büyük boyda nota ve nota isimlerini renkli olarak göstererek çocuklara ve yeni başlayanlara faydalı olabilmesi. Ayrıca harmonik ve melodik analiz yaparak kullanılan akor ve notaları numaralama yeteneğine sahip.
- *Otomatik Blok Harmoni* sayesinde bir melodiyi 2-3 veya daha fazla enstrüman için kolayca harmonize ederek grubunuzda ünison pasajların yarattığı sıkıntıya kolay ve hızlı bir çözüm getirebilirsiniz.
- **Band-In-A-Box**'un perküsyon seti de görülmeye değer: bütün perküsyon aletlerini isim ve sesleriyle öğrenebilir, fare, org veya bilgisayar klavyesi sayesinde çalabilir, **Band-In-A-Box**'la birlikte gelen yüzlerce *latin* ve *salsa* parçada davulların çalınışını bir filim gibi izleyebilirsiniz. Ayrıca çok güzel bir *Gitar Tuner* ve o kadar da güzel olmayan bir *Gitar Keyboard* resmi de **Band-In-A-Box**'la birlikte geliyor.

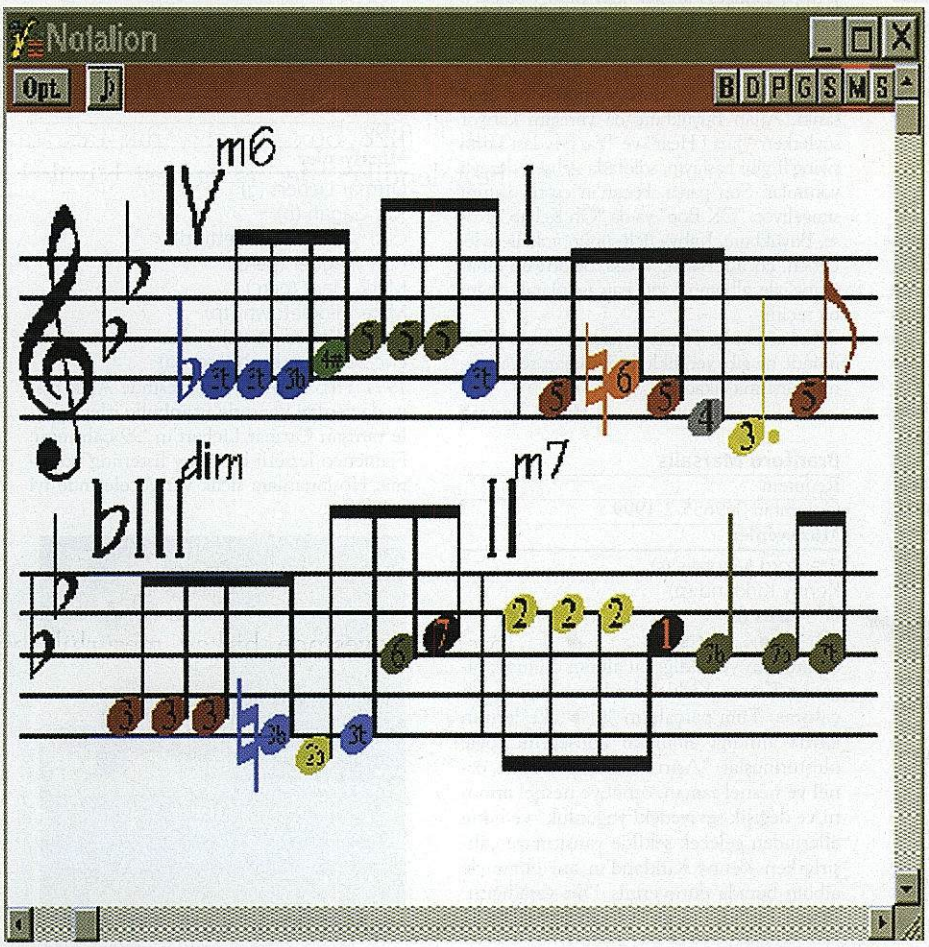

Peki sonuç olarak bilgisayarın hiç kötü tarafı yok mu? Bir arkadaşın dediği gibi:

- "Eğer bilgisayara ayırdığım zamanı müzik çalışmalarına ayırsam şimdi bir virtüöz olmuştum..."

Gerçekten de programları oturtmak, teknik ve bağlantı sorunları, sistem çökmeleri ve olumsuzlukları maalesef insanın çok zamanını alıyor; ancak bu konuda bilgili kişilerden eğitim alarak zaman kaybetmeden bu bilgilere erişip, nimetlerinden faydalanmak mümkün.

Hepinize en iyi jazz parçaları diliyorum...

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**el** db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**sax**	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**fl**	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**ta**	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	tu	tuba
cga	konga	**keyb**	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**man**	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**wbd**	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**xyl**	xylophone

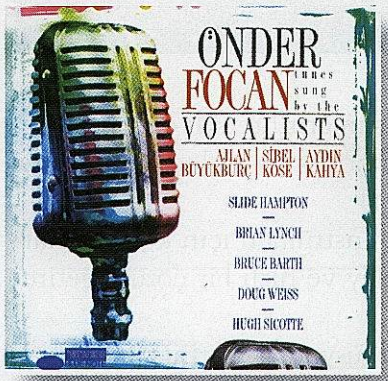

Önder Focan

Önder Focan tunes sung by the Vocalists
EMI Blue Note 100318 2-1999

Müzisyenler

Önder Focan (g)
Ajlan Büyükburç (vo)
Sibel Köse (vo)
Aydın Kahya (vo)
Slide Hampton (tb)
Brian Lynch (tp)
Bruce Barth (p)
Dough Weiss (b)
Hugh Sicotte (d)

Jazz Guitar, Erken, Sekiz, On The Bosphorus (Boğaz'da), Beneath the Stars (Yıldızların Altında) ve son olarak da Vocalists Önder Focan'ın 1994 yılından bu yana yılmadan yarattığı, çizgisini yükselttiği albümleri.

Son çalışması "Önder Focan tunes sung by the Vocalists", "şarkıcıların söylediği Önder Focan ezgileri" adından da anlaşılacağı gibi bir "vocalise" albümü. Böylece sanatçı bir "ilk"e imzasını atmış bulunuyor. Kayıtları yine New York'da gerçekleşen albümün diğer özelliği, ünlü Amerikalı müzisyenlerin konuk olması. Üç genç şarkıcımızın, Sibel Köse, Ajlan Büyükburç ve Aydın Kahya'nın gerek solo gerek birlikte yorumları, şimdiye dek "vocalise" sanatı adına neler kaçırdığımızı kanıtlıyor.

Jim Hall etkisini taklide kaçmadan kendi müzik kökleriyle harmanlayan Önder Focan'a gelince, bu albümde özellikle arka planda kalmayı yeğlemiş. Zaten albüm, iyi ve dengeli bir tiyatro oyunu gibi kimsenin öne çıkmadığı, rolleri eşit paylaştığı ve herkesin üzerine düşeni en iyi şekilde yaptığı alçakgönüllü ama o denli düzeyli bir çalışmanın ürünü. İlk parça, Focan'ın Charlie "Bird" Parker anısına yazdığı "It's Bird". Uptempo bop parçanın solistleri; Köse, Büyükburç, Kahya vokal üçlüsünün yanısıra trompetçi Brian Lynch, piyanist Bruce Barth ve Focan. 1994 yılına ait "Erken" albümüyle aynı adı paylaşan parçasını Focan, bu albüm için "Early in the Morning" adıyla düzenlemiş. Sözleri Sibel Köse'ye ait. Yine Köse'nin olgun, rafine yorumu, trombon ustası Slide Hampton'ın puslu solosu ve Jim Hall'dan renkler taşıyan Focan. Focan'ın "Gece" adlı ballad'ı, üçlü yorumu içeriyor: Aydın Kahya, Slide Hampton, Focan. "Sympatheticus" 1994 yılındaki "Erken" albümünden geliyor. Vocalise sanatında başarıyla erirken, Lynch, Focan, Barth, Weiss ve Sicotte'ın dengeli yorumuyla dikkat çekici.1996 yılının albümü "Boğaz'da" ile aynı adlı tipik Focan bestecini, "Vocalists" albümünde Ajlan Büyükburç'un severek söylediği besbelli. Yanısıra Hampton ustanın ve bascı Doug Weiss'ın sololarını da eklemek gerek. Sibel Köse'nin söylediği "She sings the telephone Book"un parlak solisti ise trompetçi Brian Lynch. "Hodgesism", Önder Focan'ın ünlü alto saksofoncu Johnny Hodges'ı anmak için yazdığı ballad'ı. Tekniği ve ses rengiyle harika bir Aydın Kahya, yanında Focan ile Hampton. "Sekiz", Önder Focan'ın 1995 yılında çıkan albümüydü. Aynı adlı parça ise tüm yaşamının bir özeti sanki. Ajlan Büyükburç da yüreğini katıyor söylerken. "Jazz I Hear" ve "Yaz Sevdası", orta swing'li gibi başlayıp, sololarla gelişen düzeyli yorumlar. Son parça, Focan'ın esprili yanını simgeliyor. "OK Bop" ya da "Oh Kebap". Köse, Büyükburç, Kahya üçlüsünün vokalleriyle, Lynch, Focan, Barth, Weiss, Sicotte'un rahat swing'iyle albümün son parçası olarak doğru bir seçim.

Bakalım Önder Focan bundan sonraki albümünde ne gibi yeniliklerle Türk jazz severlerinin karşısına çıkacak.

Hülya Tunçağ

Branford Marsalis

Requiem
Columbia 069655-2-1999

Müzisyenler

Branford Marsalis (s)
Kenny Kirkland (p)
Eric Revis (b)
Jeff "Tain" Watts (d)

8 parçanın yer aldığı bu albüm ölümsüz piyanist Kenny Kirkland adına adanmış bir çalışma. Tüm parçaların "first take"lerinin kayda alındığı albümün konseptini şöyle oluşturmuşlar. "Aşırı dinamik kontrast, öznel ve nesnel zaman, öznel ve nesnel armoni ve değişik seviyedeki yoğunluk" ve bunu ellerinden gelecek şekilde yansıtmaya çalışırlarken Kenny Kirkland'in ani ölümüyle albüm burada duruvermiş. "Siz yaşadığınız sürece, birileri ölecek" işte bu gerçek ile bu albüm oluşturulmuş. Kenny Kirkland bu albümle hep yaşayacak. 13 Temmuz'daki Açık Hava konserinde belki de bu albümden bir ya da birkaç parça yer alacak, onun anısına.

Ottmar Liebert

Innamorare
Epic 494021 2
1999

Müzisyenler

Ottmar Liebert (g)
Jon Gagan (b)
Carl "Cozmo" Coletti (d)
Ron Wagner (perc)
Mark Clark (perc)
Mike Middletown (tp)
Kanoa Kaluhiwa (ts)
Eric Schermerhorn (slide g)

1997 YKB festivali çerçevesinde Açık Hava'da verdiği konserle İstanbullu izleyicilerle tanışan Ottmar Liebert'in '99 çalışması. Flamenco lezzetli bir "easy listening" çalışma. Hoşlananlara sıcak yaz gecelerinde iyi gelebilir.

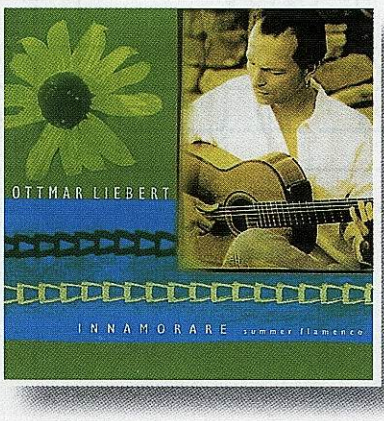

Charlie Hunter & Leon Parker
Duo
Blue Note 7243 4 99187 26-1999
Müzisyenler
Charlie Hunter 8 telli g)
Leon Parker (d, perc)

Daha önce Charlie Hunter dinlemediyseniz, albümü dinlemeden önce "Nasıl yani?!"nizi hazır bulundurun. Evet, CD kapağını karıştırıp durmanıza gerek yok; albüm canlı çalınmış bir ikili albümü, bir parçadaki perküsyon kaydından başka üstüste kayıt yok, bir adet bascı ve bir adet gitarcı olarak duyulan şey de, sadece Charlie Hunter. Charlie Hunter, özel tekniği ve özel gitarıyla jazz'daki Hammond org geleneğini gitara aktarabilmeyi başarabilen bir yetenek; basları, armoniyi ve melodiyi aynı anda seslendirebiliyor ve çalış tekniğiyle gitar dışında bir klasman yaratıyor. Albümde calypso'dan shuffle'a, ballad'dan funk'a kadar geniş bir yelpazede parçalar oldukça lezzetli bir tarzda çalınmış. Ama yine de Charlie Hunter'ın tekniği bir yana bırakılarak dinlendiğinde, insan kendi kendine "bu albüm bir trio albümü olsaydı dinler miydim?", "çok iyi de olsa özel bir gitar tekniği, müzikal sonuç olarak iyi bir bascı+iyi bir gitariste eşit midir?" gibi sorular sorabiliyor. (Dikkat! Bu bir "Kedi ulaşamadığı ciğere mundar" durumu olabilir!) İkiliyi bu yıl İstanbul'da da izleyebileceğiz. Daha fazla bilgi için "www.charliehunter.com" oldukça iyi.

Çağlayan Yıldız

Dieter Ilg
Fieldwork
Alex Merck Music 1155-2-1998
Müzisyenler
Wolfgang Muthspiel (g, vi)
Dieter Ilg (b)
Steve Argüelles (d)

4-6 Mayıs 1998'de Köln'de kaydedilen albümde, üç Avrupalı müzisyen, Dieter İlg'in liderliğinde 1990'ların modern jazz triosu anlayışıyla geriye dönüp klasik ve geleneksel Avrupa Müziği miraslarına bir bakış atmışlar. Ancak bu müzikleri öylesine iyi bir biçimde içselleştirerek yorumlamışlar ki, besteci hanesinde J.Brahms ya da J.F.Reichardt yerine gruptan herhangi birinin adı da yazıyor olabilirdi. İyi müziğin tüm koşulları bir araya gelmiş bu albümde; iddiasız ama mutlak bir hakimiyet, birlikte çalma/yaratma, duyarlılık, içtenlik, espiri anlayışı, derinlik, müzisyenlik... Bu üç Avrupalı müzisyeni tanımak için çok iyi bir fırsat; keşke Amerika-dışı jazz'ın biraz daha popülerlik şansı olsaydı dedirten bir trio (W.Muthspiel'in ABD çalışmaları çok daha popüler örneğin).

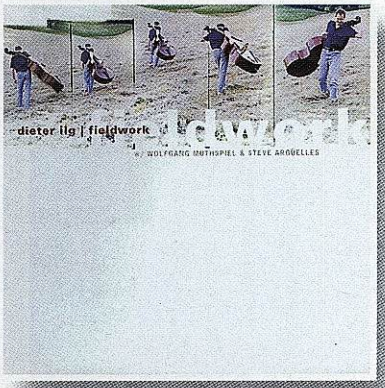

Duke Ellington & Count Basie
Count Meets Ellington
Columbia 65571-1999

6 ve 7 Temmuz 1961 günü New York'da Sony stüdyolarında iki büyük orkestra yerini almış iki büyük şefi bekliyordu. Bu şefler ilk kez birlikte bir performans ve kayıt gerçekleştiriyorlardı. Duke Ellington ve Count Basie. Duke Ellington (p) Orkestrası Cat Anderson, Willie Cook, Fats Ford, Eddie Mullens (tp), Ray Nance (vi), Louis Blackburn, Lawrence Brown, Juan Tizol (tb), Harry Carney (bs), Paul Gonsalves (ts), Jimmy Hamilton (cl), Johnny Hodges (as), Russell Proceope (as), Aaron Bell (b), Sam Woodyard (d)'dan oluşurken; Count Basie (p) Orkestrası Sonny Cohn, Lonnie Johnson, Thad Jones, Snooky Young (tp), Henry Coker, Quentin Jackson, Benny Powell (tb), Frank Foster (ts), Charlie Fowlkes (bs), Budd Johnson (ts), Marshal Royal (as), Franks Wess (fl,

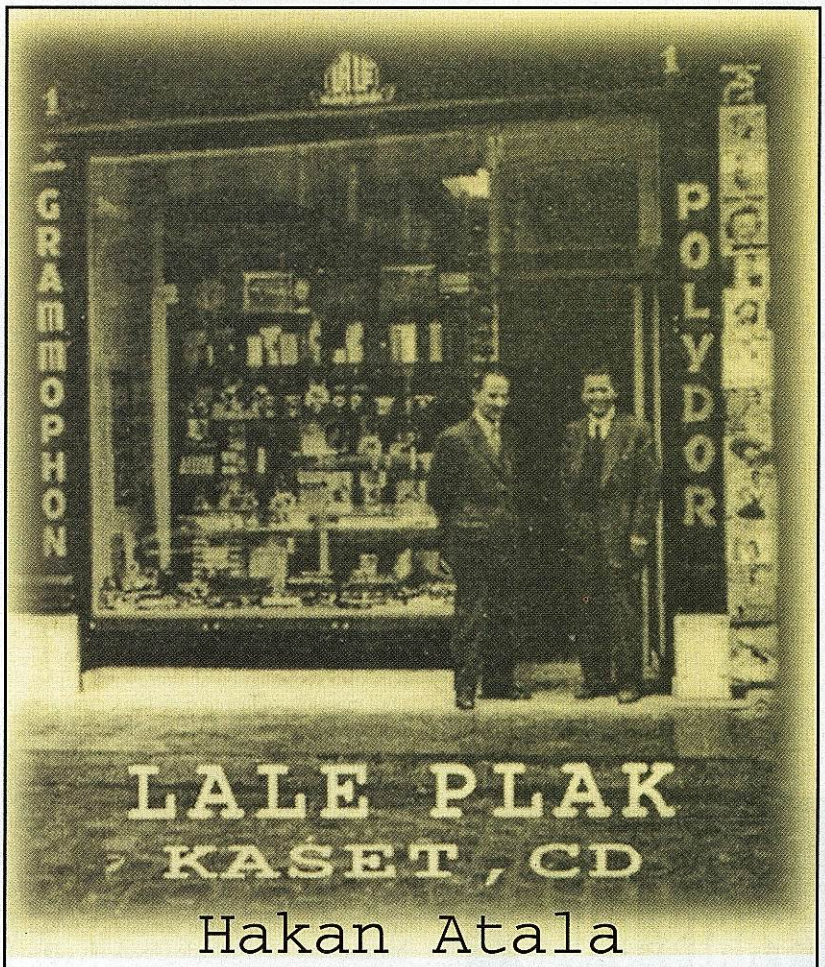

ts), Freddie Green (g), Eddie Jones (b), Sonny Payne (d) yer alıyorlar. Ellington Band'in çok yönlü kilit adamı Billy Strayhorn "Take the A Train"de Count Basie'nin yerine piyanodadır. Albümün 'liner note'u hem orijinal LP'nin görüntüsü, hem de aklınıza takılabilecek tüm detaylar, parçaların hangi "take"leri, kritikler, fotoğraflar vs. tam bir kitap gibi (37 sayfa) hazırlanmış. Gerçek bir arşivlik.

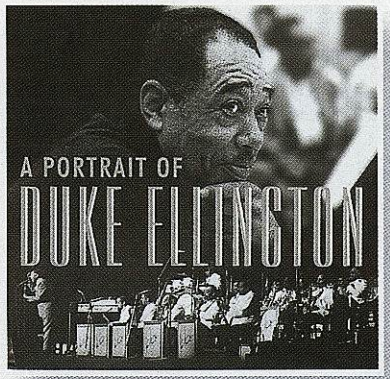

Duke Ellington
A Portrait of Duke Ellington
Columbia 494270 -1999

Doğumunun 100. yılı olması nedeniyle büyük sanatçının tüm kayıtlarının piyasaya sunulmasıyla gerçek bir müzik ziyafetine dönüştü. Bu albüm onun 50'li ve 60'lı yıllardaki Columbia kayıtlarından parçalar içeriyor. Satin Doll, Take the A Train, Mood Indigo, Perdido, Sophisticated Lady vs. tam 17 parça var. Duke Ellington severlere duyururuz.

Ellington & Armstrong
Paris Blues
Ryko 10713-1997

Paris Blues fimini gördünüz mü bilemem ama işte o filmin müzikleri artık bir CD'de. 100. doğum yılının kutlandığı bu günlerde onunla ilgili tüm kayıtlar bir bir ortaya çıkıyor. Gerçi bu kayıt 1997'ye ait ama bize yeni geldi.
1961'de Academy ödülünü bu yaptığı film müziğiyle alan Ellington ilk kez 1929'da bir filmde müzikleri ile yer aldı. O ve orkestası bunu izleyen yıllarda çizgi filmler, reklam müzikleri gibi pekçok yapımda çaldılar. Cabin in the Sky (1942), Otto Preminger'ın yönetttiği Anotomy of a Murder (1959) ilk "pure Ellingtonia" idi. Paris Blues'dan başka Ellington sadece iki film için orijinal müzik yazdı. "Assault on a Queen" (1966) ve "Change of Mind" (1969).
Başrollerini Paul Newman, Joanne Woodward ve Sidney Poitier'nin oynadığı bu filmin sahnelerinde de Ellington ve Louis Armstrong da görünürler. CD'nin liner note'u filmin afişinden esinlenilerek çalışılmış. Soundtrack meraklılarından öte tüm Ellington hayranlarına tavsiye edilir.

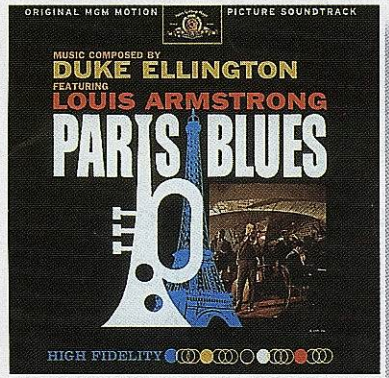

Jim Hall & Pat Metheny
Jim Hall & Pat Metheny
Telarc 83442-1999
Müzisyenler
Jim Hall (g)
Pat Metheny (g)
Pat Metheny günümüz jazz gitarının en önemli isimlerinden biri. Aslında popülaritesi daha çok kendi grubuyla yaptığı fusion çalışmalarıyla olsa da "Questions and Answers" gibi trio CD'leri, Kenny Garrett ve Michael Brecker gibi müzisyenlerin albümlerindeki olağanüstü katkılarıyla jazz gitarın en büyüklerinden olduğunu ispatladı.
Jim Hall son 40 yılda jazz'da olağanüstü gitarcılığı kadar yaratıcılığıyla da takdir toplamakta, enerjisinden ve yaratıcılığından yaşlandıkça hiç birşey kaybetmemekte ve jazz gitar denilince ilk akla gelen efsanevi isimlerden olmayı sürdürmektedir. Her zaman çağdaş ve modern olan Hall "gitarcıların gitarcısı" denilebilecek şekilde Pat Metheny, Mike Stern, John Abercombie'nin en çok etkilendiği gitarcı olmuştur.
Hall ve Metheny'nin birlikte bir albümü

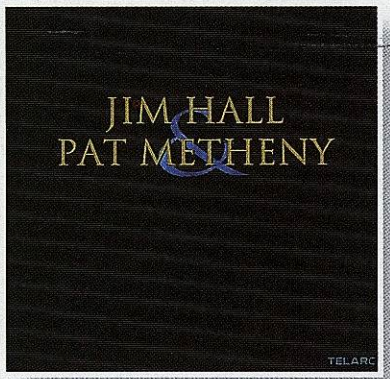

olduğunu duymak bile jazz ve jazz gitar meraklılarını ne gibi güzelliklerle karşılaşabileceklerini hayal bile etmelerine yeter. 11'i stüdyo, altısı canlı olmak üzere toplam 17 parçanın yer aldığı bu albümle Jim Hall sound'una aşina olduğumuz elektrik gitarıyla, Metheny ise elektrik gitarla birlikte naylon ve çelik telli akustik gitarlar ve perdesiz gitarla birbirlerinin müziğine olağanüstü katkılarda bulunarak çok yüksek müzikal boyutlara ulaşmışlar. Kayıt kalitesi ile de dikkat çeken bu albümün bence en 'flash' parçası yine yakınlarda kaybettiğimiz jazz gitaristi Atilla Zoller'in bestesi olan "The Birds and the Bees". Bu albüm jazz'da her zaman hatırlanacak ve arşivlerde olacak bir çalışma.

Önder Focan

Gato Barbieri
Che Corazon
Columbia 69690-1999

Buenos Airesli besteci ve tenor saksofoncu Gato Barbieri'nin yeni çalışması. 40

yıldır müziğin içinde olan sanatçı "herşey çaldım diyor; tango, bebop, Brezilya müziği, Küba müziği, Afrika müziği, free jazz, avant-garde herşey ve heryerde". Bu albüm genelde Brezilyalı müzisyenlerden oluşmuş bir kadrodan oluşmuş. Vokaller ile zenginleştirilmiş. Brezilya sound'undan hoşlananlara tavsiye edilir.

Kenny Burrell
Midnight Blue
Blue Note 7243 4 95335 23-1999
Müzisyenler
Kenny Burrell (g)
Stanley Turrentine (ts)
Major Holley Jr. (b)
Bill English (d)
Ray Baretto (conga)
Bazı ustalar vardır, adlarının bir albümde yer alması bile bazı kaliteleri o albüm için garanti eder. Jazz gitar tarihininin en önemli şahsiyetlerinden olan Kenny Burrell de bu ustalardandır. Kenny Burrell'in en önde gelen niteliklerinden biri, eşsiz blues duyumudur. Midnight Blue'da, ağırlıklı olarak blues'a odaklanmış bir albüm. Piyanosuz grup "sound"u (maalesef Türkçesini henüz bulamadık), albüme gevşek, boşluklu bir ses vermiş. Herkes swing'e, dengeye, lezzete, görev paylaşımına, sakinliğe ve gerektiğinde ateşe dair dersler çalmış. Albümde şaşırtıcı bir diğer unsur Rudy Van Gelder'in 1960'larda nasıl bu kalitede kayıtlar yapabildiği. Teknolojinin alıp yürüdüğü günümüzde bile Türkiye'de böyle bir kayıt için herhalde 10-15 yıl daha beklememiz gerekecek. Albüm kapağından: "blues, soğuk gri bir günden öte birşey değildir, gece boyunca da öylece kalan... Blues, sevginizden hiçliğe giden tek yönlü bir bilettir; blues, giyilmeye hazır siyah, buruşuk bir peçeden ibarettir.-Duke Ellington".

Çağlayan Yıldız

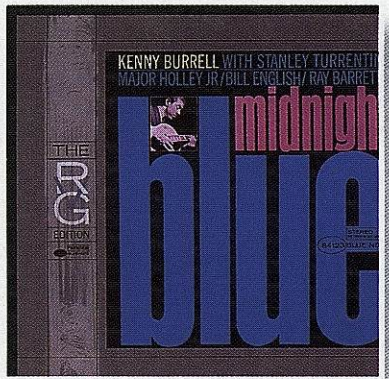

Tekameli
Ida y Vuelta
EPC 493333 2-1999

Çingene müziği sever misiniz? Gerçek çingene, yani Perpignan çingeneleri denilen, dilleri İspanyol ya da catalan'ı andıran ama 'kalo' denilen dili konuşan ve hem tüm dünyaya göçler yoluyla birşekilde yayılmış olan bu çingenelerin inanılmaz duygulu, hiçbir kural ve kanuna sığmayan müzikleri. Phil Ibraham (tb), Jean Marc Apap (vi), Sebastien Barbe (tible tenora), Michel Delakian (tp), Philippe Eidel (acc) ve 7 şarkıcı. Müziklerinde Puerto Rico, Cuba ve hatta "Salsa" lezzeti var. 50'lerde çalınan ama bugün "The Gypsy Rumba" denilen müzik. Türünden hoşlananlara.

Senem Diyici
Tell Me Trabizon
Kalan Müzik 122-1998
Müzisyenler

Senem Diyici (vo)
Alan Blesing (g)
Philippe Botta (ss, as, ts)
Ravy Magnifique (perc, d)

Senem Diyici'nin Fransa'da kurduğu quartet'iyle yaptığı bu dördüncü albümü. Karadeniz'in bilinen ve sevilen türküleri Alain Blesing'in düzenlemeleri ve emprovize çalışmalarıyla etnik jazz içinde yerini almış. Albümün ilginç yanı Hint müziği çalgısı olan tablanın da Karadeniz türküleriyle kaynaşmış olması. Albümdeki 7 parça geleneksel, 6 parça da Senem Diyici bestesi olarak göze çarpıyor. Albümde konuk müzisyenler de var. Phippe Talet (b), Vincent Courtois (vi), Eric Pisani (acc), Bruce Brunetto (vo).

Charles Llyod
Voice in the Night
ECM 1674 559445-2-1999
Müzisyenler

Charles Llyod (ts)
John Abercombie (g)
Dave Holland (b)
Billy Higgins (d)

1960'da Chico Hamilton'la yola koyulup, Cannonball Adderley Sextet'ten geçip, önce Gabor Szabo, Tony Williams, Ron Carter'la, sonra da Keith Jarrett, Jack De Johannette, Cecil McBee ile tarihsel dörtlülerini kuran Charles Lloyd, 1960'ların sonlarında inzivaya çekilmiş, 1989'da Bobo Stenson, Palle Danielson ve Jon Christensen'den oluşan İskandinav dörtlüsünün "Fish Out of Water" albümüyle kesin dönüş yapmış ve bundan sonra ECM firması için 6 albüm kaydetmişti. "Voice in the Night", Charles Llyod'un dönüş sonrası ABD'lilerle kaydettiği ilk albüm (30 yıldır ABD'de yaşayan Holland kendisinin de ABD'li sayılabileceğini söylemiş). Jazz feleğinin çemberinden geçerek süzülmüş bu dört dev usta, son derece geniş, boşluklu, dolu, her an uyanık bir ses yaratmışlar. Salt güzelliğe dair bu albüm hakkında söylenebilecek çok fazla şey yok, alın, bulun, dinleyin (Llyod'u sevmeyenler için Abercrombie, Holland, Higgins üçlüsü yeterli bir neden oluşturuyor zaten). İstanbul Jazz Festivalinin de konuklarından olacak sanatçı ve albümle ilgili geniş bilgi için: "http://www.mediapolis.com/ecm-cgi-bin/background?1674".

Çağlayan Yıldız

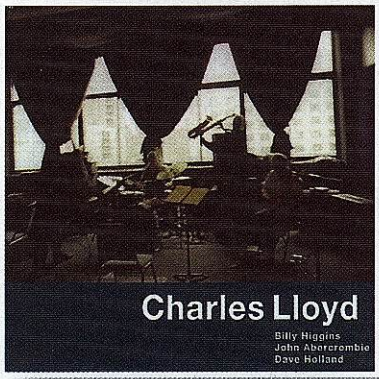

Charles Mingus
Oh Yeah
Rhino R2 75589-1999
Müzisyenler

Charles Mingus (p, vo)
Roland Kirk (fl, ts)
Booker Ervin (ts)
Jimmy Knepper (tb)
Doug Watkins (b)
Dannie Richmond (d)

Mingus'un yaratıcılığının bekli de doruk noktası olan bu albümde kendisini piyano

www.zihnimusic.com

ve vokallerde dinliyoruz. Müziğin güzelliği kadar Mingus'un hayata satirik ve eleştirel yaklaşımları da bu albümü oldukça ilginç kılıyor.

Mark Turner
In This World
Warner Bros. 9362 47074-2-1998
Müzisyenler
Mark Turner (ts)
Brad Mehldau (p)
Larry Grenadier (b)
Brian Blade (d)
Jorge Rossi (d)
Kurt Rosenwinkel (g)
Günümüz jazz'ının en yaratıcı en derin müzisyenlerinin oluşturduğu bir albüm bu. Mark Turner keyifli tonu ve yaratıcı cümleleriyle birlikte besteleriyle de albüme imzasını atmış. Mark Turner dışındaki müzisyenler ise genç neslin harika çocukları. Bu yılki İstanbul Jazz Festivalinde triosuyla dinleyeceğimiz Brad Mehldau piyanoda, Pat Metheny ile gelecek olan Larry Grenadier basta yer alıyor. Ayrıca yine İstanbul sahnelerinden aşina olduğumuz davulcu Brian Blade ve Kurt Rosenwinkel albümün diğer topları.

Jacques Loussier
Ravel's Bolero
Telarc 83466-1999
Müzisyenler
Jacques Loussier (p)
Benoit Dunoyer de Segonzac (b)
Andre Arpino (d)
Kompozitör, aranjör ve piyanist Jacques Loussier'nin Telarc markası altındaki ilk iki albümü, onun kırkıncı sanat yılını kutladığızamanlara denk gelmişti. Önce barok kompozitörlerden Bach ve Vivaldi'yi yorumlamasıyla, ardından daha modern bir örnek olarak Eric Satie çalmasıyla Loussier tam bir liste başarısını da beraberinde getirmişti. İngiltere'de klasik Crossover listelerinde Satie 5 hafta, Vivaldi de 5 ay kaldı. Yine Satie Almanya'da jazz listelerinde 8 ayın üzerinde kalma başarısını gösterdi. Loussier şimdi Ravel'in hipnotik, ritmik ve ölümsüz eseri Bolero ile kaliteli modern jazz yorumları sersine devam ediyor.
Fransız izlenimcilerinin yükseliş dönemine renkleriyle Monet müziğiyle de Ravel damgasını vurmuştu. Bu ikili albümün açılışında önce 5 dakikalık bir versiyonla 'Bolero' yer alıyor. Burada Loussier'nin Ravel duyarlılığını ustaca yakalayıvermesinin yanısıra davulcu Andre Arpino'nun hi-hat ve snare'lerine dikkat. Albümün devamında da Monet ilhamlı 7 bölümlük bir suite var: Nympheas.
Bir ressam olarak Claude Monet'nin son yıllarında iki projesi vardı. Birincisi mevsimlere, aylara, günlere ve saatlere göre değişen renk ve ışığı bir seri resimle anlatmak. İkincisi de bahçesine bir havuz yaptırmakdı. Çünkü ihtiyacı olan tüm resim malzemesini, havuza yansıyan ışık ve renklerden alacaktı. 75 yıl sonra bu fikirlerden esinlenen Loussier, 'Nympheas'da harika müzikal renkler ve ifadeler sergiliyor. Size de sadece bu CD'yi player'a yerleştirmek ve kendinizi rahat bir koltuğa bırakmak kalıyor.

Murat Beşer

Jason Moran
Soundtrack to Human Motion
Blue Note 724349743120-1999
Müzisyenler
Jason Moran (p)
Greg Osby (as, ss)
Stefon Harris (vib)
Lonnie Paxico (b)
Eric Harland (d)
Bu yıl İstanbul Jazz Festivalinin sanatçıları arasında yer alan müzisyenlerin yeni projeleri de hemen gelince aslında iyi oluyor. Bu genç müzisyenlerin müzikleri ve son çalışmaları ile ilgili geniş bir yazıyı Serdar Karabatı hazırladı (bkz.12)

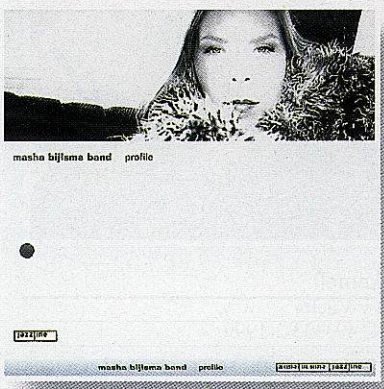

Masha Bijlsma Band
Profile
Jazzline 1157-2-1998
Müzisyenler
Masha Bijlsma (vo)
Rob Van Den Broeck (p)
Stefan Lievestro (b)
Dries Biljsma (d)
Tony Lakatos (s)
Masha Bijlsma 1994 yılındaki albümüyle ilk çıkışını yaptığı zaman Avrupa'nın en fazla saygı gören ve takdir edilen sanatçılarından biri olacağını tahmin edemezdi. Ama üstün vokal yeteneği onu hak ettiği yere gelmesini hızlandırdı. Sanatçı aynı zamanda ilk albümüyle birlikte Amerika'da efsanevi "South by Southwest" festivaline katılmış ve bu sayede tüm güney eyaletlerini dolaşmıştı.
İkinci albümü "Lebo" Almanya ve Amerika'da iyi eleştiriler aldı. "Jazzpodium" 1998 sonbahar sayısında bir röportaj yayınlayarak sanatçıyı daha geniş kitlelere tanıttı.
Yeni albümü "Profile" ile, 26 yaşındaki bu güzel sanatçı genç yaşına rağmen çok olgun bir albüm ortaya çıkarmış. Sanatçının üstün vokal yeteneğini albümdeki tüm parçalarda görmek mümkün, özellikle Kate Bush parçası "The Man With The Child In His Eyes"daki üstün performansı görülmeğe değer. Albümde sanatçıya Tony Lakatos, Jasper van't Hof ve efsanevi müzisyen Charlie Haden yardım etmiş. Sanatçı aynı zamanda bazı parçalara söz yazarak bu alandaki hünerini de ortaya koyuyor.
Sanatçının üstün performansının yanında, albümdeki müzisyenler işlerini iyi biliyorlar doğrusu. Albümün kaydı oldukça başarılı. Bütün bunlar da birleşince ortaya kaçırılmaması gereken bir albüm çıkmış.

Art Blakey
Blakey & Monk
Rhino 2 75589-1999
Müzisyenler
Art Blakey (d)
Thelonious Monk (p)
Johnny Griffin (ts)
Bill Hardman (tp)
Spanky Debrest (b)
Art Blakey grubu Jazz Messengers'ı uzun yıllar sürdürerek jazz'ın, özellikle bop'un bir anlamda okulu görevini üstlendi. Jazz Mes-

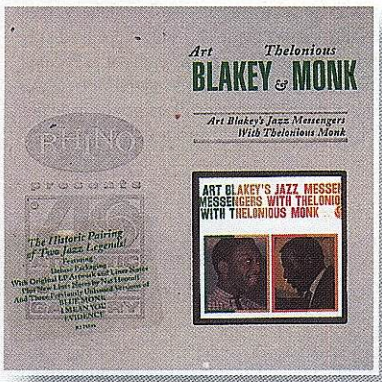

sengers'dan mezun olanlar daha sonra önemli kariyer sahibi oldular. En son mezunlarından biri de Marsalis kardeşler. Bu albümde Jazz Messengers'da Johnny Griffin var. O da daha sonra önemli bir solo kariyer yaptı. Piyano sandalyesine bu kez de Thelonoius Monk konuk. Bir parça dışında hepsi Monk bestesi. Bu efsanevi müzisyenleri bir kez de bu albümde birlikte dinlemek son derece keyifli.

Ayrıca Atlantic yeniden CD olarak yayımladığı LP'leri son derece şık bir ambalajla piyasaya sunuyor. Bu CD'yi de elinize aldığınız zaman kapağıyla orijinal küçültülmüş bir LP sahibi oluyorsunuz. Yine ilaveten kitapçığı da doyurucu bilgilerle dolu.

John Coltrane
The Best Of
Universal 80554-1999

Bu albüm 2 CD'lik bir toplama albüm, adından da anlaşılacağı üzere. 20 parçanın yer aldığı albüm John Coltrane hastalarına ilaç nitelikte.

Jimmy Smith
The Incredible
Blue Note 7243 4 97505 24-1998
Müzisyenler
Jimmy Smith (org)
Kenny Burrell (g)
Eddie McFadden (g)
Ray Crawford (g)
Philly Joe Jones (d)
Donald Bailey (d)
Bill Henderson (vo)

Jazz'da Hammond B3 org denilince belki de ilk akla gelebilecek tek isim Jimmy Smith'dir. Jimmy Smith'in yine iki jazz star'ı gitarcı Kenny Burrell ve davulcu Philly Joe Jones ile yaptığı bu 1958 kaydı CD olarak Blue Note'dan tekrar piyasaya sunuldu. Jimmy Smith bu kayıtlarda ballad'lara ve orta yavaş parçalara yer vermiş. "Yaz rüzgarı gibi yumuşak" olarak adlandırılan bu albümde Smith'in kadife kadar yumuşak orgunu çok hoş.

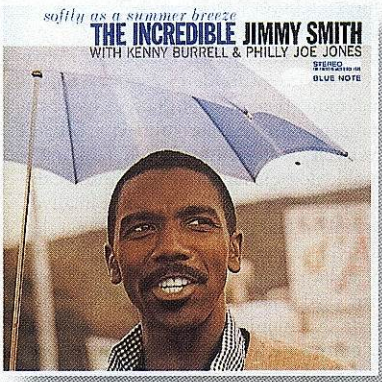

Blossom Dearie
Blossom Time
Universal 558683-2-1998
Müzisyenler
Blossom Dearie (p, vo)
Jeff Clyne (b)
Johnyy Butts (d)

Vokal albümlerden hoşlanan müzikseverlere bir "live kayıt" örneği. Ronnie Scotts'da yapılmış bir kayıt. Bence en güzel kayıtlar "iyi kaydedilmiş" kulüp kayıtlarıdır. Bu CD de onlardan. Blossom Dearie'nin yumuşacık, çocuk sesinden siz de hoşlanacaksınız.

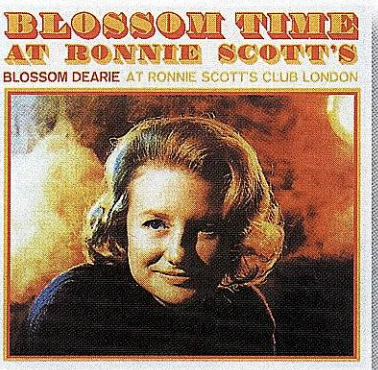

TELARC
FANTASY
ORIGINAL Jazz CLASSICS
VERVE
PABLO
Evrensel bir duyum
Jazz
BLUE NOTE
IMPULSE
PRESTIGE
GRP
ATLANTIC JAZZ
"Benim lisan bilmeme lüzum yok. Bak bu düdüğü öttürdünmü dünyanın neresinde olsan, dediğini anlayan birileri çıkar."
Saffet Gündeğer
JAZZ CITY
COLOMBIA JAZZ
ENJA
GRAMAVISION
ZYX
ECM
YÜCEL MÜZİK
'Düdüğün öttüğü yer'
1447 Sokak No:1/D Alsancak - İZMİR
(Kıbrıs Şehitleri Caddesi-Akbank Sokağı)
Tel&Faks: (0232) 464 67 12

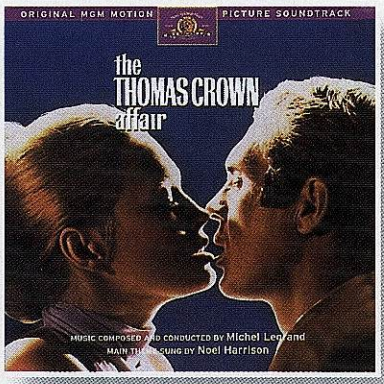

Michel Legrand
The Thomas Crown Affair
Ryko 10719-1998

Bir başka soundtrack daha piyasada. Bu da Bir MGM filmi. The Thomas Crown Affair. Müziklerini Michel Legrand'ın yaptığı film 1966 yapımı. Bilemiyorum kimler Noel Harrison'un söylediği The Windmills of your Mind'ı hatırlayabilecek. Başrollerini Steve McQueen ve Faye Dunaway'in oynadığı filmin müzikleri için "jazz senfonisi lezzetinde" demişlerdi zamanında. Eskilere uzanmayı sevenlere. Çok nostaljik.

Milt Jackson
Explosive
Qwest 9362-47286-2-1999
Müzisyenler
Milt Jackson (vib)
John Clayton Jr. (b)
Jeff Hamilton (d)
Jeff Clayton (as; fl, clt)
Clayton Hamilton Orchestra

Bascı ve aranjör John Clayton, Jr. ve davulcu Jeff Hamilton 70'lerden beridir birlikte çok kez çaldılar. Qwest markasıyla birşeyler yapılması ortaya atılınca herkes çok mutlu olur. Çok iyi müzisyenlerden oluşan Hamilton Orkestrası için aranjmanlar yapılır. Geçen yıl Avrupa festivalleri çerçeveside turlar yapan orkestra bizim festivale uğramadı ama bu yıl kayıtları geldi hiç olmazsa. Arkadaşımız Engin Gençer'in bu konudaki güzel yazısı 8. sayfamızda.

Ayşegül
Güz
Kalan Müzik 117-1999
Müzisyenler
Ayşegül (vo)
Oğuz Büyükberber (clt)
Çağlayan Yıldız (g, b)
Engin Arslan (cura, bağ)
Volkan Öktem (d)
Baki Duyarlar (p)
Mehmet Çelikdemir (sipsi)
Cengiz Ercümer (dar)
Kalan Yaylı Grubu

Jazz Dergisi kendini kapağında "jazz, blues ve emprovize müzik dergisi" olarak tanımlamaktadır. Bugüne değin jazz ve blues kadar diğer emprovize müzik türlerine çok fazla yer veremedi. Aslında hedefi Türk müziğinin de doğaçlamaya ve çağdaş müziğe dönük yönünü ortaya çıkarmak olmalıydı. Ayşegül'ün bu albümü aslında bu kriterleri fazlasıyla yerine getiriyor. Bir jazz albümü gibi iddiası olmamasına rağmen türkülerimizin çağdaş jazz formatında zengin armonilerle düzenlenip herbiri genç neslin usta jazz müzisyenleri tarafından yorumlanması,

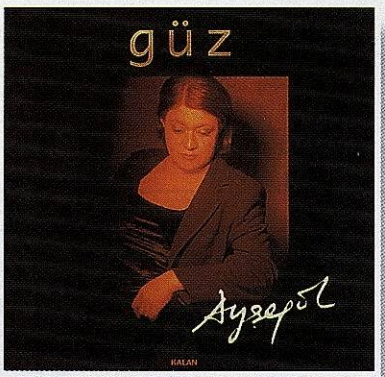

bu albümün Jazz Dergisi'nin ilgi alanına doğal olarak itmiştir. Çağlayan Yıldız ve Oğuz Büyükberber'in özenli ve modern düzenlemeleri ayrıca doğaçlama sololarla bezenince Ayşegül gibi çok iyi sesi olan bir türkücünün albümü ister istemez günümüz Türk jazz'ının başarılı örnekleri arasına girmiştir. Türk jazz müzisyenlerinin çalışmalarını izleyen jazz severler de en az türkü dinleyicisi kadar bu albümden zevk alacaktır.

Önder Focan

Lyle Mays
Street Dreams
Warner Bros. 9362-47249 2-1998
Müzisyenler
Lyle Mays (p, keyb)
Marc Jonson (ab)
Steve Rodby (eb)
Peter Erskine (d)
Steve Gadd (d)
Steve Jordan (d)
Bob Mintzer (fl)
Bill Frisell (g)

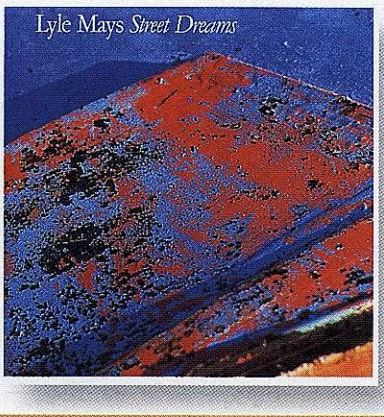

Pat Metheny'nin kendi grubundaki vazgeçilmez arkadaşı piyanist Lyle Mays arada bir kendi solo albümlerini de yapıyor. 1985 yılında yapılan bu albümde tamamen Mays kompozisyonları modern jazz'ın en önde gelen müzisyenleri tarafından çalınıyor.

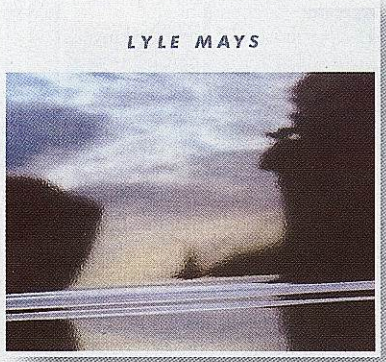

Lyle Mays
Lyle Mays
Warner Bros. 9362-47250-2-1986
Müzisyenler
Lyle Mays (p, synth)
Alex N.Acuna (d)
Billy Drewes (as, ss)
Bill Frisell (g)
Marc Johnson (b)
Nana Vasconcelos (perc)

Street Dreams'de ise yine bu önemli müzisyenler dışında geniş bir yaylılar grubu ve oda orkestrası da yer alıyor. Lyle Mays'in bu albümlerinde piyano ve tuşlulardaki yetkinliği kadar beste ve kompozisyon konusundaki dehasını da zevkle keşfedeceksiniz.

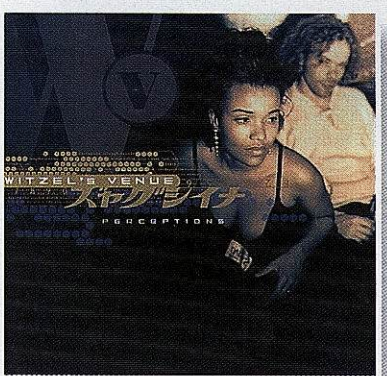

Reiner Witzel
Witzel's Venue
Lipstick 8963-2-1998
Müzisyenler
Reiner Witzel (ts, ss)
Florian Beckmann (tp)
Roland Peil (d)
David Sanburn (as)
Vernon Reid (g)

"Perceptions" albümü drums'n bass, hip-hop, funk ve jazz müziklerinin karışımından oluşan bir albüm. Albümde sanatçıya efsanevi saksofoncu David Sanborn ve Living Colour grubundan gitarist Vernon Reid eşlik ediyor.

Reiner Witzel'in pop, etnik ve jazz müziğindeki deneyimlerinden de yararlanarak

ortaya çıkardığı bu albümü insan dinlediğinde kendini gerçekten iyi hisediyor. Witzel gerçekten de keyifli ve tabir yerindeyse dans edilebilir bir albüm çıkarmış ortaya. Witzel'e sorulduğunda bize şunu söylüyor; "bugünün en ilgi çekici groove ve dans müziği melodiye, yeni bir bakış açısıyla bakabilmektir. Müzik stilin ve notaların ötesindedir, orjinal ve çok güçlü bir duygu yaratması gerekir". Perceptions albümü işte bu fikirler doğrultusunda ortaya çıkmış bir albüm. Jazz müziğine yeni bir bakış açısı.

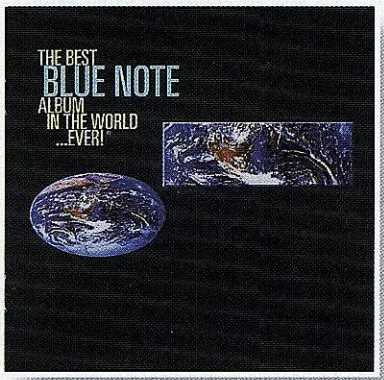

The Best Blue Note
Album In The World
Blue Note 7243 5 20070 28-1999

Blue Note bu 2 CD'lik bir albüm ile yapmış olduğu çalışmaları bir anlamda tanıtıyor. İçinde jazz'dan blues'a tam 20 parça var. 2 saatlik bu Blue Note keyfi tek tek albüm alamayanlara önerilir.

Burger & Klewitz
Spiritual Standards
Jazzline 1156-2-1998
Müzisyenler
Jan von Klewitz (s)
Markus Burger (p)
İki Alman müzisyen Klewitz ve Burger'in bu albümlerindeki müzik çok güzel sound'lu ancak swing'den yoksun bir çalışma. Orta Avrupa jazz'ına ilgi duyan müzikseverler için keyifli bir CD.

Monty Alexander
Stir It Up
Telarc Jazz 83469-1999
Müzisyenler
Monty Alexander (p)
Jamaican Reggae 'Ridim' Section
USA Jazz Rhythm Section
Steve Turre (tb)

JAZZ'DA ARTIK ALTERNATİFİNİZ VAR

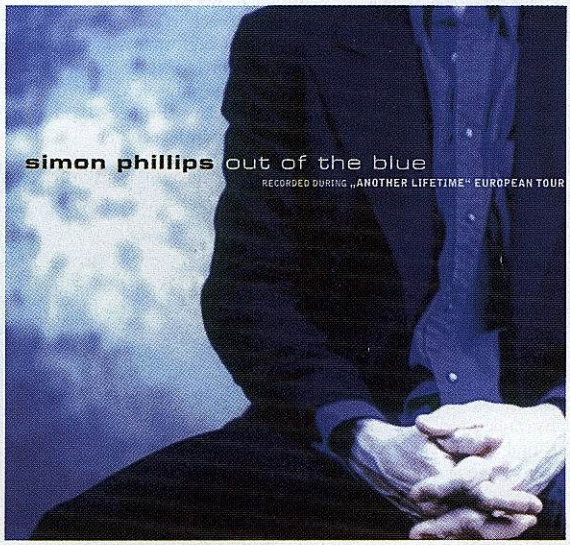

"Simon Phillips beklenen konser albümüyle karşımızda. Bugüne kadar birçok ünlü sanatçıyla çalışan müzisyen (Mike Oldfield, Jeff Beck, Stanley Clarke, Mick Jagger, Al Di Meola...) yaşayan bir efsane kabul ediliyor. "Another Lifetime" albümünden sonra, çıktıkları turne sonucunda oluşan kayıtlardan meydana gelen albümün performansı ve kayıt kalitesi mükkemmel. Fusion severlerin kaçırmaması gereken bir albüm.

LIP 8964-2
SIMON PHILLIPS
"OUT OF THE BLUE"

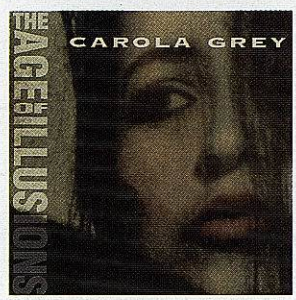

Compositör ve davulcu. Albümdeki düzenlemeler oldukça başarılı. Klasik ile moderni buluşturan bir albüm. Harika bir big band, Ravi Coltrane, Mike Stern...

JL 11139-2
CAROLE GRAY-THE AGE OF ILLUSION

Peter Herborn "Large One" albümüyle yine harikalar yaratıyor. Modern Bigband Türüne harika bir örnek.

JL 1154-2
PETER HERBORN-"LARGE ONE"

Basçı Dieter Ilg bu kez Fieldwork albümünde Wolfgang Muthspiel ve Steve Argüelless ile çalışıyor. Keyifli hoş bir albüm.

JL 1155-2
DIETER ILG-"FIELDWORK "

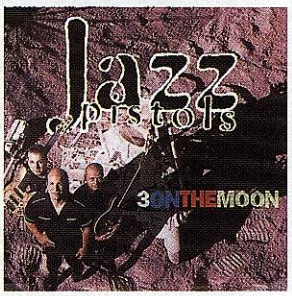

Yeni bir grup Jazz Pistols ama yaptıkları Müzik çok profosyonel. Jazz-Rock türünde Kaçırılmaması gereken bir albüm.

LIP 8965-2
JAZZ PISTOLS-"3 ON THE MOON"

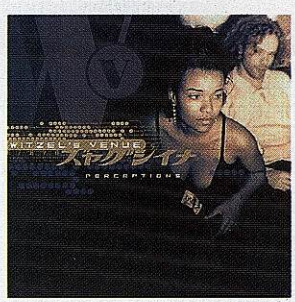

Drums'n Bass, Hip-Hop, Funk, Jazz Dinlediğinizde çok şaşıracaksınız. Süprizlerle dolu bir albüm. Jazz da yeni bir soluk. Albümde ayrıca David Sanborn ve Living Colour grubundan gitarist Vernon Reid'de var. "Perceptions" albümünü dinlediğinizde yerinizde duramayacaksınız. Ritim duygusunun çok güçlü olduğu bir albüm.

LIP 8963-2
WITZEL'S VENUE-"PERCEPTIONS"

Aradığınız tüm jazz albümleri için bizi arayın. Siparişler posta veya kargo yoluyla teslim edilecektir.

İrtibat Tel: (0216) 414 43 23 Faks: (0216) 414 43 23

Lipstick Records ürünlerini aşağıdaki merkezlerde bulabilirsiniz.
Ankara (Shades, Dost Kitabevi) İzmir (Yücel Müzik) İstanbul (Atlantis Müzik, Zihni Müzik, Lale Plak)
Dağıtım: Atlantis Müzik tarafından yapılmaktadır.

Lipstick RECORDS
THE KISS OF MUSIC

ATLANTIS müzik

Adres: Caferağa Mah. Mühürdar Cad. 70/15 Kadıköy/İst.
Tel/Faks: (0216) 414 43 23 Tel: (0216) 346 74 77

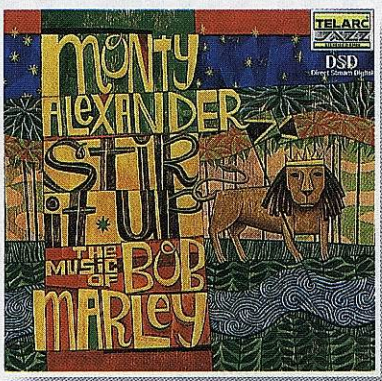

Monty Alexander'ın Bob Marley müziğiini yorumladığı albümü piyasada. Yıllardır yapmayı planladığı bu bir anlamda 'tribute' albümü için "onun mesajını tüm dünyaya iletmeyi" istediğini söylüyor. Bu enstrümantal albüm için "söz'e ne gerek var" diyorlar, "gerçek mesaj onun müziğinde".

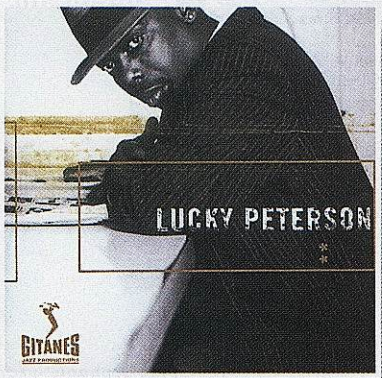

Lucky Peterson
Lucky Peterson
Gitanes 547 433-2-1999
Müzisyenler
Lucky Peterson (vo, Ham B3)
Butch Bonner (g)
Rico McFarland (g, vo)
Johnny B. Gayden (b)
Steve Pott (d)
Lucky Peterson'un 99 yılı çalışması. Blues severleri memnun edecek bir çalışma olmuş. Blues devlerine göndermeler yapan bestelerle (Tribute to Luther Allison) ve blues standartlarıyla (Ta Ta You – Johnny Guitar Watson) 12 parçalık bir albüm ortaya çıkmış. Blues severlere duyurulur.

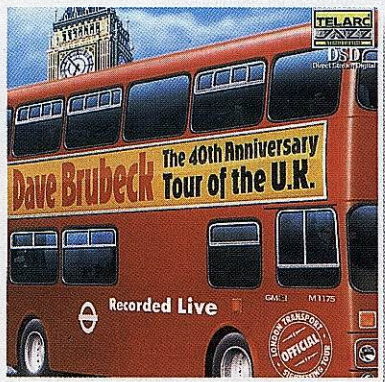

Dave Brubeck
The 40th Anniversary Tour of the UK
Telarc Jazz 83440-1999
Müzisyenler
Dave Brubeck (p)
Bobby Militello (as)
Alec Dankworth (b)
Randy Jones (d)
Dave Brubeck'in son yaptığı İngiltere turundaki canlı performans kaydı olan bu albüm jazz standartları ve Dave Brubeck bestelerinin değişik sahnelerde yorumlanmasından oluşmuş. Dave Brubeck'i özleyen severleri bir solukta dinleyecekler.

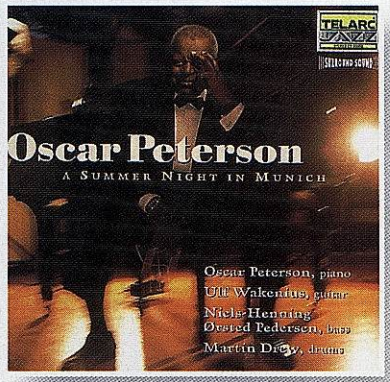

Oscar Peterson
A Summer Night In Munich
Telarc Jazz 83450-1999
Müzisyenler
Oscar Peterson (p)
Ulf Wakenius (g)
Niels Henning Oersted Pedersen (b)
Martin Drew (d)
Ağır bir hastalık geçirdikten sonra tekrar iyileşen Oscar Peterson son yaptığı Avrupa turlarından biri olan Münih'te verdiği konserin kaydı bu albüm. Oscar Peterson Türkiye'de de '85 senesinde birlikte çaldığı bascı NHOP ve davulcu Martin Drew'a grubu içinde yer vermiş ayrıca son dönem gözdesi Ulf Wakenius'da bu konser albümünde yer alıyor.

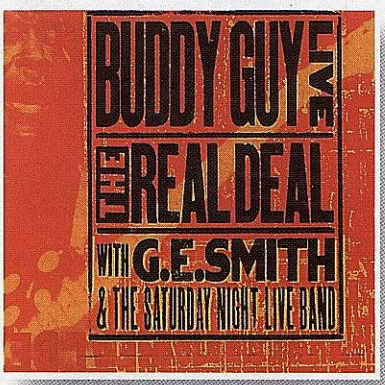

Buddy Guy
The Real Deal
Silvertone 7243 8 42676 29-1996
Müzisyenler
Buddy Guy (g, vo)
Johnnie Johnson (p)
G.E.Smith (g)
Lew Del Gatto (as)
Lenny Pickett (ts)
Ron Tooley (tp)
Dennis Wilson (tb)
Leon Pandarvis (org)
Paul Ossola (b)
Shawn Pelton (d)
Blues'un başka türlü kaydı nasıl olur bilmem ama albümün üzerinde ısrarla 'canlı' yazıyor. "Live" albüm bu. Buddy Guy çalıyor, söylüyor. Arkasında G.E.Smith 'The Saturday Night Live Band' var. Daha önce niye gelmemiş bu albüm bilemiyorum. Blues severler daha çok albüm tanıtmamızı istiyor ama baksanıza 66 kaydı daha yeni geliyor.

Peter Herborn
Large One
Jazzline JL 1154-2

Peter Herborn'u ilk olarak JMT firmasından çıkardığı albümlerle tanıdık. Özellikle Almanya ve Amerika'da tanınan sanatçının yeni albümü "Large One"da Peter Herborn Amerika'lı genç kuşak müzisyenlerle çalışmış. Albümde sanatçıya Gary Thomas, Greg Osby (s), Uri Caine (p), Robin Eubanks (tb) ve Gene Jackson (d) gibi çok yetenekli müzisyenler eşlik ediyor. Herborn bu albümüyle bize, yeni fikirlere açık bir müzisyen olduğunu gösteriyor.
Fanlarının büyük bir heyecanla beklediği bu albüm gerçekten de sürpriz ve yeniliklerle dolu. Peter Herborn, modern bir bigband jazz nasıl olur biliyor ve bunu albümünde en ince ayrıntısına kadar bizlere gösteriyor. Sound gerçekten harika. Modern big band müziğiyle ilgilenen herkesin mutlaka edinmesi ve dinlemesi gereken bir albüm.

Bobby Hutcherson
Skyline
Verve 559616-2-1999
Müzisyenler
Bobby Hutcherson (vib, mar)
Kenny Garrett (as)
Geri Allen (p)
Christian McBride (b)
Al Foster (d)
Vibrafonun büyük isimleri Lional Hampton ve Milt Jackson'ın izinde giden genç Bobby Hutcherson bu lirik enstrümanın sound'unu 21. yüzyıla başarıyla taşıyacak gibi gözüküyor. İzleyenleri heyecanlandırıp, güldürerek müziğin içine sokabilen bir genç müzisyen. Son çalışması kendisi gibi çok güçlü müzisyenlerle. Herbie Hancock, Graham Moncour III gibi müzisyenlerin bestelerine yer verdiği gibi 3 tane de kendine ait parça yer alıyor bu albümde. Günümüz jazz'cılarını izleyenlere şiddetle tavisye olunur.

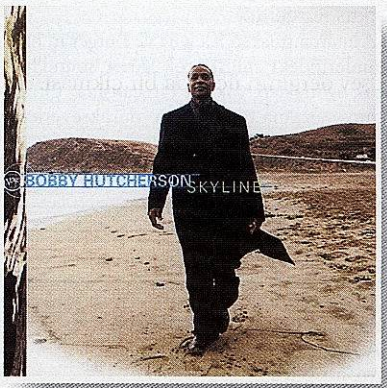

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4169445 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Neden üç ayda bir

Sayın Zuhal Focan,
Jazz dergisiyle ilgili daha sonra uzun bir posta göndereceğim, ancak ilk etapda derginin periyodunun neden üç ay olarak süregeldiğini merak ediyorum. Bu enterval, belki bilimsel yayıncılık için uygun bir format olabilir ama jazz için arayı soğutuyor. Aylık demiyorum ama 2 aylık periyod (üstelik satışı da iyi olan bir dergi için) ve biz okuyucular için çok daha istenir birşey. Her neyse, bu arada son sayıdan CD kazanmak beni çok mutlu etti. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Güven Oğuz

Sevgili Okurumuz,

Sizin gibi düşünen tüm okurlara çok teşekkür ediyorum. Türkiye'nin ekonomik durumu düzeldiğinde (ben bu işe başladığımdan beri -5 yıldır- bekliyor ve ümit ediyorum), 12 milyon nüfuslu büyük şehirlerimizdeki jazz kulüpleri her gece dolup dolup taştığında, onbinlerce değil birkaç binlerce jazz CD'si satıldığında, her yıl sadece 20 yerli albüm prodüksiyonu (sponsorsuz) yapıldığında ben bu dergiyi aylık çıkaracağıma söz veriyorum.
Sevgilerimle

ZF

Sevgili Zuhal Focan,

Jazz Dergisini 4.sayıdan beri takip ediyorum. Ben jazz müziği ile ilgilenmeye daha yeni başladım. Jazz müziğine olan ilgimin artmasında jazz dergisinin büyük payı var. Yalnız beni üzen tek şey derginin üç ayda bir çıkması. 3 ay çok uzun bir süre. Jazz Dergisinin Ocak '99 sayısını tüm aramalarıma rağmen KKTC'de bulamadım. Ayrıca Türk jazz'cıları niye kıbrıs'ta konserler vermiyorlar? Bir de Önder Focan'ın "Jazz Guitar" albümünü hiçbir yerde bulamadım? Nereden bulabilirim?

Hakan Karahasan
Kıbrıs

Sevgili Okurumuz,

Çok teşekkürler. Umarım yukarıdaki yazılara da bir göz atıyorsunuzdur. Sizin de cevabınızın bir kısmı orada. Derginin ilgili bölümüne bulamadığınız sayı için bilgi verdim. Konserler kısmı için ben ne yapabilirim bilemiyorum ama bu bir organizasyon işidir tabiki. Önder Focan'ın "Jazz Guitar" adlı çalışması 1984'de Diskotur plaktan sadece kaset olarak yayımlandı. Ben bir iki yerde rastladım ama Kıbrıs'ta olup olmadığını bilemiyorum. Bir de Zihni Müzik'e internetten sorabilirsiniz.

ZF

Aylık Olsun

Öncelikle Jazz Dergisi için teşekkürler, size sormak istediğim ilk soru dergi niye aylık yayınlanmıyor? 3 ayda bir yayınlanmasından dolayı meydana gelen yer sorununu daha çok bölüm, daha çok konu, daha taze bilgi (konserler, festivaller v.s.) daha, daha... Bilmiyorum yanlış mı düşünüyorum? Derginizi 10. sayıdan itibaren takip etmeye başladım.Yani daha yeniyim jazz/blues dinlemeye yeni başladım ve okuyucu anketiniz Down Beat Dergisinin anketi ve yazılar dinlemeye nerden başlayacağım konusun da bana yardımcı oluyor. Blues ile ilgili tavsiye edebileceğiniz Türkçe döküman, kitap var mı? Bir de Blues gitar metodları ile ilgili kimden yardım alabilirim? Çalışmalarınızda başarılar diler, yılda 12 kez dergi alacağımız günlerin hayaliyle...

Coşkun Filiz/İstanbul

Sevgili Okurumuz,

Yukarıdaki cevap sanıyorum sizi de ilgilendiriyor. Teşekkür ediyor, blues ile ilgili Erdal Göksoy'un çevirisiyle Studyo İmge Yayınlarından çıkan "Dünden Bugüne Blues"u piyasada bulabilirsiniz sanıyorum. Her enstrüman için metot bulabileceğiniz tek bir yer biliyorum, Beyoğlu Tünel'deki Eftal Dodur. Daha önce de yazmıştım. Telefon numarası, 0212-2497649, faks: 0212-2513599.

ZF

Anket Sonuçları

Son sayıdaki anket sonuçlarından bazıları beni gerçekten şok etti. Olmaması gereken bazı kişilerin zirvede oluşu ve çok yüksek müzisyenlerin ikinciliği ve üçüncülüğü alması üzücü. Örneğin yılın piyanisti, Kerem Görsev olması duyduğum rahatsızlıklar zincirinin birinci halkasını oluşturmakta. Aydın Esen ve Tuna Ötenel gibi dünya standartlarında müzisyenler varken anketi Kerem Görsev'in kazanması üzücü. Çünkü aradaki farkı görmemek imkansız. Bunun dışında bas gitar ile ilgili sonuç da yine çelişik. Ben Gürol Ağırbaş'ı severim ama kendisi jazz bascısı değildir. Yani başka bir müzik çalıyor. Aslında ismi "jazz bas" kategorisine girmemesi en doğrusuydu çünkü Gürol Ağırbaş da kategori dışında kalan müzisyenlerden. Ayrıca Mahmut Yalay'ın listeye bile girememiş olması beni şaşırttı. Bu konuda söyleyeceğim son şey ise Küşat And'ın inanılmaz bir basçı olduğu. Merak edenler salı akşamları İzmir'de Mavi'de izleyebilirler. Vurmalılarda Okay Temiz'in Arto Tunç'a fark atmış olması, bu kişilerin müzisyenliği ve çalgıcılığıyla ters orantılı olmuş. Özellikle bu konuda yazacak pek bir şey yok. Dinlemek yeterli. Trompet, saksofon, kategori dışı müzisyen, trombon, diğer enstrümanlar, yılın albümü ve kayda değer müzisyen sonuçları bence tam olması gerektiği gibi olmuş. Yılın gitaristi sonucu kanımca Neşet Ruacan olmalıydı. Hatta Neşet Ruacan Türkiye'deki tüm zamanların en önemli jazz gitarcısı gibi bir ödül de alabilir. Erkan Oğur'a da filozof, mucit, dahi müzisyen ödülü verilebilir. Neyse... Sonuç olarak anket sonuçları pek de süper değil. Yani jazz dergisi okuyucuları aslında çok önemli Türk müzisyenlerini pek tanımıyor. Ayrıca 13. Sayıdaki "Hem jazz, hem değil" adlı yazıda Erkan Oğur'u atlayan Orhan Kahyaoğlu'na sevgilerimi sunuyorum. Gerçi Hasan Cihat Örter'in bulunduğu bir yazıda onun bulunmaması bir bakıma da iyi sayılabilir ama şaka bir yana biraz ayıp olmuş. Sevgiler, saygılar, kolay gelsin.

Kerem Türkaydın/İzmir

Sevgili Okurumuz,

Bizim yaptığımız çalışmanın özünü maalesef anlayamamışsınız. Okurlarımız "en iyiyi" seçmedi. Bunu editoryal yazımda da, konu içinde de yazdık. Sanatçıların "motive" olmalarını sağlamayı istedik. "Kaydı olmayanlar tanınmıyor, kayıt yapmaları lazım, yapınca insanlar dinliyor" demek istedik. Seçilen sanatçılar herkesin birşekilde ulaşabildiği ve "çalışmaları en çok dinlenenler". Seçilmeyen sanatçı çok iyi ama sesini duyurmak için bir şeyler yapmıyorsa, kim ne yapsın. Biz eksiğiyle artısıyla bir liste çıkarmaya çalıştık. Siz ülkemizde bu kadar jazz çalan olduğunu biliyor muydunuz? Pekçok okurumuz bu insanların varlığını bile bilmediklerini söylediler ki aslında unuttuğumuz isimler bile vardı. Biz sadece kayıtları olup, bir yerlerde adı geçenleri aldık. Almadıklarımızı söyleyeyim. Koskoca TRT Caz Orkestrası elemanları var. Yıllarını bu işe veren ustalar. Kaçının adını, müziğini biliyorsunuz? İstediğinizde dinleyebileceğiniz hiçbir kayıtları yok. TV ve kötü radyo kayıtlarından başka? Hasan Kocamaz var, ağız armonikası ustası, unutmuşuz! Rezalet. Basçı Hakan Behlil. Chet Baker ile çaldı adam. Bize bunları hatırlatmanızı isterdim doğrusu. Türkiye'deki gibi kültür ve gerçek sanatın değer görmediği toplumlarda, jazz gibi çok emek isteyen ve çok az kitleye hitap eden bir müziği başarıyla yürüten sanatçıların hepsi bizim için "çok kıymetli ve en iyi". Yoksa Jazz Dergisini çıkarmaz, onların seslerini duyurmaya bu kadar çalışmazdık. Eksiği ve artısıyla biz tüm jazz müzisyenlerinin sesini, isimlerini, emeklerini, elimizden geldiğince duyurmaya devam edeceğiz. Takdir onları dinleyenlerin ve okurlarımızın.

ZF

Merzifon'da Jazz

Sevgili Zuhal Hanım,

Merzifon Radyo Umut'daki jazz programlarımıza tatil arası vermek durumundayız. Programımız on ay sürdü. Şu anda bunu gerçekleştirmiş olduğumuz için çok mutluyum. Bu küçük şehirde ve en çok sevindiğim, gayet sade köylerden insanlara jazz dinlettik. Mustafa Sandal'ı solladık diyemiyeceğim ama, küçük bir jazz sever kesim oluşturduk. Yaptığımız kitap hediyeli ufak yarışmalarımıza (Frank Sinatra, Louis Armstrong gibi kolay tanınacak sanatçıları soruyorduk) köylerden, ilçelerden doğru cevaplar aldık. Buradaki yerel firmalardan, radyo reklamlarının fonunda jazz çalınması talepleri gelmeye başladı. Yani gönlüm rahat, bir yere geldik hiç olmazsa diyebiliyorum. Bu tabii özellikle radyonun sahibi genç, aydın çocuklar için cesaret isteyen bir adımdı ama gayet kararlı bir biçimde jazz'a yer verdiler. Bu noktada sizin de derginizde bize yer vermeniz çok önemli bir doping oldu. Bunun için teşekkür ediyorum.

Sevgi ve saygılarımla,

Oğuz Dinç
Merzifon

Sevgili Dostumuz,

Mektubunuz beni heyecanlandırdı, gözlerimi yaşarttı. Jazz tarihi sizin gibi jazz'a emek veren nice güzel insanla dolu. Yoksa 200 yıldır bunca badireden sonra bugünlere gelinmezdi. Biz size teşekkür ediyoruz. Başarılarınızın devamını diliyoruz.

ZF

Serenat

Buğuludur
tüter jazz
sigaranın dumanında
sistedir
buharlaşan ve
yoğunlaşan sonra
masalalrdan atılmış
karantinaya alınmış
jazz
boyun eğmeden kalıplara
tüterek
takılır ardına
ve
soyunur
Don Kişotluğa.

Özge Baykan
Bornova-İzmir

Sayın Zuhal Focan,

Türkiye şartlarında "medya" içinde yer almanın, hele hele jazz gibi "selective" bir konuda Avrupai standartta yayınlamanın ne denli zor olduğunu hem medyadan bir kişi, hem de amatör bir müzisyen olarak, çok iyi biliyorum. Artık "dergimiz" olarak anılan Jazz'ın da ne tür sıkıntılarla bizlere ulaştırılmaya çalışıldığını, amatör, profesyonel heveslerin ve yardımların da sizler için ne denli önemli olduğunu da tahmin edebiliyorum. Bugüne değin, yani ilk yayın tarihinizden bugüne değin, hiç kaçırmadan takip ettiğim derginizde şimdiye değin hiçbir yayınınız beni eleştiri yapmaya (kendimce haddim olmayarak) zorlamadı. Ancak siz büyüklerimin de affına sığınarak bu küçük mektubumda bir eleştiride bulunmak isterim. 97 Ekim, Kasım, Aralık ve 99 Nisan, Mayıs, Haziran sayılarınızda yer alan iki röportajınızda (Tunçel Gülsoy ve Raife Polat) Mehmet Ali Sanlıkol ve Audio Fact gruplarıyla röportajlara yer verdiniz. Benim de tanıdığım ve gurur duyduğum bu müzisyenin röportajlarında size yolladığım Manhattan konseri fotoğrafları kullanıldı, ne hoş. Ancak amatörce de bu fotoğrafları kendi televizyon programımın "canlı" kaydı sırasında çekmiştim. Yani "manevi" değeri olan medyatik değeri oldukça fazladır. Sonuçta üç kare fotoğraf olarak da düşünebilir ancak Manhattan gibi dar bir mekanda, flaş kullanmadan, manuel kamerayla çekilmiş güzel hatıralardır onlar (tabii yine b e n c e) .

Eğer bir derginin muhabiri, yayınlanan bir yazısında fotoğraf kullanıyorsa ve fotoğrafları "kendisi" çekmişse bunu fotoğrafa eklemez, biz biliriz onun çektiğini ama başka bir fotoğrafçı ya da kaynaktan alındıysa, iş ahlakı gereği bunu dipnot, ya da kare içinde yazmalıdır. 97 sayınızda gözden kaçmış olabilir dedim ama, son sayınızda da aynısı olunca kendime olan saygımdan (ne olur bana kızmayın) yazmak istedim. Saygılar,

Jean-Jacques Rousseau
Ankara

Sayın J.J.Rousseau,

Uydurma isimle yazılmış bir mektuba asla cevap vermezdim ama o kadar komik bir suçlama yapıyorsunuz ki, yazmadan edemedim. Eğer siz kendinize saygılı olsaydınız fotoğrafınızın arkasına adınızı, imzanızı koyardınız. Bize yüzlerce fotoğraf geliyor, özellikle bu konuda ne kadar titiz olduğumuzu, ki dergiyi tanıdığınızı söylüyorsunuz, şimdiye kadar fotoğraf sanatçısını belirten nadir dergi-

lerden biri olduğumuzu bilmeniz gerekir. Röportajcıya verilmiş bir fotoğrafı izleyip sanatçısını bulmanın ne denli zor olduğunu anlatmak istemiyorum. Bir hata da olabilir özür diler, doğrusunu belirtmekten gurur duyarız ama hala ısrarla, sahte isimle mektup yazıyorsanız o sizin bileceğiniz iştir.

ZF

Serdar Pehlivan, mesajınız var...

Jazz Dergisinin son sayısı (Nisan '99)'da Sizin Köşeniz'de, Serdar Pehlivan, Karşıyaka, İzmir adresinden yazan bu kardeşime elimde olan "Davul Metodunu" ve de "davul partili müzik kasedini" göndermek istiyorum. Jazz ve davula olan sevgi ve heyecanı beni duygulandırdı. Hele bir işçi çocuğu olması(!) bu ortamda... Eğer bana açık adresini (paketin geçebileceği) gönderirseniz memnun olurum. Başarılar dilerim. Sevgiler.

Merih Kıratlı
Ankara

Sevgili Okurlarımız,

Bu tip mektuplarda bazen açık adres, telefon olmuyor. Sizlerden ricamız bu tip yazışmalarda özellikle sizlere ulaşabileceğimiz açık adres ve telefon numaralarının bulunması. Bu okurumuza istediği yardımı yapamadık. Zira adres ve telefonu yoktu. Dergimizin uzun periyodunu düşünürseniz, yardım amacımızın anlamı kalmıyor. Merih Kıratlı adlı okurumuz bu arkadaşımıza yardım etmek istedi ama Serdar arkadaşımızın adres ve telefonu olmadığı için hiç birşey yapamadık. Okurumuz eğer bu sayıya ulaşır da, bu satırları okursa beni 0216-3727731 no.lu telefondan ararsa ona ulaşabileceği telefon numarasını verebilirim.

ZF

Bir Öneri

Bir jazz gitar tutkunu olarak şu özlem içindeyim. Yabancı dergilerden elde edebildiğimiz teorik bilgi ve notaya ihtiyaç duyuyorum. Yabancı kaynaklı Total Guitar ve Guitar Technics dergilerini takip etmekteyim. Bu dergilerde öğretici birçok teorik bilgi, nota ve audio kayıtları bulabiliyorum. Böyle kaliteli dergide bahsettiğim türden dökümanlara yer vermenizi dilerim.

Uğur Kemaneci

Sevgili Okurumuz,

Bu e-mail'inize özellikle yer verdim. Müzisyen arkadaşlarımızdan böyle bir ricada bulunabiliriz. Bahsettiğiniz dergilerdeki bilgilere ulaşabildiğinize göre bizim müzisyenlerimizin transkripsiyonları vs olabilir diye düşündüğünüzü sanıyorum. Gelecek sayılarımız için müzisyen arkadaşlarımızdan bu konuya önem vermelerini isteyeceğim.

ZF

GIT
Sevgili Zuhal Focan,

Amerika'daki GIT adlı müzik enstitüsünün e-mail ya da mektup adresi elinizde varsa yollarsanız çok sevinirim. Teşekkürler.

Çağlar Anber

Sevgili Okurumuz,

Elimde IAJE (International Jazz Educators Journal) dergisinin Amerika'daki tüm müzik okullarını gösterir bir listesi var. Listede tam 81 okul ve adresleri var ama GIT yok. Belki elinde olan bir arkadaşımız olabilir diye yazınızı yayımladım. Yine de araştırmaya devam ediyorum.

ZF

Merhabalar

Dergimizin her yeni sayısını heyecanla bekliyorum. Sevincimi sizinle de paylaşmak isterim. Yeni sayılabilecek ama yine de meraklı bir jazz dinleyicisiyim. Yaklaşık 10 yıldır peşinde olduğum bir parça var. Yurtdışında bile henüz rastlayamadım (belki doğru yerde aramadığımdandır). Clint Eastwood'un "Bird" filminde Charlie Parker ile birlikte Red Rodney'in çaldıkları "Jewish Wedding" isimli bir parça vardı. Bu gerçekten Parker'ın kayıtlarında var mı? Varsa hangi albümdedir? Bu konuda yardımcı olursanız uzun süren bu sıkıntımı sonunda gidermiş olacağım. Dostlukla,

Gökhan Gören
İstanbul

Sevgili Gören,

Arkadaşımız davulcu Deniz Dündar'da tüm Charlie Parker kayıtları mevcut. Ayrıca internetten de yaptığımız araştırma sonucu aşağıda bilgilerinize sunulmuştur. Sevgilerimizle.
* Piet Koster ve Dick M.Bakker'in Charlie Parker Discography Vol.3'ünde Charlie Parker'ın Red Rodney (tp) ile çaldığı 86, 90, 95A, 95B kayıtlarında; 98,-100, 100A, 119, 132 numaralı session'larında Jewis Wedding'e rastlanmamıştır.
* Walter Bruyninckx'in Modern Jazz (bebop, hard bop, west coast) Discography Vol.4 (M-P)'de Parker'ın 1937-54 arası yaptığı plaklar arasında Red Rodney ile çaldığı parçalarda Jewish Wedding'e rastlanmadı.
Not1: Adı geçen her iki diskografide Parker'ın tüm kayıtları listelenmiştir. Yalnız diskografiler yayımlandıkları ilk günde bile güncelliklerini kaybettikleri de unutulmamalıdır.
Not2: O yıllarda pekçok müzisyen para kazanmak amacıyla gittikleri Yahudi düğünlerinde "isimsiz" parçalar da çalarlardı. Bu parça da onlardan biri olabilir.

ZF

Sevgili Ankaralı Okurumuz Banu Doğan,

Bu sayımızdaki yoğun okuyucu mektubu yüzünden sizin uzun mektubunuza yer veremiyoruz ama olduğu gibi Fatih Erkoç'un kendisine ilettik. Teşekkürlerini iletiyor.

ZF

Müzik Cihazları Arıyorum

Plak arşivim için plak ve eski model Altec, Amcron, Gas, Gale, McIntosh, Marantz, Micro Seiki, Mark Levinson, SAE, JBL, Klipsch, Nakamichi, Pioneer, Quad, Infinity müzik cihazları arıyorum.

Gürol Erkan.
Telefon: 0212-557 86 17

"Jazz, doğarken takmıştı
kara kirpiklerini...
Bir daha hiç ayrılmadık".
Oldukça yeni bir jazz dinleyicisiyim. Buna rağmen bunları yazmak geçti içimden, jazz gibi kendiliğinden oldu. Her sayısı benim için bir "başucu kitabı" olan dergimizde emeği geçen herkese sevgiler.

Resmimin adı: Jazz Dinleyen
Oya Gürnal

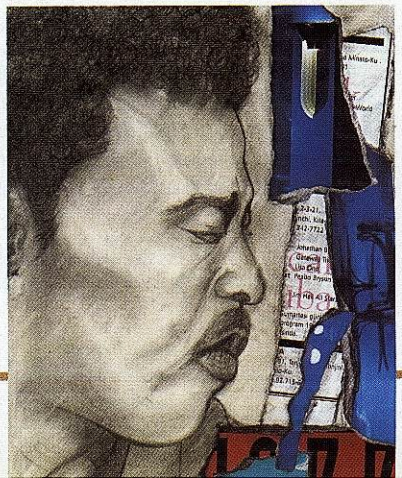

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

Türkiye'nin Tek JAZZ Dergisi

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

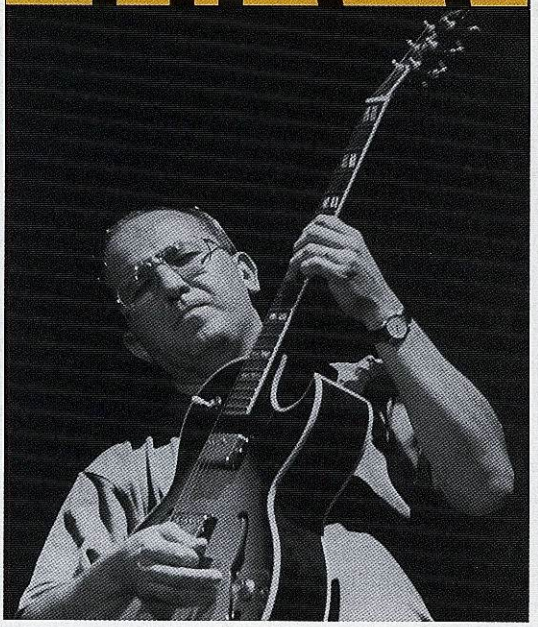

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma 3.000.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋

Adı Soyadı: ⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌋

Geçerlilik Tarihi: ⌊⌊⌋ ⌊⌊⌋ IMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:.....

HAVALE İLE

Abone bedeli olan 3.000.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Akbank Harbiye Şubesi 11029 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Yapı Kredi Matsit Şubesi 1000254-3 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212-629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar - İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212-629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋

Expiration Date: ⌊⌊⌋ ⌊⌊⌋

Signature:.....

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul, TURKEY
Phone: +90.212.629 53 00 (30 Lines) Fax: +90. 212.629 05 75

Radyolar

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo Umut Merzifon	Tel: 0358-5136898
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200
Yaşam Radyo **92.3**	Tel: 0212-2314131
Yapı Radyo **102.2**	Tel: 0216-4221080

TRT3

Pazartesi: 20:00-21:00 Ekinoks (Hülya Tunçağ) **Salı:** 17:15-18:00 Jazz Yolculuğu (Nadide Övül) **Çarşamba:** 17:00-18:00 Jazz Dünyası Erol Tulay **Perşembe**: 15:00-16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 17:00-18:00 Jazz Kulübü (Hamdi Ünlü) 22:00-23:00 Klasik jazz ve etkileşimler (Atıl İnaç) **Cuma:** 18:00-18:00 TRT İstanbul Hafif Müzik ve Jazz Orkestrası (Seyran Ersül) 23:00-24:00 Şu Jazz Dedikleri (Ali Sönmez) **Cumartesi:** 12:15-13:00 Jazz Ustaları (Umut Pelit) 21:00-22:00 Günümüzde Jazz (Hülya Tunçağ) **Pazar:** 16:00-17:00 Jazz'ın Şarkısı (Renin Batıgün) 20:00-21:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 22:00-23:00 Jazz Dünyasından (Teoman Baber) 24:00-01:00 Jazz Basamakları (Ayfer Sak)

Her Pazartesi: 21:30-24:00 Cazhane (yerli, yabancı jazz, blues ve türevleri; Kemal Duysak, Nihat Şardağ), **Her Perşembe:** 17:00-19:00 Jazz Paleti (her programda iki jazz albümü tanıtılır, Eray Çavdarlı).

Kiss FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

—"Açık Radyo." 94.9

Hergün: 17:00-18:00, (03:00-04:00 tekrar): Jazz Standartları (Atilla Aksoy – Önder Focan) **Pazartesi**: 20:00-21:00 Arzın Merkezine Seyehat (blues, rock; Gökhan Akçura), 23:00-00:00: Jazz Saati Uygulaması (jazz; Serdar Karabatı), **Salı**: 20:00-21:00 Müzik Değirmeni (rock-jazz; Yavuz Sarıyıldız), 21:00-22:00 Gitaresk (rock ve blues ustaları; Jak Kohen), **Çarşamba**: 20:00-21:00 Latin Lover (latince müzik; Ayhan Sicimoğlu), 21:00-22:00 Modern Müzik (rock-jazz; Nedim Tanyolaç), 22:00-23:00 Yalnız Hüzün (blues; Erdem Başkaya-Gökhan Ali Varol), 23:00-00:00 Jazz Portreleri (ayrıntılı jazz tiplemeleri; Mustafa Aykın), **Perşembe**: 20:00-21:00 Yaşayan Blues (yaşayan blues; Eyüp İblağ), 23:00-00:00 Satmayan Plaklar (jazz ve rock; Cemil Gandur), 00:00-01:00 Caz Odası (avant-garde jazz, fusoin, acid-jazz; Alper Alsan), **Cuma**: 22:00-23:00 Zugzwang (soul, acid jazz, drum&bass, break-beat; Mehmet Güzelbeyoğlu), 23:00-00:00 Junglized (drum&bass, jungle; Mohaç Sözmen), 00:00-01:00 Ruh Hali (acid jazz, drum&bass; Alp Berker), **Cumartesi**: 18:00-19:00 (Doğaçlama Hayatlar (jazz; Sevin Okyay), 19:00-20:00 Smokestack Lightnin' (blues; Stephan Kinzer), 20:00-21:00 High Times (reggae; Ras Memo), 21:00-22:00 D and D Dope Headz (hip-hop, dup; İsmet & Barış), 22:00-23:00 Gilles Peterson 'Worldwide' (jazz, acid jazz, drum&bass, latin; Gilles Peterson), 00:00-01:00 Version Forward (dub a silence, dub, reggae; DJ Dubfield), **Pazar**: 11:00-12:00 Mavi Nota (jazz, fusion; Cengiz Işılay), 14:00-15:00 Daldan Dala (çeşitlemeler; Osman Tümay, Hulusi Özoklav).

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) **Çarşamba:** 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) **Perşembe:** 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) **Cuma:** 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) **Pazar:** 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

Radyo ODTÜ

Pazar: 21:00-22:00 Cazname (Lale Kuyucu; jazz akımları)

Radyo 5

Pazar: 23:00-01:00 MuSickness (DJ Coco Cenk Güven; Latin, jazz, soul, avant-garde, trip-hop, hip-hop, drum&bass)

Radyo C

Hergün: 21:00-22:00 Blues Kuşağı 22:23:00 Jazz Kuşağı

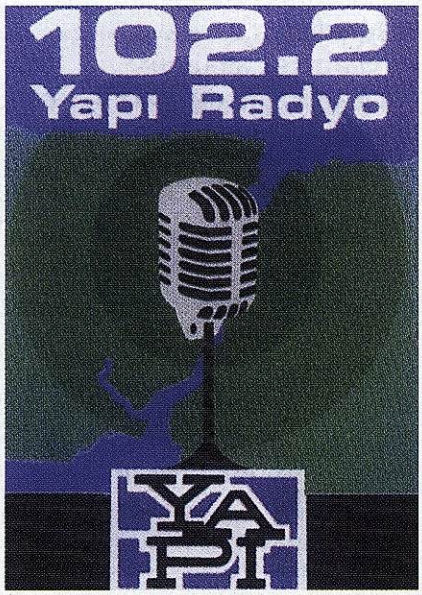

Hergün: 17:00-18:30 Pupa Yelken (Esen Yıldırım; Latin müziği) **Pazartesi**: 20:00-22:00 Vanilya ve Çukulata (Erhan Altunay (jazz ve latin, Cuma tekrar) 23:00-24:00 Jazz Dergisi (Zuhal Focan; mainstream jazz, **Cumartesi** 23:00-24:00 tekrar)

107.4 Radyo Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)
Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)
Radyo Cumhuriyet yeni yayın dönemine başlıyor. Dizgiye girdiğimizde pazartesi hariç program belli olmamıştı.

RADIO XI-GEN FM 95.9 İSTANBUL

Anonssuz sürekli müzik programı

Serdar Karabatı

skarabati@ibun.edu.tr

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye CD.
İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!

Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, çekilişte CD kazanan şanslı okuyucularımız:
Haluk Cebecioğlu/İstanbul
Yasemin Avcı/İstanbul

Soldan sağa:

1-Bir müzik şirketi: ..... Cross/Japonların geleneksel çalgılarından biri/Do notasının harf karşılığı.

2-Tony Williams önderliğinde kurulmuş ve jazz-rock dönemiyle özdeşleşmiş önemli topluluklardan biri/Shadow of ..... (Lenny White).

3-Vibrafoncu Stefon Harris'in ilk solo çalışmasının başlığı: ..... Cloud of Red Dust /Tony Williams'ın yukarıda bahsedilen grubunun *Turn It Over* albümünde bir parça: Allah Be ...../Bir Ortadoğu çalgısı

4-Rhythm & Blues'ın kısaltması/Duke Ellington'la çalışmış bir saksofoncu..... Hardwicke (1904-1970)/Hard-bop dönemiyle özdeşleşmiş bestecileri (örneğin, Horace Silver, Benny Golson, Gigi Gryce) derinden etkilemiş bir besteci: ..... Dameron (tersi).

5-Bir parçanın tonu (İngilizce)/Art Blakey'nin klasikleşmiş kayıtlarındandır: A Night ..... Birdland/Bir perküsyonist: ..... Badal/Bir Dexter Gordon albümü: .....!

6-John Coltrane'in bir albümü.

7-Bir Sonny Rollins kaydı (1959): Aix-.....-Provence/Özellikle 1990'lı yıllarda ön plana çıkan genç kuşak cazcılar için kullanılan deyim: Young ...../Whisper ..... (Benny Golson).

8- Tony Williams'ın yukarıda bahsedilen grubunun *Believe It* kaydında bir parça: ..... Alert/Rabih Abou-Khalil kaydı (1991): .....-Jadida/Special EFX grubunun üyelerinden: George .....

9-Gismonti/Vasconcelos ortak çalışması Duas Vozes'den (1985) bir parça: ..... de Janeiro/İlk caz trompetçisi olduğu kabul edildiği ve hiç kaydı bulunmadığı için efsaneleşmiş bir isimdir: Buddy ..... (1877-1931)/Bir Cannonball Adderley albümü (1961): Know What ..... Mean?

10-Flütü blok flütten ayırmak için bu isim kullanılır: ..... flüt/Bazı klasikleşmiş caz kayıtlarını yapmış bir müzik şirketi.

Yukarıdan aşağıya:

1-Hem trompetçi, hem de flügelhorncu olarak özgün bir isimdir.

2-Bir Rahsaan Roland Kirk kaydı: ....., Rig, and Panic/Kendi adıyla ve Joey Baron, John Zorn vs. ile kayıtlar yapmış bir saksofoncu: Tim ..... /Bir Jan Garbarek kaydı (1991): ..... Took Up the Runes/Bir MMW kaydı: It's ..... Jungle in Here.

3-Bir Stanley Clarke albümü (1988): ..... This Bass Could Only Talk/New Orleans ekolünden günümüze kadar gelen bir parça (Spencer Williams/Clarence Williams): ..... Garden Blues/Cazın çok yönlü isimlerinden bir trompetçi: ..... Cherry.

4-John Abercrombie/Ralph Towner ortak çalışması (1976): Sargasso..... /Brezilyalı bir piyanist ve vokalist: ..... Maria/Billy Cobham'ın baş harfleri.

5-Döneminin bir çok önemli ismiyle ve kendi adına yaptığı çalışmalarla bilinen bir saksofoncu: Sonny ..... (1924-1982)/Müzisyenin temaya bağlı kalarak yaptığı doğaçlama/La notasının harf karşılığı.

6-Günümüzden önemli bir trompetçi: Ryan ..... /Saksofoncu Greg Osby'nin son çalışmasının başlığı: Banned ..... New York/Jean-Luc Ponty'nin baş harfleri.

7-Bir John Coltrane kaydı (1965)/Mi notasının harf karşılığı/Polka ..... and Moon Beams/Bir Stanley Clarke albümü (1979): ..... Wanna Play for You/Bir basçı: Dominique ..... Piazza.

8-Benny Goodman orkestrasındaki ilk siyahi müzisyen olmuş, kendi kurduğu big band ile büyük etki yaratmış bir piyanist: ..... Wilson (1912-1986)/Gateway grubunun bir kaydı (1996): ..... the Moment/Bir albüm (tersi): Gil Evans & ..... (1957)

9-İstanbul Caz Festivali'nde de çalacak olan, Jack McDuff, Oliver Lake, Bill Laswell gibi isimlerle çalışmış bir kornetçi/trompetçi/gitarist: ..... Dara/Duke Ellington'ın bir film müziği kaydı (1959): Anatomy of ..... Murder/Soldan sağa dördüncü soruda ismi gizli Dameron'ın bilindik bir bestesi:..... Bait/Bir Vienna Art Orchestra kaydı (1993): From ..... Time to Rag Time.

10-Tanınmış bir Duke Ellington bestesi.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	J	M	T	O	R	F	F	A	G	E
2	K	C	T	N	A	R	I	H	O	N
3	E	P	E	E	P	A	N	S	N	J
4	D	A	N	M	E	N	D	O	Z	A
5	İ	S	M	E	T	S	I	R	A	L
6	K	S	I	D	E	A	K	S	L	I
7	Ö	N	D	E	R	L	O	D	O	S
8	S	W	I	S	S	O	Ğ	U	R	A
9	M	O	N	K	O	N	L	O	E	B
10	E	T	A	I	N	G	U	B	5	2

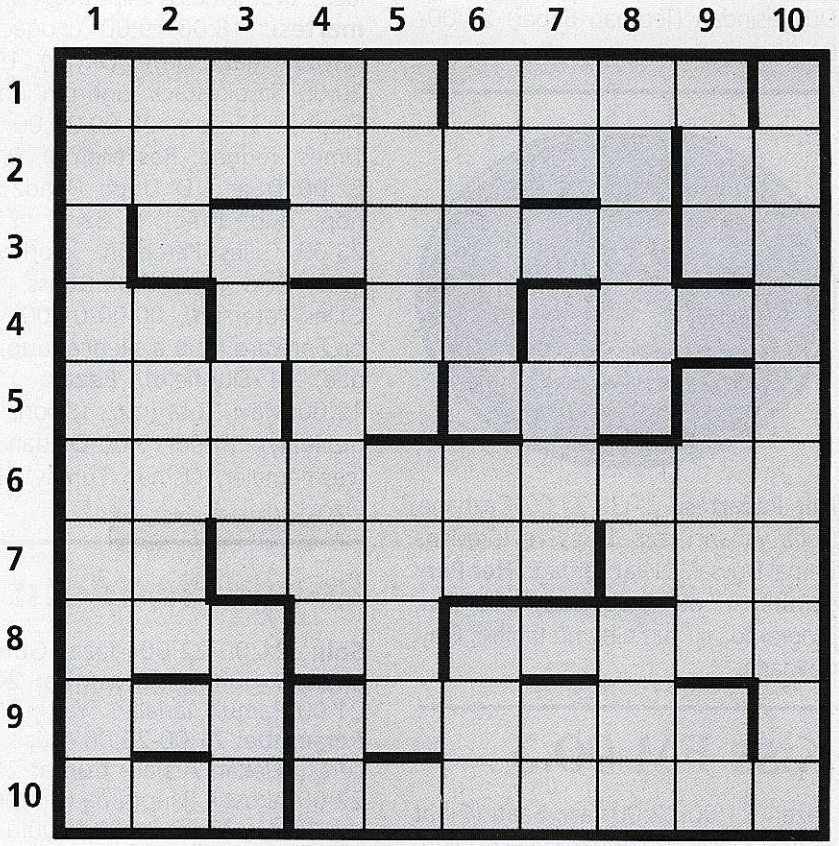

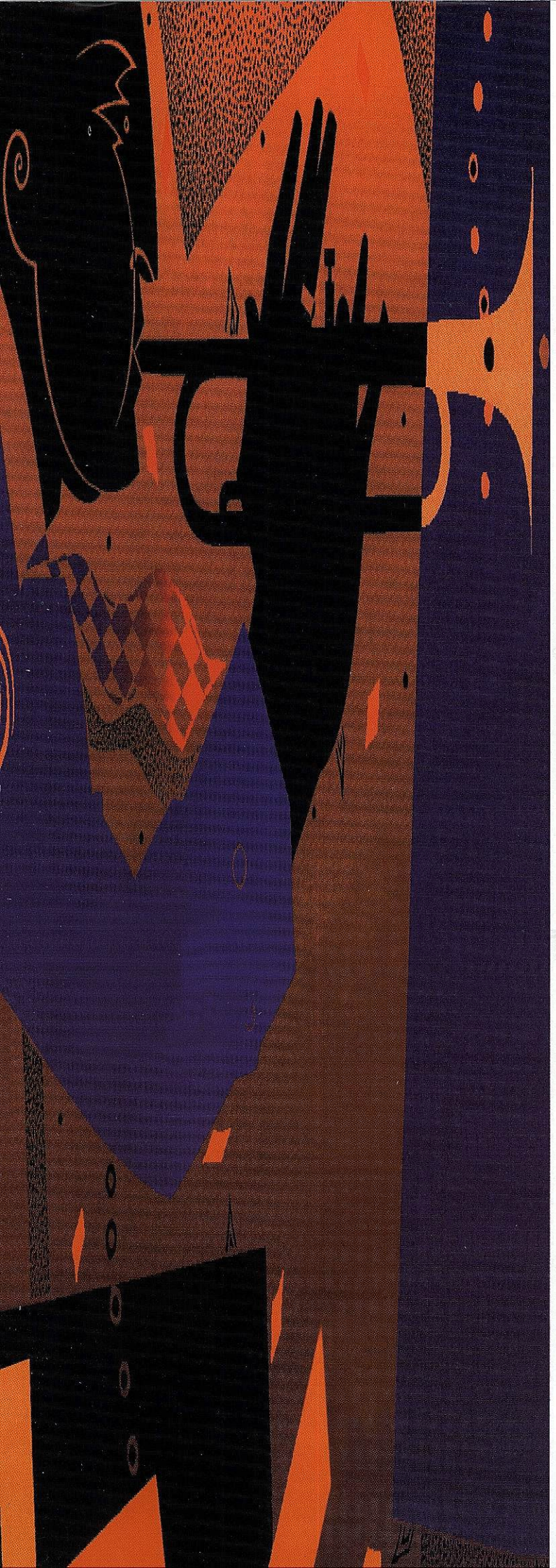

Müziğinizin rengini biliyoruz...

Lotus'ta, duymak istediğiniz müziği anlıyor ve size en uygun ses sistemini yaratıyoruz.
Önce dinleme odamızda sizinle müziği paylaşıyoruz, sonra hem zevkinize hem de bütçenize uyacak doğru audio sistem kombinasyonunu öneriyoruz.
Bu konuda dokuz yıllık bilgi ve deneyimimizle iddialıyız.

Bize uğrayın, müziğin özlediğiniz rengine kavuşun.

Türkiye'de tek yetkili temsilcisi olduğumuz markalar:
Audio Research, Classe Audio, DCC, Dunlavy Audio Labs, Egglestone Works, Energy, Genesis, JMLab, JVC/xrcd, Krell, Magnepan, Mirage, Monitor Audio, NBS, Rotel, Theta Digital, Transparent Cable.

Tepecik Yolu, Alkent Parkshops
F2/03 Etiler 80630 İstanbul
Tel : 212 257 26 96
Faks : 212 257 26 97
e-mail : lotus@lotushifi.com

LOTUS
HIGH-END AUDIO SYSTEMS

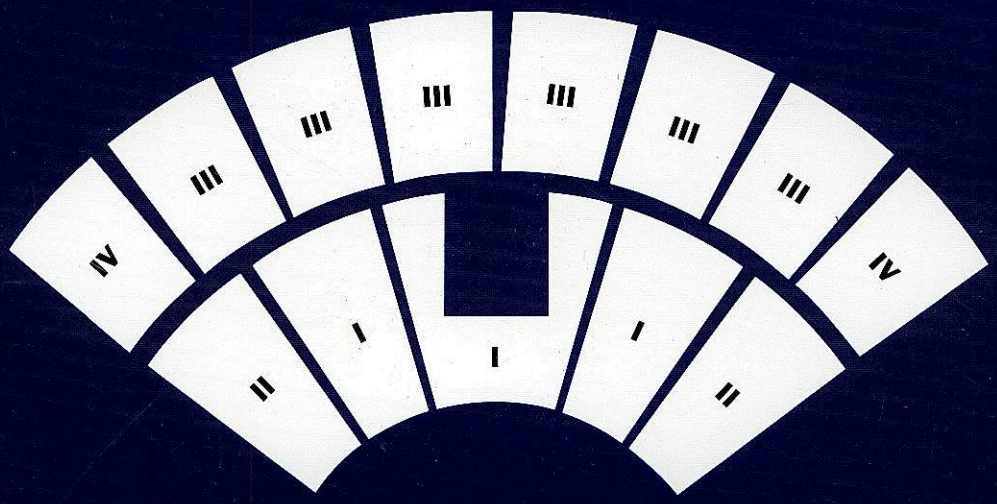

Bizce sanatseverler hangi
noktada olursa olsun sanatçısıyla
aynı kalitede iletişim kurmalı.
Abonelerimizle aramızdaki
iletişimde olduğu gibi.

TURKCELL

Türkiye'nin güvenilir, lider GSM operatörü

www.turkcell.com.tr